



EDITA

Associació Cultural Falla Joan d'Aguiló
Avgda. Gaspar Aguilar

ESCRIT PER

Ampar Cabrera i Sanfèlix

PORTADA

José Aguilar

ARTISTES FALLERS

Paco Roca
Ricard Balanzá

FOTOGRAFIES FALLERES MAJORS

Fallera Major: Muñoz i Nebot

Fallera Major Infantil: Belmar Fotógrafos

MAQUETACIÓ I DISSENY

Laura Lozano
José Luis Ortega
Juan Carlos Lozano

TEXTOS

José Olivert Alba

PUBLICITAT

Amparo Orero Sancho
Maruja Sanfèlix Bataller

FOTOGRAFIES

Guillermo García Arnau
Javier Soler Puchades
Enrique Ricart Mocholí
Luís A. Tena Orduña

PREIMPRESSIÓ I IMPRESSIÓ

Abacus Gráfica, S.L.

ENQUADERNACIÓ

Luna Books, S.L.

COORDINACIÓ GENERAL

José Luis Ortega
José Olivert Alba
Juan Carlos Lozano

Depòsit Legal: V – 477 -2011

El present llibret ha concursat en la convocatòria dels premis de la Generalitat Valenciana per a la promoció de l'ús del valencià.



Salutació del nostre President 2016

*B*envolguts fallers, falleres, amics i veïns.

Una vegada més em trobe en la situació d'expressar la meua satisfacció per estar al capdavant d'esta meravellosa Comissió fallera. Representació a què he tornat a accedir amb entusiasme, un entusiasme que tots vosaltres, fallers i falleres em contagieu, al sentir les vostres sinceres mostres d'afecte cap a la meua persona, perquè la falla és això, afecte i il·lusió contínua per a aconseguir els nostres objectius, que no són altres que continuar amb la nostra gran festa fallera.

Si l'any passat va ser per a mi molt especial, no ho és menys este any, un any amb nous reptes que mantenen i renoven, dia a dia, les ganes de continuar treballant per la nostra Falla i poder gaudir de les festes del foc.

Però l'èxit no pot ser singular, darrere de la figura d'un President hi ha una magnífica Comissió representada per una gran Junta Directiva, la qual es desvia amb el seu esforç i saber fer, per complir amb els nostres objectius i poder culminar, amb tot l'èxit, en la desitjada Setmana Fallera.

Vull destacar la labor que exercixen els nostres directius en les diferents àrees de treball, Secretaria, Tresoreria, Loteria, Juvenils, Cultura, Audiovisuals, Xarxes Socials, i com no, el nostre quadre de Vicepresidents, veritables pilars on se suporta tota l'activitat de la nostra Falla, que junt amb les seues delegacions fan que l'engranatge que mou la maquinària fallera estiga sempre a punt.

Un any més la nostra Setmana Cultural, així com el nostre Llibre Faller, han sigut els grans valedors d'eixe segell de "Falla Cultural" que ens atribuïxen en els cercles fallers, i a la que també contribuïxen, amb la seua aportació, el nostre Quadro de Ball Valencià, els nostres Quadros de Playback i la il·lusionant recuperació del nostre Teatre en Llengua Valenciana.

I junt amb mi, compartint la representació de la nostra magnífica Comissió, dos falleres i un faller sobreïxents d'il·lusió per exercir els seus càrrecs, tres fallers amb unes grans i volgudes famílies. Alba, Mar i Pablo, Falleres Majors i President Infantil, que des que van ser anomenats i van acceptar este repte tan il·lusionant, heu fet més bonic este camí que junts hem de recórrer. Vos desitge de tot cor que disfruteu de tots eixos moments inoblidables que ens queden per viure fins que finalitzen estes festes.

I a vosaltres amics, veïns i col·laboradors de la nostra Falla, vos invite que participeu de la nostra festa, que és la vostra, que vos acosteu per a conèixer-nos i d'esta manera aconseguir que junts puguem continuar fent gran esta meravellosa festa fallera.



José Olivert i Alba
President

Junta Directiva 2016



Vicepresident 1er

Jorge Martinez Micó

Vicepresident 2on

Antonio Escribano Vallés

Vicepresident 3er

Antonio Fuentes Peirusa

Vicepresidenta 4rt

Maria Olivert Ripoll

Vicepresidenta 5é

Amparo Orero Sancho

Secretari General

José T. Muñoz Montoro

Vicesecretaria- Sec. Actes

Begoña Latorre Sancho

Tresorer

Francisco Olmos Olmos

Comptadora

Consuelo Cabrera Juan

Delegat de Lotería

Manuel Roselló Sales

Delegat de Cultura

Luis Antonio Tena Orduña

C. i Xarxes Socials

Guillermo García Arnau

Delegat d'Audiovisuals

Fco. Javier Alcover Aleixandre

Activitats Diverses

Francisco Palomero Martí

José Tomás Calaforra Juan

Pascual Asensi Belloch

Manuel López Arnau

Delegació de Protocol

Javier Soler Puchades

Fran Valverde Navarro

Javier Soriano San Martín

Delegació d'Infantils

Paqui Bañón Ferri

Mamen Huart Peris

Esperanza Guerrero Murillo

Mónica Pedrós Bordanova

Delegació d'Act. Socials

Trinidad Pellicer López

M^a Rosa Soldevila Pascual

Maruja Cutilla Ramón

Amparo Pérez Huercio

Carmen Pérez Huercio

Amparo Gil Revert

Maruja Sanfélix Bataller

Genoveva Sampedro Aparici

Rocío Orero Sanfélix

Delegació de Joventut

Alba Escribano Llorens

Sergio Asensio Barber

Assesors Presidència

Eduardo González Arbás

J. Carlos Lozano Martínez

Carlos Lozano Domínguez

Delegada de Barra

Mercedes Monterde Montesinos

Cap de Casal

Carlos Martí Monterde



Comissió Masculina 2016



Roberto Almazán Moya
Luis Almerich Bonías
Victor Asensi Gracia
Santiago Asensio Barber
Pablo Asensio Barber
Pablo Aviñó Lacarcel
José Bernabé Maestre
Nacho Calaforra Rodríguez
Juan Carlos Comes Seguí
Gabriel Choza García
Enrique Compañ Prósper
José Darás Marco
Alberto Díaz Parrilla
Mario Miguel Durán Inglés
Roberto Esteve Lloréns
César Fos Galve
Manuel Gálvez Mompó
Pablo García Fernández
José Vicente García Piqueras
Jorge García Plaza
Sergio Gómez Castelló
Marcos González Pastor
Miguel Llatas Iborra
Raul López Navarro
Fco José López Palacios
Amador López Pérez
Javier Martí Monterde
Jose Vicente Martí Obiol
José Vicente Martínez Martínez

Juan Carlos Martínez Pérez
Andrés Muñoz Cuenca
Rubén Muñoz Senabre
Roberto Navarro Palomo
José Ignacio Olivert Ripoll
José Olmos Martínez
Francisco Olmos Martínez
Vicente Orero Sancho
José Luis Ortega Fúnez
Javier Ortega Lecertúa
David Palomero Martínez
José Pellicer Calvo
Vicente Pérez Ríos
José Carlos Pérez Rodríguez
Antonio Rasero Córdoba
Alfredo Real Greses
Enrique Ricart Mocholí
Marc Rodríguez Muñoz
Vicente Rodríguez Ridaura
A. Javier Rodríguez Castillo
Victor Royo Górriz
Armando Salmeán Lorente
Sergio Sebastián Molina
Eduardo Simarro Córdoba
Salvador Ubach Badenes
Antonio Vendrell Bermell
Miguel Zorío Hernández
Miguel Zorío Pellicer

Fallera Major 2016

Alba Henández i Rodrigo

*L*ectures del teu nom fent-se poema
me parlen d'un bell somi i un anhel,
i broden sobre el cor de nostre emblema
eixe somriure teu farcit de mel.

*Somriure que se fa cançó suprema
per dir que ton regnat serà model,
que tu eres de València, al fer verema,
fallera molejada des del cel.*

*Preciosa Alba, cor de nostra falla,
dolçor per als majors i la chicalla,
orgull per a la nostra comissió.*

*Sonata per arcàngels regalada
que et fa de nostra terra l'embaixada
i front ad esta falla el seu blasó.*

Ampar Cabrera i Sanfèlix



Vers a la Comissió Femenina 2016

*Com un esclat de llum i primavera
com un rebrot de força i nova vida
València esclata en un goig sense mida
arborant el foc com a senyera.*

*I fent-lo festa i símbol de solera
fa de les falles ànima escollida
una emoció fermosa i colorida
que inventa un esperit; el de fallera.*

*Manolls de sentiments quallats d'afecte
reunits en una cort a on se fa electe
l'apreci i el calor dins de l'unió.*

*Alé de bledania que s'aclama,
I que junt a sa reina se proclama
orgull de nostra noble comissió.*

Ampar Cabrera i Sanfèlix



Comissió Femenina 2016

Presidenta d'Honor: Laura Lozano i Domínguez

María Dolores Aguilar Coronel
Raquel Ajau González
Mercedes Aleixandre Huerta
Carmen Almendros Balaguer
Sonia Alonso Cabrera
Teresa Arce Esteve
Pilar Ayala Cerezuela
Francisca Bañón Ferri
Adoración Barber Berenguer
Mónica Barber Moya
María Teresa Belarte Luque
Iciar Benet Martínez
Belén Berbis Berenguer
Paula Berbis Berenguer
Avelina Blanco Fernández
Noelia Bueno Lorenzo
Consuelo Cabrera Juan
Paula Capilla Jurado
Patricia Carrasco Llatas
M^a Amparo Carrascosa Alayrach
Patricia Casañ Estellés
Sarah Castillo Pastor
María Pilar Cerezuela Comes
Irene Cervera Molina
Gemma María Ciscar Verdú
Beatriz Comes Gea
Cristina Compañ Soldevila
Llanos Contreras Cascales
Sara Costela Lozano
María Cutillas Ramón
M^a Dolores Díaz Madroñero Sancho
María Isabel Domínguez Ruiz
Mercedes Domínguez Ruiz
María Milagros Domínguez Ruiz
Alba Escribano Lloréns
María Pilar Escribano Perona
Eva Esteve Ripolles
María Mercedes Fayos Medina
Antonia Fernández Fernández
María José Ferrer Martínez
María Jesús Fito Sanchez
Virginia Fuentes Latorre
Celia Fuentes Latorre
Paula Gabarda Gabarda
Begoña García Almendros
Nuria García Almendros
María Mercedes García Campos
Mara Gil Ballester
María Amparo Gil Revert
Marina Ginestar Díaz Madroñero
Silvia Gracia Monte
Esperanza Guerrero Murillo

María José Hernández Genovés
Ana Hervás Ferrer
Inmaculada Hervás Vila
María Carmen Huart Peris
Amparo Huart Peris
Isabel Huart Peris
Rosalia Huerta Riera
Beatriz Inglés Martínez
María Elvira Jimenez López
Begoña Lancho Milán
Begoña Latorre Sancho
María Vicenta Lecertua Herrero
Mónica López Leal
Esther López Leal
Chari López Sánchez
Conchi Lozano Delgado
Magdalena Lloréns Ortells
Carmen Lloréns Ortells
Patricia Martí Fernández
Patricia Martí Sanz
María Martín Darás
María Amparo Martínez Alba
María Carmen Martínez Alba
Ester Martínez Alba
Marta Martínez Argente
María Luisa Martínez Gil
Rosa Martínez Moncho
Pilar Martínez Puchol
Lorena Martínez Zorio
Loli Molina Herráez
Araceli Molina Herráez
Mercedes Monterde Montesinos
Irene Moreno Brodín
María José Moret Barber
María Dolores Muñoz Caveró
Lluna Muñoz Molina
María Carmen Muñoz Pedrero
Claudia Navarro Compañ
Ana María Navarrete Cañizares
María Olivert Ripoll
Amparo Orero Sancho
María Rocío Orero Sanfélix
Eva María Orero Sanfélix
Sandra Belén Orero Sanfélix
Cristina Ortega Lecertua
Alba Ortuño Bernal
Mónica Pedrós Bordanova
Inmaculada Pedrós Pascual
Trinidad Pellicer López
Irene Peñarrubia Mateo
Alba Peralta Balaguer
Arantxa Perea Domínguez

María José Pérez Escobar
Amparo Pérez Huercio
María Carmen Pérez Huercio
Nuria Carmen Pérez López
Mercedes Pérez Martínez
Silvia Pérez Roselló
Amparo Piles Ruiz
Silvia Ponce Pérez
Tania Porta García
Marta Prieto Coscollá
Isabel Puig Blanco
Mónica Ramírez Triquell
Cristina Rasero Tena
Teresa Rincón Hernández
Beatriz Ripoll Pascual
Josefa María Ripoll Pascual
Cristina M Ripoll Pascual
Concha Rodrigo Andrés
Ovidia Rodríguez Martínez
Estefania Rodriguez Muñoz
Nuria Rodríguez Ripoll
Pilar Romero Crespo
Victoria Eugenia Roselló Pérez
Silvia Rosillo Martínez
Laura Royo Grilles
Paola Royo Grilles
Elena Royo Grilles
Consuelo Pilar Rubiero Frigols
Francisca Ruipérez Pérez
Sandra Salazar Lozano
María Dolores Salinas Martínez
Pilar Salvador Ballester
Genoveva Sampedro Aparici
Julia Sánchez Escribano
Carolina Sánchez Laserna
María Elvira Sanfélix Bataller
Noelia Sanz Romero
Araceli Sebastián Molina
M^a Dolores Senabre Picazo
M^a Alejandra Serrano Muñoz
Amparo Solaz Peñarrocha
M^a Rosa Soldevila Pascual
Cristina Soriano Vila
Sandra Tavira Moya
M^a Amparo Tena Gil
M^a José Tena Gil
Raquel Toboso Martínez
Amparo Ureña Velduque
Alicia Vendrell Almendros
Begoña Zorío Hernández
Trinidad Zorío Pellicer

Fallera Major 2015

Laura Lozano i Domínguez



*Captiva està esta terra pel teu ser,
pel teu amor i ardor cap a la festa,
puix eres, Laura, d'esta falla gesta
al ser gran valenciana i gran muller.*

*Nos has portat l'orgull pel teu ben fer
que de València ha fet pàtria i conquesta,
la força, llealtat i ànima honesta
que habita dins d'un cor bell i enchiser.*

*La vida en els teus ulls ha donat vida,
lo clar del teu parlar nos ha fet crida,
ta rialla ha segut nostre blasó.*

*I no deus oblidar que tu, fallera,
tindràs sempre als teus peus a qui et venera;
la teua comissió; Joan d'aguiló.*

Ampar Cabrera i Sanfèlix

Així és la nostra Fallera Major 2016



Alba va nèixer el 19 de novembre de 1989 a València.

Li agrada la seua ciutat per tot, per la seua llum, per la cultura, per les Falles... Quan passeja pels seus carrers pensa que no és massa gran, sabedora que és gegant en encant i que cap altra ciutat arribaria a agradar-li tant com València.

Ha estudiat Magisteri en la UCV i treballa en un Centre d'Adaptació Escolar Singular situat en Mislata, que desenvolupa una gran labor social al seu municipi, perquè conta amb xiquets i xiquetes de qualsevol part del món, molts d'ells refugiats. Des de les seues aules Alba es dedica al que de veritat li realitza com persona. Viu el seu somni, pel que tant ha treballat, amb el seu millor somriure.

Pel que fa a la música no hi ha cap dubte, Alejandro Sanz li té el cor partit, però esteu a temps encara de convidar-la al seu primer concert.

En la varietat dels seus trages es pot comprovar que li agraden tots els colors, però entre tots és el verd el seu preferit, que és el color del seu trage de l'Exaltació.

La dieta mediterrània és àmpliament coneguda per Alba, però triar el seu menjar favorit li suposa un problema, podria dir la truita de creïlles, el pit de pollastre empanat, l'arròs al forn, les llentilles... Per



beure? Aigua, però durant les nits de Falles demana vodka amb llima.

Dedica el temps lliure a un miler de coses, li agrada pensar en silenci, esquiar a l'hivern, llegir quan sap que té temps per acabar un llibre, així com a l'hora de pintar, saber que es posa a la feina i és ella la que decideix quan s'alçarà. Es relaxa escoltant música, caminant sense rumb... Moltes coses que són complicades per ella aquest any, perquè té poquet temps lliure.

Dins de la falla li agrada el playback i el teatre, té molts vídeos ballant en playbacks, sobretot de xicoteta, però no ha provat sort en el teatre, encara



que gaudeix molt veient-lo. Es de les delegacions en les que tornaria a participar encantada.

Alba és fallera des de que va nàixer, perquè en la seua família les Falles estan molt arraigades. El seu besiaio va ser fundador d'una de les falles amb més solera de València, el seu iaio va ser President molts anys i els seus pares han participat activament en les seues, sempre amb càrrecs importants en les Directives i, com no, sa mare va ser també Fallera Major Infantil i Fallera Major.

Així que li enamoren les Falles perquè són una festa que reuneix família, música, pólvora, art i una rica indumentària... és, sense cap dubte, LA MILLOR FESTA DEL MÓN!!!

Quant als actes de la setmana fallera és la Plantà el

que més li agrada perquè dóna començament a la festa, es reuneixen tots junts al casal, comproven el monument que tant mesos han estat imaginant, es respira la il·lusió en l'ambient faller... I clar, no pot oblidar-se de l'Ofrena a la Mare de Déu, que si ja és emotiva com a fallera, com a Fallera Major és una experiència increïble, perquè així és com la recorda quan va ser Fallera Major Infantil. I està encantada de poder viure tota aquests moments a la Falla Joan d'Aguiló, que representa això que ella anomena "una falla completa": perquè té unes Setmanes Culturals molt documentades, amb participació de personalitats en diverses matèries i uns vins d'honor que no deixen indiferent a ningú. Perquè no obliida la importància del monument, del protocol, de la pólvora, d'atendre al faller i fer, del casal, la seua





casa. Encara que només porta dos exercicis a la Falla la sent com meua.

M'ha confessat que dels actes que porta fins ara el que més li commou és recordar el Nomenament, però amb el que no pot frenar l'emoció és amb l'Exaltació. Aquell dia va viure un somni i està molt agraïda de totes les persones que volgueren participar de l'acte i fer-ho realitat. Encara que espera amb molta il·lusió la Presentació delllibret, la Cridà, la Replegà del ninot, la Plantà, replegar els premis (que de segur tindrem!!) i el no parar de la setmana fallera. Setmana que compartirà amb il·lusió i emoció amb tota la seua Comissió i de segur li serà inoblidable compartir-la en Pepe, Pablo i Mar. Aprofita estes línies per a dir-li a la Fallera Major de 2017 que no s'ho pense més, que sense dubte és una experiència única i un any màgic.

I per últim li pregunte que són per a ella:

Falla – Art

Traca – Emoció

Música – Alegria

Flors – Ofrena

Ofrena – Sentiment

Passacarrer – Diversió

Cremà - Renovació

Nomenament Fallera Major 2016

16



Quan em pare a pensar en eixe dia se'm posa els pèls de punta. Recorde els dies previs amb molts nervis perquè ja li havia dit a Pepe en una ocasió

que m'agradaria ser Fallera Major, i la possibilitat estava ahí encara que en ma casa l'ambient era totalment tranquil i, això, em confonia prou. No pareixia que hagueren encarregat pastissos ni que





hagueren estat en contacte amb Pepe perquè ja em vaig encarregar jo de preguntar-ho de deu maneres distintes: T'ha cridat Pepe Mamà?, T'ha cridat Pepe Papà?, Vos han manat un correu?, Un whatsapp? Però res, totes les respostes eren NO. Així que amb la sensació de no ser la triada per a representar a la Comissió vaig baixar a la junta el 12 de juny de 2015. Com descriure eixe moment... Estava completament tranquil·la fins que arribat el punt de l'orde del dia NOMENAMENT FALLERA MAJOR 2016 el President, Pepe Olivert, va començar a parlar de com anomenen les diferents falles a les seues Falleres Majors i com a exemple va utilitzar una que em va resultar molt familiar. Perquè va descriure amb tots els pèls i senyals com, una nit de divendres del mes de maig de 2001, un pare després de la pregunta: "Candidates a Fallera Major Infantil?" Va alçar la mà

i la presentà per a F.M.I. de 2002 si ella volia clar! I sí, ella va dir que sí! Sabia la resposta abans de que Pepe la diguera, EIXA ERA LA MEUA HISTÒRIA!!! El cor m'anava a mil per hora. O hi havia una altra història com la meua o eixa era JO. Pareixia que seria el meu any, no m'ho podia creure, per fi va pronunciar el meu nom, seria la Fallera Major per a l'exercici 2015-2016 de la Falla Joan d'Aguiló - Avd. Gaspar Aguilar.

En eixe moment va ser quan vaig començar a viure el somni que tant havia imaginat des d'aquell 19 de març de 2002 després de prendre la traca que donava per finalitzades les meues falles com a Fallera Major Infantil, però al mateix temps, donava començament a una il·lusió, com bé em va dir ma mare, la de ser algun dia Fallera Major.



Proclamació Fallera Major 2016



Vull començar igual que ho vaig fer al meu discurs, donant-vos les gràcies a cadascú de vosaltres que formeu la Comissió de Joan d'Aguiló, gràcies, gràcies i mil gràcies! Perquè des de que vaig entrar per eixa porta m'he sentit com en casa.

Va ser un dia molt especial perquè vaig poder dirigir-me directament a tots vosaltres, Comissió, amics i familiars; i dir-vos a viva veu tot el que sou per a mi.

Era el dia que es proclamava als quatre vents que era la Fallera Major de les Falles 2016. Any que







compartiria amb tres fantàstiques famílies que en aquells moments eren pràcticament desconegudes per a mi però, com els gran tresors, estaven amagats.

Volia estar al tant de tots els detalls que amb molt d'afecte ens van preparar la meua família i la de Mar. Així que nosaltres, com màximes representants, no ens vam poder resistir i volguérem deixar en cadascú dels nostres convidats un dolç record i ens aventuràrem a preparar la taula de dolços.

Eixe dia va ser molt intens i va estar replet d'emocions perquè des de primera hora del matí el saló de la meua casa, i m'atreviria a dir la casa sencera i part del "rellano", olia a flors. Totes les vostres paraules d'afecte m'arribaren al cor i no podia frenar les llàgrimes, patia pel maquillatge perquè amb lo plorona que sóc una vegada comence no puc parar. Així que tot i encara que vaig viure part de l'acte amb llàgrimes als ulls el recorde tot amb molt de sentiment, perquè totes elles van ser d'emoció.

Exaltació Fallera Major 2016

22



*M*ÀGICA si haguera de descriure l'exaltació amb una paraula seria MÀGICA.

I així va començar el 14 de novembre de 2015, amb un sol radiant que reflectia com em sentia, digne del mes de juliol.

Un formigueig es va apoderar del meu estómac durant tot el dia, no eren nervis era emoció. Només podia somriure.

Tenia ganes que arribara la vesprada, estrenar el meu nou adreç i eixes pintes que amb tanta paciència i afecte Sergio Ortiz va adaptar al meu gust. Sens dubte amb el pentinat d'Ángel Fernández i el maquillatge de Virginia el conjunt va quedar perfecte!!!

I va arribar el moment de posar-me el trage, encara recorde com si fóra ahir el dia que passejant vaig vore la tela en l'aparador, sabia que algun dia, quan fora Fallera Major, eixa seria la tela de la meua Exaltació i sense dubtar-ho ni un segon aquell febrer de 2014 vaig entrar a reservar-la. Quantes vegades havia somiat amb eixa tela convertida en trage!! I l'encarregada de fer eixe somni realitat no podia ser una altra que Antonia. Una dona atenta, detallista i sempre amb un somriure, disposada a fer realitat tot el que havia somiat. Ha donat forma a cada una





d'eixes teles que amb gran il·lusió comprarem, i que junt amb els consells i detalls de la seua filla Ceci, han fet d'ells un somni realitat. GRÀCIES!!!

Ja estava llista! No em faltava cap detall, només esperar que apareguera el President amb eixe fantàstic cotxe d'època digne del més meravellós dels contes. I així és com em sentia, en un conte, tot estava eixint perfecte, els meus pares compartien la meua alegria, van voler ser tots testimonis de cada segon i ma casa estava de gom a gom...tios, cosins, nebots, germans i el meu xic; de cadascun guarde un inesborrable record en eixos preparatius, que arplegue amb el so de la traca i l'olor de pólvora a l'eixir de casa.

No m'ho podia creure! Ja estava assentada en el cotxe, ja anava de camí a per els meus peques, quan els vaig vore eixir de casa vaig pensar: Que guapos!!! Estan radiants!!!

Tot va passar tan ràpid que quan em vaig voler donar compte estava en peu per a rebre a la màxima representant de la Comissió Infantil, Mar Ricart i Pedrós. Què bé li assentava la banda que amb tant detall li va imposar Pablo, va ser un moment molt bonic.

I ara sí, havia arribat el moment, era el torn dels majors i en un tres i no res estava al final del corredor. Com descriure la sensació! L'escenari ple de falleres que volien acompanyar-me en un dia tan especial, tot el món en peu mostrant-me el seu afecte, no hi ha paraules que puguem expressar-ho. El moment en què vaig vore els meus nebots vestits de fallers no ho podré oblidar mai, perquè dins de mi hi havia una infinitat d'emocions al mateix temps, estava emocionada al poder compartir-ho amb ells, de manera tan pròxima. Allí estava, davant de mi, entre nerviós i vergonyós, el meu nebot. Pareixia un homenet, tan formal amb eixe coixí especial, cosit

per ma mare reunint totes les teles dels meus trages; pareixia que era conscient de la importància del que es portava entre mans, perquè no hi havia ningú millor per a pujar la meua banda que el meu primer nebot. Però tampoc podia faltar la meua neboda Valeria, una futura Fallera Major, perquè disfruta cada vegada que es vist i pentina de fallera a pesar de tindre només tres anys, i allí estava, amb un ram de flors quasi més gran que ella, però que amb el saler, que li caracteritza, ho va portar fins al centre de l'escenari. No esborraré mai del record aquella careta tan dolça i eixos ulls pillets mentre venia cap a mi.

Ja portava posada la banda i la joia que m'acreditava com a Fallera Major de les Falles de 2016. Assentada en el tron només faltava la guinda del pastís i l'encarregat de posar-la va ser el meu germà Iván, qui amb les seues emotives paraules em va transportar a la meua infància i em va fer reviure i recordar molts moments únics. Sens dubte este passarà a formar part de tots ells.

Records, sobretot fallers, que no serien possibles sense els meus pares, perquè sense ells estic segura que el nostre amor per les Falles no seria el mateix. Gràcies per transmetre'ns el vostre amor per València i per les Falles!!!





Com explicar a la Comissió i a totes les persones que lligen estes línies que Alba estava destinada a ser Fallera Major?

Tot comença el 19 de novembre de 1989, sí, el dia del seu naixement, perquè ja des d'aquell mateix instant, sobre les 8:30 del matí, sabem que este moment arribaria, era inevitable, no en va en la família hi ha Presidents (el seu besiaio i iaio), Falleres Majors (sa mare i cosines) i Presidents Infants (el seu germà i cosí), i ella mateixa que va ser Fallera Major Infantil en l'any 2002.

Quan el seu iaio va emigrar a Alemanya en els 60 i arribava la setmana fallera, pel magnetòfon que tenien sonava música, "El Fallero", "La entrà a la Murta", "València"... En fi, la música que sentim tots en Falles. La seua gran passió era la pólvora, era germà de "El Traca", però com no podia tirar una mascletà, es conformava amb escoltar la música, ell i tota la barriada. Eixa il·lusió i amor per la festa que tenia ell és la que ens ha transmès a tota la família.

Ja des de ben xicoteta li ha agradat vestir-se de fallera i acudir a la Crida, els passacarrers, la recollida de premis i, sobretot, a l'Ofrena. Donava igual que fóra molt tard o prompte que ella havia d'eixir de casa vestida i amb els tres monyos, i no tenia moment per a canviar-se. No és de llançar petards però li encanta la mascletà, el dia de la seua comunió els seus tios Vicente i Lucía li van regalar una que la va disparar el seu tio, ja que és pirotècnic, bo "cueter".



L'any 2002, com he dit abans, va ser Fallera Major Infantil de la falla "Plaza Eduardo Marquina" de Mislata, un any especial perquè celebrava el seu 25



aniversari, un any ple d'actes. En el que s'organitzà per homenatjar a tots els Presidents i Falleres Majors tingué que estar a l'escenari rebent-los, estrenava trage, no sabem per què li va fregar la cintura però ella va aguantar tot l'acte i, quan arribàrem a casa, comprovàrem que el tenia inclús amb sang.

En anar creixent es refermava el seu amor per les Falles, participant en les distintes activitats que es realitzen durant tot l'any en la Comissió, inclús ajudant en la direcció del playback infantil muntant escenaris, coordinant els diferents números... en fi, posant el seu granet d'arena quan i on fóra necessari.

Per circumstàncies hem hagut de canviar de falla, però no ha deixat de ser fallera, només uns mesos l'any 2013-14 i va ser en eixe moment quan va vindre a casa dient que havia trobat la falla de la qual li agradaria ser fallera, i així a l'exercici següent Muñoz estava esperant-la amb els fulls perquè s'apuntara, i este mateix any ens ha convençut a nosaltres.

Va ser el dia de la Cremà de l'any passat quan algú, no recorde qui, li va dir que la pròxima Fallera Major havia de ser ella i va començar a pensar que seria una bona ocasió, perquè a més de ser la seua il·lusió, arregalaria la banda de la seua amiga Laura. Ahí va començar la nostra missió de parlar amb Pepe i comunicar-li que a Alba li agradaria ser Fallera Major. Passàrem uns mesos d'incertesa fins que un dia del mes de juny ens va cridar per a dir-nos que volia parlar amb nosaltres, quedàrem en una cafeteria del centre i allí ens va dir que la triada per a representar a la fallaenguany era la nostra filla. A partir d'eixe moment es van precipitar totes

les coses, encarregar els pastissos i el cava per al dia del seu nomenament sense que ella sospitara, quedàrem amb Pepe en una gasolinera perquè fóra ell qui ho portara al casal, posar-se d'acord amb els seus germans i nebots perquè estigueren en eixe dia tan important per a ella i sobretot ocultar-li a la nostra filla una notícia que sabíem que tanta il·lusió li feia. Va ser difícil però ho aconseguírem, i el dia del nomenament quan ens n'anàvem per al casal a la junta ens deia: *No vos ha cridat Pepe?*, NO. *Un whatsapp?*, NO. *Segur que té el vostre número de mòbil?*, SÍ. Va començar la junta, i en el moment que Pepe va començar a parlar de com en una altra Comissió un pare va presentar la seua filla per a ser Fallera Major Infantil no va tindre dubte que estaven parlant d'ella i no va poder contindre l'alegria. Ens mirava amb eixos ulls tan plens de llàgrimes, entre sorpresa i emoció, que no vam poder frenar les nostres. JA S'HAVIA COMPLIT LA SEUA IL·LUSIÓ.

Tenia clar que el trage de la seua presentació seria de color verd, tenia la tela encarregada des de feia un any, però havia de mirar més trages i complements, així que ens tocava eixir a mirar teles, adreços, sinagües, calces, etc...

Ja havien nomenat a Pablo President Infantil i faltava Mar la Fallera Major Infantil, que va ser nomenada en la festa de Sant Joan, així que la família fallera estava al complet i va arribar l'estiu, temps al que continuàrem mirant teles i complements, uff!!!

Ha confiat en les mans per a cosir d'Antonia, gran modista i amiga de la família des de fa més de 40 anys, per a donar vida a les teles que ha triat, i en Sergiò l'orfebre, d'Artesania Ortiz, on son pare ja li

va fer els adreços i pintes quan va ser F.M.I; i en la seua tia Sari que li ha confeccionat molta de la roba que ha portat per als diferents actes en què ha hagut d'acudir de particular.

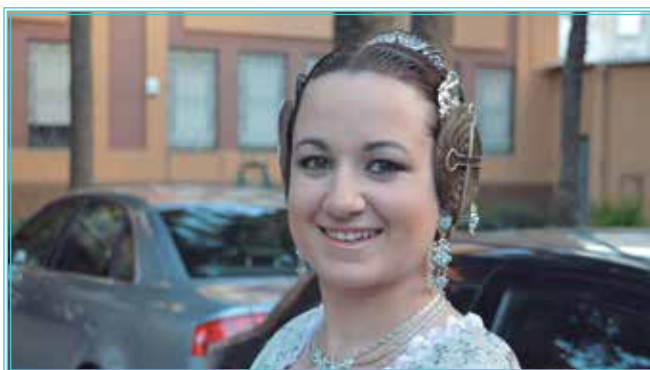
En este temps arribà el Nomenament de Pablo i la Proclamació de Mar i Alba, açò últim va ser un altre maldecap, comprar i preparar tot el que havíem de posar eixa nit ... encara sort que comptàvem amb Mónica i Quique i Amparo i Antonio per a guiar-nos, ja que nosaltres desconexíem els costums de la Comissió.

Un dels trages que s'ha fet, el de "El Sentiment" que diu ella perquè la tela del gipó és la que sa mare portava com a falda quan va ser Fallera Major Infantil l'any 1978, les sabates porten les sivelles de quan ella va ser F.M.I. i ho volia des de sempre, li deia "Mamà quan siga Fallera Major m'he de fer un trage amb eixa tela", perquè com he dit abans ho tenia clar que algun dia ho seria. El va estrenar en la Setmana Cultural, un acte que tanta importància té en la nostra Comissió.

El dia de l'Exaltació va ser molt especial, veure com es vestia, primer els pololos, la xambra, l'alçaor, les sinagües i, per fi, el trage verd aigua, estava guapíssima, emocionada, inquieta, rodejada de flors esperant en el balcó a que apareguera Pepe amb el cotxe oficial per a portar-la al saló.

Va arribar puntual, com era d'esperar, va baixar de casa amb la música d'una traca que li va disparar el seu cosí, es va pujar al cotxe i ens vam anar per als Salesians, allí esperava la Comissió a qui enguany serien els màxims representants de la falla; seguia emocionada, buscava el seu germà Iván, a Pepa, la seua cunyada i als seus nebots, Nicolás i Valeria, no sabia que ells li pujarien la banda i li traurien la joia i el ram. Estava feliç, rodejada dels seus pares, del seu germà Tonet, el seu núvio, Mario, els seus tios, cosins, amics de la família, només faltava la seua tia i madrina Maricarmen, estava amb ella com sempre. Esperava que l'anomenaren quan va veure a Nico portant la seua banda, l'emoció començava a ser més forta, va pujar a l'escenari on li esperava Pepe i va eixir Valeria, ja quasi no es podia frenar i quan Iván com a mantenidor va començar a parlar-li ja no es va poder frenar i van brollar les llàgrimes dels seus ulls. El dia va acabar quan arribàrem a casa per a sopar amb tota la família i li vam sorprendre amb un castell de focs.

Ara ens queda disfrutar de la setmana fallera tots junts, i no puc deixar d'agrair a la Comissió el tracte que ens han donat a la meua filla i a nosaltres. M'acomia de tots vosaltres i li deixo la poesia que li va dedicar el Sr. Tormo en el llibret quan va ser Fallera Major Infantil.



Aquí está una princesita
la más graciosa y más fina
blanca flor, casi divina,
aquí está y es muy bonita.

Muestra a la comisión de Marquina
angelical y dulce sonrisa,
rosadas mejillas, voz cantarina,
ingeniosa, medio mujer, medio niña
al paso del tiempo, será guapísima.

Toni Rodríguez

Recompenses Junta Central Fallera 2016

Bunyol d'Or amb Fulles de Llorer

José Luis Ortega Funes
Adoración Barber Berenguer

Bunyol d'Or

Paula Berbis Berenguer
Patricia Carrasco Llatas

Bunyol d'Argent

Nacho Calaforra Rodríguez
José Carlos Pérez Rodríguez
Antonio Rasero Córdoba
Vicente Rodríguez Ridaura
Fco. José Valverde Navarro
Teresa Arce Esteve
Conchi Lozano Delgado
Ester Martínez Alba
Nuria Carmen Pérez López



Falla Gran 2016

“Molta por i poca vergonya”

Artista: **Paco Roca**

Escrit per Ampar Cabrera

29

MOLTA POR I POCA VERGONYA



ARTISTA: Paco Roca

Explicació i relació de la falla 2016

"Molta por i poca vergonya"

Abans de començar en la contalla
voldria amic parlar-te sobre un punt,
i no perque em parega que la falla
no tinga de sustància mija palla
¡Alerta! Que no va per ahí l'assunt.

(Que encara que yo tinga mala fama
per ser un renegó de tres collons,
poquet en esta vida ya m'escama
que en manco de no res alce la cama
i em faig un *passeillo* d'arruixons.)

Mes... ¡Mira!... Que la cosa me preocupa...
estic més cavilós que el whisky Dick...
i això que ho he mirat tot be i en lupa
pero el problema el tinc damunt la jupa
i vaig a rebentar-la sino el dic.

I clar, com soc tan fi que done enveja...
(Açò va de chufot, ho hauràs notat)
igual lo que yo diga a algú cabreja
mes ¡Toca! Ballarem en la més lleja
i a vore per a on ix el bou bragat.

No obstant per a que m'entre més dolceta
vos parlaré també de dos punts més,
no dic que siguen cap dolç de pereta
mes ¡Bo! no em porten tant de coroneta
encara que no tenen dret ni envés.

(Aixina que amarreu-se fort els machos
que anem a pegar fòc a tres borrachos.)

ELS TRES PUNTS

EL LEMA

No dic que al vore el lema no pensara
que anava carregat be de raó,
i que si de la ploma féyem vara
a més d'un mal polític hui la cara
li anava a quedar roja pimentó.

Mes... clar, si el lema ens parla de poreta
i de vergonya anem curtet, curtet...
la cosa ya m'escama una miqueta
que això vol dir que enguany de tonyineta
n'anem a menjuçar més be poquet.

(Així que contarem de llops i ovelles
plorant per no tastar culs ni mamelles.)

LA MEMÒRIA

De la memòria que nos du l'artista
tan sol diré que; "poc puc criticar",
(el "Poc" es per lo curt i lo simpliste
i el "Criticar" és pel poquet de chiste
que adins d'este guió se ve a contar.)

Ya que además de no ocupar mig foli
l'explicació ve a ser ¡D'alça Triana!
Puix té manco substància que el pa en oli,
està més marejada que l'allioli
i les escenes són de l'any la nana.

(Mes ¡Bo! Ens apanyarem en tal refrito
anant-nos-en al temps de la Charito.)

L'ESBÓS

I ya apleguem al punt que enguany m'esqualla,
me torba, me destorba i em du a bacs,
l'esbós a on se dibuixa nostra falla
i no perque no porte faramalla
sino per lo contrari... ¡Ne du a sacs!

Puix de ninots, de trastos i "pijades"
ni en una d'especial ne trobes més,
cuidades les figures... ben pintades...
en totes les escenes rematades...
¡Redell! que no li falta en detall res.

(I lo que em dona por de tal panou
és que en vore'l plantat... ¡Nos toque un ou!)



REMAT

¡Ai, València! quanta por
nos ha portat la cigonya,
que ens ha naixcut un govern
que d'Espanya és la vergonya.

¡Ai Espanya! Quanta por
fent política carronya,
donant als amics millons
i a València la vergonya.



EN ESTE CONTE DE BRUIXES LES CAMES QUEDARAN FLUIXES

No sé amic si t'enrecordes
de aquell conte que ens parlava
d'un lleó, d'un ninot fava
i un home de llanderol.
També narrava tal falla
d'un mac i d'algunes bruixes,
que entre presses i corruixes
se nomenaven al vol.

Per supost que en personages
tenia una tirereta:
que si un gos... una chiqueta...
en nanos bon comité...
Pero la que nos importa
és una bruixa d'aquelles
que li feu al conte pelles
i a València se'n vingué.

Una bruixa redoneta
que en trage roig se vestia
i que feu de l'alcaldia
la seua vida i sa llar.
Alguns la cridaven; Santa,
uns atres; La cantaora,
mes si mala o bona fora
en això no anem a entrar.

El cas es que nostra bruixa
s'anà fent poc a poc vella
deixant-se menjar l'orella
per sanguangos chupladors.
Fins que el poble fart de maules
li va pegar la patada
deixant-la en una vesprada
com la Verge dels Dolors.

Aprofitant esta absència
atra bruixa d'atre conte
es va presentar de pronte
fent-li a València l'ullet.

Mes com en vara d'alcalde
no se trobava contenta,
volgué ser la presidenta
pixant alt per fer clotet.

I tu diràs: "¿De que parles?
Si ací qui truca i retruca
es un tal Chimo el peluca..."
i yo et dic que estàs errat.
Que no n'hi ha casa en la terra
que no governe una dòna
i en la nostra ¡Ha caigut bona!
¡Una bruixa de cuidat!

És borda com la retrama,
prou més roïn que la tinya
i sa cara de rapinya
és difícil per a l'ull.

Parla una llengua polaca
que ya de llunt nos esmussa,
i sempre troba una excusa
per a ferir nostre orgull.

Mes esta harpia de marres
pareix que es sembla a la talla
que enguany remata la falla
i que esglaya al poregós.
Mentres que la bruixa vella
no se veu per cap de banda
i es que en una escorribanda
ha tornat a terra d'Oz.

(La terra d'Oz, per si estàs
pensant en la musaranya,
en Madrit la trobaràs
puix és el senat d'Espanya.)

1ª ESCENA

¡Torna-li la trompa al chic!
¡Ya estem en el cementeri!
Mes... ¿Per qué per a fer por
no se planta un ministeri?

Que els morts ya ho tenen tot fet
¡N'hi ha que tindre por al viu!
I si además és polític...
¡Te deixarà cloc i piu!

Pero ¡Bo! Com nostre artiste
nos ha plantat un "Camp Sant"
passejarem entre tombes
i a vore que anem trobant.

EN ESTE AMBIENT TENEBRÓS TROBEM UN FET MOLT CURIÓS

En entrar al dichós cementeri
en un nou misteri
nos hem topetat.
Un enigma que en ser yo contista
dotor i ironista
s'ha multiplicat.

Puix en cada lloseta de mabre
de modo macabre
algú a escrit en sòrt;
Del fallit, el seu nom i llinage
i en un curt message
l'ofici i la mort.

Així veig que a Perico Palotes,
gran bovo patotes,
el cor va fallar.
I també que Pepet Sangonera
morí de fartera
sense treballar.

Que una tal Delicà de Gandia
molt fina i molt pia
fallí d'un colpet.
I la vella de Mari Castanya
finà com la canya
feta un pur osset.



El senyor Carracuca àlies; Pício,
d'ofici llauríció
per lleig se morí.

I a la fi m'he trobat a Sant Vito
que per mal del pito
caigué el ballarí.

Mes lo estrany, singular, rar i insòlit
no és tot este estòlit
de gent, vell o Sant.

Si no el vore que en ser d'un polític
el mal catalític
se queda vacant.

Puix al pas m'he trobat a un ministre,
mes el seu sinistre
no m'ix en cap lloc.

Ni tampoc d'atres tres secretaris,
de dos lendakaris
i un líder del bloc.

¿Qué vol dir este oblit, esta pausa?
¿per quin cas o causa
s'ha mort esta gent?
¿I si al mege portara el dilema...?
que dic que del tema
ell sap de valent.

*"Els polítics no es sap de que moren
ya que ni s'acoren
ni cauen redons.
Tal vegada perquè quan s'estrenen
l'estòmec el venen
i el cor i els co... rdons.*

*Además cap i cul se permuta
tornant fill de... Utha
lo que era un bon chic.
Per això que al morir dins de l'acta
posem que se tracta
del cel; un castic."*

Corolari castigador

¡Ai Rajoy!
Que d'Espanya vols ser l'ull de poll
¡Ai Chimet!
Que en València no aplegues a pet

Quin castic ser ninots de la falla
quan Oltra i Soraya
són mecha i coet.

2ª ESCENA

Com hem parlat de la mort,
de làpides i de polítics,
be estaria ara parlar
de naiximents i principis.

Perque... ¿N'hi ha ad algú qué sàpia
com se creà la política?
Puix dins la segon escena
un malensomi ho explica.

(Aixina que al primer crit
anem-nos-en tots al llit.)



DE QUAN EL DIMONI I DEU NOS VAN FER LA RALLA I CREU

De l'Edén i les verdures
hem aplegat a un dur fi,
el tindre a uns grans cara dures
que entre furts i desventures
nos han dut per mal camí.

Eixe és el resum polític
d'este somi tan amarc,
mes quedant el vers raquític
el faré un poquet més crític,
més graciós i prou més llarc:

*"...Quan Deu creà a Adam i a Eva
crea també els vegetals;
que si el nap... que si la breva...
que si el blat... que si la ceba...
tots molt sans i naturals.*

*Mes va aplegar el Dimoni
i el Mc Donald's descobrí,
i ni el mateix Sant Antoni
pogué fer que el matrimoni
no s'alimentara allí.*

*I la dona se feu grossa...
i l'home se feu infel...
i Deu va crear la rosa...
i el dimoni per fer mossa
posà una sogra en Babel.*

*Després Deu creà el treball...
Satanàs feu els diners...
i Deu l'aforro a destall...
i Satà coent com l'all
se va inventar als banquers.*

*I nostre Senyor va dir:
"Sigau bons, rectes i honrats",
i el Dimoni nos va omplir
com vulgarment se sol dir
de choriços quatre plats.*

*I Deu posà al choriç; l'ou
per a mullar-lo en el pa,
mes el dimoni de nou
nos la clava per a on cou
i la tensió ens disparà.*

*I Deu feu les sabatilles
i a l'home el feu corredor,
i Satà feu les rosquilles,
la cervesa, les tortilles,
el sofà i televisor.*

*I el colesterol pujà,
i el dimoni somrigué,
pero Deu que al paio està
als cardiòlegs inventà
i els catèters en relé.*

*I el diable, tenca en suc,
se va traure del morral
un as d'eixos que en el truc
te deixen cara de ruc:
¡La Seguritat Social!*

*I l'home inventà el copago...
la baixa per ansietat...
l'ajuda per fer el vago...
i el dimoni begué un trago
brindant per l'humanitat.*

*I el Senyor digué avorrit:
"¡Aneu-se'n a pastar fem!"
i nos creà en un bufit
als polítics i al mosquit...
... i en això és en lo que estem."*

Corolari al ...

**Magnífic bicho raquític
Obscur te mous en la nit,
Sabent que cada chuplit
Quimera és del polític.
Un ser que és pura carronya
I que no sofrint de por
Tampoc ho fa de vergonya.**

3ª ESCENA

En l'escena que se conta,
perque en l'esbós no se veu,
se fa de zombis impronta
i els escampa a tot arreu.

I com yo d'entre els poetes
soc el més brau i gosat,
Tan valent com les pessetes
al lio que m'he clavat.

(Dient quants, com i qui són,
i ¡Qué em guie Sant Ramon!)

DE LO QUE S'HATROBAT EL QUE ACÍ ESCRIU QUE NO NOTÉ CLAR SI ESTÀ MÉS MORT QUE VIU

(Dins de tal confusió prenc la llicència
de no fer en "be" i "ve" cap diferència.)

He vist que els zombis són uns morts-vivents
així que podem dir **zom-bivalents**.

Que molts són vells polítics valencians
que al ser de nostra vila **zom-villans**.

Per fer-se entendre són en llengües pingües
aixina que direm que **zom-bilingües**.

I que han guanyat millons com mandataris
grans líders que ademés **zom-billonaris**.

Alguns tenen uns vicis gens barats
i d'estos se sol dir que **zom-viciats**.

Alguns que com Polacs se firmen llibres
ad estos podem dir-los que **zom-vibres**.

I uns atres que se mouen en dos mars
i sense dubte ¡Clar! **Zom-bipolars**.

I zombis que del nord baixen llaugers
i posen com excusa; ¡**Zom-viajers**!

Per rebre'ls han vingut dos "Altres" Mòniques
que s'han multiplicat puix **zom-biòniques**.

També ve un tal Ferrer i la Figueres
que en l'ensalada abdós **zom-vinagreres**.

Zaplana i Ciscar besen als traïdors
puix de la llengua ells **zom-violadors**

Veig a atres com el Fabra i com la Rita
que diuen que ells encara **zom-visita**.

De sobte està Ribó darrere mi
i em diu sàdicament: **zom-bisturí**.

I en un segon mamprén lo valencià
i ho torna tot en **zombi**... ¡A fer la mà!



De veres que yo no sé
si l'artista esta volat
o és que se'ns ha empenyorat
en donar-nos hui be el té.

Perque ya m'explicaràs
que pinta ací una orchatera,
que fa en pintes de fallera
i en puntilles fins al... nyas.

(després ya vos contaré
com acaba tal vaivé.)

I ACÍ VA LA NARRACIÓ DE LO QUE PASSÀ.. ¡ATENCIÓ!

"... Vine i te convide ¡Guapo!
a un gotet de bona orchata."
digué la chica molt gata
i posant ulls de sapo.
I yo que tinc molt bon papo
i mai rebuge el menjar
allí me vaig acostar
com un bou cara al torero,
sense saber el puchero
en que m'anava a clavar.

Agafí el got en la mà
i anant a pegar un trago
la jove em feu un amago
i l'orchata me tapà.
"... ¡Espera un moment galà!
Que tinc una pregunteta..."
i acostant-se molt coqueta
me va soltar de rondó:
"... ¿Tu que eres més de fartó
o de chuplar en palleta?"

(I ací vullc fer un apunt
per al llector malpensat
que buscant cinc peus al gat
del "chacachac" fa barrunt.
Mes ya vaig dir que tal punt

¿Quina por creu que està fent?
¿Qué té de poca vergonya?
Si des dels peus a la monya
va la chica tant decent.

No veig yo mal ni descaro
en l'escena de la falla,
mes no tire la tovalla
i me'n vaig a averiguar-ho.

no apareix en cap d'escena,
per lo tant rumiant la pena
nos tindrem que conformar
i deixar tal festejar
per a una nit de verbena.)

Mes la pregunta trobava
que estava feta en idea,
utilisant l'agudea
i l'ironia més brava.
Per això quan esperava
que li donara resposta
alcí tant naïp com aposta
i li torní la qüestió;
"¿N'hi ha alguna contestació
bona per a tal proposta?"

Dedicant-me un gest amable
la jove se descobrí
i sense dir no ni sí
me explicà molt amigable;
"En València és molt notable
lo del chuplit o mullat
fins al punt que en lo triat
se del peu que se coixeja,
i si se té o no correja
quan qui beu és criticat.

*Puix un chupló va chuplar
d'orchata una chupladeta,
i es feu chufla quan chulleta
chulejava del chufar.
Mes ara en mullar ve a mullar
qui de mull s'acromulla,
pero diu que sol remulla
per fer el mullar mullit,
mullant a aquell del chuplit
quan ell també chupla i mulla.*

*Mes per a que be m'entengues
i no t'armes un cacau,
te vaig a donar la clau
de tot este tiramengues;
Així el chupló és un "PePengue"
d'els que manaven abans,
el mullador a dos mans
fill del tripartit mana,
yo la pàtria valenciana
i l'orchata els valencians."*



Corolari final

Oint a nostra orchatera
hem arribat al final,
sabent lo que nos espera
quan vejам el cadafal.

Que si zombis... que si bruixes...
que si Deu... que si el dimoni...
que si un mosquit al que aüixes...
que si un prec a Sant Antoni...

Inclús nos hem passejat
per adins d'un cementeri
i hem resolt en el relat
algun que atre misteri.

Mes lo que més por ha fet
no han segut sers ni llocs mítics,
si no tindre açò plenat
de governants i polítics.

Així que sense vergonya
(Perque yo no la conec)
a l'artiste fent-me el monya
li vullc manar este prec:

*"¡Oh! Tallador d'alta talla
que enguany talles en corbells
fes-nos l'any que ve la falla
plena culs i mamelles."*







Salutació del nostre President 2016

infantil

Hola a tots, veïns, fallers i falleres, i especialment fallerets i falleretes de la Falla Joan d'Aguiló-Avgda. Gaspar Aguilar.

És un gran honor per a mi dirigir-me a vosaltres com a President Infantil d'esta magnífica comissió, és un somni que estava present en el meu cor des de fa molt de temps i que s'ha fet realitat este exercici.

Sóc faller des del mateix moment que vaig nàixer, quan els meus iaïos Amparo i Luis em van apuntar a la Falla, de fet enguany m'imposaran el Distintiu d'Or, i encara no he complit els deu anys d'edat.

Ser President Infantil és molt important per a mi, com ho és per a qualsevol xiquet de la comissió, perquè és un càrrec a què pots accedir només una vegada en la vida, i per això vull disfrutar-ho el màxim possible, i també perquè és un motiu d'enorme alegria i felicitat per a un grup de persones que jo vull molt i que em volen moltíssim, els meus pares, la meua germana, els meus iaïos i tots els meus tios i cosins.

Vull donar les gràcies a tota la Junta Directiva, a eixes persones entregades i abnegades que fan que tota la comissió gaudisca d'esta meravellosa festa, i en especial el meu reconeixement a la Delegació d'Infantils, que es desviuen per fer-nos feliços

A tots els membres de la comissió infantil he de dir-vos que sou el més important, perquè vosaltres sou el futur de la falla, vos demane que continueu vivint la festa amb intensitat, perquè continue creixent l'afecte en els vostres cors amb la mateixa mesura que aneu creixent en les vostres vides. Vos demane que ens acompanyeu a Mar i a mi a tots els actes, perquè en companyia d'Alba i Pepe disfrutem d'una setmana fallera meravellosa per a tots.

I per últim, gràcies Pepe per confiar en mi com a President Infantil i pel teu afecte. Hem compartit ja gran part d'este exercici, i t'assegure que se m'està fent curtíssim, i això que encara queda per vindre el millor. Gràcies Alba per voler-me i cuidar-me tant tot l'any, ens hem divertit moltíssim i el millor és que encara queden moltes bones coses per vindre. Gràcies Mar per haver compartit amb mi totes estes noves vivències, sóc afortunat per això. Prepara't que ja s'acosten els millors moments.

Este faller xicotet de talla, però gran de cor, estarà sempre al vostre costat compartint l'alegria de sempre. Conte amb vosaltres i amb el vostre suport, i no dubteu que podeu comptar amb mi. Jo vos ho tornaré en forma d'il·lusió i afecte, que és tant com l'amor que jo sent per la meua falla. Anem a disfrutar al màxim perquè, ja estem en falles!

Moltes gràcies a tots.

Visca la Falla Joan d'Aguiló i Visca València!



Pablo Rasero i Tena
President Infantil



Vicepresident 1er

Juanfran Bueno Sánchez

Vicepresident 2on

Kevin Hugo Carcelén Pedrós

Vicepresidenta 3era

Lucía Esteve López

Vicepresident 4rt

Jaime Horrach Ripoll

Secretari

Bruno Gálvez Carrasco

Vicesecretari

Hugo Sanz López

Tresorera

Celia Navarro Compañ

Comptadora

Natalia García Ripoll

Vicecomptadora

Lucía García Romero

Delegat

Eduardo González Císcar





Comissió Masculina 2016

infantil

Marc Alcover Bañón

Adrián Almazán Jiménez

Hernán Alonso Provinciale

Isaac Alonso Provinciale

Daniel Blas Reche

Juan Francisco Bueno Sánchez

Kevin Hugo Carcelén Pedrós

Bruno Gálvez Carrasco

Eduardo González Císcar

Jaime Horrach Muñoz

Jorge Llopis Tena

Carlos Mañes Martínez

Asier Martí Piles

Marc Martínez Hervás

Natxo Martínez Hervás

Hugo Monzó Sanz

Juan Adrián Nuñez Sanz

Adrián Olmos Renau

Oscar Ortuño Bernal

Marc Pavlitzek Ramírez

David María Pedrós López

José Pellicer Moret

Sergio Puchalt Lancho

Pablo Rasera Tena

Diego Real Royo

Cecilio David San Martín Gil

Jorge Sanchís Escribano

Hugo Sanz López

Eduardo Simarro Muñoz

Javier Soler Contreras

Javier Soriano Salinas

Alvaro Tur Compañ

Marcos Valverde Ureña

Hector Zanón Fariñas

Fallera Major 2016

infantil

Mar Ricart i Pedrós

*Entre ones hui es murmura
un nom de reina infantil,
que embolcat en vel subtil
nostre cor corda i captura.*

*Puix el porta una criatura
tan ferosa i tan gentil,
que inclús les flors del gesmil
s'inclinen en sa figura.*

*Ànima del blau del cel,
dolçor de gota de mel,
i esperit de foc quan balla.*

*Perque enguany eres tu; Mar,
aquella que hem d'aclamar
des del tro de la chicalla.*

Ampar Cabrera i Sanfèlix.



Vers a la Comissió Femenina 2016 *infantil*

*P*er a enaltir a la rosa
que enguany és fragància pura,
sou chiquetes per ventura
la mel que l'ànima glossa.

*Puix ya siga en vers o prosa,
duent goig a l'escriptura
passegeu la vostra albura
fent-nos en l'esperit mossà.*

*I és així que en simpatia,
felicitat i alegria,
de la falla sou color.*

*I alçant la veu orgullosos,
podem cridar fervorosos
¡Vixca nostra cort d'honor!*

Ampar Cabrera i Sanfèlix



Comissió Femenina 2016

infantil

Presidenta d'Honor Infantil: Inés Prusseit i Belarte

Paula Adriá Moreno
Iria Suniu Alcover Bañón
Estela Aparicio Ponce
Elisa Asensi Gracia
Sophia Aviño Calatayud
Empar Baviera Huart
Carme Baviera Huart
Lucía Caballero Martínez
Alexandra Cao Alcover
Claudia Casaní Fito
Telma Cases Carrascosa
María Cases Carrascosa
Alicia Cervera Molina
Ana Comes Climent
Diana Comes Climent
Sara Durán Inglés
Lucia Esteve López
Lorena Esteve López
María Qiaoyin Fos Rubiero
Emma Gálvez Carrasco
Cristina García Muñoz
Natalia García Ripoll
Lucía García Romero
Aitana García Simarro
Noelia García Simarro
Gemma María González Císcar
Eva González Gil
Ana González Gil
Cayetana Horrach Muñoz
María López López
Lucía López López
Marcela Llopis Tena

Paula Marín Navarrete
Alma Martínez Porta
Candela Moreno Puig
Marisol Murillo Huart
Alejandra Murria Muñoz
Celia Navarro Compañ
Miriam de Maravillas Núñez Sanz
Marta Olmos Renau
Natalia Pavlitzek Ramírez
Anna Pérez Arce
Claudia Pérez Richart
Marina Pérez Roselló
Noa Puchalt Lancho
Inés Prusseit Belarte
Mar Ricart Pedrós
Olga Ricart Pedrós
Natalia Salmean Salazar
Almudena San Martín Gil
Mar Sánchez Moya
Mar Sanz López
Lucia Sillero Royo
Claudia Silvestre García
Ariadna Simarro Muñoz
Paula Soriano Salinas
Sara Toboso Martínez
Alejandra Tur Compañ
Paula Valentín Molina
Lucía Valentín Molina
Sara Jin Valverde Ureña
Daniela Vargas Martínez
Martina Vargas Martínez
Carla Vargas Sánchez

Fallera Major 2015

infantil

Inés Pusseit i Belarte



*P*els menuts i sent tesor
el teu carisma has portat,
impregnant d'humanitat
cada espirit, cada cor.

*Tu has segut, Inés, la flor
Que ha aromat un gran regnat,
portant encant i amistat,
simpatia i algun plor.*

*Mes no penses que en la falla
se t'ha acabat la rialla
ni s'ha ultimat lo millor.*

*Puix el vore't de fallera
fa que tingam la delera
de que regnes de major.*

Ampar Cabrera i Sanfèlix

Així és el nostre President 2016

infantil

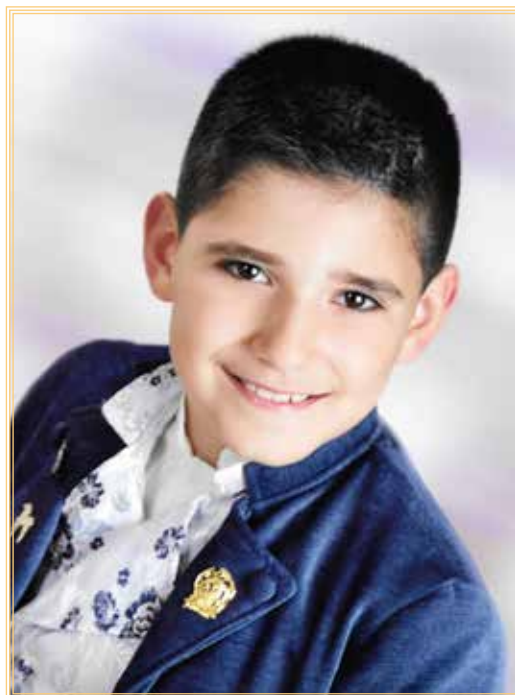


Per als que no conegueu en profunditat a este falleret de la nostra comissió, volem donar-vos una breu semblança de Pablo Rasero i Tena, el nostre President Infantil.

Pablo és un xiquet de nou anys d'edat. Estudia quart curs d'educació primària en el col·legi Santo Tomás de Villanueva- Agustinos de València. Les seues qualificacions són bones, "quasi tot notables", ens apunta, encara que a vegades és un poc xarrador.

I és que Pablo actua en el col·le tal com és ell, extravertit, simpàtic, i de vegades excessivament loquaç. Li agrada molt anar al col·le perquè té molt bons amics, "als meus companys els conec des que estava en la guarderia", i també ens diu que una de les seues assignatures preferides són les matemàtiques.

A Pablo li agrada llegir, veure la televisió, els jocs electrònics, i li agrada molt el futbol. És seguidor del Llevant U.E i sol acudir amb assiduitat al Ciutat de València, junt amb son pare i al seu tio Enrique. Pablo a més juga de porter en l'equip benjamí de futbol sala del seu cole. "Enguany només he pogut jugar dos partits, i només he pogut anar a dos partits del Llevant perquè m'han coincidit amb molts actes de la falla", comenta amb un cert pesar, "encara que enguany el que més importa és ser President Infantil", afirma amb rotunditat.



Li agrada molt menjar, ja siguen els plats de cullera tradicionals, pastes, arrossos, carn i peix "m'agrada quasi tot, i si haguera de dir el meu menjar favorit diria els espagueti a la carbonara", el seu color preferit és el blau i en quant a gustos musicals escolta el que posen a casa, sobretot la seua germana i sa mare. "Últimament m'agrada molt Raphael", afirma, ahora que entona les notes d'un dels èxits del famós cantant, fent-nos una exhibició d'una de les

cançons més conegudes d'este artista, "que pasará, que misterio habrá, puede ser mi gran noche....", pense que més que la seua gran nit, va a ser el seu gran any.

Respecte al que farà quan siga major, ens diu... "de major vull ser porter del Llevant i també policia", qui sap què ens oferirà el futur!.

Pablo té una germana que s'anomena Cristina, i és sis anys major que ell. "Tenim molt bona rel·lació" afirma, encara que els seus ulls em diuen que la lògica "rivalitat fraternal" existix. "Em fa rabiar a vegades... però ens volem molt" postil·la.

Pablo és faller des que va nàixer, i enguany rebrà el Distintiu d'Or de Junta Central Fallera per tots els anys de pertinença a la Comissió, açó vol dir que encara no havia nascut i ja estava apuntat en la nostra Falla.

A Pablo li agrada tot el que es referix a la Falla, i com a bon valencià i faller el que més li entusiasma és tirar petards. És un xiquet conegut per tots, que passa molt de temps en el nostre Casal participant de totes les activitats programades per als nostres infants, assajos de playback, tallers, visites culturals, concursos, i altres actes organitzats durant tot l'any.

En la seua trajectòria fallera ha participat en múltiples activitats, principalment en el Playback infantil. "Enguany no puc perquè em dec a la representació del càrrec per al que he sigut triat, però en quant em siga possible tornaré a actuar".

En este exercici ja s'han desenrotllat nombrosos actes i Pablo ens comenta, "per a mi, el més bonic, dels que hi ha hagut fins ara, ha sigut la meua Proclamació com a President Infantil, va ser molt bonica i molt emocionant, i vaig poder disfrutar-ho junt a la meua família i tots els fallers que eixe dia estigueren acompanyant-me".

També ens apunta, "en tots els actes que hem tingut fins ara ho he passat fenomenal, sobretot perquè he estat en companyia de Pepe, Alba i Mar, amb ells m'ho passe molt bé, ja que tenim temps per a bromes i rialles. En les presentacions que som convidats anem desfilant molt seriosos perquè en eixe moment estem representant a la nostra falla, encara que a vegades és molt divertit, perquè hem d'anar corrent d'una presentació a una altra, i quasi no ens dóna temps. Tenim la sort d'anar amb Pepe, que ens porta sempre molt bé perquè arribem a temps a tots els llocs".

A Pablo li agrada molt acudir a tots els actes, "per a mi tots són molt importants perquè estem representant a la nostra Falla", ens diu que guarda molt bons records de la Proclamació de les Falleres Majors "va ser molt emocionant per a Alba i per a Mar, les dos estaven radiant de felicitat i jo vaig disfrutar molt. Vaig intentar fer-ho el millor possible perquè l'acte fora inoblidable per a elles".

I que ens pots dir del dia de l'Exaltació, "en l'Exaltació estàvem tots molt nerviosos, em vaig quedar sorprès quan Pepe i Alba arribaren a per mi en un cotxe espectacular. Quan arribarem al teatre de Salesians, tots ens van rebre amb aplaudiments, i això em va fer que ja no tinguera tants nervis. Per a mi va ser molt bonic poder rebre tots els fallers i falleres en l'escenari, donar-los les flors, fer-nos fotos, però sobretot el millor va ser quan va pujar Mar, estava molt guapa i molt feliç. Quan li vaig imposar la banda de Fallera Major i la Joia, van ser moments molt emocionants".

Encara queden molts actes per vindre, i Pablo espera amb especial entusiasme dos d'ells, l'Ofrena a la Mare de Déu dels Desemparats i la Cercavila nocturna, "he anat a moltes ofrenes i aniré a moltes més, però esta és l'única en la que podré anar sent President Infantil, i tinc que dir-vos que em fa molta il·lusió, i l'acte que espere també amb molta il·lusió és el de la cercavila nocturna, tinc ganes de pujar en la carrossa perquè m'agraden molt els cavalls".

Pablo ho té clar, "ser President Infantil és molt important per a mi, representes a tots els xiquets de la nostra comissió, encara que a mi m'agradaria que tots els xiquets de la falla se sentiren enguany com si foren el President, i que pogueren disfrutar el mateix que jo, vull que participen en tots els actes i en totes les activitats i que s'ho passen fenomenal, perquè en la falla tots som importants".

Li preguntem per el dia de Sant Josep on acompanyarà a Mar, la nostra Fallera Major Infantil, en l'encesa de la crema de la falleta infantil, "jo crec que no ploraré", comenta, "però arribat el moment, ja veurem".

Quan acabe l'exercici continuaràs sent un faller més de la comissió, i qui sap si en el futur, President de la nostra Falla, "tinc que dir-te que si que m'agradaria, encara que pensé que és una gran responsabilitat".

Però tot açó ja arribarà, ara de moment disfruta del teu any, i el temps ens ho dirà.

Crònica d'un nomenament anunciat 2016

infantil



No vull ser irreverent al titular esta crònica amb el nom d'una de les magistrals novel·les de Gabriel García Márquez. Però com veuran una vegada que l'hagen llegit, crec que el títol de l'obra de "Gabo" és més que encertat.

El 22 de maig és una data molt assenyalada en la família Rasero Tena. Un 22 de maig, Amparo i jo vam decidir emprendre un projecte de vida en comú. La llavor plantada eixe dia va germinar en bona terra i el projecte va créixer, es va fer fort, i va anar madurant i consolidant-se fins a donar els seus fruits.

Un altre 22 de maig, anys després, la nostra filla Cristina va ser nomenada Fallera Major Infantil. Eixe exercici nostre fill Pablo era un xiquet de a penes 3 anys, que es va portar com un campió, i que va col·laborar en tot el que va poder, portant inclús el coixí amb la Banda el dia de l'Exaltació de la seua germana.

Acabades les falles del 2015, i una vegada passada la ressaca Josefina i després de la Pasqua, s'albirava ja en l'horitzó la festa de Sant Joan, programada per a juny, i a mitjan maig no hi havia encara representants triats en la Falla.

Sincerament no ens havíem plantejat inicialment que el nostre fill fora President Infantil este exercici. Els



problemes de l'esdevindre diari, el tràfec habitual, el que el xiquet prenguera la comunió en l'estiu del 2016,... feien que no ens ho haguérem fixat com a objectiu prioritari. Eixa és la veritat.

Però algú alié a eixa diatribes quotidianes va vindre a alterar la "pacem in terris". La crida de Pepe Olivert, el nostre President, proposant-nos a Pablo com a President Infantil va ser l'element distorsionador, el detonant que ens va fer començar a pensar en la possibilitat.

Que Pablo seria President infantil era qüestió de temps. "De casta le viene al galgo", diu el refrany. Sa mare, que va ser Fallera Major de la Falla en 1987, compta amb el màxim reconeixement de Junta Central fallera, a més de participar activament



en el memorable Quadro Artístic de Playback de la Falla que tanta glòria va obtindre en la dècada dels 80 i 90.

La seua germana va ser fallera Major infantil en 2010, i els seus iaïos estan involucrats en la Falla des de fa quasi quatre dècades.

El seu iaïo Luis va iniciar la figura de la Setmana Cultural, i ha organitzat quinze de les dèsset celebrades en estos anys, i la seua iaia Amparo participa activament en el grup que ha passat a ser conegut com "les Xiques d'or", incansables treballadores de l'Àrea Social de la Falla.

La seua tia María José també compta amb el Bunyol d'Or amb Fulles de Llorer i Brillants de Junta Central fallera, i també va formar part del Quadro Artístic de Playback.

Els seus tios van pertànyer a la Falla durant molts anys, i encara que actualment no formen part de la Comissió el cuquet roman dins d'ells i moltes vegades es deixen caure per la Falla per a continuar respirant ambient faller.

Finalment, després de no pocs dubtes i cavil·lacions, vam decidir que sí, que este era un moment magnífic perquè Pablo fora President Infantil.

Sobre la data del nomenament no hi havia dubte:

Havia de ser, per descomptat, en la Junta del divendres 22 de maig. Quant a la forma, volíem que fóra sorpresa per a tots, família inclosa, però al mateix temps volíem que assistira el nombre més gran de fallers possible, principalment del nostre grup d'amics. Així que vam invitar a tots a baixar al sopar prèvia a la Junta amb l'excusa que al ser el nostre aniversari de bodes, baixariem algunes viandes per a celebrar-ho. I allí van acudir tots en massa, no moguts per la gola no, sinó arrossegats per a l'afecte cap a nosaltres. Ens consta que eixe va ser el motiu essencial. Encara que ja que estaven allí se'l van menjar tot, dita siga de pas. I nosaltres, encantats per això.

Amb la complicitat de Pepe i de la seua dona Jose, que es van encarregar de posar el cava a refrescar i arreplegar els pastissos pertinents, vam pensar que la millor forma que Pablo s'involucrara en el seu propi nomenament sense saber-ho, era fer-li intervindre en el nomenament en la seua qualitat de Secretari de la Comissió Infantil de l'exercici anterior.

Així va ser com el 22 de maig de 2015, amb el Casal quasi a sobreeixir, va començar la Junta General en què figurava com a punt principal de l'orde del dia el nomenament del President Infantil per a les falles del 2016.

Pepe va crear el clímax adequat per a l'ocasió, i en el moment oportú va demanar a Pablo que s'incorporara a la mesa presidencial en qualitat de Secretari de la Comissió Infantil, perquè d'esta manera donara fe en l'elecció de President Infantil. Primer, el nostre President, va perfilar uns traços de la figura del nou President Infantil: Va dir que era un xiquet amb molt arrelament faller en la Comissió, que li constava la il·lusió que li feia ser-ho i que espontàniament s'havia postulat a diversos membres de la Comissió per a poder aconseguir-ho, que era un xiquet extravertit, conegut per tots, i que de segur exerciria el càrrec amb totes les garanties d'èxit i compliria els requisits que la solera de la nostra Falla exigix.

Seguidament Pepe li va passar l'acta a Pablo, i este va començar a llegir-la:

“Com a Secretari de la Comissió Infantil vull fer saber en nom del nostre President, Pepe Olivert i Alba, que una vegada obtingut el consentiment dels pares del faller de la nostra Comissió Infantil, i sabent que és la seua màxima il·lusió accedir a este càrrec. Proposa a esta Junta General com a President Infantil per a l'exercici 2015/2016 al faller.....” I ací es va detindre. A tots se'ns va tallar la respiració. Una cinta negra ocultava el nom del xiquet. Amb ajuda de Pepe, Pablo va llevar la cinta i després d'una fracció de segon en la que el temps es va detindre, va llegir sense vacil·lació, Pablo Rasero i Tena.

L'atronadora ovació de tota la concurrència va trencar el silenci que la sorpresa va causar en Pablo. Pablo es va quedar mut, i això és molt difícil en ell, perquè no calla ni davall de l'aigua.

El que va seguir ho podeu imaginar. L'emoció i alegria del moment va sobrevindre a la sorpresa i va produir una cascada en forma de rialles i llàgrimes per part de iaïos, familiars i amics en general. I sobretot per al mateix Pablo, que no eixia de la seua sorpresa.



Quan ja ratllava el fi d'eixe dia, els dolços i el cava van posar colofó a una jornada emocionant que romandrà per sempre en el nostre record.

Per més que els oracles i les pitonisses digueren a posteriori “jo ja ho sabia”, no dubteu que no era més que això, elucubració i pur atzar, perquè ningú, ningú, ningú ho sabia. Encara que després d'esta crònica i sent la junta un 22 de maig, tenia algú algun dubte que algun membre de la família Rasero Tena faria alguna celebració?

El nomenament estava més que anunciat. Vos invite a estar atents al calendari en els pròxims anys....

Una proclamació que sap a exaltació 2016

infantil



*S*i el nomenament de Pablo es va forjar amb sorpresa i il·lusió, la Proclamació es va vestir amb totes les gales d'una autèntica Exaltació.

Transcorregut l'estiu i en la vespra de l'arribada de la tardor, es va convocar a tota la comissió i al món sencer a la Proclamació de Pablo com a President Infantil.

El quartet de representants de l'exercici 2016 ja estava complet. S'havia anomenat a Alba Hernández com a Fallera Major en la Junta del 29 de maig, i a Mar Ricart com a Fallera Major infantil, anunciat en la revetla de Sant Joan el 20 de juny i nomenada en la Junta del 26 de juny.



Així, el 19 de setembre de 2015, després d'un sopar de germanor fallera dispensada per part de la comissió i rematada amb un ampli i riquíssim

assortiment de dolços, obra de l'enginy, generositat i bon fer de la mare del protagonista de la nit, va donar començament l'acte.

Va llegir el Secretari l'extracte de l'acta de la Junta General en què es va procedir al nomenament del nou President infantil.

En l'escenari, Juanfran Bueno com a President de l'exercici anterior va procedir a imposar a Pablo la faixa roja que identifica el càrrec com nou President Infantil, tot això en presència del nostre President Pepe Olivert, donant fe de tot el que succeïa. Una vegada formalitzat el traspàs de faixins, Juanfran es va despedir amb unes afectuoses paraules cap a tots els assistents posant així passador d'or al seu inoblidable any com a President Infantil.





I ja amb Pablo com a protagonista principal va continuar l'acte de la Proclamació. És este un acte molt important per al President Infantil. És l'acte en què es publica i es fa notori el dit nomenament, quan se li dóna solemnitat a l'inici del mandat i es declara investit de la dita presidència. És l'equivalent a l'Exaltació de les nostres Falleres Majors, i vam voler donar-li a este acte la mateixa rellevància.

Abrigat en l'escenari pel nostre President Pepe Olivert, per sa mare, la seua germana i per mi mateix, va llegir Pablo el seu discurs amb energia, amb vivacitat, amb purna, amb bon humor, i per damunt de tot amb molta sensibilitat.

Pablo es va mostrar en la seua intervenció tal com és ell. Per això va arrancar somriures, i també llàgrimes d'emoció que inclús li van afectar ell mateix, al recordar a aquells sers volguts i enyorats que tristament no estan ja amb nosaltres, encara que sempre ens acompanyaran en el record. No em cega l'amor de pare a l'afirmar que Pablo va tindre una intervenció magnífica.

Van seguir Pablo intervencions de la seua germana Cristina i de sa mare. Cristina va ser espontània i emotiva, i va expressar al seu germà tots els bons sentiments que té cap a ell, sense deixar de posar la purna que adorna tota relació fraternal.

Amparo, sa mare, va ser tendra, afectuosa i agraïda. Agraïda amb tot aquells que havien fet possible el seu somni i el de Pablo en esta la seua volguda Falla, i tendra i afectuosa amb tots els que compartim la seua vida, i en especial amb Pablo.

I per a rematar va intervindre este humil cronista. Després de repassar la biografia de Pablo, el seu arrelament faller, i les seues aficions futbolístiques, es va destacar la seua sensibilitat i afecte cap a les persones que li volen, principalment sa mare i els seus iaïos. Creieu-me quan dic que jo sóc un mer descriptor de les coses que passen i de les coses que diuen els altres. Especialment el que li va escriure el seu iaio Enrique, i que transcrib perquè és reflex i perfecte resum de tot:

"Eres President de la comissió infantil. És la teua proclamació i estaràs tan content com els teus pares i Cristina; no podíem ser menys els teus iaïos, tios i cosins. Falta el tio Manolo, però des d'on estiga segur que ell dirà, Este és el meu nebot!."

Fent memòria, crec que el càrrec el tens guanyat. Recorde que abans de nèixer ja venies a la falla en la panxa de ta mare. Quan el teu bateig, des de





l'església vam vindre a la falla per a berenar. Després venies en cotxet en aquelles inoblidables setmanes culturals, i quan Cristina va ser exaltada com a Fallera Major Infantil et faltava talla però et sobrava orgull portant el coixí amb la seua Banda. No has faltat a la Falla en tot este temps, però Pablo, açò és només el començar. Assumixes en el dia de hui una gran responsabilitat a pesar de els teus pocs anys, però sé que eixiràs avant amb l'afecte de tots els fallers i de la teua família. Ja estic veient als iaïos i als papàs emocionats.

Pablo, cuida que la teua amistat amb els teus amics fallers siga per sempre. Simpatia et sobra i ganes no et faltaran. Eres d'una nova generació que farà més gran a les Falles."

El teu iaïo t'ho va escriure i tu també ho vas referir en la teua intervenció: Il·lusió, esforç, ganes, amistat amb els fallers. Això és el que s'espera que dones en la teua presidència infantil, i estic segur de que ho vas a donar amb escreix.

I el més important: no t'oblides que els que et volem estarem sempre al teu costat.

Enhorabona, President!

Així és la nostra Fallera Major 2016

infantil



Per a qui encara no conega a Mar, anem a contar-vos un poquet més de esta xiqueta que durant tot un any va a representar als menuts de la comissió de la falla.

Va nèixer un 22 de maig del 2007, per lo que ara té huit anys, i és la xicoteta de la família, perquè la seua germana Olga ja ha fet deu. Actualment cursa 3er de primària en el col·legi Agustinos, on manté els mateixos amics que tenia a la guarderia. Encara que se li donen prou bé totes les assignatures, si té que triar una, sense dubte es queda en les matemàtiques, on és molt bona. El seu color preferit va canviant per temporades, però últimament està entre el roig i el negre.

Aquesta princesa pot pareixer molt tímida quan l'acabes de conèixer, però vos puc assegurar que



té una gran personalitat i és molt carinyosa, a més, en quant agafa confiança és d'allò més xarraora i moguda, de fet costa poder callar-la.

També hi ha que dir que té un gran sentit de la responsabilitat, perquè des de molt xicoteta, ella sap que es especial en temes de menjar, i això fa que



sempre tinga que estar alerta. És multi al·lèrgica i no pot menjar res que continga fruits secs o tot el que vinga del mar (igual que el seu nom). Encara que parega una gran dificultat, és molt madura per a la seua edat i té molt clara eixa condició, és per això que si la heu vist en algú dinar o sopar, sempre va carregada de la seua fiambrella on si pot, durà una tortilla de creïlles, que va descobrir tard, però li encanta. A més, si en casa l'hem deixat, l'haurà fet ella, ja que de major vol ser cuinera per obrir el seu propi restaurant per a al·lèrgics.



Entre les seues aficions es troba, a més de patinar en les sabates de rodes, per exemple ballar i cantar, però entre totes, és pot destacar la música, i no estem parlant de que li agrade un grup de música concret, sinó la música en general, és per això que des de xicoteta va a una acadèmia on ara es està cursant 2on de Llenguatge Musical, un curs per davant de la seua edat, que a més compagina en el seu instrument...la trompa. Normalment la gent es sorprèn de vorer que una xiqueta tan menuda toque un instrument tan gran, però ella està encantada, de fet, enguany ha





entrat a formar part de la Xiquibanda de la Unió Musical L'Horta. Els últims mesos està fent-se un poquet costera amunt, perquè els caps de setmana els té súper ocupats en temes de fallera.

L'altra gran afició és el món de les falles, Mar va nàixer fallera i els que la coneguem ho sabem perquè no es estrany vore-la, per exemple, en casa fent deures vestida de valenciana o anar en bici en els seus tacons fallers.

Així que, com des de sempre s'ha respirat un ambient faller en sa casa, ja que sa mare també va ser Fallera Major Infantil i Fallera Major de la nostra comissió,

la varem apuntar a la nostra falla no més nàixer i des de eixe dia ha intentat no perdre cap acte que es fa. L'hem pogut vore en playbacks i en teatre (on va ser el arbre més xulo de tots!!), ha fet moltes activitats i tallers, però sobretot gaudeix com a ningú de la setmana fallera, on a la par, tira petards i es vist de valenciana.

Aquest any especial, Mar està implicant-se en totes les decisions importants del seu regnat, ha pogut triar el color i dibuix del seu tratge de valenciana, el model i disseny de les pintes i aderés. També està descobrint actes nous, als que una FMI té que acudir



i ella sempre va encantada, saborejant cada u dels dies que es fica el vestit de valenciana, perquè està gaudint al màxim del càrrec junt als seus companys de aventures, els representants de 2016, Pablo, Alba i Pepe, que han passat a formar part de la seua família fallera.

Si fem una mirada arrere, el acte que més ha gaudit ha segut la seua Exaltació como a Fallera Major Infantil, de fet, ja està animant a les amigues a que puguen representar els pròxims anys a la falla i ella mateixa ja pensa en el dia de demà quan siga la Fallera Major, però dels majors.

Si li preguntem quin acte es el que està esperant enguany de la setmana fallera enseguida ens diu que l'Ofrena, per a dur les flors a la Mare de Deu, i es que tinc que dir que tota la família estem desitjosos de que arribe eixe gran dia per a vorer a la menuda de la casa desfilat per davant de la nostra Patrona.

No obstant, encara queden moltes vivències abans de falles, dades que, per altra banda no vol que arriben perquè significarà que el somni està arribant a la fi.

Ara ja coneixem un poquet més a està gran fallera, encara que menuda en edat.



Nomenament Fallera Major 2016

infantil

62



Diu en que la festivitats de Sant Joan té una màgia especial, i en el cas de la nostra protagonista, encara adquireix un sentit més excepcional, i és que eixe dia va començar el somni de Mar ...

Des de xicoteta havia somniat en que un dia, podria ser la regina dels menuts de la comissió, per això quan Pepe, el President, ens preguntà a la família si volíem que l'apuntara a la llista de candidates a Fallera Major Infantil, Mar, va dir que sí, clar que sí, eixe anhelat dia es veia cada vegada més propet.

"Mamà, hi hauràn moltes xiquetes apuntades?",
"Papà, de segur que aquesta nit van a dir qui serà





la Fallera Major Infantil?" "Hem baixat altres anys i mai ha seguit aixina, serà enguany diferent?" "I si me nomenen a mi, què faig?" "Ho havia somniat moltes vegades, però, podrà fer-se realitat?" ... Totes estes i més preguntes són les que revoloteaven pel cap de la nostra protagonista quan es feia poqueta nit i havia que baixar al sopar de Sant Joan.

Per això, en el moment en el que el President Infanti, Pablo, per a sorpresa de tots el convocats, va dir que la xiqueta triada era ella, tot el nerviosisme va quedar darrere i en pas firme i decidida, va eixir al entaulat a dir que sí, que la Falla Joan d'Aguiló ja contava en





Fallera Major Infantil per al any 2016, i era ella, Mar Ricart Pedrós.

L'alegria de família, amics i fallers es va fer present, i que dir de la sorpresa que també es dona Olga, que veia que la seua germana era tan feliç i començava el seu regnat cremant la foguera que tots els xiquets havien preparat.

A soles faltava fer oficial en nomenament en junta, així que el proper divendres, 26 de juny, en la junta general, el casal es plena de amics i fallers per a rebre entre aplaudiments, ara sí, a la regina infantil 2016.



Proclamació Fallera Major 2016

infantil



El 17 d'octubre s'havia marcat al calendari com el dia de la Proclamació, que Mar anava a compatir en la Fallera Major, Alba, i havia molta faena que fer.

Mònica i Quique, els pares de Mar, havien convingut que tot el sopar que s'oferiria als convidats anava a ser fet en casa, de forma que ella poguera menjar

de tot, sense cap problema, ja que era el seu dia. Així que, junt als pares de Alba, començaren dies de molt moviment, compres, encàrrecs, cuinar, però, això sí, en una alegria grandíssima, per a que fora tot un èxit.

Arribà el dia i Mar lluia espectacular en el vestit color coral que tan li afavoria. Després del sopar





començà l'acte protocolari en la despedida de les Falleres Majors 2015, per a donar pas a la Proclamació oficial de les Falleres Majors 2016. El secretari, José Muñoz, va llegir l'acta de nomenament de Mar, que va ser coronada en el pergamí oficial que li entregà el president infantil.

Encara que estava nerviosa, la nostra xiqueta va complir la promesa de no plorar en el discurs, i això que en els assajos de casa sempre havia acabat en la llagrimeta, ara sí, no va poder contindre les

llàgrimes quan els seus pares van dedicar-li unes sentides paraules dites de tot cor.

Va ser un dia on Mar va sentir el calor de tots el que la volen, que són molts, tan dins de la falla com fora, on es va rodejar de família i amics, i on no faltaren els seus companys de classe, amics de sempre. L'alegria de la seua cara ho dia tot, la nostra menuda era feliç, un somni en forma de premi gran li havia arribat a Mar!!!





Exaltació Fallera Major 2016

infantil



*S*i alguna data d'aquest any va a quedar gravada per a la família Ricart Pedrós, serà la del 14 de novembre de 2015. Quants dies de preparatius i esforç per a que tot eixira be, i tant que va eixir, un dia perfecte per a una perfecta Fallera Major Infantil.

Va ser per allà el mes de juliol quan anàrem a encomanar la seda que, en tant d'esforç i carinyo la iaia Tere anava a confeccionar per a l'exaltació. En les idees molt clares, Mar va triar el "color manzanilla" per a aquest acte, color que aniria





perfecte per al vestit del segle XIX que lluiria dia senyalat. I en la firmesa que la caracteritza, poc a poc, adquirirem tots el complements necessaris per a que la nostra nina puguera lluir perfecta el dia de la seua presentació al mon faller.

Hi havien dos noms que havien estat clars des de el primer moment: el primer era Olga, ella deuria de llevar-se els nervis per a ser la portadora de la banda, eixa banda anava a lluir en el pit de la nova Fallera Major Infantil. L'altre era Pamen, que actuaria com a mantenidora.

I sense casi donar-se conter arribà el gran dia, des de bon matí començaren a arribar flors a casa, quina alegria en la cara de Mar, cada vegada que entrava una nova cistella, quantes mostres d'afecte. I a les

17h de la vesprà en el Teatre del Col·legi Salesians entrà, magestuos, el cotxe de conte que portava als representants de la falla. Entraren en comitiva les falleres majors i presidents, ja començava l'acte.

Després de l'obra de teatre, magníficament dirigida per Jorge Martínez, va arribar el torn de que Pablo puguera rebre a les falleres infantils, quins nervis, el gran moment s'acostava. Apagaren les llums i al escenari lluia la cort d'honor, a soles faltava coronarla en la regina infantil de la falla, així que era el torn de desfilar, de gaudir de un moment màgic, darrere quedaven els nervis i a soles hi havia que pensar en que hui, Mar, era la protagonista, i tot el teatre anava a rendir homenatge d'amor i pleitesia a la nostra regina infantil.





Entre ones hui es murmura un nom de regina infantil
que envolcat en vers sutil nostre cor captura.

Puix el porta una criatura tan fermosa i tan gentil
que inclús les flors del gesmil s'inclinen en sa figura

Anima del blau del cel, dolçol de gota de mel

i esperit de foc quan balla,

perque enguany eres tú, Mar,

aquella a que hem de aclamar des de el tro de la xicalla

Fallera Major Infantil de la Falla Joan d'Aguiló,

xiqueta MAR RICART PEDRÓS.

Sonrient, en cara de dolça nina va desfilat Mar, per arribar al escenari on l'esperava Pablo, el nostre President Infantil per a imposar la banda i joia. Ara si, ara ja podíem proclamar als quatre vents que la falla Joan d'Aguiló tenia a la seua Fallera Major Infantil.

Els sentiments de Mar varen ser molts i de segur que sempre mantindrà el seu record, com que el dia de la seua exaltació va ser un dels millor de la seua vida.

Distintius Junta Central Fallera 2016

infantils

72

Distintiu d'Argent

Sophia Aviñó Calatayud

Carme Baviera Huart

María Fos Rubiero

Ana González Gil

Lucia López López

Paula Soriano Salinas

Javier Soriano Salinas

Alejandra Tur Compañ

Isaac Alonso Provinciale

Daniel Blas Reche

Jaime Horrach Muñoz

Marc Martínez Hervás

José Pellicer Moret

Distintiu d'Or

Lorena Esteve López

Eva González Gil

Kevin Hugo Carcelen Pedrós

Eduardo González Ciscar

Pablo Rasero Tena

Jorge Sanchis Escribano

Paula Marín Navarrete



Falla 2016
infantil

"Cosmos"

Artista: **Ricard Balanzá**

Escrit per **Ampar Cabrera**

73



COSMOS

Falla Infantil Joan d'Aguiló-Av. Gaspar Aguilar 2016

RICARD BALANZÁ

Explicació i relació de la falleta 2016

infantil

74

“Comença nostra cantalla

Ordint una endevinalla

Membrada d’astres i mons.

Meteorets, estels i estreles

Orlant ninots i reveles

¿Sabeu ya el Lema Chicons?”

SI EL LEMA NO HEU ENCERTAT NO PATIU PEL RESULTAT

A aquell que per chicotingo
o perque fent-se un potingo
no ha resolt el trencacaps.

Li diré que nostre lema
està al final del poema,
que s’oblidi els maldecaps.

Mes abans de dir tal títol
i de tancar el capítol
donant-vos la solució.

Parlaré de la falleta
que vos dic ya de bestreta
que pareix ser un bombó.

Puix diuen que està pintada,
esculpida i dissenyada
segons el dibuix de Deu.

I que té tal harmonia
que en perfecta simetria
cap defecte se li veu.

Així que fixem la vista
i anem a passar revista
a tot lo que s’ha plantat.
Dient-vos ya de primeres
que es poseu unes ulleres
que el sol està en el remat.

Al seu voltant els planetes
més valents que les pessetes
passen pel firmament.
Mentres que un cometa en cua
el cel encén i tatua
en un rostre somrient.

N’hi ha galàxies, nebuloses,
grans estreles lluminoses,
satèlits, meteors i estels.
I... ¡Clar! També està la lluna
que com diuen que és moruna
nos balla el ball dels set vels.

Ademés pegant-li voltes
a tot este carnestoltes
tens un plateret volant.
I dins del plat fent vigília
tens a tota una família
que t’anirà acompanyant.

En ells viuràs aventures
faràs conquestes futures
i esquivaràs alguns llosmos.
I coneixeràs la falla
que hui te fa la cantalla
adinsant-se dins del COSMOS.

(I al ser el “cosmos” el tema
puix també és el nostre lema)

NOSTRE SISTEMA SOLAR LA FALLA VE A VISITAR

Posat de barba i d'ulleres
i en el monyo fent-se ralla
nos mira de dalt la falla
un sol la mar de polit.
(Lo que no puc aclarir-vos
és si se'n va hui de festa
o és que ha fet una conquesta
i alguna nóvia li ha eixit.)

En ell, també molt curiosos
i empindongats de punyetes,
se troben alguns planetes
que van ballant-li al voltant.
Com és la Terra i Mercuri
que arranquen per seguidilles
mentres que mou les puntilles
una Venus elegant.

Mart s'alegra en la folia,
Júpiter en una jota
i Neptú alça la pota
per a timbrar l'u i el dos.
Saturn se marca un fandango
i Urà nos balla un bolero
i no se'l bota un torero
un Plutó que dansa airós.

També veig que fent-li corro
n'hi ha d'estreles una colla
que van apretant la molla
per a eixir en un retrat.
I és que ara que me fixe
puc advertir i repare
que de la família; el pare,
va en càmares carregat.

Vol fer a tots una foto
i esta tornat-se majara
puix ningú calla ni para
ni l'atenen un minut.
Tot són veus, tot són espentes,
tot són rialles i balanços
tot són chances i romanços
tot és festa i joventut.

Mes veent tal destarifo
la mare que és brava ausades
pega dos fortes palmades
posant orde en tal cohort.

*"A vore Ceres, Nereida
poseu-se més a l'esquerra
que esteu tapant a la terra
i no ix el polo nort.*

*¡Ale! Orió calla la boca
i tu Plutó rebonico
deixa de fer el borrico
i posat junt a Neptú..."*
I aixina en "ordeno i mando"
arregla tal rebolica
la foto ix ben bonica
i allí no falta ningú.

(Puix no n'hi ha res que es compare
a les órdenes d'una mare.)

LA FALLA ENS OBRI UN DEBAT: ¿QUIN ASTRE TÉ MES EDAT?

Dins la nau que pega voltes
per el cosmos falleril,
ademés del pares trobes
dos fills que valen per mil.

*(També tens un gos
guilopo i graciós.)*

Els dos chiquets; chic i chica,
solen per tot pelear,
per qui corre més o chilla
o qui més alt pot botar.

*(I mentres el gos
badalla bascó.)*

Mes ara la seua lluita
no té que vore en cap d'ells
ni tampoc en la família
ni en el gos ni en el vaixell.

*(Encara que el gos
està recelós.)*

La seua lliça o batalla
és a causa de l'edat;
¿Té la lluna més anyada...?
¿És el sol el més cascat...?

*(Dilema que al gos
li sembla espinós.)*

Li han preguntat als planetes,
a les llunes de Saturn,
a unes galàxies prou velles
i a un asteroide nocturn.

*(i oint-los el gos
li entra la tos.)*

Ningun d'ells sap la resposta
cadascú té un juí distint
aixina que com se mostra
continuen combatint.

*(A l'hora que el gos
se clava entre els dos.)*

Mes quan la mare se farta
de sentir als dos chiquets
prenent ella la paraula
posa l'orde en tots els fets.

*(També nostre gos
la sent molt curiós.)*

I mentres que un ull nos cluca
sentencia alçant un dit;
"... La més major és la lluna
perque pot eixir de nit."

*(I el cap rasca al gos
en gest amorós.)*



EN ESTA ESCENA I POEMA SE PLANTEJA UN BON PROBLEMA

Després de la gran pelea
que han tingut els dos chiquets,
el pare en gran sensatea
els sermoneja i conrea
per a que s'estiguen quets.

I aixina els diu en veu clara
que be s'hauran de portar,
si volen quedar-se encara
en eixe cel que ara ampara
a la gran nau familiar.

Fuir de núvols i estrelles
i ralles de Sant Martí,
i gojar fent giraveles
al final de les esteles
que dibuixen el camí.

Jugar en extraterrestres
i en els àngels fer comboi,
oblidant per dos trimestres
a les escoles i mestres
dormint al ras sobre un coi.

També advertix i els avisa
de que si se porten mal,
l'infern els farà requisa
i aixina que d'esta guisa
ho van a passar fatal.

Perque segons testimonis
d'alguns dels que allí han estat,
fa un calor de mil dimonis
i les forques dels butonis
són d'un llarc que fan fredat.

Además allí es treballa
sense descans ni assossec,
ni se canta ni se balla
ni se planta cap de falla
ni et lliures d'estar resec.

I clar, en tal perspectiva
els chiquets queden absorts,
puix l'ultima alternativa
els ha secant la saliva
deixant-los els ànims torts.

O això és lo que el pare pensa
al vore'ls tan abatuts,
fins que el chiquet li dispensa
una qüestió en recompensa
que deixa als més sabis; muts.

“Si eres bondadós i recte
nos dius que anirem al cel,
i si no fem lo correcte
i al mal li tenim afecte
farem en l'infern arrel.

Pero pare dis-me ara
que tenim clar cada extrem,
sense chala ni fanfara
ni colps de ninguna vara
per anar al circ... ¡¿Qué fem?!!!

LA MARE SE MOSTRA ALEGRE QUAN TROBA ESTE FORAT NEGRE

Normalment en la terra o la lluna
qui lleva la runa
la mare sol ser.
I qui llava la roba i qui plancha
i qui el mal de pancha
te'l fa passager.

És de veres que els pares ajuden
i molts ya no *duden*
del muscle arrimar.
Puix no importa ni trenca cap basa
qui es queda en la casa
o va a treballar.

Pero sempre n'hi haurà dos cosetes
dos actes o fetes
que és tornen missió.
A on la mare és la reina i senyora,
muller superiora
¡És l'ama en qüestió!

La primera, com l'aigua de pura,
és la gran soltura
de dir-ho tot cert.
I la llengua pintar colorida;
fent rosa la vida
o al món posant vert.



La segona, i ací és la que importa,
a molts li és prou torta;
l·landosa en extrem.
Puix se basa, radica i se presta
quan res li molesta
tirar-te-ho al fem.

La pilota, uns patins, una nina,
del boli la mina
o uns draps esgarrats.
Un “peluche”, un disfràs o les tabes,
un pot en rebaves
o uns cromos passats.

Una roda de bici, una aleta
i alguna pereta
que no dona llum.
Tot allò que li sobra o no quadra
en chut per l'esquadra
t'ho tomba i ¡Chim pum!

Per això la vorem tan alegre
quan un forat negre
de sobte apareix.
I el seu dret de gastar-lo reclama
i d'ell se fa l'ama
més fresca que un peix.

Puix tal ull tot ho traga i apres
i ho fa en tanta pressa
que ve a donar por.
A la mare condix la faena
i el cosmos ordena
deixant-lo com l'or.

EL PARE DEDICA UN VERS
A L'ORDE EN NOSTRE UNIVERS

Si mirem dia i vigília
i seguim del cel un orde
l'univers pareix acorde
a una música que fília.
I el pare d'esta família
és com vol que el recordeu,
puix abans de dir adeu
vol fer de l'orde contalla
puix, com yo, creu que esta falla
l'ha feta la mà de Deu.

I així conta en veu melosa
que cada món, cada estrella,
esta posada en cautela
tal com eixa mà l'esbossa.
Mes encara és més grandiosa
quan formigues o animetes
se comparen en planetes
en quan a l'orde o al lloc.
I es que si algú es mou un poc
açò se'n va a fer punyetes.

Aixina puix ¡Atenció!
I preneu-vos bona nota
que ara, ací i per la picota
comença esta relació.
I així el pare fa menció,
llevant galàxies i estrelles,
del Sol que fent giraveles
està en lo mig d'este ball,
pero ¡Ullet! Que cou com l'all
si el prens massa temps i et peles.



Els planetes fan sa eixida
cantant i fent corro al sol
i d'entre ells, com qui no vol,
nostra terra i nostra vida.
Mes abans de fer seguida
nos nomena per fortuna
a un bell satèlit: la Lluna
que ens acompanya de nit,
i que posa colorit
per no fer tal nit tan bruna.

I ara ya aplega el moment
de parlar de nostra terra
i repassa mar com serra
i element per element.
Aixina en el monument
nos trau u a u a escena
i llúixen la melena
mamífers grans i menuts
uns bovos, atres astuts,
i atres sens glòria ni pena.

Després parla dels pardals;
Àguiles, negres, flarets...
dels peixos grans i chiquets
com els taurons o els corals.
dels cucs i dels vegetals
de les algues i bactèries
i ya sense més matèries
posa el punt a este poema
puix lo que és en este tema
no queden ni les misèries.



COSMOS, POETA I CONTALLA DIUEN ADEU A LA FALLA

Entre estrelles i planetes
i pelees de chiquets
anem a tancar l'aixeta
que escriu tots estos versets.

Mes com de tot lo plantat
hem fet resum i contalla
podreu mirar-ho i llegir-ho
mentres visiteu la falla.

El sol, la lluna, la terra,
vos estaran esperant
i una família completa
que va pel cosmos errant.

Mes si vos surt algun dubte
ya sabeu tots a on estic;
al costat de vostra falla
puix dels ninots soc amic.

(¡Caram! Quasi se m'oblida
el dirigir-me al jurat
i demanar per al Cosmos
un premi ben aseat.)



Cartell Falles 2016

80

FALLES DE VALÈNCIA 2016



De l'1 al 19
de març

—
Candidates
a patrimoni
de la humanitat
(UNESCO)

Disseny: Iñaki Barrio

“L’Escenografia en la festivitat del Corpus Christi”

Per: **Luis A. Tena Orduña**

En este exercici faller, l’Associació Cultural Falla Joan d’Aguiló - Avgda. Gaspar Aguilar, va celebrar la XVII Setmana Cultural del 23 al 29 de novembre de 2015, prenent com a base una investigació sobre “L’escenografia en la festivitat del Corpus Christi”.

Cada any se’ns planteja, a començament de l’exercici, la problemàtica d’elecció de l’assumpte a tractar i que classe d’estudi podem presentar per a una Setmana Cultural com la nostra, sempre sobre la base de dos premisses, la primera l’estudi o treball amb un nivell superior a l’anterior exercici, i en segon lloc, que a més de cultural siga un tema eminentment valencià.

Realitzar un estudi com el present requerix que se li dediquen moltes hores de treball, o dit d’una altra manera, moltes hores de satisfaccions, per la qual cosa no representa cap sacrifici tot el temps empleat en la seua preparació i desenrotllament.

El tema de la Setmana Cultural es va consensuar amb el President de la Falla, Pepe Olivert i Alba, considerant-ho molt encertat. Amb este treball s’ha volgut aprofundir en un tema molt interessant dins de la festa del Corpus, hem procurat endinsar-nos en totes aquelles especificacions, desconegudes per a una gran majoria, ressaltant la “simbologia” de tot el

que apareix en la celebració del Corpus Christi, més coneguda per tots nosaltres com la “festa grossa”.

No podem obviar la il·lusió que ha existit en tot moment, no sols en el seu estudi i plantejament, sinó també en aconseguir la presència dels més destacats artífexs i coneixedors de la dita festivitat que se celebra en la nostra ciutat.

Amb esta xicoteta ressenya de la dita “XVII Setmana Cultural” volem, d’una forma molt succinta, expressar el nostre agraïment a tots els conferenciants que ens van honrar amb la seua presència, i que per orde d’actuació volem anomenar, Donís Martín Albizúa, Félix Crespo Hellín, Baltasar Bueno Tárrega, els quals van donar les primeres xarrades, ocupant els primers dies de la Setmana. També es va organitzar una “mesa redona” sobre el tema a tractar, la dita mesa va estar composta per: Rafael Ferraro Sebastiá membre de “L’Associació d’Amics del Corpus”; Horacio Castelló Taliani, President del “Grup de Mecha”; Francisco Esteve March, President de “L’Associació d’Amics del Corpus”; José Luís Albiach Esteban, membre de “L’Associació d’Amics del Corpus”; Jorge Guarro Monllor, membre de “L’Associació d’Amics del Corpus”; Manuel Camarasa Navalón, Regidor de l’Ajuntament de València y Miguel Guillot Martínez dels mitjans de comunicació.

El dilluns dia 23 de noviembre el nostre Casal faller

es va vestir de festa per a rebre a les nostres autoritats falleres, les quals lluien els seus preciosos trages de "valencians", les quals procedirien a donar pas a l'acte d'obertura i inauguració de la XVII Setmana Cultural. També vam comptar amb la presència de Francisco Esteve March, President de "L'Associació d'Amics del Corpus", així com Horacio Castelló Taliani, President del "Grup de Mecha", els dos són els màxims representants dels dos grups més significatius de la dita festivitat. En Horacio no va estar present per una malaltia imprevista.

Després de ser inaugurada la XVII Setmana Cultural a càrrec de les nostres Falleres Majors i Presidents, el Delegat de Cultura i organitzador de totes les jornades, Luis Antonio Tena Orduña, va glossar la presentació del tema central de "L'Escenografia en la festivitat del Corpus Christi", davall els seus aspectes corresponents.



En primer lloc es va remuntar a l'origen i juí principal del motiu perquè se celebrava la festivitat del Corpus Christi, fent un recorregut per tots els importants esdeveniments que van tindre lloc des de l'any 1355, incloent-hi les visites que la reialesa va efectuar a València per a poder presenciar el dit esdeveniment. Es van ressaltar els elements que componen la dita escenografia, destacant la simbologia que representa cada element en la processó de la festivitat del Corpus.

En segon lloc es va donar una explicació més extensa, sobre alguns dels aspectes més excel·lents, com per exemple els orígens de les "roques" o "muntanyes", o també sobre les danses que s'interpreten durant la festivitat, posant com a exemple la significació de "La Moma i els momos", i especialment sobre les figures dels "cirialots".

Com a colofó a esta primera jornada d'inauguració, i després d'un magnífic vi d'honor, vam ser endolcits tots els assistents amb una espectacular i saborosa "tortada" confeccionada per la fallera M^a Amparo Tena Gil, mare del nostre President Infantil. Amb un

brindis per l'èxit de la Setmana Cultural va concloure la primera jornada.



El dimarts dia 24 va intervindre "El Capellà dels Roques", o millor dit, Donís Martín Albizúa, el qual ens va narrar tots els importants records que a través dels anys li ha proporcionat la representació d'este personatge. Després d'una gran explicació del significat de la dita figura dins de la cavalcada i processó del Corpus, ens va relatar les diferents anècdotes que li han ocorregut al llarg de tots els anys escenificant a tan important Capellà. Magnífica va estar la seua intervenció, responent al terme de la mateixa a les nombroses preguntes que se li van fer sobre la seua aportació a la festa.



El dimecres dia 25 va tindre lloc la intervenció de Félix Crespo Hellín, sobre el tema "La tutela de l'Ajuntament en les festes tradicionals". La seua intervenció va estar recolzada amb unes alligadores diapositives amb un exhaustiu contingut del tema central. El seu diàleg i el seu bon fer, va donar un

matís molt important a la seua dissertació, seduïnt el nombrós públic assistent que es va bolcar amb infinitat de preguntes que van ser respostes amb gran satisfacció i diligència, tancant d'esta manera la seua intervenció en la tercera jornada.

El dijous dia 26 va intervindre Baltasar Bueno Tárrega, tenint com a base de la seua exposició el tema "La Processó del Corpus de València, un audiovisual de la Bíblia". Va ser acompanyada la seua intervenció amb unes sèries de diapositives de gran qualitat, les quals van ressaltar la seua intervenció. Va ser seguida la seua explicació per molt públic present que van intervenir amb moltes preguntes al terme de la seua intervenció. Amablement, i amb gran entusiasme, Baltasar va respondre a totes les preguntes, aportant-nos amb les seues explicacions, una gran riquesa en totes les seues respostes.



Per a tancament de totes les xarrades, el divendres dia 27 es va organitzar una "mesa redona", amb la presència i intervenció d'un elenc d'erudits en la matèria a tractar, la mesa estava composta per les persones següents: Jose Luis Albiach Esteban, Manuel Camarasa Navalón, Horacio Castelló Taliani, Francisco Esteve March, Rafael Ferraro Sebastiá, Jorge Guarro Monllor, Miguel Guillot Martínez.



Donada la importància i l'atractiu de les personalitats intervinents, l'aforament del "Casal" estava al complet. Va ser d'una gran satisfacció comptar amb tots ells, els quals ens van aportar els seus punts de vista sobre la festivitat del Corpus Christi, així com

la funció que exercixen en la dita festa. Al terme de les seues intervencions van contestar, amb el màxim gust, totes les preguntes que els assistents els van formular, rebent tots ells les corresponents matisacions.

El dissabte dia 28 va tindre lloc la "trobada poètica", una trobada cultural que des dels primers anys d'estes Setmanes Culturals es desenrotllen. Agraïm molt sincerament, les intervencions dels següents col·lectius i persones anònimes que van intervenir en la dita jornada:



A l'Agrupació "Amics de la Poesia de Silla", encapçalada pel seu president Juan Simarro Gascó, així com la intervenció de diversos dels seus associats, entre els que es trobava José Carlos Lloréns López, veí de la nostra barriada i un magnífic poeta i monologuista. A l'Associació "Nova Dóna i Salut", amb la seua presidenta M^a Teresa Bordanova Orts, i la intervenció de les poetesses, M^a Dolores González, Amparo Esteban i Mercedes Cornago. A l'Associació de "Dones Valencianes de Lo Rat Penat", que va estar representada per Amparo Bonet. A Concha Juan Tronchoni, "La poetessa del Cabanyal", que va delegar en la meua persona per a llegir un poema dedicat al President Infantil, ja que per circumstàncies alienes a la seua voluntat no va estar present. A Mercedes Luque Castro, habitual en totes les manifestacions poètiques per la seua gran afició a la poesia, i a la que li unixen llaços familiars amb membres de la nostra Comissió. A Enrique V. Almero Zanón, escriptor, poeta i autor de diversos llibrets de falla, fins al passat any President de l'Agrupació Mercat de Jesús i bon amic de la nostra Comissió.

Tots els anys, Enrique Rasero Arce, ha estat present en el dit acte, però degut la seua avançada edat enguany no li ha permés estar, sabent que li haguera encantat estar, ja que el seu nét és el nostre President Infantil. En el seu lloc el seu fill Antonio Rasero, i pare del nostre President Infantil, va donar lectura a una poesia molt especial.

El dia dedicat a la poesia va finalitzar amb una nota especial i important, amb la lectura de les poesies

que havien preparat els nostres representants d'este exercici. Pablo, el nostre President Infantil, va intervindre amb una bella poesia confeccionada pel seu iaio Enrique. Mar, la nostra Fallera Major Infantil, ens va recitar una bonica i emotiva poesia, fent aflorar moltes llàgrimes. Alba, la nostra Fallera Major, també va procedir a la lectura d'una bella poesia de Donís Martín, tancant el torn de les poesies, el nostre President Pepe Olivert, amb l'aportació de dos precioses poesies dedicades a les nostres Falleres Majors, que van ser del grat de tots els assistents.

Com a novetat en l'edició poètica d'este any, vam tindre la magnífica actuació de tres magnífics guitarristes, "l'Arion Guitar Trio", compost per Pepa Ferrer, fallera de la nostra Comissió, la qual va estar acompanyada pels guitarristes Inma i Jósé. Amb la seua actuació, acompanyant a cada una de les poesies que van ser recitades, li van donar un ambient diferent a tota la intervenció poètica.



Hem de manifestar públicament el nostre més sincer agraïment a totes les persones que han intervingut en l'organització de la present Setmana Cultural. Amb risc de cometre alguna omissió, agraïsc al responsable de la Vicepresidència de Protocol Antonio Fuentes i a tot el seu equip de



l'Àrea Social que van preparar meravellosament tots els "vins d'honor" que vam servir durant tots els dies de conferències, estant al front la Vicepresidenta Amparo Orero, junt amb les seues col·laboradores. Maruja Sanfèlix, Trinidad Pellicer, Amparo Pérez,

Carmen Pérez, M^a Rosa Soldevila, Maruja Cutilla, Genoveva Sampedro, Rocio Orero y M^a Amparo Gil, així com tot el nostre agraïment a Carlos Marín, Delegat Comercial de Cervezas Damm i a Álvaro Faubel, gerent dels cellers Dominio de la Vega, per l'aportació d'ambdós en el patrocini dels "Vins d'Honor" celebrats durant tota la Setmana Cultural.



I finalment el meu agraïment personal als nostres representants d'este exercici per presidir totes les jornades d'esta XVII Setmana Cultural, al nostre President Pepe Olivert i Alba, a la nostra Fallera Major, Alba Hernández i Rodrigo, Fallera Major Infantil, Mar Ricart i Pedrós i el President Infantil, Pablo Rasero i Tena.

L'estudi sobre "L'Escenografia en la festivitat del Corpus Christi", base d'este treball, ha sigut guardonat en els CXXXII "Jocs florals de la Ciutat i regne de València" de 2015, amb el Premi Extraordinari "Jaume I".





Presentació del nostre Llibre Faller 2015

El passat divendres dia 27 de febrer de 2015, la nostra Comissió i invitats es donaven cita per a la celebració de l'acte de presentació del nostre Llibre Faller per al exercici 2015, novament la nostra Falla tornava a celebrar un acte en la Sala Alfons el Magnànim del Centre Cultural la Beneficència, un

lloc impressionant i d'altíssima categoria. El llibre d'enguany estava dedicat al nostre Mercat Central de València, descrit en un monogràfic titulat "100 anys d'història 1915-2015", des de la col·locació de la primera pedra d'este majestuós i emblemàtic edifici de la nostra ciutat, i que ha estat escrit per diferents escriptors que col·laboren amb la nostra Comissió.



A les huit de la vesprada, i després d'un pròleg d'introducció, el nostre presentador Jorge Martínez Micó donava la benvinguda a tot el públic que quasi omplia el saló i passava a presentar als nostres representants de l'exercici 2015, les nostres Falleres Majors Majors Laura Lozano i Domínguez i Inés Prusseit i Belarte, acompanyades per els seus respectius Presidents Pepe Olivert i Alba i Juanfran Bueno i Sánchez, els quals anaven a ser els encarregats de presidir l'acte. Una vegada ocupats els seus llocs en la mesa presidencial, el presentador ens va donar a conèixer al membre que completava la mesa presidencial, la nostra volguda poetessa Ampar Cabrera i Sanfèlix.

A continuació, el conductor de l'acte, va donar les gràcies a l'il·lustrissim Sr. En Alfonso Rus i Terol, President de la Diputació de València, per tota l'ajuda prestada per a fer possible la celebració d'este acte en este meravellós lloc, gràcies que també va fer extensives al secretari del President, En Jose Luis Lòpez Pérez per la seua col·laboració.

Va començar l'acte amb una xicoteta explicació del contingut i la construcció del nostre Llibre Faller per al present exercici. En primer lloc es va fer referència a la portada que l'il·lustra, obra del dissenyador gràfic, l'il·lustrador i gran amic de la nostra Comissió, José Aguilar García, a qui va ser requerida la seua presència en l'escenari per a entregar-li un exemplar del mateix, i agrair-li tota la seua col·laboració en la il·lustració i altres menesters en la coordinació del Llibre d'enguany.

A continuació va prendre la paraula de nou el nostre presentador per a donar a conèixer una part molt important del nostre Llibre Faller, l'apartat publicitari, ja que gràcies a la seua ajuda es finança una gran part de la confecció del mateix. Va donar, en nom de la nostra Comissió, el agraïment a totes les firmes comercials que any rere any ens brinden el seu suport econòmic, i en representació d'estes firmes comercials vam rebre al nostre escenari a dos grans col·laboradors de la nostra Falla, els quals van ser requerits perquè pujaren a l'escenari i que el nostre President els fera entrega dels Llibres Fallers d'este exercici, agraïnt-los tota la seua col·laboració, D. Carlos Marín González, responsable comercial de la firma de "Cervezas Estrella Damm", així com a D. Álvaro Faubel Frauendorff, gerent de la firma "Cavas y Vinos Dominio de la Vega".



I com mostra de col·laboració dels nostres anunciants, al finalitzar la presentació del nostre Llibre, vam tindre un vi d'honor organitzat per la nostra Comissió i patrocinat per els nostres col·laboradors.

Seguidament el nostre conductor de l'acte va passar a nomenar un a un a tots els escriptors que havien fet possible el Llibre Faller, donant-los la paraula i amb les seues intervencions ens exposaren el seu punt de vista sobre el que havien plasmat en els seus treballs. Enguany han sigut nou els escriptors i col·laboradors que han intervingut, a continuació pasem a nomenarlos, donant-los una vegada més les gràcies per el seu treball, el nostre President els va fer entrega del Llibre Faller i els va agrair la seua col·laboració.

En primer lloc el article escrit per Rafael Solaz Albert, i que portava per títol "La Plaça del Mercat de València en el segle XIX", aprofundint i documentant-nos de tot el concernent en la historia del Mercat Central.

Així mateix amb el article "Enrique Viedma Vidal i el Mercat Central", vam rebre al nostre bon amic José Miguel Arce Martínez que ens va parlar de l'arquitectura del Mercat Central així com de la historia d'este gran arquitecte valencià.

Seguidament va prendre la paraula la fallera Mónica Ramírez triquell, escriptora del article "Assaborint un dia de Mercat", un recorregut a peu de camp del nostre Mercat en qualsevol dia de compra, mostrant-nos tot el colorit i tot el sabor d'un dia de mercat.

L'amic Alejandro Lagarda, escriptor que se sumava enguany a la terna de col·laboradors literaris, ens va oferir un recorregut cultural per tot el Mercat amb la visió de "El Mercat Central de València:



Una Catedral del segle XX", mostrant-nos amb el seu treball la gran similitud del Mercat en la seua construcció amb una Catedral.

El nostre bon amic en Rafael Contreras Juesas, va estar també present per a parlar-nos del seu article, "La Cotorra del Mercat", tot el folklore, història i llegenda al voltant d'este símbol, un any més el nostre agraïment per tot l'afecte i interès demostrat sempre que demanem la seua col·laboració.

La següent intervenció va estar a càrrec del nostre bon amic i col·laborador Joan Castelló i Lli, que amb el seu article "Tu que ho vares ser tot... I ara renaixes com el au fénix de les falles", fent una breu història de la Comissió de la Plaça del Mercat Central, també coneguda com la falla del comerç, un magnífic article d'este gran escriptor i bon amic de la nostra falla, que un any més ens brinda el seu treball i col·laboració per al nostre Llibre Faller. Vam comptar amb la presència de la Presidenta de la Falla del Mercat Central, Na Carmen de Rosa Torner així com la Srta. Carmen Sancho de Rosa, Fallera Major de València 2014, que van voler estar presents per a agrair-li a la nostra Comissió l'article dedicat a la seua Falla, van ser obsequiades amb el nostre Llibre Faller i amb la imposició de la insígnia de la nostra Comissió.

L'últim article va estar escrit per un altre bon amic de la nostra Comissió, En José Huguet Chanzá, que amb el seu article "El Mercat Central (1915-2015)", ens va

oferir un recorregut gràfic amb imatges i dibuixos de la història del Mercat Central de València, posant com sempre a la nostra disposició tot el material necessari per a il·lustrar el nostre Llibre Faller.

Una vegada finalitzada la part literària, vam passar a la part de la poesia festiva que un any més va estar a càrrec de la nostra poetessa Ampar Cabrera i Sanfèlix, que ens va delectar llegint les poesies dedicades a les nostres Falleres Majors, així com unes parts de les explicacions d'ambdós falles. Una vegada concloues les explicacions

dels nostres monuments fallers, el nostre President va fer entrega a la nostra poetessa del Llibre faller d'enguany. Seguidament, amb l'entrega a les nostres Falleres Majors i President Infantil del Llibre Faller, va concloure el capítol d'entregues.

Amb unes paraules d'agraïment a càrrec del nostre President Pepe Olivert i Alba, dedicades a totes les persones que es trobaven presents, fallers i falleres, falles invitades, mitjans de comunicació, escriptors i amics de la nostra Comissió, va voler tindre un reconeixement especial per a totes les persones que han fet possible la confecció del Llibre Faller, finalitzant la seua al·locució amb l'interpretació del nostre Himne de la Comunitat a càrrec de tots els presents.

A continuació vam invitar a tots els presents a un magnífic vi d'honor servit en els jardins de la Beneficència, preparat per la nostra Delegació d'Actes Socials i patrocinat per "Cervezas Estrella Damm" i "Cavas i Vinos Dominio de la Vega". Després de brindar pels èxits veniders i amb l'entrega de llibres a tots els presents, es va posar passador d'or a este important dia.

Premis obtinguts el passat exercici 2015



En esta secció, volem deixar constància dels premis obtinguts per la nostra Comissió durant el passat exercici 2015, els quals ens omplim d'orgull i fan que any rere any intentem superar-nos treballant amb constància i fermesa pels èxits de la nostra volguda Falla.

Enguany el repte era molt il·lusionant per l'elaboració i el contingut del nostre Llibre Faller, tot el nostre esforç per confeccionar un Llibre que any rere any continue sent un referent en el món de les falles i porte el nom de la nostra Comissió per tots els racons. Encara que pensem que no són equiparables la qualitat, acabat i contingut del nostre Llibre Faller amb els premis que ens concedixen, hem d'acceptar-ho de bon grat ja que són molts anys els que tractem de trobar una explicació al dit dilema, un any més ens hem de conformar de sentir-nos orgullosos del que fem, sense ajudes externes i amb molta dedicació i amor a tot el que concernix al nostre Llibre.

La nostra constància i superació no va ser recompensada amb un premi que ens poguera satisfer, ja vam obtindre el premi quinze en la convocatòria de Premis de la Conselleria de Cultura per la promoció i ús de la nostra llengua valenciana.

El nostre Llibre Faller, també va ser premiat amb el primer premi de la secció general, premi Esteve Victòria, atorgat per Lo Rat Penat, i en l'apartat infantil ens van premiar amb el desé de la secció infantil general, premi Pere Delmonte Hurtado.

El nostre monument gran va estar confeccionat per segon any consecutiu per el artista faller, Ignacio

Ferrando, i vam competir en la categoria de 2aB, obtenint el nové premi de la secció i el segon premi d'enginy i gràcia.

Amb el nostre monument infantil, confeccionat per l'artista Ricard Balanzá, vam obtindre un meritori quart premi en la quarta secció de les falles infantils, així com un segon d'inginy i gràcia en la mateixa secció. Vam completar la collita de premis amb un segon al millor ninot, ofert per l'Agrupació de Falles Mercat de Jesús.

En l'apartat esportiu també vam ser recompensats amb un excel·lent premi en la modalitat de tenis de taula, en la qual vam obtindre el segon premi del campionat de ping-pong de la nostra Agrupació Mercat de Jesús a càrrec del faller Francisco Palomero Martí.

En els diversos campionats que se celebren en el nostre casal volem ressaltar que les parelles formades per Teresa Rincón i Trinidad Pellicer es van alçar amb el triomf en la modalitat de parxís, la parella formada per Cristina Villanueva i Francisco Palomero van obtindre el primer premi del campionat de dòmino organitzat per la nostra comissió, i la jove parella formada per José Ignacio Olivert Ripoll i Fran Palomero Martínez, van arrasar en la consecució del campionat de truc organitzat per la Delegació de Festejos.

La nostra Comissió confia que la collita de premis per al present exercici 2016 siga igual o més fructífera que el passat 2015, ja que esta seria la millor recompensa per a una Comissió que durant tot un exercici treballa per a engrandir la nostra festa de les falles.

Homenatge a Lucía Esteve i López 2016

Sense dubte, els exercicis fallers 2014 i 2015 passaran a formar part del millor dels records de Lucía Esteve, el primer any com a Fallera Major Infantil de la nostra Comissió, i especialment en este últim any per la seua pertinença a la Cort d'Honor de la Fallera Major Infantil de València, en el que ha viscut un any dels més feliços de la seua vida.

El passat dissabte 12 de desembre, i amb tot mereixement, li ha arribava l'hora de que la seua Falla li rendira un merescut homenatge per la seua trajectòria fallera. Anavem a celebrar un acte pensat i fet des del cor, un acte dedicat amb tot amor i afecte per a una fallera que ens ha representat fenomenalment, passejant el nom de la nostra Falla per tots els llocs on ha sigut requerida la seua presència, perquè allà on ha estat en la seua comesa com a integrant de La Cort d'Honor de la Fallera Major Infantil de València, s'ha sentit molt orgullosa de pertànyer a una Comissió que s'ha sentit molt orgullosa de la seua estada en la Cort d'Honor de València.

Una vegada més el nostre Casal es vestia de festa per a celebrar un acte especialment emotiu, el saló presentava un aspecte com en les grans ocasions, replet de fallers i familiars de la nostra homenatjada, així com totes les companyes d'eixe meravellós viatge que ha tingut la sort de disfrutar durant tot el passat any. Estaven presents les integrants de la Cort





d'Honor de la Fallera Major de València 2015 que no es van voler perdre este acte dedicat a Lucía, i com no, totes les xiquetes que componen la Cort d'Honor de la Fallera Major Infantil de València 2015, inclús Maria Donderis Fallera Major Infantil de València. Vam sentir el no poder disfrutar eixa nit d'Estefanía López, Fallera Major de València, a causa d'una inoportuna malaltia.

A les 22,00 hores, i amb els acords del nostre himne de la falla, feien la seua entrada nostres representants de l'exercici 2016, Falleres Majors Alba Hernández i Mar Ricart, acompanyades dels nostres Presidents Pepe Olivert i Pablo Rasero, seguits per l'homenatjada Lucía Esteve.

A continuació, i després d'unes paraules de benvinguda a càrrec del nostre President Pepe Olivert, va donar començament un vi d'honor que per gentilesa dels pares de l'homenatjada ens van oferir a tots els presents. Al finalitzar el vi d'honor, una sorpresa en forma de dolç va ser la protagonista del moment, una espectacular tortada dissenyada i confeccionada per la fallera Amparo Tena, que era portada per Lorena per a obsequiar-se-la a la seua germana Lucía, un regal de tota la nostra Comissió de Joan d'Aguiló per a endolcir una nit que estava resultant meravellosa per a tots els presents.

L'acte va donar començament amb un bonic vídeo dels records viscuts per Lucía durant l'any d'estada en la Cort d'Honor, així com les manifestacions dels seus familiars les quals van resultar divertides i emotives.

I va començar l'acte, i com a conductor no podia ser una altra persona més apropiada, el seu bon amic i President Infantil del 2014, Victor Asensi, que va començar reclamant la presència en l'escenari dels nostres representants 2016, Alba i Mar Falleres Majors junt amb Pepe i Pablo, els nostres Presidents, els quals presidirien l'acte. A continuació va ser requerida la nostra homenatjada Lucía Esteve, la qual entre aplaudiments va accedir a l'escenari.

A continuació les Corts d'Honor de les Falleres Majors de València, tant Major com Infantil, així com la fallera Major Infantil de València María Donderis,

van accedir també a l'escenari per a rendir el seu xicotet homenatge a Lucía, van ser obsequiades amb un detall floral i se'ls va imposar la insígnia de la nostra Falla. Els parlaments van estar a càrrec de les parelles de Lucía, tant Major com Infantil, les quals li van obsequiar amb uns bonics discursos en què es detallava tot allò que s'ha succeït durant este últim any.

Els representants de la nostra Comissió en l'exercici 2014 no podien faltar en eixa nit, per la qual cosa nostre presentador va pregar la presència d'Arantxa i Roberto, Fallera Major i President del seu any com a Fallera Major Infantil. Va prendre la paraula Arantxa amb un bonic i emotiu discurs dedicat cap a Lucía, però la sorpresa va ser quan Roberto, pare de Lucía, va delegar en la seua altra filla Lorena, perquè li dedicara a la seua germana unes paraules. Va ser un moment molt emotiu per a tots els presents, principalment per a Roberto i Mónica.

Va finalitzar el torn de paraules l'homenatjada, la qual se sentia molt afortunada per haver disfrutat d'un any tan meravellós, va agrair a tots com d'increïble ha sigut el poder representar a València des de la Cort d'Honor, i com se sentia d'orgullosa de ser valenciana i fallera.

Com a mantenidor de l'acte va actuar el propi presentador, el qual va exaltar totes les virtuts de Lucía, i ens va fer un recorregut de tot el que ha suposat, per a ell i per a la nostra Falla, el que haja representat a la nostra festa des del més alt.

Els nostres representants de l'exercici 2016, Pepe Olivert, Alba Hernández, Mar Ricart y Pablo Rasero, no van voler oblidar-se de Lucía i li van obsequiar amb un bonic regal perquè tinguera un gran record d'este dia tan especial.

A continuació el nostre President Pepe Olivert, va imposar a Lucía Esteve la màxima recompensa que atorga la nostra Falla per activitat fallera, l'Estendard d'Or, i amb unes boniques i emotives paraules dedicades a la nostra homenatjada va finalitzar la seua intervenció. Amb l'Himne de la nostra Comunitat, vam donar per conclòs l'acte.

Presidents d'Honor Perpetus 2016

† D. Gaspar Olmos Ortí

President, anys 1944 i 1945

† D. Juan Vallés Ivars

President, any 1946 fins al 1970

D. Fernando Burguete Chirivella

President, any 1971 fins al 1976

† D. Vicente Martínez Navarro

President, any 1977 fins al 1981

D. Ricardo Ruiz Pascual

President, any 1982 fins al 1985 -1993 i 1994

D. Francisco Palomero Estornell

President, anys 1986 i 1987

D. Ricardo Gimeno Escartí

President, any 1988 fins al 1990

D. José Muñoz Montoro

President, anys 1991 i 1992 - 1995 i 1996

† D. Francisco Peñaranda Alarcón

President, any 1994

D. Antonio Calatayud Juan

President, any 1997 fins al 2001

† D. Julio Orero Sancho

President, any 2002 fins al 2005

D. Jorge Martínez Micó

President, any 2006 fins al 2008

D. Eduardo González Arbas

President, anys 2009 i 2010

D. Francisco Palomero Martí

President, anys 2011 i 2012

D. Roberto Esteve Llorens

President, anys 2013 i 2014

Nit de Sant Joan 2016



Per a la nostra Comissió és una tradició celebrar la nit de Sant Joan, ja són molts els anys que arribat el mes de juny ens reunim tots els fallers i falleres de la nostra Falla per a celebrar l'entrada de l'estiu, compartint eixe sopar anomenat de "germanor" i on disfrutem de com són d'agradables les nits de final de la primavera i del començament de l'estiu. Em ve a la memòria, fa molts anys quan vam començar a celebrar esta tradicional nit de Sant Joan en el vell casal del carrer Fontanars dels Alforins, una nit en què tot el món col·laborava perquè fóra una nit redona, barra en el carrer, begudes, cafetera, gelats, entrepans i tapes cuinades per les falleres, i una xicoteta foguera símbol d'esta festa. Finalitzàvem la nit amb un magnífic ball amb l'orquestra, que ens feia ballar fins a altes hores de la matinada.

Els anys han anat passant i no per això s'ha perdut la tradició, encara que els temps que vivim ens fa que tingam que ser més incisius amb els fallers perquè participen i s'acosten fins a la falla per a poder disfrutar dels actes que amb il·lusió les delegacions organitzen.

Esta última nit de Sant Joan no ha sigut diferent de les anteriors, jocs per als xiquets, sopar per a tots els integrants de la Comissió, foguera, ball i diversió, la qual cosa normalment venim fent, almenys durant els dos últims anys. Una festa on la nostra





Sense vacil·lació la delegació d'infantils s'afanyava a rematar el muntatge de la preciosa foguera, una foguera confeccionada per les delegades i els xiquets, i que este any estava dedicada al cine. Veient la preciositat de foguera, qualsevol podia dir que havia sigut creada per un artista faller reconegut.

I una vegada havíem acabat de sopar arribaria el

plat fort de la nit, el nostre President Pepe Olivert com si d'un mag es tractara, va crear màgia eixa nit, una màgia que va transformar una xiqueta de fallera en Princesa en qüestió de minuts. La Vicepresidenta d'Infantils va reunir tots els xiquets davant de l'escenari l'expectació era total per part de xiquets i majors, a continuació nostre President



Pepe, va cridar els representants del 2015 i del 2016, tan sols faltava una persona, la nostra Fallera Major Infantil 2016. Pepe li va cedir la paraula a Pablo perquè llegira el que posava en el paper dins d'un sobre, i d'esta manera vam poder descobrir que era proposada per a Fallera Major Infantil 2016 la xiqueta Mar Ricart i Pedrós, la qual al sentir el seu nom va assentir amb el seu cap donant el si a la proposta realitzada. Ja teníem Reina Infantil.

Una vegada finalitzades les felicitacions als pares i a la xiqueta què acavàvem de nomenar, les nostres Falleres Majors Alba i Mar i els nostres Presidents Pepe i Pablo, triaren per a salvar de la crema a quatre dels ninots confeccionats per les nostres

Delegades i els nostres fallers infantils. Després de les pertinents fotos es va procedir a encendre un bonic castell de focs d'artifici que donava pas a la crema de la foguera, la qual en pocs minuts va ser past de les flames. Amb l'actuació del Dj Rubén i la seua disc-mòbil, a més de tota la animació de la joventut i els demés fallers de la nostra falla que se ho van passar d'alló més bé, va finalitzar esta bonica festa en la que vam rebre l'arribada de l'estiu, i el que és més important, amb la seguretat de haver triat a unes Falleres Majors i un President Infantil que amb el poc de temps que porten en l'exercici del seu càrrec, ja han demostrat tot l'afecte i l'amor amb què emprenen la seua comesa com a representants de la nostra Comissió.



Firma de contractes amb els nostres artistes 2016

Aprofitant la Junta Directiva convocada per al dilluns 11 de Maig de 2015, els directius i el nostre President, Pepe Olivert al front, es van reunir per a plasmar la seua firma en els contractes que lligarien als nostres artistes fallers amb la nostra Comissió per al present exercici 2015/2016. A les 20,00 hores en el nostre Casal faller es van donar cita els artistes fallers que este any estan encarregats d'omplir les nostres il·lusions en ambdós monuments, i que seran plantats en les pròximes festes falleres.

Per a la construcció de la falla infantil, la nostra Comissió ha depositat la seua confiança per quart any consecutiu en un artista ja consagrat, a pesar de la seua joventut, perquè li avalen els premis que durant estos últims anys està collint. Ricard Balanzá Martínez serà l'encarregat de plantar una preciosa falla en la nostra demarcació, la qual ha sigut classificada en la secció quarta i que porta per lema "Cosmos", i que segur serà la delícia de tota la nostra Comissió Infantil.

Per al monument gran, la nostra Comissió també deposita tota la seua confiança en un artista jove, encara que veterà en el món de les falles, Paco Roca Chorques, un artista que no és nou en la nostra Falla, ja que fa uns anys ens va plantar una magnífica falla infantil amb què vam obtindre un segon premi que tenia sabor a primer premi. Este any ens va a realitzar la falla gran, la qual estarà classificada en la secció segona B i que porta per lema "Molta por i poca vergonya", i que estem segurs que serà un magnífic monument, perquè ens ha demostrat que encara que passen els anys la il·lusió per fer coses boniques està molt present en ell.

Una vegada efectuada la firma dels contractes de construcció de les dos falles per part dels nostres artistes i el nostre President, i després d'un desig d'èxit per als dos monuments els obsequiem amb un sopar de germanor, en el qual vam poder disfrutar parlant del que ens unix a uns i a altres, les falles.

Perquè tota la nostra Comissió poguera ser testimoni del compromís adquirit per la nostra falla amb els artistes fallers que plantaran els nostres monuments en este exercici, dissabte passat dia 18 d'Octubre i dins de l'acte de Proclamació de les nostres Falleres Majors, Alba Hernández i Mar Ricart, es va efectuar la presentació dels esbossos i la firma dels contractes amb els nostres artistes fallers Ricard Balanzá i Paco Roca, els quals es van comprometre a posar la seua màxima il·lusió i esforç per a ser recompensats amb un bon premi, paraules que van ser premiades amb un fort aplaudiment per part de tots els presents.



Visita al taller dels nostres artistes 2016

Tres mesos després de les firmes oficials, arribat el mes de Gener, la nostra Comissió programava les tradicionals visites als tallers dels artistes fallers. El passat dia nou del dit mes nostra Fallera Major Infantil Mar Ricart i el nostre President Infantil Pablo Rasero, acompanyats per molts xiquets de la nostra Comissió Infantil, així com un gran nombre de fallers de la Comissió Major, efectuava la visita al taller de l'artista de la Falla Infantil, Ricard Balanzá. Vam poder apreciar que estava molt avançada i molt bonica la falla infantil, i s'apreciava el bon treball realitzat pel nostre artista. Vam finalitzar el matí prenent un esmorzar per gentilesa de Mar i Pablo, els nostres representants infantils.

L'endemà, diumenge 10 de Gener, amb una quantitat de setanta fallers entre les comissions major i infantil que acompanyaven a la nostra Fallera Major Alba Hernández i al nostre President Pepe Olivert, ens vam desplaçar en autocar fins a la ciutat de Xàtiva, localitat on té el taller el nostre artista faller Paco Roca. Després d'admirar com quedarà de bé la falla i sent del gust de tots, vam ser invitats per la nostra fallera Major Alba Hernández a esmorzar, després d'un brindis pel segur èxit del monument ens vam traslladar al centre de la ciutat, on el nostre artista Paco Roca ens va acompanyar, com si d'un guia es tractara, per tot el centre històric de Xàtiva, donant-nos qualsevol classe d'explicacions de tots els monuments i història que rodegen a esta bonica ciutat. Després d'un dinar en un restaurant del centre de la localitat a base del típic arròs al forn i altres viandes, vam retornar a València havent passat una jornada magnífica.







PORTADILLA
CRONOLOGÍA ACTIVIDADES
FALLES 2016

Cronologia d'actes del present exercici 2016

Amb esta secció, volem mostrar-vos cronològicament tots els actes i esdeveniments que la nostra Comissió ha realitzat durant tot l'exercici, amb una xicoteta explicació d'allò que s'ha realitzat, així com fotografies desl moments.

Divendres, 27 de Març

A les 22:30 hores al nostre Casal, Junta General Extraordinària per a l'elecció de President de la nostra Comissió. Es presenta com candidat a la presidència el faller **Pepe Olivert i Alba**, després de la ratificació amb els vots per part dels membres de la Falla, és triat President de l'Associació Cultural Falla Joan d'Aguiló per al present exercici 2015/2016.

Diumenge, 12 d'Abril.

Les nostres Falleres Majors **Laura Lozano i Domínguez** i Inés Pruseit i Belarte, acompanyades dels nostres Presidents **Pepe Olivert i Alba i Juanfran Bueno i Sánchez**, acudirán a la solemne processó amb motiu a l'ofrena dedicada a Sant Vicent Ferrer invitats per l'Altar del Mercat Central, la qual recorrerà diversos carrers de la nostra Ciutat

Dissabte, 18 d'Abril.

A les 18:00 hores al nostre Casal, i organitzat per l'Agrupació de Falles Mercat de Jesús, berenar i i acte d'homenatge a la fallera de la nostra Comissió, Cèlia Navarro i Compañ, com a representant de la nostra Agrupació en la Cort d'Honor de la Fallera Major Infantil de València 2014.

Divendres, 24 d'Abril.

A les 20:00 hores al nostre Casal i organitzat pel nostre Delegat de Cultura, Luis A. Tena, actuació del Quadro Artístic de l'Altar del Tossal que ens interpretaran el Miracle de Sant Vicent titulat "Els tres Sermons de Granada" escrit per la nostra poetessa Ampar Cabrera i Sanfèlix, sota la direcció de Joan Francesc Barberá i Puente, i que ha obtingut el primer premi del concurs de Miracles de Sant Vicent. L'actuació va comptar amb la presència de les nostres Falleres Majors Laura i Inés i els nostres Presidents Pepe i Juanfran, a més d'un nombrós públic que omplia el saló del nostre Casal. Al terme de la mateixa, els actors van ser obsequiats amb un berenar.

Diumenge, 26 d'Abril.

Acte de besamà a la Mare de Déu dels Desemparats que se celebra en la Capella de l'Escolania de la Mare de Déu, al que assistiran les nostres Falleres Majors **Laura Lozano i Domínguez** i Inés Pruseit i Belarte, acompanyades dels nostres Presidents **Pepe Olivert i Alba i Juanfran Bueno i Sánchez**.

Diumenge, 10 de Maig.

Solemne processó amb motiu del dia de la nostra Excelsa Patrona la Mare de Déu dels Desemparats, la qual recorrerà diversos carrers de la nostra ciutat i a la que assistiran les nostres Falleres Majors **Laura Lozano i Domínguez i Inés Pruseit i Belarte**, acompanyades dels nostres Presidents **Pepe Olivert i Alba i Juanfran Bueno i Sánchez**.

Dilluns, 11 de Maig.

A les 20:00 hores, en el nostre Casal, firma de contractes amb els artistes fallers. Els encarregats d'enguany són el artista Paco Roca i Chorques, que s'estrena amb la confecció de la nostra falla gran, i Ricard Balança i Martínez que serà l'encarregat de confeccionar-nos la falla infantil per quart any consecutiu, en representació de la nostra Falla va plasmar la seua firma el nostre President **Pepe Olivert i Alba**, tenint com a testimonis als membres de la Junta Directiva de la nostra Comissió. Al finalitzar les firmes van ser obsequiats amb un sopar de germanor.

Diumenge, 17 de Maig.

Amb un temps espectacular vam celebrar el dia de la Festa de l'Apuntá, vam començar el matí amb diferents jocs organitzats per la Delegació d'Infantils en els quals els xiquets de la nostra Falla i els de la barriada van poder disfrutar i passar-se'l molt bé. A les 13:00 hores, dinar oferida per la Falla i organitzada per la Delegació d'Infantils per a tots els xiquets de la Comissió. Ens va acompanyar tota la jornada la barra amb el "Quinto i Tapa" el qual va ser un èxit. Al migdia vam menjar paelles, tal va ser l'èxit de l'any anterior que en esta ocasió es van cuinar cinc magnífiques paelles fetes a càrrec d'uns valents fallers que es van atrevir a preparar-les, Sr. Horrach, Sr. Royo, Sr. Muñoz, Sr. Palomero





i Sr. Escribano. Després del menjar de germandat en la porta del nostre Casal, vam romandre en el carrer fins ben entrada la vesprada disfrutant del bon oratge.

Divendres, 22 de Maig.

Al nostre casal en la Junta General Ordinària i a proposta del nostre President **Pepe Olivert i Alba**, es va aprobar per unanimitat el nomenament de President Infantil per al present exercici al xiquet **Pablo Rasero i Tena**, després de la Junta el nostre recent nomenat President Infantil, **Pablo** i la seua família, ens van convidar a cava i pastissos.

Divendres, 12 de Juny.

Al nostre casal en la Junta General Ordinària i a proposta del nostre President **Pepe Olivert i Alba**, es va aprobar per unanimitat el nomenament de Fallera Major per al present exercici a la senyoreta **Alba Hernández i Rodrigo**, després de la Junta la nostra recent nomenada Fallera Major, **Alba** i la seua família, ens van convidar a cava i pastissos.

Diumenge, 15 de Juny.

Processó i trasllat per la barriada de la nostra Excelsa Patrona Mare de Déu dels Desemparats des de l'església de Sta. M^a de Jesús fins al cambril, acompanyada en representació de la nostra Falla per les nostres Falleres Majors del 2015 **Laura Lozano i Domínguez i Inés Prusseit i Belarte**, acompanyades pel Vicepresident Infantil **Juanfran Bueno i Sánchez** i el nostre President **Pepe Olivert i Alba**.

Divendres, 19 de Juny.

A les 18.00 hores en el nostre Casal, amb els nostres infants preparació de la nostra foguera de Sant Joan.

Dissabte, 20 de Juny.

Es va celebrar per part dels fallers, falleres i amics de la nostra Comissió, la tradicional Nit de Sant Joan. Per el matí vam tindre unflables aquàtics per als xiquets de la nostra Comissió i per a tots els menuts del barri, a mitjan matí van ser invitats a esmorzar per la nostra Delegació d'Infants. A les 21:00 hores procedirem a la plantà de la foguera infantil i a continuació, sopar per a tots i ball amb l'actuació d'una gran discomòvil. Extraordinàriament en esta celebració vam tindre la sorpresa del nomenament de la nostra Fallera Major Infantil per al present exercici, nomenament que va recaure en

l'encantadora xiqueta **Mar Ricart i Pedrós**, després del nomenament tinguerem la tradicional crema de la foguera realitzada per els infants i les nostres Delegades.

Divendres, 26 de Juny.

Al nostre Casal en la Junta General Ordinària i a proposta del nostre President **Pepe Olivert i Alba**, es va fer oficial el nomenament de la Fallera Major Infantil per al present exercici xiqueta **Mar Ricart i Pedrós**, després de la Junta la nostra recent nomenada Fallera Major Infantil **Mar** i la seua família, ens van convidar a cava i pastissos.

Dissabte, 4 de Juliol.

A les 21:30 hores en el Pavelló Nord dels Jardins del Palau de la Música de València, Preselecció a la Cort d'Honor de les Falleres Majors de València organitzada pel Sector de Jesús, a la qual la nostra Falla pertany. Ens van representar les Falleres Majors del 2015 **Laura Lozano i Domínguez i Inés Prusseit i Belarte**. La sort va caure al cinquanta per cent, ja que sols la nostra candidata major Laura, va ser triada per a l'elecció a celebrar el pròxim mes de Setembre en el Pavelló de la Font de Sant Lluís, al finalitzar la preselecció vam ser invitats per les dos famílies a orxata i fartons en el nostre Casal.

Dissabte, 5 de Setembre.

A les 21:00 hores en el Salón Mediterráneo d'Albal, sopar en commemoració del X Aniversari de l'Agrupació Mercat de Jesús, on van acudir nombrosos membres de la nostra Comissió per a acompanyar a les nostres Falleres Majors i Presidents que durant estos deu anys han representat a la nostra Falla dins de l'Agrupació.

Dijous, 10 de Setembre.

A les 22:00 hores al nostre Casal sopar d'agraïment i de treball amb les persones encarregades de la coordinació del Llibre Faller i els escriptors. Amb la presència de les nostres Falleres Majors Alba Hernández FM 2016 i Laura Lozano FM 2015. Després del sopar reunió en la que es va donar a conèixer el tema del nostre monogràfic per a este any, el tema triat és "La Premsa Valenciana". Idea que va ser molt ben acollida i que ràpidament es va disposar els repartiments de treballs per a començar com més prompte millor.

Dissabte, 19 de Setembre.

A les 22:00 hores al nostre Casal, acte de Proclamació del nostre President Infantil **Pablo Rasero i Tena**, en l'acte es va fer entrega de la faixa roja i del pergamí acreditatiu al càrrec de President Infantil de la nostra Comissió. Al finalitzar el sopar, i per gentilesa del nostre President Infantil i la seua família, degustarem uns dolços i brindarem amb cava.

Diumenge, 20 de Setembre.

A les 18:00 hores al Casal de la Plaça de Jesús, berenar organitzat per els Delegats del Sector de Jesús per a tots els xiquets representants enguany de totes les falles que pentanyen al Sector de Jesús. A dit berenar van acudir, en representació de la nostra Comissió, la nostra Fallera Major Infantil **Mar Ricart** acompanyada del nostre President Infantil **Pablo Rasero**.

Divendres, 25 de Setembre.

A les 18:00 hores, en el nostre casal, tradicional berenar de benvinguda després de la qual es va donar a conèixer el nom dels dos representants fallers d'este exercici que no són altres que la nostra Fallera Major Infantil **Mar Ricart i Pedrós** i el nostre President Infantil **Pablo Rasero i Tena**. La nostra Fallera Major Infantil i el nostre President ens van convidar a llepolies.

Dissabte, 26 de Setembre.

A les 21:00 hores i en el Pavelló de la Font de Sant Lluís, elecció de les Corts d'Honor de les Falleres Majors de València, on es presentava la nostra representant **Laura Lozano i Domínguez**, la qual no va tindre la sort que tots desitjàvem i no va ser triada per a formar part de la Cort d'Honor o futura Fallera Major de València. Una vegada finalitzat l'acte, vam ser convidats per la candidata en el nostre Casal a un refrigeri.

Diumenge, 27 de Setembre.

A la demarcació de la Falla Plaça de Jesús, jornada de germanor organitzada per l'Agrupació de Falles Mercat de Jesús, amb paelles cuinades al carrer, a les que acudiren varios membres de la nostra Comissió, incloses les nostres Falleres Majors **Alba Hernández i Mar Ricart** i els nostres Presidents **Pepe Olivert i Pablo Rasero**. Les inclemències del temps van fer

impossible que es pogueren cuinar les paelles, per la qual cosa vam haver d'acudir al nostre Casal per a finalitzar la festa.

Dissabte, 3 d'Octubre.

Al Casal faller de la Comissió Baró de Patraix, concurs de dibuix organitzat per l'Agrupació de Falles Mercat de Jesús al qual van acudir en representació de la nostra Comissió diversos fallerets i falleretes. Volem donar l'enhorabona a la fallera Marina Pérez Roselló per la consecució del primer premi de dibuix en la seua categoria.

Dissabte, 17 d'Octubre.

A les 22:00 hores, Nomenament i Proclamació de les Falleres Majors per al present exercici, **Alba Hernández i Rodrigo i Mar Ricart i Pedrós**, per a celebrar-ho ens obsequiaran amb un succulent sopar a tota la Comissió i acompanyants. En el transcurs del acte es farà entrega dels pergamins que acrediten els càrrecs de Falleres Majors de la nostra comissió per al present exercici, i es firmaran els contractes amb els artistes fallers.

Divendres, 30 d'Octubre.

A les 18:00 hores, en el nostre Casal festa de Halloween per als nostres infants. A les 22:30 hores, Junta General Ordinària terrorífica en la qual es viuran moments d'autèntic pànic per a tot aquell que no vinga amb una disfressa o un detall al·legòric a Halloween.

Dissabte, 31 d'Octubre.

A les 22:00 hores al nostre Casal festa de Halloween organitzat per la Delegació de Joventut. Començarem amb un sopar de confraternitat que donarà pas a una nit terrorífica, després del sopar ball a càrrec d'un Dj i la seua fabulosa discomovil.

Diumenge, 1 de Novembre.

Visita de cortesia als cellers "Dominio de la Vega" a càrrec del nostre President Pepe Olivert, per a entrevistar-se amb el bon amic i gerent de la mateixa En Àlvaro Faubel, i rebre per part d'ell, i dels cellers que representa, els productes que gentilment ens proporciona tots els anys per a la nostra Setmana Cultural. Una vegada més el nostre agraïment més cordial.







Dissabte, 7 de Novembre.

A les 20:00 hores al nostre Casal, xarrada col·loqui sobre Music-Hall a càrrec del grup Somshow Cabaret, després del xarrada sopar de confraternitat en el nostre Casal i a continuació projecció de pel·lícules sobre actuacions de playback dels Quadros Artístics de la nostra Falla.

Dissabte, 14 de Novembre.

A les 17:00 hores, en el Saló d'Actes del Col·legi Salesians, solemne Exaltació de les nostres Falleres Majors **Alba Hernández i Rodrigo i Mar Ricart i Pedrós** i les seues respectives Comisions Femenines. En el transcurs de l'acte els nostres Presidents **Pablo Rasero i Tena i Pepe Olivert i Alba**, rebran i saludaran a les Comisions Femenines Infantils i Majors respectivament. Amenitzarà el pròleg l'obra de teatre en valencià "Xeperut i coixo", durant el intermedi de l'Exaltació actuarà el nostre Quadro de Ball Valencià i una vegada finalitzada l'Exaltació tindrem l'extraordinària actuació dels nostres Quadros Artístics de Playback, tant infantil com major.

Dijouss, 19 de Novembre.

A les 20:00 hores i al Monestir de Sant Miquel dels Reis, presentació dels esbossos i dels artistes fallers que plantaran falles en la demarcació de la nostra Agrupació Mercat de Jesús, en la dita presentació vam estar representats per les nostres Falleres Majors **Mar Ricart i Alba Hernández**, acompanyades pels seus respectius Presidents **Pablo Rasero i Pepe Olivert**. Van comptar amb la assistència dels nostres artistes fallers Ricard Balanzá Martínez i Paco Roca Chorques.

Dissabte, 21 de Novembre.

A les 11:00 hores, en el Mercat Central de València, les nostres Falleres Majors i Presidents acompanyats per membres de la nostra Falla, muntaran un estand per a la venda del nostre Llibre Faller dedicat al Mercat Central, dins de les celebracions en commemoració del centenari del dit Mercat.

A les 17:00 hores, en la pista de birles "Cosmic Bowling Center", campionat infantil de birles organitzat per l'Agrupació de Falles Mercat de Jesús, en la que va resultar en tercer lloc nostre President Infantil Pablo Rasero Tena.

Diumenge, 22 de Novembre.

A la Plaça de la Mare de Déu, actuació del nostre Quadro de Ball Valencià en les jornades de Balls al Carrer, organitzats per JCF, on el nostre fallers i falleres van realitzar una magnífica actuació.

Dilluns, 23 fins al 29 de Novembre.

XVII Setmana Cultural organitzada per la Delegació de Cultura, a celebrar al nostre Casal i on el tema d'enguany tracta sobre "L'Escenografia en la festivitat del Corpus Christi". El diumenge, dia del tancament de la Setmana Cultural, els nostres infantils van disfrutar de jocs al carrer i d'un esmorzar gentilesa de la nostra Delegació d'Infantils, també vam tindre front al nostre Casal una Trobada de Balls al Carrer amb la participació del nostre Quadro de Balls, així com altres Associacions i Falles amigues. Va finalitzar al migdia amb un dinar de confraternitat per a tots els que vullgueren acompanyar-nos.

Divendres, 4, 11 i 18 de Desembre.

Totes les vesprades des de les 19.00 h. fins a les 21.00 h., al nostre Casal arreplegada d'aliments per a Càritas. Ajuda'ns a ajudar. Col·labora amb el teu gra d'arena. Els aliments requerits són aliments no peribles.

Dissabte, 12 de Desembre.

Al nostre Casal, acte d'homenatge a la xiqueta Lucía Esteve **López** en reconeixement per la seua participació en la Cort d'Honor Infantil del exercici 2015.

Divendres, 18 de Desembre.

A les 18:00 hores al nostre Casal berenar per a la Comissió Infantil convidats per la nostra Comissió, a continuació cada xiquet participant en el berenar rebrà el regal de l'amic invisible. A les 21:30 hores sopar de germandat i felicitació de les pròximes festes nadalenques, després de sopar celebrarem l'última junta de l'any que estarà presidida per les nostres Falleres Majors i Presidents. Després de la Junta brindarem amb cava i degustarem uns suculents pastissos típics de nadal, finalitzarem la nit rebent el tan anhelat regal de l'amic invisible.

Dilluns, 21 de Desembre.

A les 20:00 hores al nostre Casal, després de la recollida solidaria d'aliments efectuada per els fallers de la nostra Comissió, les nostres Falleres Majors i Presidents faran entrega de la nostra donació als delegats de Càritas.





Dissabte, 26 de Desembre.

A les 23:30 hores en la Sala Russafa actuació del grup "Somshow Cabaret", on membres de la nostra Comissió acudiran a admirar l'art d'estos grans artistes.

Dissabte, 27 de Desembre.

A les 10:30 hores gran matinal de Circ organitzat per l'Agrupació de Falles Mercat de Jesús. Acudirem noranta-tres fallers de la nostra Comissió al dit matinal, passant-ho d'alló més bé.

Dimecres, 30 de Desembre.

Gran nit de cap d'any infantil, organitzada per la Delegació d'Infantils. A les 20:30 hores donarà començament amb un sopar de gala per a tots els xiquets que vullguen experimentar la seua primera nit de cap d'any fora de casal, Mar i Pablo, els nostres representants infantils, ens van convidar a unes picaetes per al sopar. Després del sopar i abans de les campanades ens divertirem amb boniques activitats i fotografies d'estudi. Un grup d'animació ens delectarà amb la seua actuació. Després de les campanades i havent-nos menjat el raïm, disfrutarem ballant amb els ritmes de moda.

Dimarts, 5 de Gener.

A les 18:00 hores, berenar en el nostre casal gentilesa de la nostra Fallera Major Infantil **Mar Ricart** i el nostre President Infantil **Pablo Rasero** i organitzada per la Delegació d'Infantils. A continuació rebrem a **Ses Majestats els Reis Mags d'Orient**, que portaran bonics regals a tots els xiquets que acudisquen al nostre casal.

Dissabte, 9 de Gener.

A les 10:45 hores, concentració per a la tradicional visita de la Comissió Infantil al taller del nostre artista faller Ricard Balanzá Martínez, on podrem admirar la meravellosa obra que plantarà enguany a la nostra demarcació, durant la visita, nostra Fallera Major **Mar Ricart** i el nostre President Infantil **Pablo Rasero**, ens invitaran a esmorzar i brindarem amb cava pel futur èxit dels nostre monument.

Diumenge, 10 de Gener.

A les 10:00 hores, concentració per a la tradicional visita de la Comissió Major al taller del nostre artista faller Paco Roca Chorques a la ciutat de Xàtiva, on podrem admirar el treball realitzat fins ara i que al mes de març plantarem a la nostra demarcació, durant la visita, nostra Fallera Major **Alba Hernández i Rodrigo** ens invitarà a esmorzar i brindarem amb cava pel futur èxit del nostre monument. Després

de finalitzada la visita, dinarem a Xàtiva i podrem recórrer racons típics d'esta bonica ciutat.

Dissabte, 16 de Gener.

A les 10:00 hores inauguració del campionat de truc de la nostra Comissió, el qual es jugarà al estil marató. Al finalitzar la jornada es farà entrega dels trofeus als guanyadors.

Diumenge, 17 de Gener.

A les 10:00 hores a la Sala Rosiña de València, festival de Play Back Infantil organitzat per l'Agrupació de Falles Mercat de Jesús, on actuarà el nostre Quadro Artístic de Playback Infantil, davall la direcció de la fallera María Olivert.

Dimecres, 20 de Gener.

Al nostre Casal, inauguració del Campionat de Parxís organitzat per la Delegació d'Actes Socials. A l'acte assistiran les nostres Falleres Majors **Alba Hernández i Mar Ricart**, acompanyades per els nostres Presidents **Pepe Olivert i Pablo Rasero**.

Divendres, 29 de Gener.

A les 22:30 hores, nostra Fallera Major **Alba Hernández i Rodrigo** i el nostre President **Pepe Olivert i Alba** assistiran a la solemne Exaltació de la Fallera Major de València Srta. **Alicia Moreno i Morales** i la seua Cort d'Honor que tindrà lloc en el Palau de la Música de la nostra ciutat.

Dissabte, 30 de Gener.

A les 18:00 hores, nostra Fallera Major Infantil **Mar Ricart i Pedrós** i el nostre President Infantil **Pablo Rasero i Tena**, ens representaran en la solemne Exaltació de la Fallera Major Infantil de València, xiqueta **Sofía Soler i Casas** i la seua Cort d'Honor, que tindrà lloc en el Palau de la Música de la nostra ciutat.

Dilluns, 1 - Dimarts, 2 i Dimecres, 3 de Febrer.

De 10:00 a 14:00 hores i de 16:00 a 20:00 hores, recepció dels ninots destinats a l'Exposició del Ninot ubicada en el Museo Principe Felipe de la Ciudad de les Ciències.

Divendres, 5 de Febrer.

A les 18:00 hores al nostre Casal, taller per a la Cavalcada de Carnestoltes, organitzat per la Delegació d'Infantils.

A les 20:00 hores al Museo Principe Felipe de la Ciudad de les Ciències, inauguració de l'Exposició del Ninot.

Dissabte, 6 de Febrer.

A les 17:00 hores, Cavalcada Humorística i Carnestoltes Infantil, que recorrerà les demarcacions de les falles pertanyents a l'Agrupació, organitzat per l'Agrupació de Falles del Mercat de Jesús.

A les 21:00 hores en el nostre Casal, cata i degustació de cerveses del GRUPO DAMM (ESTRELLA DAMM i TURIA), organitzat per la nostra Comissió. Al finalitzar la degustació tindrem un sopar de confraternitat seguit de la fabulosa actuació del monològista, CHARLES.

Diumenge, 7 de Febrer.

A les 11:00 hores als camps de Futbol City de Massanasa, tradicional partit de futbol entre fadrins i casats, després dinar al nostre Casal. Després del dinar les nostres Falleres majors i Presidents entregaran els trofeus del Campionat de Truc.

Dissabte, 13 de Febrer.

A les 10:30 hores en el Palau de l'Exposició, la nostra Fallera Major Infantil **Mar Ricart i Pedrós**, acompanyada del nostre President Infantil **Pablo Rasero i Tena**, assistiran al intercanvi de fotografies amb la Fallera Major Infantil de València, **Sofía Soler i Casas**.

A les 21:00 hores al nostre Casal sopar de "sobaquillo" per als nostres menuts, els aperitius van a càrrec de la Falla. Després del sopar, "Festa del Pijama" per a tots els nostres fallerets, organitzada per la Delegació d'Infantils. Al matí desdijuni oferit per la nostra Falla, amb la qual cosa donarem per conclosa la "Festa del Pijama".

Diumenge, 14 de Febrer.

A les 10:30 hores al Palau de l'Exposició, la nostra Fallera Major **Alba Hernández i Rodrigo**, acompanyada del nostre President **Pepe Olivert i Alba** assistiran al intercanvi de fotografies amb la Fallera Major de València, Srta. **Alicia Moreno i Morales**.

Divendres, 19 de Febrer.

A les 21:30 hores al Saló Rosiña de València, sopar de germanor organitzat per l'Agrupació de Falles Mercat de Jesús i Exaltació de les Falleres Majors de la mateixa, a la que assistiran arropats per amics i fallers les nostres F. Majors **Alba Hernández i Rodrigo i Mar Ricart i Pedrós**, acompanyades pels nostres Presidents **Pepe Olivert i Alba i Pablo Rasero i Tena**. Al final de l'acte s'entregaran els premis dels diferents campionats organitzats per l'Agrupació.

Dissabte, 20 de Febrer.

A les 17:00 hores al nostre Casal, i organitzat per l'Agrupació de Falles Mercat de Jesús, berenar i

acte d'homenatge a la fallera de la nostra Comissió, **Lucía Esteve i López**, com a representant de la nostra Agrupació en la Cort d'Honor de la Fallera Major Infantil de València 2015.

A les 22:00 hores al nostre Casal, Festa de Carnestoltes organitzada per la Delegació de Joventut.

Començarem amb un sopar de confraternitat que donarà pas a una magnífica nit, després del sopar ball a càrrec d'un Dj i la seua fabulosa discomovil.

Dijous, 25 de Febrer.

A les 20:00 hores al saló d'actes del **CLUB MERCANTIL DIARIO LEVANTE**, presentació del nostre Llibre Faller per al exercici 2016, que enguany porta diferents articles dedicats a "La Història de la Premsa Valenciana", l'acte estarà presidit per les nostres Falleres Majors **Alba Hernández i Mar Ricart** i els nostres Presidents **Pepe Olivert i Pablo Rasero**, així com la nostra poetessa i escriptora Ampar Cabrera.

Al finalitzar la presentació s'oferirà un vi d'honor per gentilesa de la nostra Comissió i patrocinat per **CERVEZAS ESTRELLA DAMM** i per els cellers **CAVAS Y VINOS DOMINIO DE LA VEGA S.L.**

Dissabte, 27 de Febrer.

A les 22:00 hores al nostre casal, actuació del nostre Quadro Artístic de Teatre en valencià, que posarà en escena dos obres de teatre titulades "Alejo t'has colat" i "Quico sentències", davall la direcció del faller Jorge Martínez Micó.

Diumenge, 28 de Febrer.

A les 7:00 hores, macrodespertá al centre de València organitzada per la Junta Central Fallera, on participaran varios membres de la nostra Comissió, així com les nostres Falleres Majors **Alba i Mar** i els nostres Presidents **Pepe i Pablo**.

A les 10:00 hores al nostre Casal, Campionat de futbolín organitzat per la Delegació de Joventut.

A les 14:00 hores dinar per a tots els participants i acompanyants.

A les 18:00 hores, concentració de la Comissió Major per a acudir a les històriques Torres dels Serrans de la nostra ciutat, on la Fallera Major de València procedirà a proclamar la nostra festa fallera a tot el món en el tradicional acte de la "Crida", durant el recorregut estarem acompanyats per la Xaranga Xarandixie.

Una vegada tornem al nostre Casal, el nostre President **Pepe Olivert**, invitarà a tots els assistents a la "Crida" a xocolata amb bunyols per a reposar forces i calfar el cos.



Himne Falla Joan d'Aguiló-Avda. Gaspar Aguilar

València de festes febril s'engalana
prodiguen joioses són clar resplandor,
al vent, les senyeres de groc i de grana
com grata promesa de pau i d'amor
Alegres desfilen les dolces doncelles
lluïnt primoroses prodigis i encants,
puix, son de la falla, per castes i belles
garlanda gentil de roses fragants.

Gràcil, polida i airosa
la falla del meu carrer
gràcil, polida i airosa
es mostra meravellosa
quan arriba el més marcer,
es mostra meravellosa
la falla del meu carrer.

II

El cel de València, més blau, estos dies,
va omplint-se d'espumes i ratlles de llum,
que són pregoneres de les galanies
d'un barri que en festes les hores consum.
D'un barri que lluita, treballa i prospera
i amb fe creadora i esforç ejemplar
enlaira la falla de més gran solera:
Joan d'Aguiló - Gaspar Aguilar.
Gràcil, polida i airosa...

Música del Mestre Joan Martínez Vaguena
Lletra de Joaquim Sendra Navarro



José Aguilar García	Amparo Jurado Quirós
Heidelberg Spain	Francisco Esteve March
Abacus Gráfica	Horacio Castelló Taliani
Rafael Contreras Juesas	Baltasar Bueno Tárrega
Manin Hosteleria	Donís Martín Albizúa
Joan Castelló Lli	Félix Crespo Hellín
Grupo de Cervezas Damm	Rafael Ferraro Sebastiá
Rafael Solaz Albert	José Luis Albiach Esteban
Cavas y Vinos Dominio de la Vega	Jorge Guarro Monllor
Mónica Ramírez Triquell	Miguel Guillot Martínez
Jose Luis Benlloch	Agrupación "Amics de la Poesía de Silla"
Moisés Domínguez	Associació "Nova Dona i Salut"
Salvador Barber	Associació "Dones Valencianes de Lo Rat Penat"
Rafael Marí Sancho	Amador López Pérez
Paco Roca Chorques	Francisco Olmos Olmos
Luis A. Tena Orduña	Carlos Marin González

Fallers d'Honor 2016

José Antonio Blas Dobón

M^a del Mar Reche Pérez

Vicente Pérez Ríos

Rosa Martínez Moncho

Milagros Domínguez Ruiz

Vicen Lecertúa Herrero

José Muñoz Montoro

Josefa M^a Ripoll Pascual

Teresa Caballer Estilistas

Javier Andreu Monzón

Palmares Sports

Francisco Manuel Franco Javier

Mónica Pedrós Bordanova

Maite Ricart Mocholí

Teresa Mocholí Navarro

M^a Teresa Bordanova Orts

Concha Rodrigo Andrés

Mario Quiles Sebastián

Salvador Andrés Tarazona

Salvador Andrés Barco

Amparo Gil Revert

Francisco Llopis Valor

Luis Antonio Tena Orduña

Amparo Tena Gil

M^a Carmen Rasero Córdoba

Luis A. Tena Gil

Vicente Tena Gil

Programa de Festes Falles 2016

Divendres, 4 de Març.

A les 22:30 hores, última Junta General abans de la Setmana Fallera.

Dissabte, 5 de Març.

A les 11:00 hores, concentració en el nostre Casal de tota la Comissió Infantil per a acudir a l'Exposició del Ninot, organitzat per la Delegació d'Infantils.

A les 21:30 hores en el nostre Casal Faller, sopar homenatge als nostres Fallers d'Honor, en agraïment a la seua inestimable col·laboració. L'acte estarà presidit per les nostres Falleres Majors i Presidents. Culminarem la vetlada amb un ball en honor de tots els presents amb una fabulosa **DISC MÒBIL**.

Diumenge, 6 de Març.

A les 11:00 hores al nostre Casal, inauguració del Campionat de Dominó de la nostra Comissió, el qual es jugarà al estil marató. A migdia dinar de confraternitat per als participants, simpatitzants i fallers en general, al finalitzar la jornada es farà entrega dels trofeus als guanyadors.

Dimarts, 8 de Març.

Muntatge i ornamentació del nostre Pavelló Faller, instal·lació de banderes i adorns per la demarcació.

Dimecres, 9 de Març.

Continuarem amb el muntatge i ornamentació del nostre Pavelló Faller.

Dijous, 10 de Març.

A les 18:00 hores les nostres Falleres Majors **Alba Hernández** i **Mar Ricart**, acompanyades dels nostres Presidents **Pepe Olivert** i **Pablo Rasero**, acudirán a l'Homenatge a les Forces Armades que's celebrarà al Quarter San Juan de Ribera en el Paseig de l'Albereda.

Divendres, 11 de Març.

A les 22:00 hores inauguració oficial del nostre Pavelló Faller amb un sopar de germanor presidit per la nostra Fallera Major **Alba Hernández** i el nostre President **Pepe Olivert**. Després del sopar, imposició de recompenses concedides per la JCF als fallers pertanyents a la nostra Comissió Major. També seran entregades les recompenses d'activitat fallera, així com l'imposició d'insígnies de la nostra Comissió als nous fallers. Durant l'acte, nostra Fallera Major **Alba Hernández** obsequiarà a la seua Comissió Femenina amb un bonic record del seu regnat.

Dissabte, 12 de Març.

A les 11:00 hores, les nostres Falleres Majors i Presidents efectuaran l'arplega per tots els comerços de la nostra demarcació.

A les 19:30 hores, tradicional concurs de paelles patrocinat per la nostra Comissió, tot aquell que desitge concursar en les paelles o simplement vindre a sopar, ha de posar-se en contacte amb la Vicepresidenta d'Actes Socials, Amparo Orero.

(PER A PODER CONCURSAR DEURAN D'ESTAR TOTES LES PAELLES FINALITZADES A LES 21:30 HORES)

A les 22:00 hores, degustarem les paelles que prèviament hem cuinat, després del sopar s'entregaran els premis a les millors paelles.

A les 24:00 hores a la zona d'activitats del carrer Fontanars, ball amb la fabulosa **"ORQUESTA LA FIESTA" (ANTIGA ÓXIDO)**.

Diumenge, 13 de Març.

Des de les 10:00 fins a les 14:00 hores, jornada de diversió i entreteniment per als nostres infantils amb diversos unflables, instal·lats en la zona d'activitats del carrer Fontanars.

A les 14:00 hores, dinar de confraternitat fallera per a tots els xiquets de la Comissió Infantil, convidats per la nostra Comissió.

A les 14:30 hores, dinar de confraternitat per als membres de la Comissió Major al nostre Pavelló Faller.

A les 18:00 hores al nostre Pavelló Faller xocolatà per a la Comissió Infantil convidats per **Mar Ricart** i **Pablo Rasero**, els nostres representants infantils. Després del berenar, nostra Fallera Major Infantil i el nostre President Infantil, imposaran els distintius de J.C.F als fallers i falleres de la Comissió Infantil mereixedors de tal recompensa. Per a finalitzar la vesprada, la nostra Fallera Major **Mar Ricart** i el nostre President **Pablo Rasero** entregaran un bonic record del seu regnat a tota la Comissió Infantil.

Dilluns, 14 de Març.

A les 17:30 hores, concentració en el nostre Casal de tota la Comissió Infantil per a acompanyar a **Mar Ricart** i a **Pablo Rasero**, els nostres representants infantils, a arreplegar el ninot que tenim exposat en l'Exposició del Ninot Infantil, i així poder culminar la plantà de la nostra falla infantil. L'arreplega del ninot estarà amenitzada per Tabal i Dolçaina.

A les 21:00 hores **Mar i Pablo**, els nostres representants infantils, convidaran a tota la Comissió Infantil al tradicional "Sopar de la Plantà". Per a finalitzar la nit firmaran en el Llibre d'Or per a deixar constància del seu regnat a la nostra Falla. Seguidament, plantà del ninot infantil de l'exposició 2016, obra del artista faller Ricard Balanzà i Martínez.

Una vegada conclosa la plantà de la falla infantil, sopar de confraternitat per a la Comissió Major al nostre Pavelló Faller.

Dimarts, 15 de Març.

A les 8:00 hores, "Plantà" de la falla infantil obra del prestigiós artista faller Ricard Balanzà Martínez.

A partir de les 9:00 hores, visita del jurat qualificador de les falles infantils que serà rebut per la nostra Fallera Major **Mar Ricart** i el nostre President Infantil **Pablo Rasero**, esperant que la nostra siga del seu grat i ens concedisquen un bon premi.

A les 12:00 hores activitats organitzades per la Delegació d'Infantils per als fallerets i falleretes de la Comissió.

A les 17:30 hores, i organitzat per la Delegació d'Infantils, **GRAN CONCURS ¡BOOM!**, on els nostres fallers de la Comissió menuda ens mostraran el seu nivell amb este famós concurs de preguntes i respostes.

A les 18:00 hores, concentració en el Casal per a acompanyar a **Alba Hernández**, la nostra Fallera Major, i al nostre President **Pepe Olivert**, a arreplegar el ninot presentat a l'Exposició del Ninot en este exercici, acompanyats per la Xaranga Xarandixie, per a poder culminar així la plantà de la nostra falla, obra del prestigiós artista faller Paco Roca i Chorques.

A les 22:00 hores, la nostra Falla convidarà als membres de la Comissió Major al tradicional "Sopar de la Plantà".

Després del sopar serem obsequiats amb cava i pastissos per gentilesa de la nostra Fallera Major **Alba Hernández**. A continuació, nostra Fallera Major **Alba** i el nostre President **Pepe**, presidiran la entrega de les recompenses que atorga la nostra Falla als fallers i falleres de la nostra Comissió en reconeixement al mèrit pel treball i dedicació continuada en pro de la nostra Falla. Després la nostra Fallera Major firmarà en el Llibre d'Or per a deixar constància del seu regnat.

Culminarem la vetlada acompanyant a la nostra Fallera Major **Alba** i al nostre President **Pepe** a la plantà del ninot de l'exposició 2016, obra del artista faller Paco Roca Chorques.

Dimecres, 16 de Març.

A partir de les 9:00 hores, visita del jurat qualificador de falles de la nostra secció que serà rebut per la nostra Fallera Major **Alba Hernández** i pel nostre President **Pepe Olivert**.

A les 11:30 hores, la Delegació d'Infantils ha preparat una **"GYMKANA CARNAVALERA"** per a tots els nostres menuts. Al finalitzar l'activitat matinal, la nostra Comissió convidarà a tots els xiquets a dinar.

A les 14:00 hores, la nostra Falla convidarà als membres de la Comissió Major a un dinar de confraternitat fallera en el nostre Pavelló Faller.

A les 16:00 hores, cas d'obtindre premi en la falla o en el llibret infantil i acompanyats per la Banda de Música, la dita comissió acompanyarà a la seua Fallera Major Infantil **Mar Ricart** i al seu President Infantil **Pablo Rasero** a arregar el premi a la tribuna instal·lada a este efecte en la Plaça de l'Ajuntament de València.

Tot aquell membre de la Comissió Major que desitge acompanyar als nostres infants haurà d'anar abillat amb el trage regional, ja que no està permés desfilar amb bruses.

A les 22:00 hores, **GRAN NIT TEMÀTICA** organitzada per la Delegació de Joventut, la nostra Falla convidarà a sopar a tots els membres de la Comissió Major.

A les 24:00 hores, al nostre Pavelló Faller gran nit de ball amb una fabulosa **DISC MÒBIL**, organitzat per la Delegació de Joventut.

Dijous, 17 de Març.

A les 10:00 hores, cas d'obtindre premi en la falla o en el nostre llibret, acompanyarem a la nostra Fallera Major **Alba Hernández** i al nostre President **Pepe Olivert** a arregar el premi a la tribuna instal·lada a este efecte en la Plaça de l'Ajuntament de la nostra ciutat, acompanyats per la Banda de Música.

A les 11:00 hores, matinal de jocs per a tots els nostres menuts, a càrrec d'un Grup d'animació.

A les 13:00 hores, dinar de confraternitat al nostre Pavelló Faller per a tota la Comissió Infantil, convidats per **Mar Ricart** la nostra Fallera Major Infantil, i el nostre President Infantil **Pablo Rasero**.

A les 14:00 hores, mascletá en la zona de focs del carrer Fontanars a càrrec de la pirotècnia Virgen de Belén.

A les 14:30 hores, dinar de confraternitat al nostre Pavelló Faller per a tota la Comissió Major, convidats per nostra Fallera Major **Alba Hernández**.

De 15 hores a 18 hores taller de CUPCAKES per als nostres menuts.

A les 19:30 hores, concentració de tota la Comissió Major i Infantil per a començar la cercavila nocturna per tota la demarcació de la nostra barriada,

il·luminats pel foc de les torxes, acompanyats per un bonic carruatge. Durant el recorregut el nostre Quadro de Ball Valencià ens oferirà diverses actuacions, acompanyats musicalment per Tabals i Dolçaines.

A les 22:00 hores, la nostra Falla convidarà al membres de la Comissió Major a un sopar d'entrepans al nostre Pavelló Faller.

A les 24:00 hores, al nostre Pavelló Faller gran nit de ball amb una fabulosa **DISC MÒBIL**, organitzat per la Delegació de Joventut.

Divendres, 18 de Març.

A les 10:00 hores en el nostre Pavelló Faller, típic esmorzar valencià al sistema "Sant Bruno", després de l'esmorzar marató de truc per a demostrar qui sap jugar millor.

A les 11:00 hores, matinal de jocs per a tots els nostres menuts, a càrrec d'un Grup d'animació.

A les 13:00 hores, dinar de confraternitat al nostre Pavelló Faller per a tota la Comissió Infantil, convidats per la nostra Falla.

A les 14:15 hores dinar de confraternitat al nostre Pavelló Faller.

A les 17:30 hores concentració de les Comissions Major i Infantil en la zona d'activitats del carrer Fontanars, per a assistir a l'acte de l'Ofrena de Flors a la nostra **Excelsa Patrona Mare de Déu dels Desemparats**, a la que oferirem les monumentals cistelles de flors, acompanyats per la Banda de Música.

La Comissió femenina infantil anirà abillada amb mantellina blanca, i la Comissió femenina major anirà abillada amb mantellina negra.

A les 22:00 hores, la nostra Falla convidarà al membres de la Comissió Major a un sopar d'entrepans al nostre Pavelló Faller.

A les 23:00 hores, "mascletá nocturna" en la zona de focs del carrer Fontanars a càrrec de la pirotècnia Martí, obsequi de la família de **Alba Hernández**, nostra Fallera Major.

A les 24:00 hores al carrer Fontanars, gran nit de ball amb la fabulosa **"ORQUESTA TOP ZERO"**.

Dissabte, 19 de Març.

A les 8:00 hores, estrepitosa “Despertá” per tota la demarcació de la falla.

A les 9:00 hores en el nostre Pavelló Faller, nostra Fallera Major **Alba Hernández** ens invitarà a desdejunar per a agafar forces per a afrontar este últim dia de festes.

A les 11:00 hores, concentració en el nostre Casal per a procedir a l'arreglada de les nostres Falleres Majors **Alba Hernández** i **Mar Ricart**, per a acudir en cercavila a l'Església.

A les 12:00 hores, solemne Missa en l'Església Parroquial Sta. Maria de Jesús en honor al nostre Patró Sant Josep. Este acte estarà presidit per les nostres Falleres Majors **Alba Hernández** i **Mar Ricart**, així com pels nostres Presidents, **Pepe Olivert** i **Pablo Rasero**.

(Al dit acte assistiran les falleres en mantellina seguint el mateix protocol que en el dia de l'Ofrena).

Una vegada finalitzada la Missa, cercavila per tota la demarcació de la nostra falla que culminarà junt amb els nostres monuments fallers, on les nostres Falleres Majors **Alba** i **Mar** i el nostres Presidents **Pepe** i **Pablo**, imposaran sengles llaços als seus respectius estendards, record inesborrable del seu pas com a màxims representants d'este exercici faller.

A les 14:00 hores, estrepitosa “masclètà” en la zona de focs del carrer Fontanars a càrrec de la pirotècnia Virgen de Belén.

A les 18:00 hores, cavalcada humorística per a grans i menuts, que recorrerà la nostra demarcació.

A les 21:00 hores, la nostra Fallera Major **Mar Ricart** i el nostre President Infantil **Pablo Rasero**, convidaran a tota la Comissió Infantil al sopar de la crema.

A les 22:00 hores, es dispararà un Castell de Focs Artificials a càrrec de la pirotècnia Virgen de Belén que culminarà en la crema de nostra falla infantil, donant així per finalitzats els festejos previstos per a la Comissió Infantil. Estos actes estaran presidits per **Mar** i **Pablo**, els quals estaran recolzats per tota la seua Comissió Infantil.

A les 22:30 hores, sopar de confraternitat fallera per a la Comissió Major al nostre Pavelló Faller.

A les 23:50 hores, fabulós Castell de Focs Artificials a càrrec de la pirotècnia Virgen de Belén, que culminarà en la crema del nostre monument faller, acte que estarà presidit per la nostra Fallera Major, **Alba Hernández** i el nostre President **Pepe Olivert**, acompanyats per tota la Comissió.

(L'HORARI DE LA CREMA DE LA FALLA GRAN POT VARIAR L'HORARI EN FUNCIO DE L'ACTUACIO DELS BOMBERS).

Una vegada cremats els dos monuments fallers, les nostres Falleres Majors, **Alba** i **Mar**, així com el nostre President Infantil **Pablo**, ens convidaran a pastissos i cava per a brindar pel feliç exercici que han tingut, i donar les gràcies a tots pel suport i l'afecte rebut.

Després del brindis final, es prega la col·laboració de tota la Comissió per al desmuntatge de tots els efectes del nostre Pavelló Faller.

NOTA

Cas de variació d'algun festeig, s'anunciarà amb la suficient antelació en el tauler d'anuncis del nostre casal.

Volem fer constar que els horaris descrits en este programa de festes estan subjectes a variació, arribat el cas seran comunicats amb la suficient antelació.

Es prega a tota la Comissió, tant infantil com major, que complisquen els horaris dels actes marcats per cada Delegació.

Es recorda a tota la barriada que les possibles ruptures o desperfectes sofrits per focs d'artifici o la Crema de les Falles, es podran reclamar en el nostre Casal, carrer Joan d'Aguiló nº 4, Telf. 96 3771089.

Agraïm a tot el vecindari la seua col·laboració i demanem disculpes per les molèsties ocasionades. Esperem, que este programa de festes siga del grat de tots.

Xarrada de music-hall a càrrec de "Somshow Cabaret"

El passat dia 7 de novembre de 2015 vam tindre la sort de poder disfrutar amb uns grans artistes valencians en el nostre propi Casal. La nostra Comissió va organitzar una xarrada molt interessant, dirigida a tots els que es consideren amants del Music-Hall i totes les facetes que engloben a esta modalitat artística. Vam rebre una visita molt especial, una visita molt desitjada per molts membres de la nostra Falla, ja que durant anys hem sigut grans admiradors i seguidors d'ells, marcant una gran influència en els nostres Quadros Artístics de Playback en aquella dècada dels huitanta.



Amb una ambientació pròpia de qualsevol sala autènticament cabaretera, vam vestir de gala el nostre Casal per a rebre els nostres protagonistes, ja que desitjàvem que se sentiren d'allò més a gust dins de la nostra casa.

I va arribar el moment de rebre'ls en el nostre saló del Casal, amb admiració per part de molts membres de la Falla que ja els coneixien, i amb expectació per part dels que no tenien el gust de conèixer-los, els quals van quedar sorpresos per la seua proximitat i professionalitat.

El nostre President, Pepe Olivert va prendre la paraula per a donar-los la benvinguda i agrair-los que estigueren eixa vesprada amb nosaltres per a poder mostrar-nos, amb eixa xarrada, tots els amagatalls del Music-Hall i el Cabaret, i va dir així:



“Hem volgut que uns professionals com vosaltres ens mostreu, amb la vostra xarrada, el que és el món de les bambolines des de la vostra perspectiva, junt amb eixes disciplines artístiques que heu desenrotllat durant les vostres carreres i que la nostra Falla tantes i tantes vegades ha practicat en els seus espectacles, hui hem volgut que ens delecteu amb les vostres experiències, amb les vostres anècdotes i amb tot allò que durant anys hàgeu pogut viure en els escenaris. Gràcies per endavant per haver tingut la gentilesa de posar-vos a la nostra disposició per a passar una vesprada junt amb nosaltres, gràcies Carmen, gràcies Annie i gràcies Pascual.

Però abans de donar-vos la paraula, perquè ens parleu de tot el concernent al Music-Hall, i pugam fer-vos totes les preguntes que se'ns ocorreguen, m'aneu a permetre que vos dirigisca unes paraules perquè entengueu el perquè és tan important per a nosaltres que estigueu esta vesprada ací.

Per a un servidor, és un dia en el qual em sent tremendament feliç, i és pel fet de rebre uns artistes que van marcar una època en aquells daurats anys 80'. Uns artistes que amb un estil propi, en diferents gèneres, van crear el Music-Hall Valencià, un estil que gràcies al seu bon fer va pujar com la bromera, sent un gènere que va arrasar per tots els racons del país.



Hui es complix una il·lusió convertida en desig, la de tindre-vos esta vesprada en el nostre Casal. Hi ha un paral·lelisme, entre vosaltres com a grup professional i nosaltres com a grup de playback aficionat, i que a continuació passaré a explicar.

De tots és sabut que la nostra Falla pot presumir de ser una de les comissions pioneres en esta modalitat tan arrelada en el món faller com és el playback. Fa quasi ja quaranta anys nostra Falla va començar el seu camí en açò del playback. A mitjan anys setanta vam començar a representar tot el que aquella televisió en blanc i negre ens ofería als que ens agradava el món de l'espectacle i no comptàvem amb mitjans materials ni humans per a poder desenrotllar esta modalitat, exemples com els programes televisius "625 líneas", "Aplauso", "Antología de la Zarzuela", "La Revista", i també els musicals del moment "Jesucristo Superstar", "Godspell" i tants altres, van fer que donàrem el primer pas perquè la nostra Falla es posicionara en els primers llocs com pionera en açò de fer varietats musicals, tot no seria teatre, i clar el playback va revolucionar la manera d'entendre l'entreteniment dalt de l'escenari.

Infinitat de vetlades es van estrenar en l'escenari del nostre casal faller, on un moble es convertia en un òrgan i un tros de cartó retallat i pintat era la guitarra que millor sonava en eixe moment, hi havia una gran predisposició per participar en tot allò que s'ha relacionat amb el playback, falleres cosint trages, fallers creant decorats, posant llums, tot el que se'ns ocorria era valuós per a passar una bona estona i fer que els altres disfrutaren.

Els anys anaven passant i l'afició creixia, inclús la modalitat del playback era un gran estalvi per a les arques de la falla, la presentació de les nostres Falleres Majors estava resolta amb l'actuació del Quadro Artístic, les vetlades del Casal eren una font d'ingressos que li venia molt bé a la falla,

d'esta manera no feia falta contractar a ningú per als espectacles, eren els propis fallers els que oferien els seus dots artístics per al bé de la falla. Estos primers anys d'inici vam estar fenomenalment dirigits per la nostra volguda Paquita Herrero, la qual s'encarregava dels dos Quadros Artístics Infantil i Major, i a la que li devem gran part de l'èxit collit en eixe moment, ja que ella va ser còmplice dels èxits que posteriorment arribarien.



Van arribar els anys huitanta i vam començar a refermar el nostre passos en esta famosa modalitat, i tot a causa de la influència que van exercir persones com les que hui estan ací, ells sense saber-ho van marcar durant molt de temps la manera de fer i entendre diversos gèneres com el Music-Hall, el Cabaret o la Revista, dins de la nostra Comissió.

Però açò no era tan fàcil de desenrotllar per nosaltres, ja que érem uns principiants, necessitàvem d'una persona que haguera viscut de prop este món de l'espectacle, i com caigut del cel va aparéixer en les nostres vides el meu gran amic Paco Jurado, dotant al nostre Quadro Artístic de màgia, glamur i disciplina, així com un caràcter de superació que ens va fer sentir-nos sempre guanyadors, treballant sempre fins a arribar a la perfecció, justament el mateix caràcter que tenien imprés els invitats que tenim ací presents.





La relació de amistat que unix des de xiquets al nostre bon amic Paco Jurado amb Pascual Peris, un dels components d'aquell magnífic elenc i al qual tenim ací present, va fer que tot fóra més fàcil. Músiques, vestuari, coreografies, decorats i moltes altres més coses van estar al nostre abast gràcies a Pascual.

Les carreres dels nostres protagonistes, i les nostres com a grup de Falla, van ser paral·leles perquè ells triomfaven professionalment, i nosaltres a nivell falla collíem els èxits en qualsevol concurs o exhibició on se'ns requeria, els nostres ulls i les nostres orelles eren els del nostre director Paco Jurado, que bevia en les fonts de tan magnífics professionals, no en va se'ns comparava, i exageraven, amb que érem professionals de "La Belle Epoque" inclús ens volien desqualificar en els concursos, per a nosaltres era un orgull que ens compararen amb semblants artistes.

Vos hem seguit en "La Belle Epoque", "La Bohème", "La Cla-Ca", Ladys, i quants llocs vaucórrer en aquells moments, passejant vostre art per tots els llocs, i hui en el vostre retorn als escenaris després

de tants anys, ens congratula que estigueu ací, en la nostra casa que és la vostra, volem que vos sentiu a gust, perquè per a nosaltres heu sigut molt importants, ja que fa trenta anys sense vosaltres saber-ho, vaucórrer una llavor en esta Comissió, la llavor d'un estil de fer espectacle dalt d'un escenari i això vos ho devem a tots vosaltres.

En nom de la nostra Comissió, i en el meu propi, vull donar-vos les gràcies per haver-nos fet partícips del vostre art durant tants anys i per estar esta vesprada amb tots nosaltres, vull desitjar-vos molta sort en la segona etapa del vostre retorn als escenaris, perquè estic segur que serà triomfal, ja que la primera, i done fe d'això, va ser apoteósica".

A continuació, nostres invitats van prendre la paraula per a agrair les paraules dedicades cap a ells per part del president, i van començar la xarrada amb un meravellós ambient en el qual ens van explicar tota la seua trajectòria des de els durs principis fins que per un motiu o un altre van haver d'abandonar el món de l'espectacle. També ens van explicar com va ser el seu retrobament i el començament d'esta segona part de la seua volta als escenaris. Per a finalitzar es va obrir un torn de preguntes en les quals tots els presents van poder resoldre tots els dubtes i inquietuds que tenien respecte a la xarrada que ens van oferir.

Abans de despedir-los i després de dos hores de xarrada, les quals van passar volant, ens vam comprometre a tornar-los la visita que tan gentilment ens havien fet, acudint a la Sala Russafa per a veure l'espectacle, i així ho vam fer, perquè el passat dia 26 de desembre cinquanta-quatre membres de la nostra Comissió vam poder disfrutar de l'espectacle de "Somshow Cabaret", una vetlada fabulosa en la





CARMEN CARDO

LUIS LLAMAS

PASCUAL PERIS

ANNIE TEBAR

que ens van tornar a demostrar com és de meravellós el món del Music-Hall.

En els huitanta havien sales a València que sis nits de la setmana oferien cabaret. Sales on el públic s'evadia de les dificultats econòmiques i polítiques.

I en estes sales van triomfar els protagonistes a qui dediquem este article, artistes com Carmen Cardo, Luis Llamas, Pascual Peris i Annie Tebar, que van començar la seua carrera en la companyia de Belle Époque i que van passar pels principals escenaris del cabaret valencià, més tard van formar 1920 Company i van recórrer tot el país, exportant per tota la geografia espanyola el music-hall valencià, únic pel seu humor, la seua elegància i sobretot la seua espectacularitat.

I hui, trenta anys més tard, l'atzar els ha tornat a reunir per a recuperar tot eixe espectacle que tant va triomfar en aquella època, i que romania dormit sense que ningú li donara una altra oportunitat. El Cabaret, el Music-Hall, el Burlesque, la Revista, gèneres que tornen a ressorgir de la mà d'estos grans artistes, recuperant per a tot el públic actual un estil que va causar furor en aquella època.

Carmen, Luis, Pascual y Annie, s'han reunit novament perquè d'una manera exquisida homenatjar al

cabaret valencià, han creat un espectacle actualitzat als nostres dies, però sense deixar que perda l'essència de sempre, la qual fa que este gènere siga únic. Ells, amb la seua volta, han donat l'oportunitat de retrobar-se amb tot eixe públic que el seu dia van ser fidels seguidors d'ells, i de pas mostrar a aquells que desconeixen esta classe d'espectacles que encara estan a temps d'amar el Music-Hall.

Ells són conscients que han passat més de trenta anys des d'aquella època gloriosa, l'energia no és la mateixa, però mantenen eixa vitalitat que els dona la força i les ganes de ballar i de cantar, i el que és més important, tenen el cor desbordant d'il·lusió per estar davant del públic i poder oferir-los tot el seu art i bon fer, i eixa és la major basa amb què juguen.

És la segona temporada que dissabte rere dissabte fan que el públic es divertisca d'allò més i gaudisca, amb totes eixes meravelloses músiques, dels fabulosos musicals que van ser grans èxits al seu dia.

En esta segona etapa, compten amb la col·laboració del gran artista valencià Margot, que posarà tot el seu humor i tota la seua experiència perquè el xou siga encara més complet.

A què fa olor valència?

Empar Jurado i Quirós

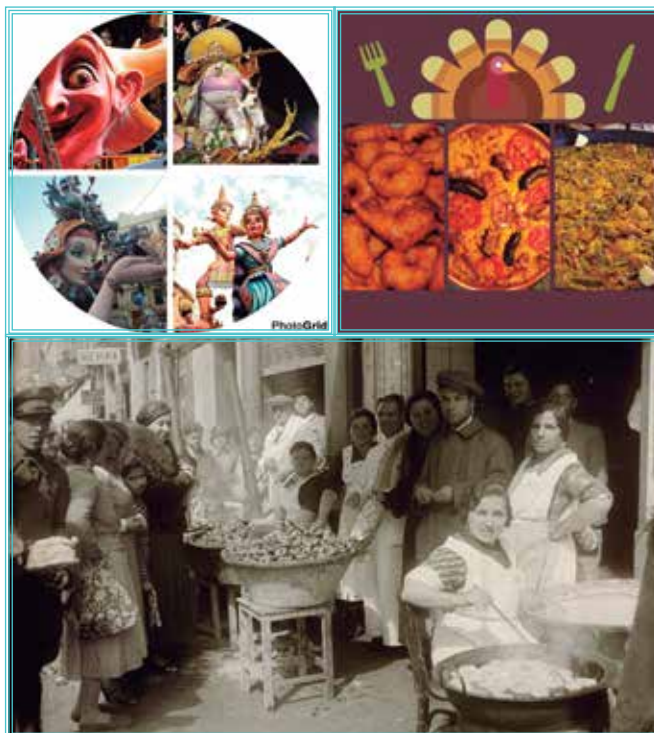
127

*a*lgú em va preguntar una vegada, a què fa olor València? Em vaig quedar una mica dubitativa i vaig dir: València té l'olor de mil i una flors, té la flaire de mel i gesmil, a brisa de mar i a terra mullada, a raig de sol que fa germinar l'horta, però sobretot a



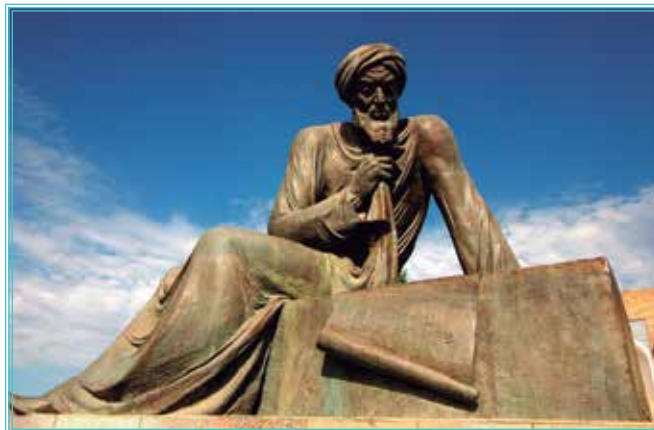
tarongina i pólvora. I precisament en el pòrtic de la primavera, tant la flor del taronger com la traca es fusionen per a donar pas a les festes josefines per excel·lència: les Falles de València.

Perquè a l'inici de la tèbia primavera la bella ciutat del Túria esclata amb llum i color. Les falles ixen al carrer i un any més els artistes fallers ens deliten a locals i forasters amb l'enginy i la gràcia satírica amb els seus ben treballats monuments que tenen l'aroma de pintura, fusta i cartó. Com també té l'olor de llenya cremada ritual per a fer una bona paella,



i l'olor inigualable d'arròs al forn, i, com no!, dels bunyols.

Però València, a més a més, és bella per naturalesa, estratègicament situada entre el riu Túria i la mar Mediterrània, sense oblidar l'Albufera, espill on el



sol es reflecteix, alberg de peixos i aus, i vorejada d'immensos arrossars. I ací hem de recordar a Abu Abdàl-lah Muhàmmad Ibn Gàlib, Al-Russafí, que parla de Russafa (el jardí) de València, que fou



l'orgull de la moreria i un dels més encisadors i perfumats jardins d'Al-Andalus, on diferents flors i aus l'acaronaven amb exòtics perfums orientals. Russafa fou inspiració de poetes i literats per la seua singular bellesa. Màgiques eren les nits quan a la llum de la blanca lluna se sentia el poeta recitar versos com aquests de l'*Elegia valenciana* d'Al-Russafí:

Amics, què té el desert que s'ha amerat de perfum?
Què tenen els genets que els caps tomben com borratxos?
S'ha desfet l'almesc pel camí del zèfir
o és que algú ha dit el nom de València?
Amics, atureu-vos amb mi; parlar d'ella
em du la frescor de l'aigua a les entranyes ardents.
Atureu-vos de gust i assacieu-vos la set,
la pluja ha de vindre a regar la Russafa i el Pont.
És la meua terra i enllà, essent un ocellet
vaig emplomar les ales i vaig tindre el meu niu.
Inici de vida dolça en ser fadrí primerenc.
No permeta Déu que oblide que em seduí adolescent.
Enllà ens mudàvem les robes, precioses de joventut,
i ara anem nus d'ornaments tot i que ella duga flocs.
Ai, la llar dels anys primers! Com de lluny ens hem quedat!
Ai, país que ara recorde xop de llàgrimes vermelles!
Ser la pàtria d'un infant obliga a estimar-la sempre?
.../...

Bella com allò millor d'una vida que fou dolça,
alegre com l'instant tendre de la joventut passada.
Diuen: el paradís ens descrius. Jo els conteste:
i com preteneu que siga l'altre paradís d'enllà?
València és la maragda per on corre un riu de perles.

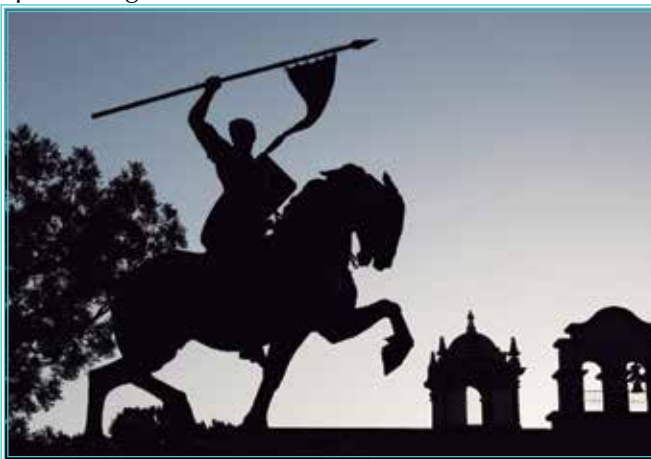


És la bellíssima dama que Déu féu jove i eterna.
València té els matins lluent, pel sol
que juga amb el mar i corre per l'Albufera.

València, amb olors de segles passats, romana i àrab, ha sigut sempre un verger florit, beneït per una productiva horta. Un jardí amb els colors de l'arc de sant Martí, que produeix saborosos aliments, amb uns jardineros que també tenen



l'olor d'hòmens esforçats que treballen de sol a sol; aquesta València de fecundes primaveres, que ha sigut bressol de Llorente, Sorolla, Serrano i



Blasco Ibáñez, el seu escriptor més internacional. Per les belles i assolellades platges d'arena daurada i espuma blanca, perfumades de sal i amb tebis raigs de sol, cavalcava sobre Babieca el Cid *Campeador*. En alt la seua espasa Tizona tallant l'aire, victoriós sobre els almoràvits en la batalla de Quart. Liderant la seua última contesa victoriosa contra Yussuf al camp de Morvedre. Perquè València ha sigut i és una perla cobdiciada per moros i cristians. La nostra benvolguda terra té les arrels regades amb la sang



dels hòmens que sempre l'han defensat, donant la seua vida per la terra que els va veure nàixer.



València, reina mora de sol lluent i lluna blanca, costa valenciana perla de la Mediterrània.

A què fa olor València en arribar a l'estació del Nord? El segle passat, a fum i carbó, a caramels i aiguallimó. Quan el viatger arriba per primera vegada a l'estació es queda bocabadat contemplant tanta bellesa. Monument Històric Artístic, és un edifici modernista molt representatiu de la ciutat. Personalitzades i singulars decoracions en les ceràmiques, mosaics i

trencadissos, lluent i acolorotis. Emblemàtics motius i productes de l'horta valenciana on predomina sobre tots la sucosa i aromàtica taronja. Per tant, és un homenatge al camp valencià i a l'agricultor que el treballa. Mosaics amb valencianes abillades amb el vestit regional, envoltades per garlandes de daurades taronges, reben els viatgers com una mena

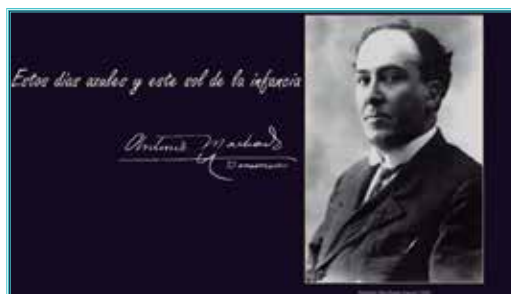


de benvinguda o desitjos de bon viatge. I tot açò té el gust i sabor d'un poble noble i acollidor.

I amb el mes de març uns magnífics versos de Antonio Machado, *Amanecen en Valencia*:

Amanecen en Valencia

*las rachas de Marzo, en los desvanes
hacia la mar del tiempo; la paloma
de pluma tornasol, los tulipanes
gigantes del jardín, y el sol que asoma,
bola de fuego entre dorada bruma,
a iluminar la tierra levantina...
y hervor de leche y plata, añil y espuma,
y velas blancas de la mar latina!
Valencia de fecundas primaveras,
de floridas almunias y arrozales,
feliz quiero cantarte como eras,
domando a un ancho río en tus canales,
al dios marino con tus albuferas,
al centauro de amor con tus rosales.*



Perquè març ens du l'olor de la festa, on milers de forasters s'uneixen als valencians per a gaudir de l'alegria d'una ciutat agradívola i acollidora, amanida de llum, colors i sabors, i, com és de rigor, bunyols i xocolata, orxata i fartons.



Un any més les comissions falleres prenen els carrers, on la riquesa i bellesa enlluernadora del vestit de la dona valenciana, que amb gràcia i elegància va lluint al compàs de la música de les excel·lents bandes valencianes, i deixant bocabadats a tots els espectadors al seu pas.



El dia de l'Ofrena pot ser, segurament, el més emotiu de tots. Falleres i fallers van desfilant carregats amb encisadores cistelles i multicolors ramells de fragants flors. Amb llàgrimes de fervor i adoració l'ofereixen a la mare de Déu dels Desemparats, la per sempre benvolguda "geperudeta". Tota la plaça de la Verge queda inundada dels colors i fragàncies que destil·len les flors. El mantell de la Verge va adquirint arabesques formes que cada any amb saviesa i precisió ha creat el dissenyador.

La nit de la Cremà, València s'ompli de gom a gom, tothom vol veure cremar les falles i així esgotar fins a l'últim minut de la festa. Perquè açò també té la seua olor, no tan sols de pólvora i fum, sinó la flaire embriagadora d'una ciutat que any rere any és



envoltada per l'olor d'un esdeveniment festiu únic en el món.

València sencera és envoltada de foc, un foc purificador i amb les cendres de les falles ressorgint com l'au Fènix, la creativitat de l'artista faller ja té en la ment un nou monument per a l'any següent, i així unes noves falles tornaran a cremar, perquè la flama que encén passions també apaga les penes. Algú en va preguntar una vegada: a què fa olor València?.

Articles:

Breus notícies sobre l'antic Diario de Valencia per *Rafa Solaz*

225 anys de premsa a la ciutat de València per *Joan Castelló*

Revistes falleres, cultura festiva per *Joan Castelló*

150 anys d'història en 15 portades del diari Las Provincias per *Joan Castelló*

Carmen Amoraga: "Les dones som el cinquanta per cent de la societat i encara hem de caminar justificant que mereixem el mateix tracte que els hòmens" per *Mónica Ramírez Triquell*

Caricatures per *Paco Roca*

La festa del corpus en la premsa valenciana per *Luís Antonio Tena*

La premsa i el museu de la impremta valenciana per *Pepe Olivert Alba*

Del nostre enviat especial per *Moisés Domínguez*

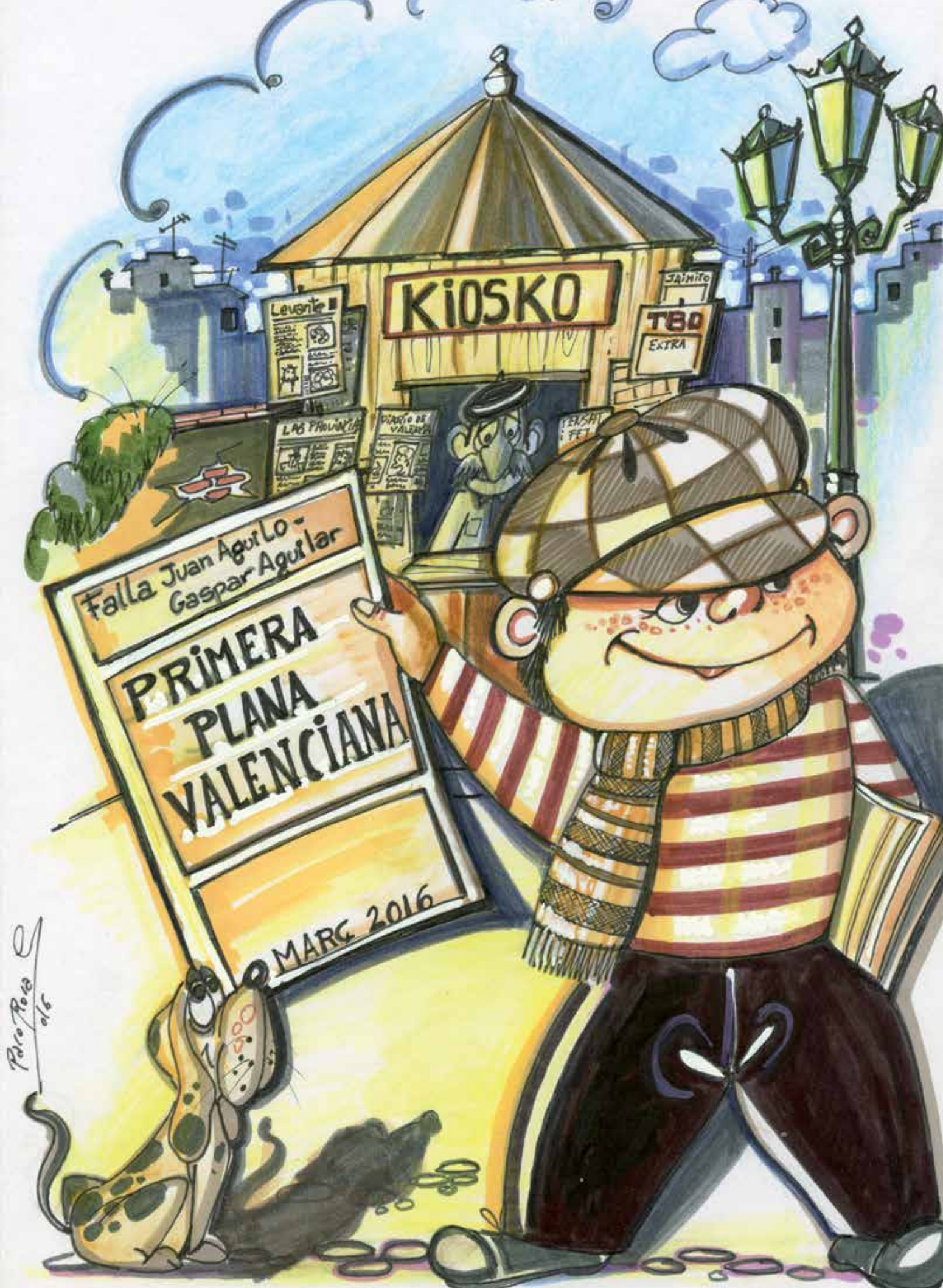
En la década de los noventa asistí todos los años al certamen de Sitges, y allí conocí a Jon Voight, Peter Jackson, Tarantino... per *Rafa Marí*

València hui, l'últim periòdic valencià per *Baltasar Bueno*

València, Toreig i Periodisme per *José Luís Benlloch*

Hoja del lunes (La nostra fulla) per *Salvador Barber*

Extra de falles de Levante EMV per *Pepe Olivert Alba*





Breus notícies sobre l'antic *Diario de Valencia*

Rafael Solaz

Bibliòfil

Membre de l'Associació d'Estudis Fallers

135

Este estudi tracta de la importància que, per als valencians i el periodisme general, va tindre este antic diari. El treball està basat en l'anàlisi i confrontació de diversos volums que es troben en la nostra biblioteca, exemplars que els tenim en gran estima ja que omplien una part important de la història de València, del periodisme i, en general, de la bibliografia valenciana. Els exemplars no són fàcils de trobar hui en dia, són peces cobejades, tant pels col·leccionistes, com pels bibliòfils, institucions i biblioteques públiques. Peces extraordinàries d'hemeroteca.

L'1 de juliol de 1790 apareixia el que seria primer periòdic de la ciutat: el *DIARIO DE VALENCIA*. Fundat per José de la Croix i Pascual Martín, és considerat com el diari degà de la premsa espanyola. En un principi s'imprimia des de l'obrador de José Estevan i Cervera, però prompte va tindre impremta pròpia. Es venia en punts concorreguts de la ciutat i en les parades de cegos que també oferien els anomenats plecets de cordell. El periòdic tenia diversos col·laboradors que s'encarregaven de seccions pròpies, Juan Bautista Escorigüela, Francisco Bahamonde o Meléndez Valdés, entre altres.



Presentació del Diario de Valencia. 1790



Capçalera del Diario de Valencia

A fi de donar a conèixer el nou projecte als ciutadans es va editar el *Prospecto de la obra periódica intitulada: Diario de Valencia*, seguit del pla circumstanciat d'este periòdic, advertint del seu contingut: Santoral, observacions meteorològiques, dies de fira i mercats, notícies històriques d'Espanya i en particular del "Reyno" de València pragmàtiques reals, edictes, bans, notícies de l'obertura d'establiments, anunci de nous llibres, vendes de subhastes, loteries, rifes...

Este prospecte convidava els ciutadans a què realitzaren l'oportuna subscripció. Es van donar a conèixer quatre punts per al contacte: en el propi periòdic, situat en el carrer de Juristes, en les llibreries de Francisco Navarro establert en els Ferros de la Llotja, la de Manuel Caveró en el carrer de Campaners i en la de Joaquín Minguet, en la plaça del Col·legi del Patriarca. El preu de subscripció seria de dos pessetes per un mes i de tres per als enviaments fora de la ciutat. El periòdic també es trobava a Madrid a la llibreria de Juan de Llera situada en la plaza del Ángel.

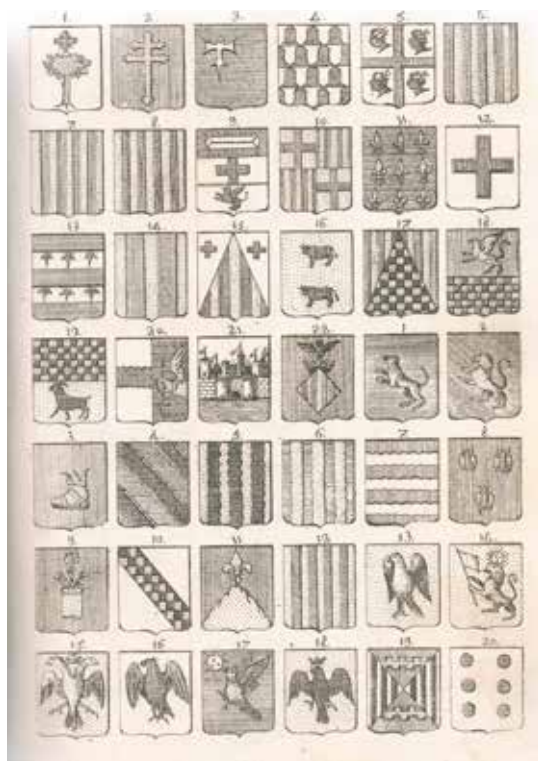
Seria la secció *Noticias Particulares de Valencia* la que marcaria la popularitat del periòdic, amb avisos solts que incloïen sol·licituds d'ocupació, servents, ames de llet i anuncis professionals de costureres, planxadores o qualsevol altra professió, convertint així la secció en tot un exemple d'anuncis per paraules. També anunciava vendes i lloguers

d'immobles, de cotxes, carros, cavalls i calesses, així com una informació puntual dels preus de diferents mercaderies, especialment els cereals com l'arròs, el blat, l'ordi...

Es donaria informació d'espectacles, especificació dels teatres, comèdies i les companyies que estigueren en cartell, així com d'altres diversions públiques com els jònecs o corregudes de bous junt amb representacions de qualsevol tipus dins dels hostals. També del joc de la loteria i de les rifes que tingueren títol de *Permiso Superior*.

També qui volguera podia enviar al periòdic diferents escrits com a opinions, poesies o col·laboracions històriques. Hem vist textos d'este tipus escrits en valencià i castellà, de vegades anònims.

En el seu intent d'inserir estudis sobre la història de València, va haver-hi una secció que va tindre gran popularitat: la que arreplegava dia a dia una entrada de l'obra manuscrita *Trobes de Mossén Jaume Febrer*, que tractava dels llinatges que van vindre a la conquesta de València. Esta obra apòcrifa, redactada en valencià, durant molt de temps va considerar-se autoria de Febrer però se sap que, en realitat, va ser obra de l'historiador Onofre Esquerdo que la va escriure en el segle XVII com si fóra una crònica viscuda del tal Jaume Febrer en la seua campanya junt amb el propi rei Jaume I. Doncs bé, tots els dies s'inseria un cognom amb la seua llegenda escrita en vers. Tal va ser la seua acceptació que en 1796 es



Escuts en Trobes de Mossén Febrer. 1796



Portada de Trobes de Mossén Febrer. 1796

va decidir editar un llibre imprés en els tallers del propi periòdic, argumentant la necessitat de la seua publicació, com es pot veure el que diu en una de les seues pàgines Pasqual Marín, redactor del diari:

Saliendo unidas a ver la luz pública (como ramilletes de flores) las celebradas Trobas de Mosén Jayme Febrer, varon tan docto que ha sabido hacerse lugar entre los Escritores de la Conquista (...) Obra erudita y aplaudida en toda edad...

L'anunci i descripció de les festes es convertien en cròniques importants sobre el desenrotllament festiu de la ciutat, si bé eren detallades baix un caràcter religiós. Sobre este tema hem de ressaltar la primera notícia fallera inserida en un periòdic, arreglada en el *Diario de Valencia de 1792*, en què un anònim lector escriu, amb el pseudònim de Bonifacio Cristiano, una carta lamentant-se per la poca veneració que es tenia cap a Sant Josep i els excessos que es cometien en la vespra i dia del sant. El pare Traggia, carmelita aragonés resident en la ciutat, recolzava les seues queixes criticant també les pires amb els figurants ridículament vestits que en eixos dies es podien veure pels carrers i places:

Sobrada razón tienes, o buen Christiano, para llenarte de tristeza cuando notas que en nuestras calles y Plazas tantas Piras quanto son los Figurones que en este día se te presentan ridículamente vestidos, entreteniendola mayor parte del pueblo con sumo olvido de nuestras obligaciones, con tal abandono de las familias y con pérdida notable de jornales. ¿Si querrá mirarse esta costumbre como pasatiempo sencillo e indiferente, o querrán los Espectadores encender sus afectos en honor del Santo Patriarca, al paso que las llamas de las hogueras van tomando mayor pábulo, creciendo más sus ardores. ¡Pero ha! lástima es que no pensando en lo primero, ni practicando lo segundo, la confusión y bullicio ocasionan a ambos sexos el desenfreno cruel de las pasiones.

Una secció que es va fer imprescindible entre els ciutadans va ser la de *Pérdidas*, en les que qualsevol persona podia anar al periòdic a anunciar la desaparició de qualsevol objecte, la majoria d'estes pèrdues eren en realitat xicotets robatoris i mai apareixia el responsable de la sostracció. Un exemple d'anunci, inserit el 8 de juliol de 1790, descriu una pèrdua en la plaça del Mercat, lloc en què actuaven xicotets lladres. Especialment, quan es tractava de bosses amb diners se suposava que no apareixerien, a pesar que en moltes de les ocasions s'oferien recompenses:



Gravat de El Quadro. 1810

La víspera de San Juan, por la mañana, se perdió un bolsillo de seda carmesí con setenta pesos en oro, en la plaza del Mercado; la persona que lo hubiese hallado y quiera devolverlo, lo podrá hacer en el molino de chocolate, calle de San Vicente, esquina a la de Garrigues, y se le darán diez pesos de hallazgo.

La policia estava a l'aguait de lladres i xicotets lladregots. La Ronda del Butoni i les autoritats van actuar, de vegades injustament, sobre aquelles persones i es van omplir les presons de la ciutat i les lleoneres del castell de Sagunt. Un col·loqui de Clérigues així ho recordava:

“El Diario de Valencia/ anava cridant un cego,/ i te repetía luego: Aquí verán la sentencia/ que manda dar su Excelencia./ Nos diuen que per robar;/ alguns d’ells no dic que no,/ mes per la Constitució/ molts l’han vinguda a pagar.”

El diari es feia imprescindible durant la Guerra del Francés, dita de la Independència, per la quantitat d'informació que va proporcionar sobre el desenrotllament dels esdeveniments i, sobretot, l'aportació de proclames i bans que incloïa. Tant el contingut del diari com estos bans eren llegits en punts estratègics de la ciutat per a les classes més populars, o siga, aquells ciutadans que no sabien llegir.

Els soterrars eren objecte de notícies i la informació indispensable per al ciutadà. A l'octubre de 1812 l'exclusiva de tots els soterrars va ser concedida a l'*Hospital de la Misericòrdia*, quedant obligat a costejar els fèretres, conducció, soterraments i rendes del capellà. Es van crear unes quadrilles integrades per pobres d'esta institució benèfica, esquadres formades de quatre homes, numerades, i l'uniforme de les quals era el propi de la casa caritativa: capot i caputxa de color marró terrós. Per al trasllat dels cadàvers s'utilitzaven unes caixes o baiards cobertes, tancades amb clau, adornades amb signes funeraris i els anomenats trofeus de la mort. Però a pesar de les disposicions sobre la manera de tancar-se els fèretres, van continuar succeint-se certs abusos sobre la conducció al descobert dels cadàvers, per la qual cosa el 27 de febrer de 1813 la Direcció de Policia va haver de publicar en el periòdic l'edicta següent:

Para evitar los funestos efectos que se originan en la conducción al descubierto de los cadáveres, pues con ella no sólo se ofenden la delicadeza de las personas sensibles y de las costumbres dulces, sino que en los de contraria disposición se fomenta la ferocidad, perdiéndose el horror que la naturaleza y la buena disposición inspiran hacia semejantes objetos; y para procurar al mismo tiempo que jamás se presenten los cadáveres a la vista del público, con la indecencia con que muchas veces se han presentado, he dispuesto que desde el día primero de marzo próximo quede absolutamente prohibida la conducción de cadáveres al descubierto por las calles y plazas de la ciudad, y por los caminos de sus inmediaciones y cualquiera otro paraje público, a cuyo fin deberán construirse y usarse féretros decentes y cerrados.

Un nou invent es presentava el públic valencià a través del *Diario de Valencia* del huit de maig de 1819: el velocípede o veloz caminador, una màquina, precursora de la moderna bicicleta, que havia sigut inventada pel baró de Drais. S'anunciava el seu alt cost oscil·lant entre 800 i 1.000 *reales de vellón*. La propaganda deia que la idea d'este invent es fundava en l'aplicació de dues rodes accionades per un home caminant. No tenia pedals. Prompte els seus detractors valencians dirien que su aplicació es basava en les lleis de la Dinàmica, però de cap manera tenia els beneficis que deia el seu autor.

La informació sobre el transport públic també va ser secció important en el diari. S'inserien anuncis sobre les eixides de carruatges amb diversos destins que oferien seients de passatgers. El mateix oferiment ho feien les embarcacions que partien del primitiu port. En 1818 s'inseria una Reial Cèdula establint el reglament per a l'ús i obligatorietat de passaports.

El servei de la Real Diligència Correu des de València a Madrid, establert de manera permanent des de gener de 1819, funcionava regularment com a continuació de la línia que servia Barcelona-Madrid. Els bitllets portaven indicada la classe que s'havia d'utilitzar en el viatge: Berlina, Interior, Estacional, Rotonda o Bessona. L'expedició partia els dimarts a les set i mitja de la vesprada i els dissabtes a l'una del migdia; arribava a València els divendres a les huit del matí i els dimarts a les quatre de la matinada. El bitllet des de València a Madrid, en Berlina, costava 500 rals. El viatge cap a Barcelona es realitzava en quatre dies de duració. Per haver sigut assaltada esta diligència en alguna ocasió es va prohibir que els particulars expediren cofres amb diners, joies o valors que foren abellidors als roders. El 14 de maig d'eixe any s'anunciava un nou servei: la diligència que unia la ciutat de San Felipe (Xàtiva) i València. Partia des de la posada de Sant Andreu, en la plaça de Sant Francesc. El bitllet per a este trajecte costava 36 *reales de vellón*.

De vegades els propis anuncis sobre mestres sastres i modistes incloïen apunts per a la història de la indumentària valenciana. En 1815 s'inseria un Reial Decret concedint als regidors de l'Ajuntament l'ús d'uniforme de casaca tancada, espasí, calçó curt, mitges i sabates amb sivelles de plata i barret de tres pics amb escarapel·la roja. S'estava perdent l'ús de les prenes autòctones en benefici de la moda que venia de La Cort a través d'Anglaterra o França. El mestre de sastre Leonardo Julián, del carrer dels Adressadors cantó a la Taverna Roja, oferia levites, casaques curtes a l'anglesa, pantalons llisos i jupetins de moda.

Malgrat la popularitat i publicitat del *Diario de Valencia*, en un principi eren pocs els veïns que llegien la premsa. El periòdic es podia trobar en els punts de la plaça de la Seu, enfront de la Mercé i junt amb el forn de Salicofres. Llavors eren molt populars els cegos oracioners que oferien col·loquis i romanços en els anomenats plecs de cordell, convertits en literatura popular. Es venien en diferents punts: en la plaça de la Seu, en la de Serrans i,

potser la parada més famosa, la del Mercat, llocs on, posteriorment, s'oferiria el periòdic aprofitant les parades dels invidents.

Pel que fa als espectacles i diversions públiques veiem diferent informació oferida a principis del segle XIX: comèdies, tragèdies, balls, sainets i inclús òpera, amb preferència cap a la comèdia espanyola, l'òpera italiana i el ball nacional. Era una època de contínues estrenes teatrals de sainets representats per companyies d'uns 15 actors, obres que no romanien durant molt de temps en cartell.

En diversos hostals s'anunciava l'actuació d'algun número de circ o la presència de personatges insòlits que despertaven la curiositat dels ciutadans, com les actuacions que tenien lloc en l'abril de 1818, a la *Posada del Racó*, situada al carrer de la Carda. Un curiós esdeveniment tenia lloc en l'hostal de l'Ambaixador Vich, en març de 1818: s'anunciava un professor de física mecànica que segons es deia: (...) *hará una brillante función de suerte que sacará la camisa de una persona de los espectadores sin que se quite la demás ropa*. L'entrada valia un ral.

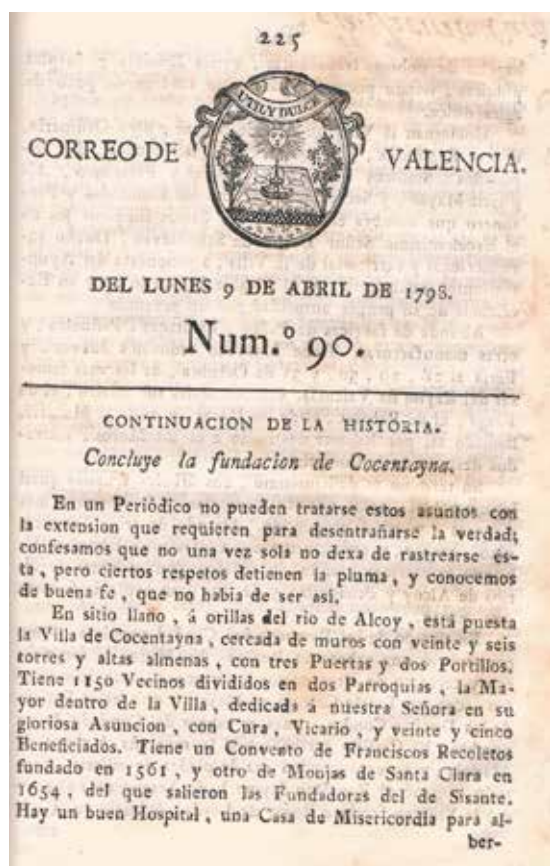
Important era la informació sobre les corregudes de bous. A finals del segle XVIII es desenrotllaven en

places muntades en el Pla de la Saïdia i en el del Real (Oval de l'Albereda), fins que es va construir una plaça fixa de fusta i maçoneria en les proximitats del portal de Russafa, enfront de l'alqueria de Genovés, cós conegut com *Nou Circ Taurí*. Els bous es marcaven amb cintes de colors per a diferenciar les distintes ramaderies procedents de Castella i Andalusia. L'entrada costava dos rals de billó i altres dos per cada cadira; una llotja valia 30 rals.

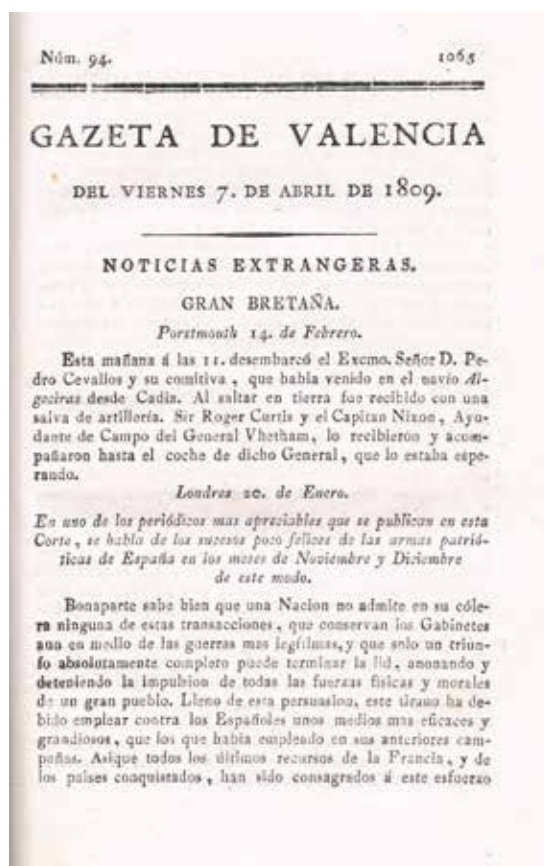
En les sol·licituds i oferiments per a un lloc de treball destaca el primer anunci inserit el divendres dos de juliol de 1790: *La persona que necesite de un buen cocinero francés, acudirá a la Fonda de las Cuatro Naciones, calle de Campaneros, donde darán razón y el abono correspondiente*. I el d'una dida que es requereix en una casa com a ama de llet, va ser vist el dissabte 3 de juliol del mateix any:

Se busca una nodriza para criar en casa de los padres de la criatura: en el despacho principal del Diario, calle de Juristas, se le dirigirá a donde debe acudir.

Al voltant de la mendicitat el Diario de Valencia del 16 de gener de 1818 va publicar diferents articles criticant els pobres de solemnitat que vagabundejaven per la ciutat:



Correo de Valencia. 1798



Portada de la Gazeta de Valencia. 1808

Núm. 49 1797

DIARIO DE VALENCIA

Del Viernes 19 de Febrero de 1808.



NUESTRA SEÑORA DE CAMPANAR, Y SAN GAVINO
Presbítero y Mártir.

Está la Indulgencia de las Cuarenta Horas en la Iglesia Parroquial de Santo Tomás: se descubre á las 6 $\frac{1}{2}$ de la mañana, y se reanuda á las 5 $\frac{1}{2}$ de la tarde.

Afecciones astronómicas de hoy.
Sale el Sol á las 6 h. 37 m. de la mañana. Se oculta á las 5 h. 23 m. de la tarde.
Este día es el 23 de la Luna en Sagitario. Sale á la 1 h. 17 m. de la madrugada. Se oculta á las 11 h. 11 m. de la mañana.

Afecciones meteorológicas de antes de ayer.

Epoca del día.	Termó.	Barómetro.	Higrómet.	Viento.	Atmós.
7. h. de la m.	5. gr.	27. p. 10. l.	3. gr. 50 q.	P.	1. Entrecub.
1. h. del día	7. gr.	27. p. 10. l.	4. gr. 50 q.	T.	1. Entrecub.
6. h. de la t.	6. gr.	27. p. 9. l. 8	3. gr. 50 q.	T.	2. Entrecub.

CONTINUA LA CONTESTACION DEL AMIGO DEL AUTOR del Apelo Clamato.

El Sr. Crítico, pretextando inclinacion á la literatura, salió al público con su primer papelejo, no con la moderacion de una crítica juiciosa, ni tratando de la causa de las buenas letras, sino hablando en nombre de ciertos sentimientos demasiado humildes, y poco dignos de un literato. El tono de esta Carta, y una porcion de sus expresiones están muy distantes de los principios

Página del Diario de Valencia. 1808

El primer principio para que no haya tantos pobres es no dejar casarse a nadie que no tenga para mantener a su mujer; y el segundo obligarles a que trabajen ¡Cuántos de los que se ven por las calles desaparecerían si se les hiciera trabajar!

Des de 1797 ja existia un periòdic competidor, el *Correo de Valencia*, imprés en els tallers de Miguel Estevan Cervera, que per a fer-ho més atractiu incloïa entre altres notícies alguns aspectes històrics valencians, com la fundació de diverses poblacions. Un nou periòdic, la *Gazeta de Valencia*, va sorgir en 1808, imprés en els tallers de José Estevan y Hermanos sota la tutela de la Junta Superior del Govern de València. Era homòleg de la capçalera editada a Madrid i va ser fonamental respecte a les

SUPLEMENTO AL DIARIO DE

VALENCIA DEL SABADO 25 DE MAYO DE 1808.

(Bando, el que se dará gratis á los Subscritores)

La Junta Suprema de Gobierno de este Reyno hace saber al Público: Que para atender á la defensa de la Patria con la energía propia de la nobleza y carácter de estos naturales, atendiendo á que debe haber un Gefe que mande en total toda la fuerza del Reyno, la que repartida en diferentes puntos, pueda atender en todos aquellos que puedan ser atacados por el enemigo; ha tenido á bien nombrar para las fuerzas que deben ir al camino de Madrid á D. Joseph Caro: y habiendo este manifestado á la Junta que no podia admitir el mando de gente armada en crisis tan perentoria, sin advertir á los mismos que han de ser mandados la obligacion en que se constituyen de observar con el rigor mas nimio la mas exácta disciplina, le ha autorizado con las mas plenas facultades para que sin consulta alguna pueda imponer hasta la pena de muerte á qualquiera que se separe de qualquier modo del voto principal que debe de ser el de morir primero que ceder á la voluntad del enemigo.

Y para que llegue á noticia de todos, se manda publicar por Bando, por lo satisfactorio que será al Público esta providencia, que ha en parte la salud de la Patria á un Oficial hijo de esta Ciudad, y de un Héroe que se sacrificó por ella al frente del enemigo. Dado en el Real de Valencia á 27 de Mayo de 1808. = Está firmado por el Señor Capitan General, Arzobispo, Regente é Intendente.

Bando del Diario de Valencia. 1808

notícies que es produïen sobre l'anomenada *Guerra del Francés*. Estos són els dos periòdics de la ciutat que van competir amb el nostre diari.

Són breus apunts sobre l'aparició i contingut del *Diario de Valencia*. Amb tot hem vist que el periòdic es va convertir en una font d'informació sobre el comportament social dels valencians de finals del segle XVIII i principis del XIX, amb notícies curioses que, a manera de crònica, anaven aportant a la història de la ciutat. Un diari amb seccions que encara hui en dia perviuen i, sens dubte, van donar inspiració a models seguits entre els periòdics actuals.

225 anys de premsa a la ciutat de València

Joan Castelló

Periodista i membre de l'Associació d'Estudis Fallers

143

En els últims 225 anys, la ciutat de València ha vist nàixer més d'un centenar de periòdics i diaris, alguns d'ells han tingut una vida efímera, uns altres han sigut de publicació intermitent i només uns pocs han aconseguit una trajectòria **més consolidada, encara que només un, Las Provincias**, ha aconseguit superar els 150 anys d'existència.

Els primers antecedents de premsa escrita en la ciutat de València varen aparèixer durant el segle XVIII amb publicacions com el **Diario Valentino de las Cuarenta Horas** (1772-1776), sobre notícies i efemèrides històric-religioses, i **Noticia Histórica de los sucesos acontecidos en Valencia** (1779), impulsat per l'erudit Marcos Antonio Orellana. No obstant açò, el primer periòdic modern va ser el **Diario de València**, el primer **número** del qual va aparèixer el 2 de juliol de 1790 a l'empara de la política il·lustrada que es va desenvolupar a Espanya després de la mort de Carlos III. Els seus impulsors van ser Pascual Marín i Joseph Marie de la Croix, baró de la Bruère.

Al juny de 1797 va nàixer el **Correo de Valencia** com a oposició al **Diario de Valencia**. En una primera fase es va estendre fins a 1798 i publicava articles sobre la història local, poesies, estudis sobre ciències físiques i treballs de caràcter històrics. Tindrà una segona etapa, més fecunda, a la fi del segle XIX.

En 1808 va aparèixer **La Gaceta de Valencia**, impulsada per Antonio Bruch, primer exponent de periòdic oficial. La subscripció anual costava 70 *reales de vellón*, mentre que l'exemplar solt es cobrava a 8 *cuartos de real*.

En 1810 les Corts de Cadis van normalitzar l'exercici de la llibertat amb un decret que establia la més



Diario de Valencia (1911)

àmplia llibertat de pensament que s'havia conegut fins llavors a Espanya. A aquesta **època pertanyen fullets com El Crítico de Valencia, El Viejo de la capa azul i El Diablo político** que, entre altres idees avançades, defensaven que la sobirania "resideix en la nació"; que aquesta havia de "confiscar-se de les rendes de l'Església, encarregant-se la societat de la seua administració", i proposant "la supressió de les comunitats religioses" (Tramoyeres Blasco, 1991: 15).

En 1814 els realistes van pretendre tornar a Fernando VII els poders absoluts. Afavorits pel general Elío, capità general de València, van aparèixer en aquesta ciutat els periòdics **El Fernandino i El Lucindo**, defensors d'una volta al passat apel·lant a la força del colp d'estat. Com a resposta a estes publicacions van aparèixer las **Cartas de Mortadelo a Lucindo** i las **Observaciones de precaución al pueblo en general**, que van condemnar el violent llenguatge dels papers realistes i van sostenir l'harmonia del rei i la Constitució.



Diario Mercantil Valenciano (1833)

Els diaris representatius durant el Trienni Liberal (1820-1823) van ser **El Tribuno del Pueblo Soberano**, òrgan de la Societat Patriòtica; **La Ronda del Butoni**, publicació satíric-liberal; **El Articulista**, periòdic lliure; **El Diario de ilustración pública**, **El Redactor Constitucional** i **Centinela contra serviles**, tots ells de les diferents tendències del partit liberal. Per la seua banda, els absolutistes van publicar **El Vespertino del Turia** i **El Diablo Predicador**, substituïts després per **La Cimitarra del soldado musulmán** i **Las espaviladeras**.

Les lleis d'impremta dictades entre 1823 i 1833 durant la dècada absolutista van ser una barrera insuperable contra l'expressió del pensament. Per decret de 30 de juny de 1823 van quedar suprimits els periòdics, excepte la Gaceta Oficial i el Diario de Madrid.

Durant el període de les Regències (1833-1843), una vegada superades les restriccions a la premsa, es va editar **El Diario Mercantil** (novembre de 1834), que tenia una redacció formada en la filosofia del partit liberal i en les idees del romanticisme. Al gener de 1840 va eixir també al carrer **La Tribuna**, recolzat per progressistes i republicans, que van defensar un canvi liberal i a favor de la regència de Espartero.



Valencia Nova (1910)

Durant la primera dècada del regnat d'Isabel II (1843-1868), les restriccions a la llibertat d'expressió que van seguir a la constitució moderada de 1841 van fer que els joves es refugiaren en els periòdics purament literaris. Van sorgir així **La Donsayna**, setmanari humorístic en valencià publicat per José Bernat i Baldoví; **El Fènix**, **La Esmeralda**, **El Eco Literario** i **El Libre Comercio**.

Amb el triomf de les tesis liberals en 1854 i l'inici del bienni progressista van aparèixer **El Justicia**, que mantenia l'esperit liberal; **Cervantes**, defensor de la

instrucció primària, i la tercera època de **El Mole**, així com el periòdic **El Porvenir de Valencia** (maig de 1854).

La volta a la situació moderada i les restriccions d'impremta dictades en 1856 van tancar el pas a la premsa política encara que no van poder impedir que sorgiren periòdics com **El Eco de Valencia** (1859), **La Opinión** (1860), un diari polític moderat dirigit per Teodoro Llorente, que va ser el primer a utilitzar el telègraf per a publicar una notícia (1 de desembre de 1861), i **Los Dos Reinos** (agost de 1864), dirigit per José Peris i Valero.

No obstant açò, el diari que va a tenir una major continuïtat i transcendència en la societat Valenciana serà **Las Provincias** (febrer de 1865), un diari de marcat caràcter conservador. La seua línia editorial es va preocupar des d'un primer moment pels temes agraris, pels problemes d'ordre públic i per les vicissituds del Partit Conservador, doncs no debades el seu propi director, Teodoro Llorente, va ser dirigent provincial i un destacat membre de la branca silvelista. Al gener de 1880 ja utilitzava el telèfon per a publicar abans que la resta de diaris les notícies econòmiques que arribaven de Madrid.



Els dos primers directors de Las Provincias: Teodoro Llorente Olivares i Teodoro Llorente Falcó.

El triomf de la revolució de 1868, que va donar pas al Sexenni Revolucionari (1868-1874), va portar de nou el restabliment de totes les llibertats, inclosa la d'impremta, la qual cosa va iniciar un període

en el qual van sorgir noves iniciatives editorials. En el sector republicà van destacar **La Libertat** i **La República Federal**. Per la seua banda, el partit carlista va tenir com a òrgan d'expressió a **La Verdad**, periòdic fundat el 20 de novembre de 1868.

Però no tot van ser naixements de noves publicacions, també es va produir el tancament d'algunes d'elles, com **El Diario Mercantil**, encara que alguns dels seus redactors van llançar al mercat un nou diari, **El Mercantil Valenciano**, el primer **número** del qual va eixir al carrer a l'abril de 1872.

Amb la proclamació de la primera República espanyola va eixir al carrer al febrer de 1873 **El Cosmopolita**, diari federal de curta vida dirigit per Francisco Peris Mencheta.

Durant la Restauració de la monarquia (1875-1883) i el regnat d'Alfonso XII van sorgir periòdics conservadors com **El País** (20 de juliol de 1879), diari liberal-conservador; **El Católico** (22 de desembre de 1878), periòdic monàrquic promogut per Juan Guix; i **La Unión Católica** (1877), impulsat per José María Mayor Pérez.



El Mercantil Valenciano (1917)

Com a exponent de la premsa liberal i demòcrata va reaparèixer **El Diario de Valencia** (2 de gener de 1875), que en aquesta segona etapa va estar promogut per Francisco Peris Mencheta. En un primer moment es va titular "periòdic de notícies, comercial i d'anuncis", encara que poc després es va definir com a "periòdic democràtic, comercial, de notícies i avisos". En 1876, després d'adquirir

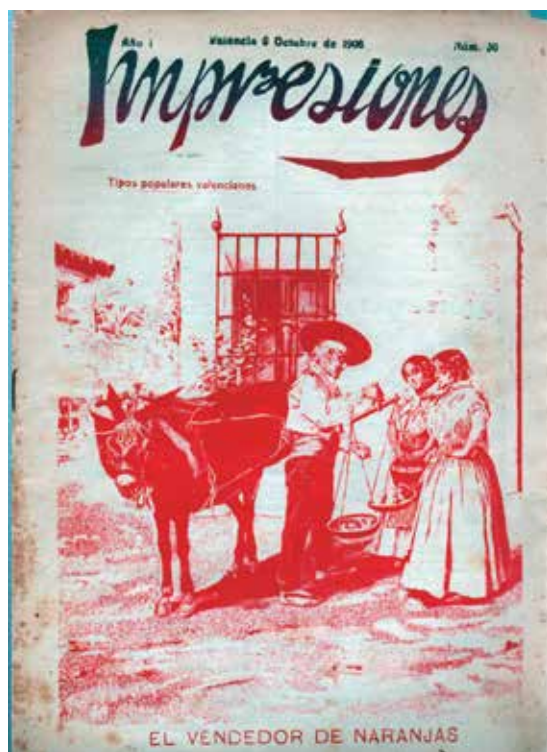
José Vilaplana la propietat, va passar a ser periòdic liberal i després constitucional (1878).

A destacar també en aquesta època **El Mercantil Valenciano** (abril de 1872), periòdic radical dirigit per Vicente Dualde (1872) i Francisco Castell Miralles (1874), que més tard es va convertir també en propietari (1891). Pels seus plantejaments republicans, va ser el diari maleït de la Restauració, ja que va acumular una mitjana de dues suspensions per any.

La Correspondència de Valencia (23 de gener de 1882) va ser el primer exponent del nou periodisme de masses que va començar a forjar-se a la fi del segle XIX. Va ser un diari vespertí fundat per Francisco Peris Mencheta, el primer reporter de guerra que va haver-hi a Espanya i el creador de l'Agència de Notícies Mencheta. S'autodefinia com a "diari de notícies, econòmic, imparcial de l'opinió i de la premsa".

Com a exponents de la premsa carlista (al servei de Déu, la Pàtria i el Rei) es poden citar: **La Señera** (gener de 1880), que quan patia una suspensió apareixia com **El Valencia** (agost de 1880), **El Almogábar** (novembre de 1880) i **El Zuavo** (febrer de 1882). No obstant açò, va ser **El Palleter** (gener de 1883), el periòdic més destacat de tots ells.

Els exemples de premsa obrera els trobem en **La Reforma Social** (novembre de 1883), periòdic bilingüe, col·lectivista i anticlerical; i **El Chornaler** (desembre de 1883), considerat el primer exponent de premsa obrera en la història de València.



Impresiones (1908)

En els últims compassos del segle XIX va prendre carta de naturalesa la premsa republicana i obrera, sent els primers exponents **El Progreso** (juliol de 1888), dirigit per Félix Pizcueta, **La Antorcha Valentina** (juny de 1889) i **La Bandera Federal** (setembre de 1889), un setmanari radical de periodisme agressiu i polemista. El seu director va ser Vicente Blasco Ibáñez.

Un altre diari destacat de l'època va ser **El Correo de València** (que en la seua segona època va començar a publicar-se a l'agost de 1885), "diari de notícies i anuncis". Va ser el primer a utilitzar tècniques comercials com la dels cupons que donaven opció a participar en sorteigs de béns de consum.

Però sens dubte, el més carismàtic dels periòdics republicans de València va ser **El Pueblo** (12 de novembre de 1894), model de periodisme combatiu, antimonàrquic i anticlerical. En el primer any d'existència ja va acumular 9 denúncies per la seua ideologia republicana i la seua actitud anti-quentes en la guerra de Cuba.

Durant les primeres dècades del segle XX, coincidint amb l'extensió del telèfon i el telègraf, van aparèixer anualment a València una mitjana de 8 publicacions diàries i prop de cent de diferent periodicitat. El naixement més destacat va ser **El Radical** (10 de març de 1903), un diari republicà antiblasquista dirigit per Rodrigo Soriano, que va polemitzar obertament contra Vicente Blasco Ibáñez i el diari **El Pueblo**.

Van aparèixer també en aquests anys **El Federal** (15 d'agost de 1903) i periòdics d'orientació socialista com **La República Social** (gener de 1911), òrgan del Centre Marxista de València, defensor de la classe treballadora, i **El Republicano** (juliol de 1911), tots dos desapareguts de forma prematura per l'acció repressiva de l'autoritat governativa. En el costat conservador va destacar **La Voz de València** (17 d'abril de 1901), una publicació impulsada pels integristes catòlics i el sector més conservador del carlisme. El seu director va ser Juan Pérez Lucia.

En una nova etapa, **El Diario de Valencia** (18 març 1911), es va convertir en defensor de les idees carlistes. Sota el lema "Déu, Pàtria i Llei" aspirava a ser un periòdic informatiu, polític i catòlic.

En aquest període **Las Provincias** va seguir sent un diari de referència. Durant la Primera Guerra Mundial, el diari va adoptar una inequívoca actitud filogermànica. A partir de setembre de 1912 va editar un suplement il·lustrat que es lliurava cada setmana gratuïtament als subscriptors.



Las Provincias (1914)

El Noticiero Valenciano (9 de febrer de 1914) va sorgir com a continuador de **Porta Coeli**, el setmanari catòlic-monàrquic fundat en 1899 pel doctor Moliner “en defensa de l’anivellació de la durada de la vida de les classes més pobres amb la de les classes riques, mitjançant la doctrina de la pau i la justícia social per l’Amor i la Ciència”.

Des d’un posicionament com a diari republicà, **El Mercantil Valenciano** va decidir recolzar en 1911 la Conjunció Republicana Socialista. A la mort de Francisco Castell Miralles al maig de 1917 és el seu nebot Francisco Fe Castell qui hereta la propietat, mentre que Tomás Peris Mora es fa càrrec de la direcció del diari.

La Voz Valenciana (27 de setembre de 1917) va ser un diari catòlic continuador de **La Voz de Valencia**, desaparegut una setmana abans. Es va convertir, junt amb **Las Provincias** i **El Diario de Valencia**, en el nucli del conservadorisme catòlic valencià.

A partir de la primera dècada del Segle XX va sorgir un periodisme valencià defensor del “regionalisme prudent dins de l’espanyolisme entusiasta” que imperava en eixos moments (Laguna Platero, 1990: 260). Un d’aquests exemples és la publicació **Societat de Amadores de les Glòries Valencianes** (1911), revista mensual publicada per Lo Rat Penat.

En 1918, **La Correspondència de Valencia** publicava “la Declaració Valencianista” signada per destacats

membres de la Joventut Valencianista i per Unió Valencianista Regional, en un intent d’articular un programa del nacionalisme conservador valencià. El diari passava així a ser “defensor dels interessos regionals”.

Amb la proclamació de la dictadura militar de Primo de Rivera (setembre de 1923) es va interrompre la legalitat constitucional i es van limitar les llibertats públiques, al mateix temps que l’autoritat governativa va utilitzar les multes i sancions contra les publicacions i els seus directors com a força coercitiva i repressiva. La instauració de la dictadura va ser saludada per **Las Provincias**, **El Diario de Valencia** i, fins i tot, **La Correspondència de Valencia**, encara que açò va produir una escissió en la seua redacció. Un posicionament de suport però des d’un posicionament més crític basat en posicions liberals, va ser el que va mantindre **La Voz Valenciana**.

Enfront de la dictadura es va situar **El Mercantil Valenciano**, dirigit per Tomás Peris Mora. Seguirà les directrius del Partit Reformista fins que, en 1930, s’erigirà en portaveu de la Dreta Liberal Republicana. L’altre gran opositor de la dictadura va ser **El Pueblo**, el diari republicà dirigit per Félix Azzati (fins a 1929) i després per Sigfrido Blasco.



El Pueblo (1930)

Novetat destacada de l’època va ser l’aparició de revistes il·lustrades amb fotografies com **La Semana**

Gráfica (1926), **Instantáneas** (1920), **Valencia Artística** (1923), **Vida Cinematogràfica** (1925), **Valencia** (1926) i **Hoy**, un setmanari il·lustrat amb articles sobre esports, teatre, cinema, bous i altres espectacles.

Com a alternativa a la política, va sorgir també en aquest període la premsa esportiva, que va contribuir a difondre l'atracció per l'espectacle esportius de masses, especialment el futbol. Com a exemples podem citar **Valencia Deportiva** (1923) i **El Automóvil** (1925).

Amb la proclamació de la II República es va accentuar la lluita de classes entre obrers i patrons per la venda de la força del treball. Davant aquesta confrontació ideològica, la premsa va jugar un paper fonamental com a font propagandística de principis i consignes. Este va ser el posicionament dels principals diaris:

El Mercantil Valenciano. Dirigit pel seu propietari Vicente Fe Castell, s'identificava amb la Dreta Liberal Republicana de Niceto Alcalá Zamora i Miguel Maura.



El Mercantil Valenciano (1931)

El Pueblo. Durant el bienni radical socialista de 1931-33 el periòdic dirigit per Sigfrido Blasco es va cenyir a donar suport al Partit d'Unió Republicana Autonomista (PURA) i a la demanda autonomista para, progressivament, acostar-se a la Dreta Regional Valenciana (DRV), al Partit Radical de Lerroux i a la burgesia valenciana.

Las Provincias. El 27 de gener de 1931 apareixia en format tabloide i anunciava nous col·laboradors internacionals com a W. Churchill, el canceller alemany M. Muller i el duce Benito Mussolini.

La Correspondencia de Valencia. Va seguir com a diari vespertí i va publicar una interessant Guia industrial i mercantil de València.

A l'inici de la Guerra Civil (1936-1939) es va produir en la zona republicana l'expropiació i la confiscació dels diaris de significació monàrquica. El 25 de juliol de 1936 un comitè sindical unificat s'ensenyoria de Las Provincias i ho convertia en el diari UGT-CNT. Per la seua banda, La Correspondencia de València es va convertir durant la guerra en portaveu de la UGT.

Forja Social (21 d'agost de 1936). Editat en els tallers confiscats de F. Doménech, va ser el principal diari anarquista que es va publicar a València fins a 1939. **Nosotros** (febrer de 1937) va ser l'altre diari anarquista valencià, portaveu de la Federació Anarquista Ibèrica en Llevant.

Diario de Valencia va ser també confiscat pel la qual cosa el 19 de juliol de 1936 va aparèixer l'últim **número**, dirigit per Luis Lucia. El 31 de juliol de 1936 va eixir amb una nova capçalera: **Verdad**, amb el subtítol de "diari polític d'unificació, editat pels Partits Comunista i Socialista". Al gener de 1937 els comunistes valencians van crear **Frente Rojo** i l'endemà passat va aparèixer **Adelante**, portaveu dels socialistes.

La premsa progressista, defensora del sistema republicà, va seguir amb les seues senyes d'identitat: La Voz **Valenciana** es va convertir en portaveu del Partit Esquerra Republicana; **El Pueblo** va iniciar un declivi, passant de mans d'Unió Republicana al Partit Sindicalista; **El Mercantil Valenciano** va passar a ser portaveu de sindicats fins a convertir-se en "diari republicà d'esquerres".

El Franquisme (1939-1975)

Amb la llei de premsa de 1938, l'Estat franquista va establir una política intervencionista en matèria de premsa, que, a més d'establir la censura prèvia (que no desapareixerà fins a 1966), limitava la llibertat, doncs el propi poder polític intervenia tant en el nomenament de personal de cada mitjà de titularitat privada com en la regulació de la professió periodística.

Amb aquestes premisses es va crear la **Prensa del Moviment** i es va permetre l'existència d'aquella premsa privada que, durant la Guerra Civil, "amb més o menys adequació no va perdre la línia d'interessos que avui s'entronquen en l'Estat espanyol". (Laguna Platero, 1990: 317).



Levante (1940)

Així va ser com **Las Provincias** va poder reaparèixer, al final de la contesa, el 15 d'abril de 1939. Durant els anys de postguerra, "el diari es va identificar amb el nou règim polític amb homenatges periodístics a Franco, José Antonio, Calvo Sotelo, Mussolini o Hitler i relats sobre les atrocitats i heretgies comeses pels rojos" (Laguna Platero, 1990: 319).

De la Prensa del Moviment va formar part **Levante**. El seu primer número va aparèixer el 16 d'abril de 1939 amb el subtítol de "diari de FET i de les JONS". Imprès en els tallers de **El Mercantil Valenciano** en el carrer pintor Sorolla número 10 de Valencia, el seu primer titular de portada va ser "Arriba España". L'altre diari de la cadena va ser el vespertí **Jornada**

(4 d'octubre de 1941), que va posar un major accent en els esports.

Al dia (1 de maig de 1966) era un periòdic de notícies i informació econòmica editat per Sucro, dirigit per Martín Domínguez i amb una redacció integrada per Vicent Ventura, Juan José Pérez Benlloch i Emerit Bono, entre uns altres. Va mantenir un clar compromís d'obertura d'Espanya a l'Europa Comunitària.

Després de la mort de Franco, **Levante** va passar de ser el "diari regional del Moviment" a convertir-se primer en "Diario regional de Valencia" (1975) i després en un dels integrants de la cadena de Mitjans de comunicació Social de l'Estat (1980). Amb posterioritat, en 1984, va ser venut al grup Premsa Valenciana, filial de Premsa Ibèrica. Durant aquesta etapa ampliarà la seua capçalera, que passarà a denominar-se **Levante-El Mercantil Valenciano**.

El **Diario de Valencia** tornà a aparèixer al desembre de 1980 amb una junta de fundadors presidida per Joaquín Maldonado i dirigit en un primer moment per Juan José Pérez Benlloch (1980-81) i després per Jesús Montesinos (1981-82). Se subtitulava "periòdic independent del País Valencià" i, durant els 21 mesos d'existència, va mantenir un posicionament polític a favor de les tesis nacionalistes i progressistes.



Diario de Valencia (1980)

Una nova etapa de Diario de Valencia es va obrir el 26 de setembre de 2000, centrat en la informació general i esportiva de la Comunitat Valenciana, amb direcció de Jesús Sánchez Carrascosa.

Noticias al Dia va nàixer l'1 d'octubre de 1982 dirigit per Juan José Pérez Benlloch, i va tancar el 8 de juliol de 1984. Se subtitulava "periòdic valencià del matí", basat en la pluralitat i la informació contrastada.

Fundat al novembre de 2006 amb el patrocini de Juan Lladró i direcció de Baltasar Bueno, **València hui** va ser un periòdic d'ideologia marcadament

regionalista escrit en castellà amb alguns articles en valencià (amb les Normes del Puig de la RACV). Encara que el seu últim nombre es va publicar el 28 de juny de 2008, va mantenir una edició digital fins al 27 de novembre d'eixe mateix any en què va desaparèixer.

Com a conseqüència de la tercera revolució tecnològica, en els últims anys han semblat diaris digitals editats en la ciutat de València. Les capçaleres més destacades, a més de les edicions en línia dels diaris tradicionals, són **València Plaza** i **València News**.

Bibliografía

- Artola, Miguel (1980): *La burguesía revolucionaria (1808-1874)*. Editorial Alianza Universidad.
- Cebrián, Juan Luis (1977): *Cartas a un joven periodista*. Editorial Ariel/Planeta.
- Laguna Platero, Antonio (1990): *Historia del periodismo valenciano*. Generalitat Valenciana.
- Martínez Cuadrado, Miguel (1980): *La burguesía conservadora (1874-1931)*. Editorial Alianza Universidad.
- Paniagua, Javier y Piqueras, José A. (2003): *Diccionario biográfico de políticos valencianos (1810-2003)*. Institució Alfons El Magnànim. Diputació Valencia.
- Tramoyeres Blasco, Luis (1991): *Catálogo de los periódicos de Valencia*. Edición facsimilar, Librerías París-Valencia.

PENSACOLA



MARS
DE 1917



10
cts

Revistes falleres, cultura festiva

Joan Castelló

Periodista i membre de l'Associació d'Estudis Fallers

153

El suport popular que van tindre les falles des de mitjans del segle XIX va fer que al voltant d'elles aparegueren una sèrie de publicacions que van anar arreplegant l'evolució de la festa. Si hui podem reconstruir com van ser i quins temes van tractar les falles del segle XIX i de les primeres dècades del segle XX és gràcies a l'existència d'estes publicacions.

Primer van ser els llibrets amb la explicació i relació els que ens van comptar, amb humor i sarcasme, el contingut de les falles; després van ser els fulls solts i les primeres revistes les que van narrar les activitats de les primigènies comissions, i, ja en les primeres dècades del segle XX, van aparéixer i es van consolidar els anuaris amb els esbossos de totes les falles plantades en la ciutat de València.

Caldrà esperar a les últimes dècades del segle XX i a la revolució tecnològica del segle XXI per a veure aparéixer, primer, les primeres publicacions especialitzades en informació fallera, i després les webs i blocs que han inundat la xarxa no sols amb la imatge de les falles, sinó també de les nombroses activitats culturals que desenrotllen les comissions al llarg de l'any. Però fins a arribar a l'era tecnològica, la informació fallera ha hagut de realitzar un llarg trajecte, que a continuació tractaré de resumir.



El Mole (1855)

Els antecedents de les revistes falleres es la premsa satírica en llengua pròpia que havia sorgit entorn de 1840. Els primers exemples d'este tipus de publicacions periòdiques havien sigut: **El Mole** (de 1837), dirigit per José María Bonilla (utilitzava el pseudònim de Nap i Col en els seus escrits); i **La Donsayna**, fundada en 1844 per Bernat i Baldoví.

La vocació literària de Bernat i Baldoví (tant en la seua faceta d'escriptor com d'editor) li va portar també a escriure el que es considera el primer llibret de falla: *El conill, Vicenteta i don Facundo*, amb el que descrivia la falla que es va plantar en 1855 en la placeta de l'Almodí de València. També cal destacar la incansable labor editora de Blai Bellver, que des de Xàtiva va promoure publicacions i llibrets de falla que posaven en solfa tant la moral (*La Creu del matrimoni*) com els polítics de l'època.



Libret de la falla del Tros Alt de 1958

Estes primeres revistes satíriques escrites en valencià, moltes d'elles impulsades per escriptors de la Renaixença, posseïen un to humorístic i festiu, eren molt crítiques contra la corrupció dels governants i tenien una curta duració (a penes arribaven a editar-se una desena de números o inclús menys) però van gaudir de gran popularitat, com ho demostra l'elevat nombre de capçaleres que van anar apareixent en les dècades següents, com **El Buitoni** (1868), **El Pare Mulet** (1877), **El Bou Solt** (1877) i **La Traca** (1884), un setmanari impulsat per el combatiu Vicent Miquel Carceller que aconseguirà tirades de 12.000 exemplars, tot un rècord per a l'època.

Una de les raons de la breu vida de la majoria d'estes publicacions cal buscar-la en la censura exercida per l'autoritat governativa, que no dubtava a tancar o imposar fortes multes a estes publicacions per la implacable crítica política i social en un

període de gran descontentament social (revoltes socials, enfrontament entre conservadors/liberals, republicans/monàrquics, catòlics/laics...etc).

Serà en l'última dècada del segle XIX quan apareixeran les primeres publicacions falleres, uns incipients llibrets que utilitzaven el format dels diaris: **La Chala**, que s'autodefinia com "periòdic faller", editat pels fallers de Na Jordana i del que només es van publicar tres números, els anys 1891, 1892 i 1893. En tots ells va mantindre la seua filosofia de "periodich bromiste, dedicat a la gent de tro, orgue de... manilla, defensor dels festes de Sent Chusep i dels bunyols".

Es tractava de publicacions en què els propis fallers donaven a conèixer els esbossos dels seus cadafals i oferien divertides, enginyoses o curioses notícies del barri o de la ciutat. Altres exemples significatius van ser **L'Araña Negra**, un plec solt publicat pels fallers del carrer de Maldonado en 1887; **Reunió del Trull** (òrgan dels fallers de d'Adreçadors i Escolano, de 1891), **Chaucha** (dels fallers d'Espartero-Aragó, de 1891), **El Fem** (dels fallers del carrer de la Beata, 1892) i **La Falla** (dels fallers del carrer Gràcia-En Sanz, de 1892). Entre 1893 i 1897 també es poden citar altres com **La Perolá** (dels fallers del carrer Sant Gil), **El Enredro** (redactat pel poeta Ramón Trilles per a la falla carrer de les Carabasses) i **La Carabassa y el Margalló** (de la plaça de Sant Jordi).

L'interés que despertaven les falles i el seu públic potencial, que anava creixent amb el pas dels anys, va fer que alguns diaris publicaren, entre 1893 i 1897, suplementos dedicats a les falles (és el cas d'El Palleter Faller, suplement del setmanari El Palleter), i que aparegueren els primers plecs amb la reproducció d'esbossos de les falles plantades cada any, com van fer **Les Falles de Sén Chusep** (entre 1906 i 1913), **Les Falles (1906)** o **Impresiones** (els anys 1908 i 1909).



Pensat i Fet (1917)

Amb estos antecedents naix el 1912 **Pensat i Fet**. No va ser la primera revista en valencià ni tampoc la primera dedicada al món de les falles, però va ser tot un exponent per la seua prolongada continuïtat (60 números en 60 anys), per involucrar en les seues pàgines a un planter de destacats representants de la cultura (historiadors, escriptors, poetes, periodistes...) perquè parlaren de les falles i per la seua pluralitat ideològica i de continguts.

Pensat i Fet va iniciar així una singladura fructífera (amb tirades de fins 20.000 exemplars entre 1920 i 1930) que es prolongaria durant seixanta anys, només interrompuda pel parèntesi forçós provocat pels tres anys de guerra civil en què no va haver-hi falles (de 1937 a 1939) i en 1946 per imperatiu de la censura, ja que la direcció de la publicació no va consentir que els textos es publicaren en castellà.

Des del primer número, **Pensat i Fet** es va convertir en un bastió del valencianisme militant, un fet diferencial que l'acompanyaria al llarg dels seus 60 anys d'història. Va ser la primera revista a adoptar en tots els seus escrits Les Normes de Castelló de 1932, deixant de banda l'anarquia lingüista que havia existit fins llavors en totes les publicacions en valencià, foren falleres o no.

Després del camí encetat per **Pensat i Fet**, en els anys vint del segle XX es va produir una primera eclosió de publicacions falleres aprofitant la instauració de la Setmana Fallera i la promoció nacional i internacional de la festa. En estos anys es van publicar les revistes **La Falla**, **El Buñol** (que després de la guerra civil passaria a denominar-se **El Bunyol**), **El Ninot**, **La Sombra**, **El Cuet**, **La Chala**, **Les Falles Valencianes**, **El Petardo**, **El Tio Pep**, **El Tren Fallero**, **Les Falles**, **La Festa de San Jusep**, **Foc i Fum**, **Nostres Falles** i **Valencia Fallera**.



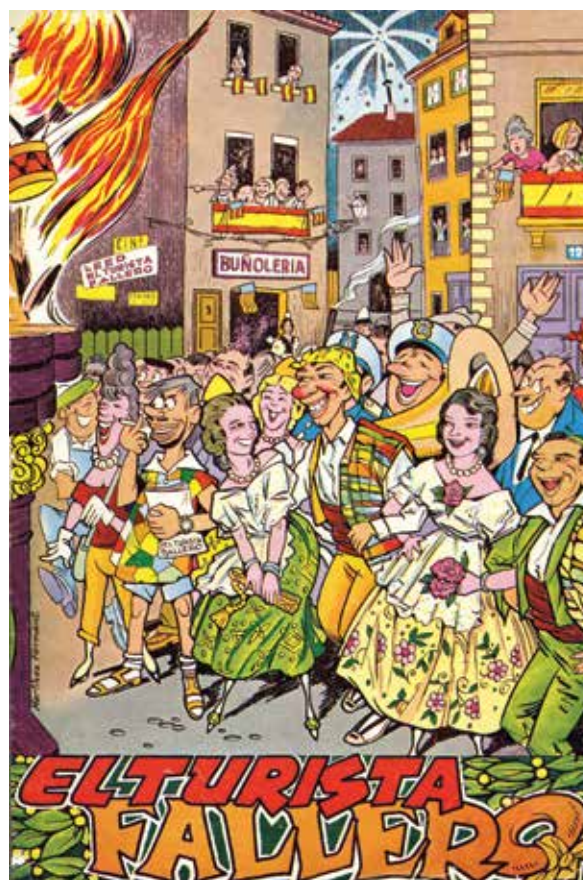
El Fallero (1930)

Un altra publicació destacada d'esta època va ser **El Fallero**, que va aconseguir gran popularitat i que durant alguns anys es va situar com la més venuda. El seu propietari i director va ser Vicente Carceller, que també editava el setmanari d'humor polític i anticlerical **La Traca**.

De la dècada dels anys trenta són: **La Semana Fallera**, **Valencia y su Fiesta** (amb el patrocini del Comité Central Faller), **Tró Fallero**, **Álbum Fallero**, **El Poble Fallero**, **El Tabalet**, **La Donsaina**, **El Fallero Republicano**, **La Cremá**, **Crit de Festa**, **El Chisme Fallero**, **La Despertá**, **Foc Valencià**, **La Plantá** i **Les Falles** (suplement de **La Chala**).



La Semana Fallero (1933)



El Turista Fallero (1962)



El Fallero Mayor (1949)



El Coet (1961)

Després de la Guerra i imbuïdes de la nova ideologia franquista, va haver-hi una nova explosió editorial de revistes falleres amb capçaleres com: **Anuario Fallero**, **Concurso Fallero**, **El Fallero**, **El Fallero Autèntic**, **El Fallero Mayor**, **Els Falleros**, **Fallas**, **Humo**, **Información Fallera**, **La Cotorra Fallera**, **La Traca Fallera**, **Las Fallas de Valencia**, **La Despertá**, **Fuego** i **Llamarada**.

La publicació més important nascuda en esta època és **El Turista Fallero**, fundada en 1942 per Vicente Bayarri Lluch, que serà el seu director fins a 1992. A partir de 1993 i fins l'actualitat, la direcció ha estat en mans del seu fill Vicente (Sento) Bayarri Llobat. Ha sigut l'única revista d'esta època que ha aconseguit sobreviure més enllà dels anys 90 i la que ha aconseguit la major tirada: 40.000 exemplars i 150.000 lectors de difusió.

El Turista Fallero va ser una publicació que va introduir importants canvis en el contingut d'este tipus de revistes: va ser la primera a publicar l'explicació de cada falla (1948), la primera a introduir els esbossos en color (1951) i la primera a incorporar els plans de situació de les falles.

D'esta època és també **El Coet**, que des de la seua creació en 1945 per l'Editorial Valenciana, s'ha denominat **El Cuhet**, **El Cohet** i finalment **El Coet**. El seu director per antonomàsia ha sigut José Soriano Izquierdo, que va ser el seu ideòleg i el que la va dotar d'una destacada càrrega satírica.

Altres publicacions sorgides en els anys cinquanta són: **Carcasa Fallera**, **El Fallero Infantil**, **La Gran Guia Fallera**, **Mascletá**, **Festividades** (que després es denominaria **Festividad Fallera** i finalment **Festivitat Fallera**) i **La Voz Fallera**.

En els anys seixanta l'aparició de noves capçaleres disminuïx de forma dràstica, tot i que encara ixen al mercat títols com a **Cabalgata Fallera**, **Diana Fallera**, **Valencia en Fallas** i **El Artista Fallero**.

En les tres dècades següents (els setanta, els huitanta i noranta) només apareixen quatre revistes noves: **El Casal Faller**, **Actualitat Fallera**, **Pensat i Fet** (en una nova etapa a càrrec d'Edicions del País Valencià), **Lletrafaller** i, a partir de 2002, **Marxa Popular Fallera**.

A partir dels anys noranta, la demanda cau en picat com a conseqüència de les lleis del mercat, la major informació sobre falles que ofereixen els diaris generalistes i l'aparició de les noves tecnologies (Internet) que modifiquen els hàbits de consum

d'este tipus de publicacions. Només dos publicacions han resistit este embat: **El Turista Fallero**, que arriba al seu número 75 en 2016, i **Actualitat Fallera**.



El Artista Fallero

Ja en el segle XXI i en ple auge de les noves tecnologies i les xarxes socials no podem oblidar les web, blocs i perfils d'informació fallera que transmeten quasi a l'instant les activitats de les comissions, encara que el habitual es la primacia de la fotografia per damunt de la informació. S'han convertit en autèntiques revistes gràfiques digitals, en les que prima la fotografia sobre la informació. Algunes d'estes web, blocs o pàgines de Facebook són: **Distrito Fallas**, **Cendra Digital**, **Malalt de Falles**, **El Analista Fallero**, **Un nou Parot**, **Ni fun ni fallas**, **BD Fallas**, **Vive las fallas**, **Planet fallas**, **Don Falleret** i **Falles per a l'Història**.

Bibliografía

- DD. AA. (2012): *Estudi introductor i a l'edició facsímil de Pensat i Fet. València, 1912-1972*. Associació d'Estudis Fallers (ADEF) - Faxímil Edicions Digitals
- Laguna Platero, Antonio (1990): *Historia del periodismo valenciano*. Generalitat Valenciana.
- Tramoyeres Blasco, Luis (1991): *Catálogo de los periódicos de Valencia*. Edición facsimilar, Librerías París-Valencia.

LAS PROVINCIAS

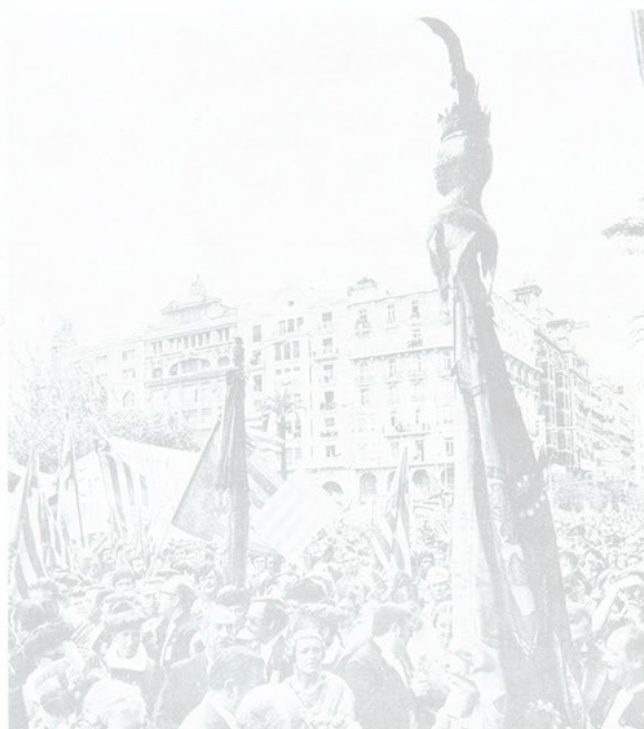
DIARIO DECANO DE LA REGION VALENCIANA

Volem l'estatut!

MAS DE MEDIO MILLON DE VALENCIANOS PIDIERON AUTONOMIA

Las fotos que ofrecemos a nuestros lectores son lo suficientemente elocuentes para que apenas necesiten comentario alguno. El domingo, cientos de miles de valencianos, más de medio millón, se lanzaron a la calle para, todos unidos, pedir autonomía. Valencianos unidos en los actos de la mañana. Valencianos unidos en la mani-

festación de la tarde. Y un grito sobre todos los demás: Volem l'estatut! Jamás la ciudad de Valencia había contemplado nada tan impresionante; jamás los valencianos habíamos pedido de forma tan unánime la autonomía. — (Amplia información literaria y gráfica en páginas interiores.) (Fotos Penalba.)



150 anys d'història en 15 portades del diari Las Provincias

Joan Castelló

Periodista i membre de l'Associació d'Estudis Fallers



Gener de 1866.- El 31 de gener de 1866 naix el diari Las Provincias i la primera notícia publicada tenia com a títol “La revolta de Prim”, un general que pretenia que la reina Isabel II nomenara un govern progressista i posara fi a l'Antic Règim. Eixa segona meitat del segle XIX va ser convulsa en Espanya: revolució de 1868, sexenni democràtic (1868-1874), regnat de Amadeo de Saboya, primera república, guerres carlistes, restauració borbònica amb el sistema d'alternança de liberals i conservadors en el poder i guerres colonials a Amèrica i Filipines.

Abril de 1913. L'atemptat fallit contra el rei Alfonso XIII perpetrat per l'anarquista Rafael Sancho és la principal notícia de les Províncies del 14 d'abril de 1913. En les primeres dècades del segle XX se succeeixen fets que determinaran l'esdevenir de la història: Primera guerra mundial, irrupció



Abril de 1931.- El 16 d'abril de 1931 es va proclamar la Segona República a València, un període d'avanços socials però també de disturbis i revoltes com l'intent del colp d'Estat del general Sanjurjo (1932), fundació de la Falange i governs de dretes amb el suport de la CEDA (1933), revolució d'Astúries (1934) i triomf del Front Popular (1936). Després vindria la revolta militar que va desencadenar una guerra civil (1936-1939) i el naixement de la dictadura franquista.





Maig de 1945. El final de la II Guerra Mundial obri noves perspectives en l'ordre polític internacional després de la barbàrie del nazisme hitlerià. Es constitueix l'ONU i es parteix en dues una Alemanya gestionada pels aliats. Espanya viu una postguerra de repressió, aïllament internacional, fam i racionament.



Octubre de 1957. València va viure el 14 d'octubre de 1957 la més devastadora riuada del Túria en el segle XX: 81 morts i perdudes materials valorades en milions de pessetes. El director de Las Provincias, Martín Domínguez, va denunciar la marginació de València de les ajudes estatals, malgrat els quantiosos danys patits. Eixa reivindicació pública ("Quan emmudeixen els homes, parlen les pedres"), feta com mantenidor de la Fallera Major de València de 1958, li va costar el seu càrrec: va ser cessat uns mesos després.

Gener de 1966.- Las Provincias compleix els seus primers cent anys amb una portada que enalteix als seus dos fundadors: l'escriptor i periodista Teodoro Llorente Olivares, i l'impressor José Doménech Taberner. En la dècada dels seixanta, Espanya eixia de l'autarquia, engegava els plans de desenvolupament i apostava pel turisme com a nova font d'ingressos. La dictadura franquista va iniciar una tímida apertura amb l'aprovació de la Llei de Premsa i Impremta, que eliminava la censura prèvia però establia un amplíssim article 2 amb el qual la llibertat de premsa quedava sempre vigilada pel poder polític.



Juliol de 1969. L'home arriba a la lluna. La guerra freda entre Estats Units i la URSS va portar aparellada una carrera espacial. Encara que els soviètics van ser els primers a enviar un animal a l'espai (la gosseta Laika en el Sputnik-2 en 1957), van ser els nord-americans els que van aconseguir que l'home arribara a la lluna: el 20 de juliol de 1969 Neil Armstrong trepitjava la superfície lunar després que un dia abans allunara l'Apol·lo XI. Uns anys abans s'havia alçat el Mur de Berlín (1961) i s'havia constituït la Comunitat Europea (1967). Un any després, a Xile en 1970, Salvador Allèn es convertia en el primer socialista que guanyava unes eleccions en un país sud-americà.





Novembre de 1975. L'assassinat de l'almirall Carrero Blanco al desembre de 1973 suposà el principi de la fi de la dictadura espanyola. El general Franco mor en un llit d'un hospital de Madrid el 20 de novembre de 1975 i uns dies després Juan Carlos I és proclamat rei d'Espanya. S'inicia així una transició que, de dirigida per Adolfo Suárez, conduirà a les primeres eleccions generals (juny de 1977), a l'aprovació d'una Constitució plenament democràtica (1978) i a les primeres eleccions municipals després de 40 anys (1979).



Octubre de 1977. Després de les primeres eleccions democràtiques, el poble va reivindicar també un Estatut d'Autonomia. El 9 d'Octubre de 1977 es va celebrar a València una manifestació unitària, i possiblement la més multitudinària fins llavors, per a reclamar un govern autonòmic. Madrid va concedir la preautonomia en 1979, en el que va suposar l'inici d'un procés que, en plena eclosió de la *Batalla de València* per el seus signes d'identitat, conduiria a l'aprovació de l'Estatut i a les primeres eleccions autonòmiques en 1983. El primer president va ser el socialista Joan Lerma.

Febrer de 1981. La recentment estrenada democràcia va haver de suportar els atacs dels nostàlgics de la dictadura. El 23 de febrer de 1981, el tinent-coronel Tejero va prendre per les armes el Congrés dels Diputats durant la sessió d'investidura de Leopoldo Calvo-Sotelo com a president del Govern. Fracassat l'intent del colp d'estat, a l'octubre de 1982 els socialistes, liderats per Felipe González, aconseguirien la primera majoria absoluta en unes eleccions generals.

Maig de 1995. Eduardo Zaplana, al capdavant del Partit Popular (PP), va aconseguir en 1995 acabar amb 12 anys de supremacia socialista en el govern de la Generalitat. Per a aconseguir la presidència del Consell va haver de pactar amb la Unió Valenciana (UV) de Vicent González Lizondo, que va ser elegit president de les Corts Valencianes com a part del denominat *pacte del pollastre* signat per ambdós partits per a aconseguir la majoria i repartir-se el poder autonòmic. Quatre anys abans, en 1991, Rita Barberá (PP), també amb el suport d'UV, havia aconseguit l'alcaldia de València, on va romandre com alcaldessa fins a 2015.



Terror en EE.UU.

Más de 10.000 muertos por ataques de aviones suicidas

■ Los terroristas destruyen las Torres Gemelas con dos aviones de pasajeros

■ Más comandos atacan la residencia de Camp David y el Pentágono

■ Alerta mundial tras el mayor atentado de la historia, que se imputa a Laden

[illegible]

Setembre de 2001. Quatre grups d'Al-Qaeda van dur a terme l'11 de setembre de 2001 una sèrie d'atemptats terroristes a Estats Units, el més important d'ells estavellar dos avions contra les torres bessones del *World Trade Center* de Nova York, on van morir unes tres mil persones. L'acció terrorista es va produir després d'una política d'atacs d'Estats Units sobre l'Iraq per la radicalització dels governs yihadistes i per les traves que posaven al comerç del petroli en els mercats internacionals. Va ser l'inici d'una sèrie d'atemptats, molts d'ells perpetrats per suïcides, que van sembrar el terror arreu del món. Els últims han sigut els de París, amb 130 morts, la majoria d'ells en la sala *Bataclan*.

Tragedia en el metro

Al menos **41 muertos y 47 heridos** al volcar dos vagones en la estación de Jesús en Valencia



■ La policía investiga si el convoy, un modelo antiguo, volcó por exceso de velocidad

FIGURE 1. SUPPLEMENT

**"Rompimos las ventanas
a puñetazos para salir
del infierno"**

■ **Los Reyes** presidirán los funerales esta tarde en la Catedral

Yahweh es el dios creador de todo lo que hay en la tierra. El pueblo de Israel, según el mito, es el elegido de Yahweh. En la Biblia se narra la historia de cómo Yahweh eligió a Israel y cómo el pueblo de Israel se convirtió en el pueblo de Yahweh. En la Biblia se narra la historia de cómo Yahweh eligió a Israel y cómo el pueblo de Israel se convirtió en el pueblo de Yahweh.

En la escuela Ligorta, "después de la reunión a profesores para celebrar la victoria", están los vagabundos. En escena de necesidad y la pobreza en una familia, según el sociólogo del Realismo Social Frango Alencastro, se pueden ver otros aspectos del mundo. El Círculo cultural del "Imaginario" siempre vuelve los temas. La tragedia es el peor accidente de la vida y la gloria de estar en Ligorta o el mundo. Nunca bromas en "Vida de Dios" de la vida de 1952.

Nelson, página 74 (21 de septiembre)

No. of Rooms	
1000-1200	1000-1200
1200-1400	1200-1400
1400-1600	1400-1600
1600-1800	1600-1800
1800-2000	1800-2000
2000-2200	2000-2200
2200-2400	2200-2400
2400-2600	2400-2600
2600-2800	2600-2800
2800-3000	2800-3000
3000-3200	3000-3200
3200-3400	3200-3400
3400-3600	3400-3600
3600-3800	3600-3800
3800-4000	3800-4000
4000-4200	4000-4200
4200-4400	4200-4400
4400-4600	4400-4600
4600-4800	4600-4800
4800-5000	4800-5000
5000-5200	5000-5200
5200-5400	5200-5400
5400-5600	5400-5600
5600-5800	5600-5800
5800-6000	5800-6000
6000-6200	6000-6200
6200-6400	6200-6400
6400-6600	6400-6600
6600-6800	6600-6800
6800-7000	6800-7000
7000-7200	7000-7200
7200-7400	7200-7400
7400-7600	7400-7600
7600-7800	7600-7800
7800-8000	7800-8000
8000-8200	8000-8200
8200-8400	8200-8400
8400-8600	8400-8600
8600-8800	8600-8800
8800-9000	8800-9000
9000-9200	9000-9200
9200-9400	9200-9400
9400-9600	9400-9600
9600-9800	9600-9800
9800-10000	9800-10000

NOTE: 1000-1200 Rooms

GRATIS
COGNITIVE

1000-1200 Rooms

Juliol de 2006. La major tragèdia ferroviària d'Espanya es va viure a València el 3 de juliol de 2006. Un accident en la línia 1 del metro de València va causar 43 morts i ferides a altres 47 persones. El sinistre es va produir uns dies abans de la visita del Papa Juan Pablo II a València, amb motiu de la Trobada Mundial de les Famílies. Des d'un primer moment, la Generalitat (propietària de l'empresa que gestionava el metro) va sostenir que va ser una fallada humana (atribuïble només al conductor, mort en l'accident) i no va assumir responsabilitats.

Juliol de 2010. La Selecció Espanyola de Futbol, que no aconseguia un títol internacional des de la ja llunyana Eurocopa de 1964, va iniciar en la primera dècada del segle XX un període d'èxits de la mà de Luis Aragonés i Vicente del Bosque com a entrenadors. Primer va ser l'Eurocopa del 2008, després el Mundial de 2010 i de nou una altra Eurocopa, la del 2012. *La roja* va retornar l'orgull al futbol espanyol, en uns anys amb abundants èxits de l'esport espanyol, com els assolits per Rafa Nadal (tennis); Jorge Lorenzo, Dani Pedrosa i Marc Márquez (motociclisme), Fernando Alonso (Automobilisme) o la Selecció Espanyola de Bàsquet (Mundial de 2006, Eurobasket de 2009, 2011 i 2015, i medalles de plata en els Jocs Olímpics de 2008 i 2012).



Desembre de 2010. Després d'anys de reivindicacions, el Tren d'Alta Velocitat (AVE) va arribar a València el 18 de desembre de 2010. Amb anterioritat, València s'havia convertit en terra de grans esdeveniments, uns fets que acabarien convertint-se el desencadenant d'una corrupció generalitzada: València va acollir en el seu circuit urbà cinc edicions d'un gran premi del mundial d'automobilisme (de 2008 a 2012), va ser seu de la Trobada Mundial de les Famílies (2006), ací es van celebrar els València Summit (de 2004 a 2006) i també es van disputar sis edicions de l'ATP World Tour 500 de Tennis (de 2009 a 2014). El deute milionari generat per aquests esdeveniments, la majoria d'ells sota investigació judicial, la seguirem pagant tots els ciutadans durant diverses dècades.





Carmen Amoraga

"Les dones som el cinquanta per cent de la societat i encara hem de caminar justificant que mereixem el mateix tracte que els hòmens"

Mónica Ramírez Triquell
Periodista

169

Aui en dia, parlar del paper de la dona periodista a València té per sort molts noms i cognoms. Però nosaltres volem destacar la professionalitat i el treball d'una dona lluitadora que sens dubte és un clar exemple de com és factible combinar diferents facetes professionals sempre lligades a una trajectòria marcada pel èxit i no exempta moltes vegades de les dificultats que com a dona ha aconseguit superar.

Carmen Amoraga és llicenciada en Ciències de la Informació. A més d'haver sigut columnista del diari Levante, col·laboradora en tertúlies radiofòniques i televisives, i publicar articles en Cartelera Túria, ha exercit de assessora de les relacions amb els mitjans de comunicació del rectorat de la Universitat de València. Sense cap dubte, una faceta periodística complida amb escriure en una ciutat on l'intrusisme en la professió i l'oferta de llicenciats per a molt poca demanda fan molt difícil exercir la professió.

Un repte que va completar amb la seua faceta literària que li va encimbellar al màxim alt. La seua primera novel·la, *"Para que nada se pierda"*, li va valdre el II Premi de Novel·la Ateneo Joven de Sevilla, a què van seguir *"La larga noche"*, Premi de la Crítica Valenciana i *"Todas las caricias"*. La seua obra *"Algo tan parecido al amor"* va ser finalista del Premi Nadal en el 2007 i amb *"El tiempo mientras tanto"* va arribar a ser finalista del Premi Planeta en 2010. En 2014 va guanyar el



Premi Nadal amb la seua novel·la *"La vida era eso"*.

Mentres tot açò succeïa en la seua vida, no va dubtar a formar una família, tindre dos filles meravelloses, atendre els seus pares i continuar cuidant els amics de sempre. Faltava un poc més?Qualsevol de nosaltres haguérem pensat que no. Però sí.....faltava un poc més.

Militant del PSPV (Partit Socialista del País Valencià), Carmen ha sigut regidora de l'Ajuntament de Picanya del 2007 a 2015 i en les últimes eleccions autonòmiques, el candidat socialista Ximo Puig no va dubtar a incloure-la en els llocs primers de la llista electoral. Poc després de prendre possessió com a diputada en els Corts Valencianes, deixa el



seu escó per a ser anomenada directora general de Cultura i Patrimoni del nou govern valencià.

P- Llicenciada en Ciències de la Informació en una universitat privada, treballant al mateix temps per a ajudar la seua família a pagar-se els estudis, aconseguix treballar com a periodista una vegada finalitza la seua llicenciatura, i de sobte decidix escriure.....

R- En realitat eixe no és l'orde dels factors: el principi de tot és que jo sempre havia volgut escriure, però com em pareixia impossible poder arribar a publicar vaig pensar que el més fàcil perquè em llegiren era ser periodista. Vaig estudiar en el CEU San Pablo perquè la situació econòmica de la meua família no em permetia anar fora. Els tres primers anys vaig estar becada i quan ja no vaig poder continuar optant a les beques vaig començar a treballar en el periòdic Levante-EMV, repartint teletips. I escrivint, tot el temps. De fet, va ser un company del periòdic qui em va recomanar que em presentara a premis quan va llegir la meua primera novel·la. Em va dir: és més que probable que no els guanyes, però almenys et llegiran en l'editorial a què et presents i potser amb el temps vullguen editar-te. Però amb el Ateneo

Joven de Sevilla vaig tindre sort, el vaig guanyar i ací vaig començar a publicar.

P- I esta opció vista la seua trajectòria literària li va eixir redona. El protagonisme de les dones en les històries que vosté narra ha sigut prioritari en la seua obra i a més molt comentat en els cercles literaris..... és una elecció conscient?

R- No és una elecció conscient: jo escric sobre les històries que se'm fiquen dins, com un virus, i després cada història té la seua pròpia veu. Escric sobre les relacions entre les persones, sobre les relacions amb nosaltres mateixos, i en eixes relacions hi ha tant hòmens com dones. Les meues novel·les són més paritàries que moltes de les nostres institucions! Però el que m'irrita profundament és que certs sectors unixen el fet de que jo siga una dona, que escriga sobre els sentiments que mouen al ser humà que no sempre són romàntics ni amorosos, i que hi haja dones entre els meus protagonistes per a automàticament dir que escric "literatura femenina" com si fóra un gènere menor, fàcil d'escriure i de llegir. Crec que això sí que és conscient: un masclisme conscient que encara existix en determinats cercles literaris, que mai han parlat de literatura masculina per a referir-se als autors.

“Vivim en una societat que per desgràcia encara no està conscienciada dels drets de les dones perquè la revolució que hem protagonitzat les dones està encara massa recent”

P-Guanyar el Nadal, un premi que han guanyat els grans noms de la literatura espanyola de les últimes dècades, suposem que ha significat molt per a vosté des d'un punt de vista emocional, però sent la catorzena dona que guanya el Nadal en 70 anys, no suposa un percentatge molt xicotet de dones guardonades per a la llarga trajectòria que porta este premi?

R- Ana María Matutes, que em va fer entrega del premi, va ser la tercera dona a guanyar el Cervantes... açò és terrible, perquè les dones som el cinquanta per cent de la societat i encara hem de caminar justificant que mereixem el mateix tracte que els hòmens. I en el cas de la literatura, es dóna la paradoxa que de que les dones som percentualment les que més llegim. Per a mi, guanyar el Nadal hi ha marcat un punt d'inflexió que bàsicament es resumix en que ara comence a pensar que sóc escriptora.

P-En relació a la discriminació sexista, un recent informe de la Unesco posa al descobert que, en tot el món, les dones ocupen poc més d'una quarta part de les posicions de responsabilitat en els mitjans, inclús que perceben sous inferiors a l'home. Si limitem la llista a la direcció, el percentatge és molt inferior. Com es pot transformar esta situació? Realment té la dona un paper rellevant en el periodisme?

R-Com deia abans, nosaltres som el cinquanta per cent de la societat. Però és una societat que per desgràcia encara no està conscienciada dels drets de les dones perquè la revolució que hem protagonitzat les dones està encara massa recent. No fa tant que una dona no podia comprar res en diversos pagaments, una llavadora, un cotxe o un pis, sense permís del seu marit o de son pare; no fa tant que la primera dona es va graduar en una universitat.... Hi ha moltes professores, quasi cap rectora; hi ha moltes periodistes, quasi cap directora... Com es pot transformar esta situació? Amb l'educació. Educand en igualtat. I així no sols trencarem eixe sostre de vidre, sinó que aconseguirem que els nostres fills no pregunten mai a les seues parelles “t'ajude?” i tindran clar que es compartixen responsabilitats, i les nostres filles no consentiran que cap home les tracte com una propietat. La nostra vida és millor que la de les nostres mares, i no diguem la de les nostres iaies, gràcies a la lluita de moltes persones

—dones i hòmens—, ara tenim la responsabilitat d'acabar este camí per a les generacions següents. A la segona pregunta: sí, la dona té un paper rellevant en el periodisme en la mateixa mesura que el té el periodista baró. La igualtat consistix en això.

“Hi ha moltes professores, quasi cap rectora; hi ha moltes periodistes, quasi cap directora... Com es pot transformar esta situació? Amb l'educació. Educand en igualtat”

P-El ser mare és un procés que porta grans canvis a la vida professional de qualsevol treballadora, però en el periodisme, per ser una labor amb horaris molt exigents pot convertir-se en un obstacle. I és que la periodista, generalment, sacrifica la seua vida personal.....Com ho ha aconseguit?

R-El problema és que durant molt de temps s'ha cregut que la igualtat consistia a fer el mateix que els hòmens, i ens picaven amb models de dones suposadament triomfadores que reproduïen el que feien els hòmens suposadament triomfadors. Quan estudiava periodisme, les meues companyes i jo véiem la sèrie “Murphy Brown”, en la que Candice Bergen dirigia un informatiu al més pur estil masculí, sense tindre en compte ni els horaris ni que no tenia una altra relació fora del treball que la de l'obrer que li reformava la casa. En un dels capítols, es queda embarassada i decidix tindre el bebé sola. El vicepresident dels Estats Units va arribar a criticar esta trama en un dels seus discursos. Parle dels anys noranta del segle XX, i pareix que estic comptant una història del segle XVIII! Hui en dia és més senzill. Però la conciliació familiar no és completa ni per a nosaltres ni per a ells. Es necessita fer molta pedagogia en este sentit, no sols entre els caps sinó entre els propis companys que moltes vegades veuen com un problema que una dona es reduïska la jornada per a conciliar. Per no mencionar que les dones seguim cobrant menys que els hòmens per fer el mateix treball que ells. Com ho aconseguisc jo? Durant la campanya electoral vaig participar en un debat sobre dona i política amb Mónica Oltra. En un moment determinat ella va dir que estava allí gràcies a sa mare, que l'havia encoratjat perquè estudiara. Jo li vaig respondre que també li devia molt a ma mare, però que en honor a la veritat jo estava allí perquè a casa estava el meu company cuidant de les nostres dos filles. Jo puc fer tot el que faig al ritme en què ho faig perquè ara ell, que també és periodista i està en desocupació, està més temps a casa. Abans ho vaig fer jo, ara ho fa ell.

P-Tants obstacles propicien que les dones periodistes veuen el món de forma diferent dels hòmens?

R- No ho crec, sincerament. Hi ha tantes formes de veure el món com a ulls que miren el món, al marge del gènere.

“Hi ha tantes formes de veure el món com a ulls que miren el món, al marge del gènere”

P-Amb el càrrec que vosté ostenta actualment com a directora general de Cultura i Patrimoni, pensa que els Mitjans de comunicació complixen un rol rellevant a l'hora d'ensenyar i transmetre valors?

R- Crec que els Mitjans de comunicació tenen un paper fonamental, que va molt més enllà de ser una mera corretja de transmissió entre el que ocorre i la societat. El que compten, la qual cosa no compten, la manera en què compten el que compten.... Els Mitjans de comunicació tenen una gran responsabilitat social, i crec que són conscients d'això. Però perquè un mitjà transmeta valors, estos valors han d'existir.



“Crec que els Mitjans de comunicació tenen un paper fonamental, que va molt més enllà de ser una mera corretja de transmissió entre el que ocorre i la societat”

P- Un treball molt diferent del que vosté ha exercit amb anterioritat, exposat en major grau a les crítiques. I com a persona pública què fa amb les crítiques que van més enllà del més just i raonable?

R- M'agradaria dir que no m'afecten, però no és així. Treballem molt i la primera cosa que estem fent és reconstruir el que estava completament destruït. Ens hem trobat amb un edifici en ruïnes, i traure-ho avant perquè ningú puga tornar a destrossar-ho és laboriós. A vegades la impaciència és la pitjor de les crítiques, perquè tots tenim moltes ganes que els resultats isquen a la fatxada d'este edifici.

P- La gent està molt desencantada amb la política a Espanya, vosté que ara està immersa de ple en este món, creu que alguna vegada el ciutadà tornarà a recuperar la confiança en el seu polítics?

R- La veritat és que espere que sí. En esta nova etapa tot està obert. En la Conselleria d'Educació, Investigació, Cultura i Esport, que és la que més conec, no es pren cap decisió sense prèviament consultar amb els sectors i crec que açò no havia passat abans. La política ha d'obrir-se a la societat, perquè al cap i a la fi la política és un servici públic. Jo estic convençuda de que la confiança es recuperarà a base de treball.

P- I també es va a produir eixa regeneració en el periodisme? Tindrà molt a veure en este aspecte l'auge de les xarxes socials substituint al periodisme clàssic?

R- Les xarxes socials són un mitjà de comunicació, no d'informació. Vull dir: ens comuniquem per les xarxes socials de la mateixa manera que abans ens comunicàvem per carta o per telèfon. A mi em pareix molt bé que els mitjans les utilitzen per a informar en temps real. Ara és tot immediat: no hem d'esperar a demà per a llegir el que ha passat hui, ho llegim ara mateix igual que ho veiem en la tele o ho sentim en la ràdio. La regeneració ha de passar per formar els periodistes en les noves tecnologies, però a mi em dóna molta por això del “periodisme ciutadà”. Qualsevol amb un mòbil pot fer una foto i tuitearla, per exemple, però això no le convertix en periodista igual que a mi no em convertix en infermera portar quaranta anys prenent medicines. Crec que hem de ser molt cuidadosos amb açò també.

Una entrevista que sens dubte ens endinsa en la visió del món i del periodisme a través dels ulls d'una gran dona, Carmen Amoraga, que continuarà lluitant pels seus ideals i perquè la dona tinga en la nostra societat el paper que es mereix.

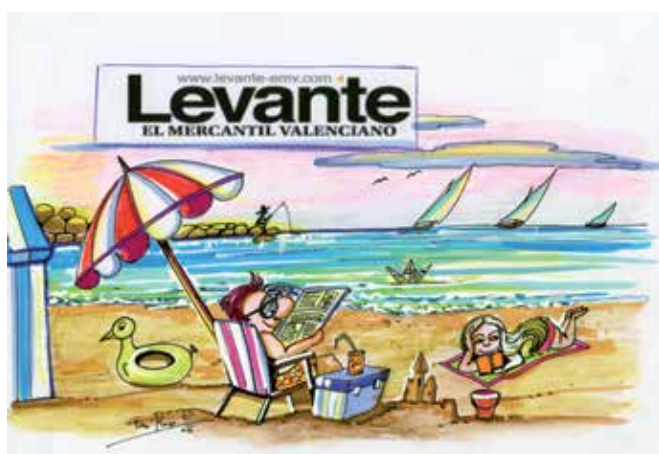
Gràcies de cor.

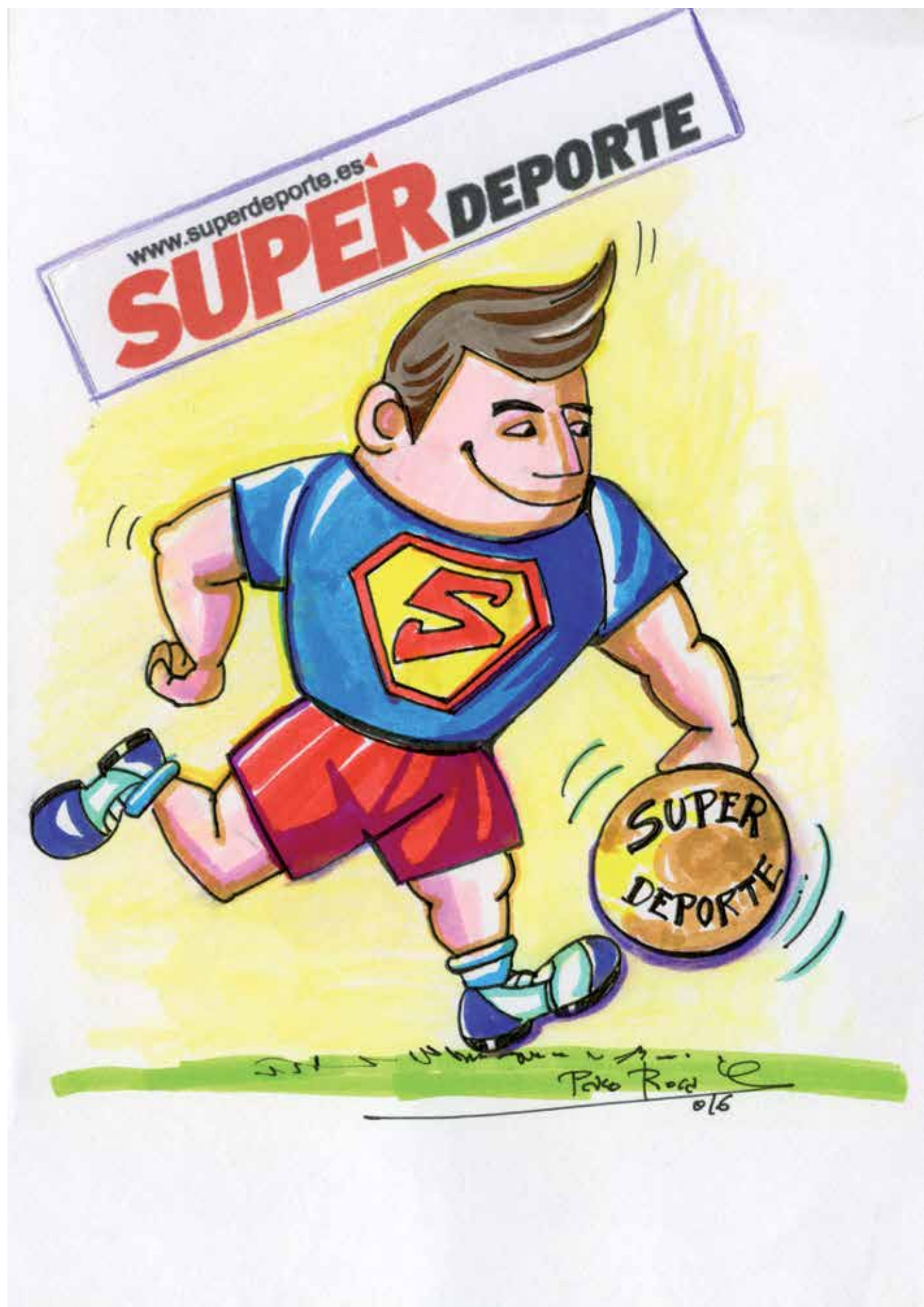


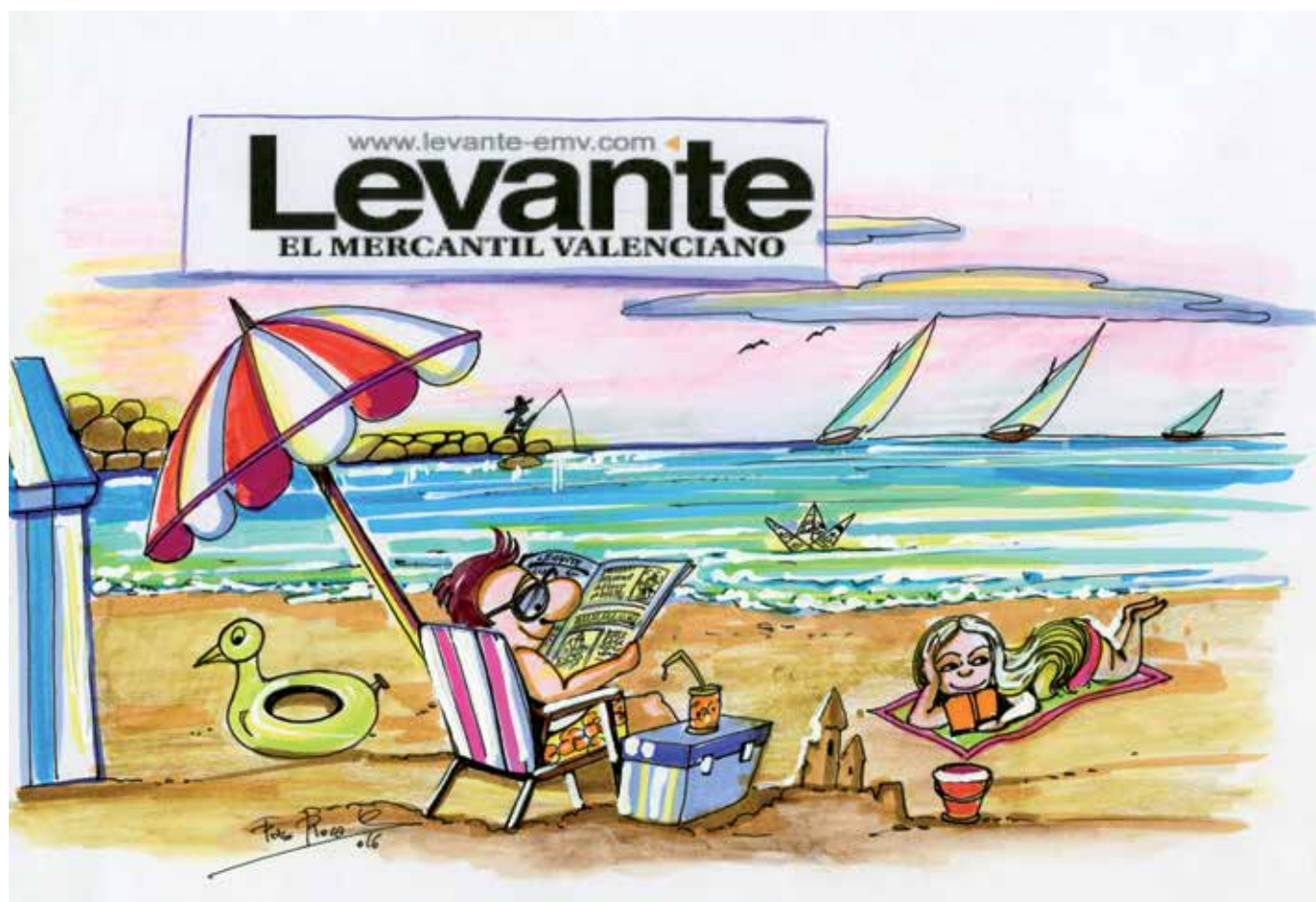
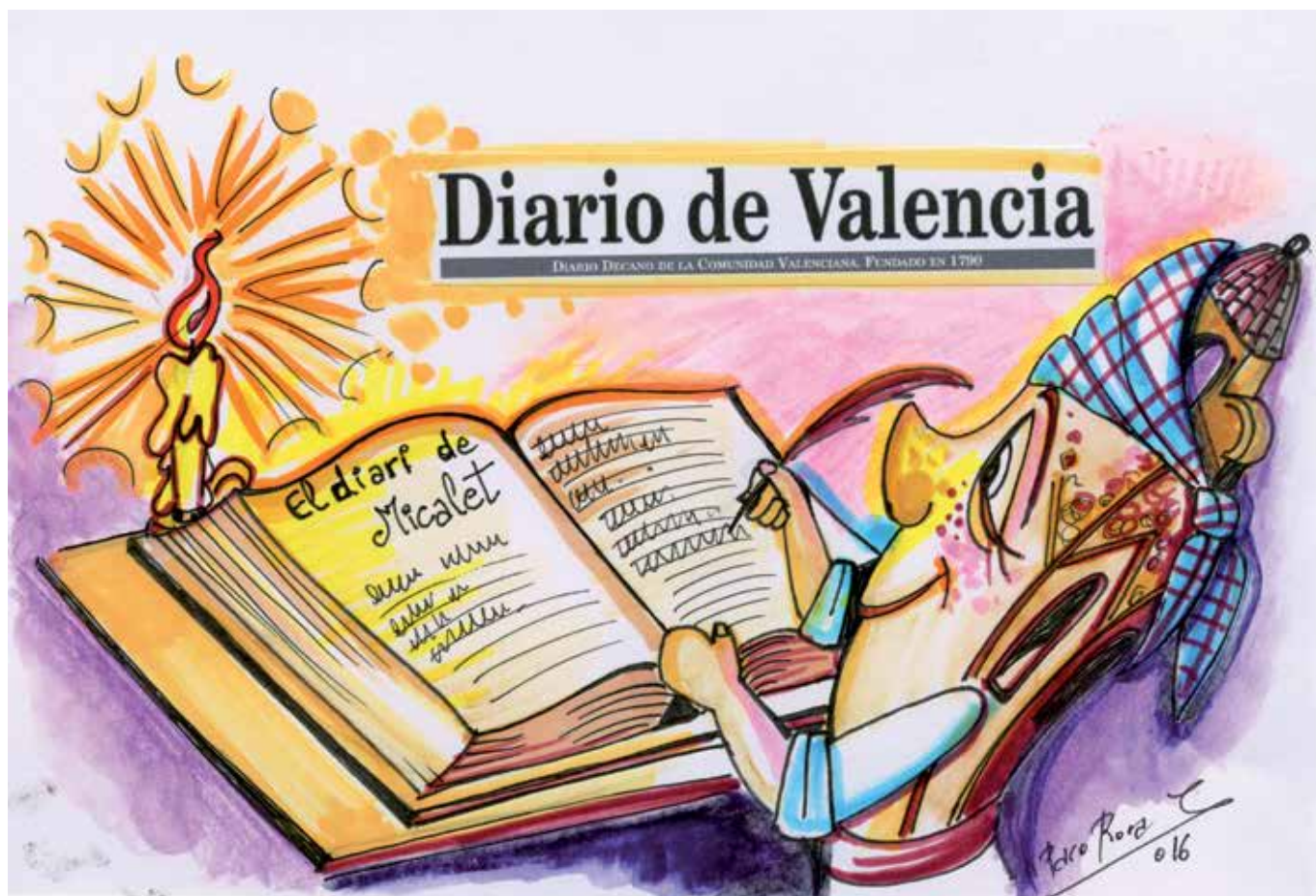
Caricatures

Paco Roca
Artista Faller

175









LAS PROVINCIAS



EL DESPERTAR DEL PUEBLO

DIOS ESPAÑA JAIME

SEMANARIO JAIMISTA

Redacción y administración San Martín, 2. 2.º	Valencia 6 enero de 1918	PRECIOS DE SUSCRIPCIÓN Trimestre. . . 0'75 Semestre. . . 1'25	Núm. 1
Número suelto 5 céntimos	No se devuelven los originales	Número suelto 5 céntimos	

Organización de la Jefatura

: Regional : : A. S. M. EL R... D. JAIME III

La Paz y la Guerra

Hay un membrete que dice:
 Diputado a Cortes por Estella.

He recibido su oficio, fecha 19 actual, como presidente de la Agrupación Escolar Tradicionalista-valenciana, solicitando la autorización para publicar manifiesto en esta capital, con el fin de defender netamente las ideas tradicionalistas, prescindiendo en absoluto de toda clase de bastardas y personales, irando la unión completa de elementos jaimistas y ajustándose siempre a las más estrechas normas de disciplina y de lealtad y en las condiciones, que nunca olvidadas concedo la autorización pedida.

Lo que comunico a usted para su satisfacción y efectos consistentes.

Dios guarde a usted muchos años.

Valencia 20 de diciembre de 1917.

Joaquín Lloréns.

r. D. Hilario Sanchis, presidente de la Agrupación Escolar Tradicionalista valenciana.

Estros propósitos

Alimos al palenque de la lucha política animados por un amor a los principios simbólicos por el sublime trilema de Patria y Rey. Soldados disciplinados del Ejército la Tradición lucharemos valientemente por defender los sagrados ideales que sustentan la Corona Legitimista española, cumplieron fielmente las órdenes emanadas de las ilustres personalidades que ejercen autoridad en nuestro país, pelearemos con todas nuestras fuerzas contra los enemigos de España de Cristo y dedicaremos nuestros entusiasmos juveniles a la tarea de laborar por los intereses materiales y materiales de la noble idea de las flores.

En el día de hoy, en que la Comunidad celebra la fiesta de la Monarquía, al amanecer un nuevo año de EL DESPERTAR DEL PUEBLO. Cual nuevo Palleter rige al pueblo valenciano para alentar la titánica lucha que se avecina contra los enemigos de la resurrección de la Patria. Comenzar la publicación del semanario damos un afectuoso saludo a las autoridades religiosas y a las políticas de nuestro país, a la Prensa en general, en especial a la valenciana y muy singularmente a *Diario de Valencia*, incansable paladín



A vos, príncipe ilustre, prototipo del honor, de la caballerosidad e hidalguía, representante legítimo del sentir genuinamente hispano, dedicámoste el rendido homenaje de nuestra inquebrantable lealtad y absoluta adhesión por encarnar vuestra Augusta persona los más sagrados ideales de fe, españolismo, y monarquía federal,

Al venir al palenque del periodismo juramos de una

Buena, bendita y necesaria es la paz; la paz que significa el amor, la unidad, la vida; pero también buena, bendita y necesaria es la guerra.

Paz entre los hermanos, en los Cruzados de Dios, España Jaime III; guerra, y guerra sin cuartel a los enemigos de Dios, España y Jaime III.

Paz es caridad y perdón, paz olvido y menosprecio de pequeñas miserias y rencillas, paz es una nueva vida con esperanzas de venturoso futuro. Guerra es un deber de los dados luchadores, es nuestro deber frente a los hampones, los fariseos y usurpadores. Guerra contra todos nuestros enemigos, guerra no sólo y con cuartel contra los enemigos francos y descubiertos, guerra sin cuartel y sin perdón contra nuestros enemigos solapados, contra los diazantes, contra los mestizos, contra las mentiras, las farsas y los equívocos.

En todas las comuniones ha filtrado y crecido como las estalmitas en las cuevas, los logros advenedizos e chupópteros. Guerra a muerte contra estos hombrucillos tan frágiles como las estalagmitas tan pomposos y brillantes con ellas.

Para los hermanos, para aquellos por cuyas venas circula la heroica sangre de los viejos soldados de Legitimidad, fuerte y efusivo abrazo de paz que no rompan jamás las diferencias ni las suspicacias y los recelos; paz del corazón que más que los labios, la pregona los sacrificios.

La guerra es el dolor, la desazón y la muerte; es el dolor que purifica, la desazón que entona, el robustece, la muerte que salva la vida.

Guerra ha sido el grito heroico que desde Sagunto y Numancia hasta Gerona y Zaragoza vibró cual rayo fulgurante, ante veintiseis generaciones de titanes de nuestra raza; guerra repitieron nuestros abuelos y nuestros padres frente a los asesinos del año 35, los dioses del 68, guerra repitamos nosotros contra toda suerte de malandrines, de farsantes y de mulatos. Guerra por el hierro y por el fuego contra toda clase de enemigos de Dios España y Jaime III. Plomo y acero para las fieras, sabinas y aliagas para los corderos y los necios. El mundo es un teatro y los actores son los hombres.

La festa del corpus en la premsa valenciana

Luís Antonio Tena

Delegat de Cultura de la Falla Joan d'Aguiló

181

Per espai de dèsset anys consecutius, l'Associació Cultural Falla Joan d'Aguiló-Avgda. Gaspar Aguilar ha realitzat sempre unes "Jornades Culturals" eminentment valencianes. La Setmana Cultural que la nostra comissió ha realitzat enguany, s'ha tractat un tema representatiu de la cultura i tradició valenciana, "L'Escenografia en la festa del Corpus Christi".

Però com a més, en este exercici el nostre "llibret" de falla té com a missió principal ressaltar el paper que exercix la "Premsa Valenciana" en la nostra societat, volem demostrar la conjunció davall els dos aspectes, o siga, els esdeveniments de la festivitat del Corpus Christi previstos en el temps a través de la informació abocada en tota la "premsa valenciana" reflectida al llarg de la història, i que ens ha deixat constància de la informació en els mitjans de comunicació arreplegats per la premsa a través del temps.

Si el periodisme es considera com una necessitat social que els pobles senten per a posar en comunicació a uns amb altres ciutadans, de consignar fets succeïts i enardir-los inculcant idees i pensaments. La seua funció és inseparable de la sociabilitat humana, el seu origen s'acosta al de l'home. Cada poble va anotar periòdicament els successos d'interés comú, i d'ací que de sempre consagrarà una part considerable de



la seua intel·ligència i de la seua vida a l'examen dels fets diaris que formen la seua existència mateixa, plasmant-la en llistons de cera a Roma, inscripcions i heralds a Grècia, i amb anterioritat en els preciosos baixos relleus, esteles i papirs amb jeroglífics dels països del Nil, Assíria i Babilònia. Dels llistons de cera romanes van descendir els Annals o Fets del dia on es narraven els actes del Senat, i dels heralds grecs, tan generalitzats en l'Edat Mitjana, van



El DESPERTAR DEL PUEBLO
SEMANARIO JAIMITA
Año 1.º - Regional - A.S.M. EL R... D. JAIME III La Paz y la Guerra

Publicación y administración: San Martín, 2, 2.º. Valencia, 6 de mayo de 1905. Precio de suscripción: 1.00 pesetas anuales. No se devuelven los originales. Valencia, 6 de mayo de 1905.

Autorización de la Jefatura
El presente es un periódico de carácter político y social, que se publica en Valencia, y que tiene por objeto la defensa de los intereses del pueblo, y la propagación de la doctrina jaimista.

El presente es un periódico de carácter político y social, que se publica en Valencia, y que tiene por objeto la defensa de los intereses del pueblo, y la propagación de la doctrina jaimista.

El presente es un periódico de carácter político y social, que se publica en Valencia, y que tiene por objeto la defensa de los intereses del pueblo, y la propagación de la doctrina jaimista.

El presente es un periódico de carácter político y social, que se publica en Valencia, y que tiene por objeto la defensa de los intereses del pueblo, y la propagación de la doctrina jaimista.

El presente es un periódico de carácter político y social, que se publica en Valencia, y que tiene por objeto la defensa de los intereses del pueblo, y la propagación de la doctrina jaimista.

El presente es un periódico de carácter político y social, que se publica en Valencia, y que tiene por objeto la defensa de los intereses del pueblo, y la propagación de la doctrina jaimista.

El presente es un periódico de carácter político y social, que se publica en Valencia, y que tiene por objeto la defensa de los intereses del pueblo, y la propagación de la doctrina jaimista.

El presente es un periódico de carácter político y social, que se publica en Valencia, y que tiene por objeto la defensa de los intereses del pueblo, y la propagación de la doctrina jaimista.

El presente es un periódico de carácter político y social, que se publica en Valencia, y que tiene por objeto la defensa de los intereses del pueblo, y la propagación de la doctrina jaimista.

El presente es un periódico de carácter político y social, que se publica en Valencia, y que tiene por objeto la defensa de los intereses del pueblo, y la propagación de la doctrina jaimista.

El presente es un periódico de carácter político y social, que se publica en Valencia, y que tiene por objeto la defensa de los intereses del pueblo, y la propagación de la doctrina jaimista.

El presente es un periódico de carácter político y social, que se publica en Valencia, y que tiene por objeto la defensa de los intereses del pueblo, y la propagación de la doctrina jaimista.

El presente es un periódico de carácter político y social, que se publica en Valencia, y que tiene por objeto la defensa de los intereses del pueblo, y la propagación de la doctrina jaimista.

El presente es un periódico de carácter político y social, que se publica en Valencia, y que tiene por objeto la defensa de los intereses del pueblo, y la propagación de la doctrina jaimista.

El presente es un periódico de carácter político y social, que se publica en Valencia, y que tiene por objeto la defensa de los intereses del pueblo, y la propagación de la doctrina jaimista.

El presente es un periódico de carácter político y social, que se publica en Valencia, y que tiene por objeto la defensa de los intereses del pueblo, y la propagación de la doctrina jaimista.

El presente es un periódico de carácter político y social, que se publica en Valencia, y que tiene por objeto la defensa de los intereses del pueblo, y la propagación de la doctrina jaimista.

El presente es un periódico de carácter político y social, que se publica en Valencia, y que tiene por objeto la defensa de los intereses del pueblo, y la propagación de la doctrina jaimista.

El presente es un periódico de carácter político y social, que se publica en Valencia, y que tiene por objeto la defensa de los intereses del pueblo, y la propagación de la doctrina jaimista.

El presente es un periódico de carácter político y social, que se publica en Valencia, y que tiene por objeto la defensa de los intereses del pueblo, y la propagación de la doctrina jaimista.

El presente es un periódico de carácter político y social, que se publica en Valencia, y que tiene por objeto la defensa de los intereses del pueblo, y la propagación de la doctrina jaimista.

El presente es un periódico de carácter político y social, que se publica en Valencia, y que tiene por objeto la defensa de los intereses del pueblo, y la propagación de la doctrina jaimista.

El presente es un periódico de carácter político y social, que se publica en Valencia, y que tiene por objeto la defensa de los intereses del pueblo, y la propagación de la doctrina jaimista.

El presente es un periódico de carácter político y social, que se publica en Valencia, y que tiene por objeto la defensa de los intereses del pueblo, y la propagación de la doctrina jaimista.

El presente es un periódico de carácter político y social, que se publica en Valencia, y que tiene por objeto la defensa de los intereses del pueblo, y la propagación de la doctrina jaimista.

El presente es un periódico de carácter político y social, que se publica en Valencia, y que tiene por objeto la defensa de los intereses del pueblo, y la propagación de la doctrina jaimista.

El presente es un periódico de carácter político y social, que se publica en Valencia, y que tiene por objeto la defensa de los intereses del pueblo, y la propagación de la doctrina jaimista.

El presente es un periódico de carácter político y social, que se publica en Valencia, y que tiene por objeto la defensa de los intereses del pueblo, y la propagación de la doctrina jaimista.

El presente es un periódico de carácter político y social, que se publica en Valencia, y que tiene por objeto la defensa de los intereses del pueblo, y la propagación de la doctrina jaimista.

El presente es un periódico de carácter político y social, que se publica en Valencia, y que tiene por objeto la defensa de los intereses del pueblo, y la propagación de la doctrina jaimista.

El presente es un periódico de carácter político y social, que se publica en Valencia, y que tiene por objeto la defensa de los intereses del pueblo, y la propagación de la doctrina jaimista.

El presente es un periódico de carácter político y social, que se publica en Valencia, y que tiene por objeto la defensa de los intereses del pueblo, y la propagación de la doctrina jaimista.

El presente es un periódico de carácter político y social, que se publica en Valencia, y que tiene por objeto la defensa de los intereses del pueblo, y la propagación de la doctrina jaimista.

El presente es un periódico de carácter político y social, que se publica en Valencia, y que tiene por objeto la defensa de los intereses del pueblo, y la propagación de la doctrina jaimista.

El presente es un periódico de carácter político y social, que se publica en Valencia, y que tiene por objeto la defensa de los intereses del pueblo, y la propagación de la doctrina jaimista.

El presente es un periódico de carácter político y social, que se publica en Valencia, y que tiene por objeto la defensa de los intereses del pueblo, y la propagación de la doctrina jaimista.

El presente es un periódico de carácter político y social, que se publica en Valencia, y que tiene por objeto la defensa de los intereses del pueblo, y la propagación de la doctrina jaimista.

El presente es un periódico de carácter político y social, que se publica en Valencia, y que tiene por objeto la defensa de los intereses del pueblo, y la propagación de la doctrina jaimista.

El presente es un periódico de carácter político y social, que se publica en Valencia, y que tiene por objeto la defensa de los intereses del pueblo, y la propagación de la doctrina jaimista.

El presente es un periódico de carácter político y social, que se publica en Valencia, y que tiene por objeto la defensa de los intereses del pueblo, y la propagación de la doctrina jaimista.

es fa constar, amb la graciosa ortografia de llavors, que "haviendo llegado a mis manos unos noticiosos papeles, escritos por D. Álvaro Vique, y un hermano de éste; en los que se anotaron con toda puntualidad los sucesos que diariamente ocurrían en Valencia", que igual que els "Fastos Calendares" de Roma que el pontífex **Máximo** fera ressenyant diàriament els diversos esdeveniments, van vindre a ser un anticip del periodisme, en esta ocasió valencià, que ens hi ha llegat infinitat de dades històriques i curiositats que ens han permès aclarir gran nombre de punts foscos de la nostra història.

Però com no és qüestió de ficar-nos en disquisicions històriques sobre l'origen i desenrotllament del periodisme, tant nacional com valencià, ja que la nostra ploma no té dots suficients per a este menester, remetem l'amable lector que ens llegira als treballs que, sobre "Periódicos de Valencia", fera Luis Tramoyeres Blasco en la Revista de Valencia, de 1880; "Catálogo Bibliográfico de la Prensa Valenciana", de J. Navarro Cabanes de 1928, o al treball publicat en el "Almanaque de Las Provincias" per a 1902, o al treball titulat "La prensa periódica en Valencia durante el siglo XIX". Açò ens ho narra R. Gayano Abad.

descendir els joglars o narradors en vers que anaven de poble en poble donant a conèixer els fets més excel·lents de l'època, bé siga glossant epopeies guerreres, bé religioses o bé dient a les discretes dames castellanes complantes i cançons d'amor i passió en nom d'algun galant enamorat. I naixen els Dietaris o Diaris que a València, tema principal del nostre treball, es caracteritzaven pel cúmul de dades històriques que ens van llegar, ja que trobem del segle XV, el "Dietario del Capellá de Alfonso el Magnanimo", o "Dietario de varias cosas seuseides en el Regne de Valencia y en altres parts", escrites per un capella del Rey Don Alfonso V d'Arago fins al any 1478, imprés per Acció Bibliogràfica Valenciana en 1932, en el que ens ressenya diversos esdeveniments succeïts, dia per dia i any per any, d'una manera tal que pareixes viure la seua època; així com el "Dietari de Mosén Porcar", titulat "Cosas evengudes en la ciutat y regne de Valencia del 1589", que Castañeda Alcover, en el seu pròleg fa constar que "constituye este libro una de las más imparciales fuentes que se pueden aprovechar para el conocimiento de la vida valenciana durante el primero tercio del siglo XVI", editat a Madrid pel Cuerpo de Archiveros, Bibliotecarios y Arqueólogos en 1934, i el "Dietario Valenciano o sucesos ocurridos en Valencia", de don Juan Álvaro i don Diego de Vich, de 1619, que en la seua època era també conegut, pel de "Diario Valenciano", igualment editat per Acció Bibliogràfica en 1921, que en el seu pròleg



CORREO DE VALENCIA
DEL LUNES 12 DE JUNIO DE 1797. Num.º 4.º

CONTINUACION DE LA HISTORIA.
FUNDACION DE SETABIS, LUEGO XATIVA, Y AHORA SAN FELIPE.

Despues que Hércules el Egipciano vengó la muerte de su padre Osiris, tomando cruel venganza de su tio Tifon, quiriéndole la vida en el mismo lugar que habia derramado la sangre de su hermano; no contento con esto dió la vuelta á España con un poderoso Ejército á fin de acabar con los tres hermanos Geriones, que en ella reynaban; los quales habian persuadido á Tifon la muerte de Osiris; y llegando á Cadiz les retó á todos tres á campal batalla, la qual aceptada, y saliendo uno despues de otro, fueron víctimas del furor de Hércules. Concluida con tanta gloria esta accion fué subyugando con su Ejército las Poblaciones de España, y con mas prontitud las de la costa marítima desde Cádiz á Francia; y desvanecido con tantas victorias determinó pasar á poner ba-

Sempre s'ha interessat la premsa a reflectir els esdeveniments succeïts de les més importants festes. Però "la festa grossa", com sempre s'ha denominat a la Festivitat del Corpus Christi, amb més motiu.

La celebració de la processó del Corpus Christi va començar l'any 1355. Encara que la festa religiosa data, segons els seus antecedents de l'any 1326.

La festa del Corpus ha tingut sempre un gran atractiu, i ha sigut punt de goig i festa pel que significava per al poble valencià. El seu reflex en la premsa ha sigut una constant, com així es demostra per les informacions que s'han publicat.

La premsa es va iniciar a València per l'any 1526, com bé ens indica D. Luis Tramoyeres Blasco:

“No tardó Valencia en adoptar el cultivo de la hoja volante que, nacida paracorrermuchoyvivirpoco, no por ello careció de importancia, representando un papel semejante a nuestros modernos órganos de la pública opinión. La primera relación impresa en esta ciudad, de que tenemos noticia, es de 1526, y hasta 1790 en que aparece el “Diario de Valencia”, no cesaron de publicarse, ya reimprimiéndose las que se recibían de Madrid, Barcelona y otros puntos, ya produciéndolas de nuevo; prueba evidente del favor que alcanzaron, no obstante ser muchas de ellas “unas bien o mal compuestas novelas, que el ciego piensa a la tarde, hace imprimir a la noche y las vende a la mañana”, según la gráfica descripción que de las mismas se lee en una impresa en Lisboa. ...”.

Amb posterioritat ja s'anirien coneixent les notícies de la forma que actualment es coneixen, ajustades als formats més pràctics i còmodes per a la seua difusió.

El que pretenem és fer veure, amb este xicotet estudi comparatiu de relació, entre allò que s'ha aportat per la XVII Setmana Cultural de la Falla i el seu reflex en la premsa especialitzada de València a través del temps, per a demostrar la important vinculació a la festivitat del Corpus Christi. Sempre la premsa ha arreplegat tots els actes relacionats per la dita festivitat, a més amb gran afecte i sincera devoció.

L'aportació de la premsa valenciana sempre ha sigut molt important i qualificat, però vull deixar patent que a més existixen i han existit altres mitjans escrits que s'han entregat a divulgar tot allò que s'ha relacionat amb la Festivitat del Corpus, no sols la premsa, sinó també les revistes especialitzades. Fem menció, amb el risc d'ometre involuntàriament algun important mitjà, però el considerem convenient per si alguna persona està interessada a ampliar els seus coneixements.



FIG. 19.—Manifestación de las fiestas.—Segundo carro



FIG. 8.—Fiestas de la Universidad.—Carro de las Musas

Ens hem basat amb els següents mitjans de comunicació fora de la premsa valenciana tradicional, com són: Feriario; Generalitat; Almanaque “Las Provincias”; Valencia Atracción; Sicania; El Archivo; Revista “Cultura Valenciana”; Revista de Archivos, Bibliotecas y Museos; La Semana Gráfica; Germanías; Archivo de Arte Valenciano; Saitabi; Anales Valentinis; Cultura Valenciana; i un llarg etc.

S'ha volgut arreplegar, al llarg del temps, alguns reflexos que s'han abocat en la premsa i revistes valencianes, fent menció al mitjà i la data de la seua publicació, autor i assumptes tractats, i a més el contingut del que narra.

Arrepleguem la notícia de “València Actualidad” de l'any 1402, de l'article publicat amb el títol: “El Corpus valenciano a principios del siglo XV”, firmat per D. José Hinojosa Montalvo.

“...Preceden a la custodia 24 personajes representando a los ancianos del Apocalipsis, y que son conocidos popularmente como “els cirialots”, ya que cada uno de ellos es portador de un blandón de cera blanca adornado con el escudo de la ciudad en oro y carmesí, y cuya finalidad era

resaltar la majestad divina. Terminada la ceremonia se hacía donación de estos cirios a las parroquias de la ciudad, siendo posteriormente utilizados por los sacerdotes cuando llevaban el comulgar a los impedidos (“a combregar als malalts”).

En el “*Diario de Valencia*” del 3 i 4 de juny de 1801, i davall el títol “*La Fiesta del Corpus en Valencia*”, (no es detalla l'autor del mateix), es titula “*Significación de los Carros y demás símbolos que preceden y van en la Procesión del día del Señor en esta ciudad y orden con que saldrán dispuesta el año 1801*”.



Treball molt extens i curiós, on es tracta tota la significació dels símbols amb una aportació de detalls descriptius molt importants i enriquidors. Ens descobrim els personatges que representaven les Dotze Tribus de Judá, que s'havia introduït per primera vegada en la processó del Corpus, l'any 1797, costejant-ho el gremi de Soguers.

Pel curiós, fem referència, “*Almanaque las Provincias*” del 1893, referent a “*Los Gigantes de la Procesión del Corpus*”, desconexant el seu autor.

L'any 1588 els jurats van enviar a Madrid un comissionat de la ciutat per a assabentar-se de com estaven fets i vestits els gegants que allí s'usaven, a fi de fer-los ací. És curiosa la comunicació que amb este objecte van dirigir al síndic, que estava a Madrid, diu així:

“A Pere Dassio, sindich de la ciutat de Valencia y son misatger en Madrit. Pera millor solemnizar la festa del Corpus, nos ha paregut fer gegants com se acostumen aquí en Madrit, Toledo y altres parts de Castella, y están fetes les testes, y se han de fer los vestits y ornatos de aquells, y perque serán de alguna despesa y fentlos esta ciutat, perexerá mal, no estiguesen en la perfecció que los de aquí, de Toledo y altreas parts, nos ha paregut, que mestre Ferrando, ques persona que se enten de esta cosa, vaja á veure y enterarse de la manera que estan vestits y ornats los de per aquí, perque vistos exos, se pugen así mes perfeccionar. V. m. lo encamine y done orde que ab facilitat y brevelat, puga veure tot lo que convendrá peral designe que porta, y perque ab altres li tenim scrits larch, ab esta no ho serem mes. Nostre Seyor Deu guarde á V. m. com te lo poder. De Valencia á cinch de Setembre del any MDLXXXVIII.»



L'encàrrec fet pels jurats va quedar complit, i molt prompte va tindre València els seus Gegants, «els més bells que hi havia a Espanya», segons deia, poc després un escriptor; però cal advertir que este escriptor era valencià.

Exposem algunes cites que la premsa i revistes, que fan referència, a la festivitat del Corpus Christi.

En la revista "Valencia Actualidad" de l'any 1956, en un article firmat per D. Godofredo Ros Fillol, llegim en el Manual de Consells de la ciutat de València, al foli 93 V, de l'any 1355. Enguany es va celebrar per



primera vegada perquè en l'esmentat Manual consta el pregó que es va publicar la vespra, o siga el dia 3 de juny, anunciant-ho per a coneixement del poble.

"...en esta suntuosa procesión, a parte de los muchos símbolos, personajes, imágenes, etc., que van en ella, figuran los temibles cirialots, así llamados a los veinticuatro ancianos que representan a los de Israel, que alude el Evangelista San Juan que vió en el Apocalipsis, capítulo 4º, versículo 10. Dichos cirialots llevan cada uno un grueso cirio con el escudo de la ciudad. Llámenseles ancianos refiriéndose a los que vio dicho Evangelista adorando al Cordero. Por eso van próximos a él vestidos de albas, llevando talaines y pelucas, advirtiéndolo que dichos cirios pesan más de 30 kilos cada uno".

"... En la actualidad, o sea en el año 1456, son veintiséis los cirialots. Estos dos más se agregaron en memoria de la declaración que hizo el rey Don Juan II en el año 1456 de reconocer el misterio de la Concepción de la Virgen Santísima y la declaración de reos de Estado con expulsión a los que se negasen a reconocerlo así, según consta en el folio 178 del Libro de las Cortes celebradas desde el año 1434 al 1458."

Prenem nota del periòdic "Las Provincias" de data 28 de Maig de 1970, en l'article titulat "Adiós al Corpus tradicional". Amb tristesa s'expressa la crònica:

"Ayer se suprimió la cabalgata de "La moma" y "La degolla" y en la procesión de hoy no aparecerán las figura bíblicas. A més, comenta: El traje de Josué, el fabuloso sucesor de Noé, estará dormido en el armario, junto al sol de madera dorada y la espada de mentirijillas. Todo ello debido al reajuste económico, se suprime un festejo tradicional, una auténtica manifestación del folclore popular".

En el "Levante" del 14 de Juny de 1974, llegim l'article titulat, "Lo que fue la Procesión valenciana del Corpus", de l'eminent escriptor Dr. J. Calatayud Bayá, en el que ens desvela els començaments de la processó:

"Desde que fue instituida siempre salió por la puerta de la Catedral, llamada del Arzobispado, que es la situada en la plaza de la Almoina; pero desde 1384 se dispuso que saliese por la puerta de los Apóstoles, que es la situada en la plaza de la Virgen, y así ha continuado saliendo hasta nuestros días."

Estes breus referències, són indicatives de la importància i afecte que sempre s'han arreplegat totes les notícies de tan important esdeveniment en tota la premsa de València.

Podríem fer una major aportació de les mateixes, però com a mostra, les considerem suficients i prou il·lustratives, per a l'objecte que hem pretés en esta succinta aportació per al nostre "Llibret de la Falla".





La premsa i el museu de la impremta valenciana

Pepe Olivert

President de la Falla Joan d'Aguiló

187

De tots és sabut que la premsa és un conjunt de publicacions impreses, normalment de caràcter informatiu, especialment els diaris i altres periòdics.

Enguany, en el nostre afany de divulgació de la cultura, tradicions i costums de la nostra terra, hem volgut rendir un xicotet homenatge a la premsa gràfica de la nostra ciutat, ja que la història ens relata que va ser a València on es va imprimir el primer periòdic del nostre país. Anteriorment s'imprimien fulls solts en les quals es relataven notícies pròpies de la ciutat, les quals arribaven d'un lloc a un altre per mitjà dels viatgers, comerciants i pelegrins que recorrien la nostra geografia. Amb l'aparició de la impremta, la premsa escrita es va convertir en el primer mitjà de comunicació de les masses, un mitjà de comunicació que persisteix fins als nostres dies i del qual, amb este article, volem rendir-li el nostre xicotet homenatge a la premsa i a l'impremta.

El passat dissabte 19 de desembre de 2015 vam realitzar, sens dubte, un pla magnífic per a conèixer un poc més el món de les Arts Gràfiques i la Impremta, per a saber com s'han fet els llibres i els periòdics al llarg de la història i la seua importància en la difusió del coneixement.

Vam programar una sessió fotogràfica en el Museu de la Impremta i les Arts Gràfiques que es troba ubicat en el Monestir del Puig de Santa Maria, localitat molt pròxima a València. És un gran museu, el primer d'Espanya dedicat a la Impremta i el segon en importància de tota Europa, després del de Magúncia.

Es va inaugurar en 1985, i aproximadament sobre l'any 2008 es van condicionar i van ampliar les seues instal·lacions, en les que hi ha més de 60 màquines d'impressió, a més de màquines de composició de textos i inclús de fosa de tipus, junt amb una important col·lecció d'obra gràfica, tot açò aconseguit gràcies a diferents empreses que han col·laborat perquè el Museu adquirisca una categoria rellevant, i d'esta manera el visitant pugua fer-se una idea completa de com ha evolucionat la impremta a través del temps.

Una de les empreses que van col·laborar, entre altres, amb la remodelació i aplec de materials per a exposar-los en el Museu, és l'empresa Hartmann Maquinaria de Artes Gráficas, en la qual tenim la sort de comptar amb una persona erudita en la matèria, la qual porta més de quaranta anys en este món de la impremta, m'estic referint al nostre bon amic i faller Juan Carlos Lozano Martínez, director de la delegació a València de l'empresa Hartmann M.A.G.





Una vegada reunits en el Museu, ens vam encaminar a fer el recorregut fotogràfic per l'interior, i que millor guia i cicerone per a donar-nos explicació del procés i història de tot el que concernix a la impremta, que comptar amb les explicacions i les dades que ens podia donar Juan Carlos Lozano.

Les nostres Falleres Majors Alba i Mar, així com els nostres Presidents Pepe i Pablo, estaven disposats a oferir-se com a mers transmissors de les explicacions que els anaven a oferir, i així tots els que posteriorment llegiren este reportatge quedaren assabentats, a través dels escrits i de les fotografies, del que té per a mostrar este fabulós Museu de la Impremta i les Arts Gràfiques.

I com volíem immortalitzar tot el procés i evolució de l'impremta des del seu començament, que millor forma que fotografiant pas a pas tot el recorregut pel Museu, realitzant una sessió fotogràfica a càrrec del faller Quique Ricart.

I vam començar el recorregut de la mà de Juan Carlos Lozano en la denominada "Sala Gutenberg", en la que vam poder contemplar una rèplica exacta de la

premsa de fusta que va utilitzar el mestre alemany. Esta sala representa un taller d'impressió del segle XV, amb tots els passos que s'ha de seguir per a la impressió de qualsevol imprés d'aquella època. Els impresos es componien full a full manualment, i entre els que destaca la "Bíblia de 42 líneas", obra del propi Gutenberg, que està editada en 1454. En esta sala també destaquen els primers llibres impresos a València "Obres e trobes en lahors de la Verge María", imprés per Lambert Palmar a València en 1474, considerada la primera obra literària feta en una impremta al nostre país i donat per a la seua exposició en este Museu per Ricardo J. Vicent, així com el "Tirant lo Blanch", obra impresa l'any 1490.

En esta mateixa estança, vam observar els mobles que contenen infinitat de calaixos, (caixes d'impremta i chivaletes) on s'allotgen tots els tipus de lletres amb diferents estils i grandàries, junt amb la resta d'útils per a l'anomenada composició manual. Perquè segons ens va explicar Juan Carlos, tots els textos es componien lletra a lletra i caràcter a caràcter, fins a quedar formada la frase que volíem imprimir, i així



fins a completar tot un full, i este donaria pas a un altre, i un altre, fins a completar un llibre...

A continuació vam arribar a la segona sala que és on s'exposen les denominades "Minerva", eixa espècie de màquines d'imprimir "portàtils", manuals i algunes altres de pedals. Ens explica que tot es componia a mà, a colp de braç o amb processos prou rudimentaris, fins que se va anar avançant en el temps i van arribar les mateixes màquines, però que va ser substituït part del manual pels motors. Estem parlant aproximadament del segle XIX.

Entre foto i foto, a més de les explicacions, se'ns anava passant el temps volant, però era divertit i interessant conèixer tot el procés. Vam entrar en la tercera sala del Museu denominada "Història de la impremta", en esta sala es mostra en grans panells la història junt amb l'evolució tecnològica, a més de l'exhibició de les pròpies màquines de diferents èpoques, les mencionades Minerves, les Boston i algunes més d'altres fabricants que estan perfectament conservades. Destaca, entre totes elles, una de les màquines més venudes en tot el món i

que millor resultat van donar en aquella època ens referim a l'Heidelberg, de les quals ens va comentar Juan Carlos, que pertanyen a l'empresa que ell representa i que van ser de les millors màquines automàtiques del mercat.

I vam continuar el nostre recorregut arribant a la següent sala, anomenada de les "Arts gràfiques", en uns panells ordenadament ens descriuen l'evolució de la tipografia. En aquella època eren molt importants les màquines on es fonien els més importants tipus de lletra, en este apartat es pot observar les diferents màquines que van comprendre tot el procés de fosa a Espanya, des del segle XIX fins a l'actualitat, des de les fonedores de tipus, passant per les linotípies i arribant fins als ordinadors, on van tindre una gran notorietat els Apple i els Macintosh, artífex de l'autoedició i la fotocomposició.

La visita estava tocant al seu fi, en esta última sala podem observar que està composta per un escàner cilíndric i una màquina d'òfset, una Oris de fabricació espanyola de quatre colors, que segons ens va indicar Juan Carlos encara hi ha treballant





alguna d'elles pel nostre país. En esta sala també se'ns mostren els processos finals en la composició de qualsevol llibre com són la xilografia, gravat i l'enquadernació.

I finalment vam arribar a la sala denominada "Difusión", en la que s'inclou un espai dedicat a la premsa valenciana des dels seus orígens: periòdics, màquines rote cilíndriques així com un mural en què es pot veure cronològicament tots els periòdics que s'han editat en València.

Un complet recorregut a través de la història des de la impremta de Gutenberg fins als nostres dies, un

procés, segons el nostre guia Juan Carlos Lozano, que és idèntic a què es realitza en l'actualitat, amb l'única excepció que la tecnologia a canviat i les màquines han millorat els processos que ara són molt més ràpids i més precisos.

Una vegada finalitzada la sessió fotogràfica hem aconseguit l'objectiu que perseguíem, que no és un altre que ser participants de l'homenatge que la nostra Falla vol fer-li a la premsa i l'impremta valenciana.



Del nostre enviat especial

Moisés Domínguez

Periodista de Levante - Mercantil Valenciano

195

Dins del periodisme esportiu, poques comeses estan tan fets a mesura com el del "Enviado Especial". És natural tenint en compte que el món de l'esport es mou a base d'esdeveniments, els quals es desenrotllen, normalment, tant en un territori propi com fora d'ell. Este últim és el que dona lloc als desplaçaments tant dels esportistes com del grup d'informadors que els segueix per a narrar els detalls de la competició.

Durant més de vint anys vaig exercir d'enviat especial en els partits de Lliga, i prou de Copa, del València CF. Prou com per a narrar-vos un manual de praxi d'un comesa que pot veure's davall dos prismes: una excusa perfecta per a anar-se'n a algun lloc durant el fi de setmana, o una verdadera aventura a la caça de la notícia fora de casa. L'enviat especial sorgeix quasi al mateix temps que el periodisme esportiu i, per tant, de l'esport. En quant este aconsegueix un grau de rellevància important, es multipliquen els informadors especialitzats i, per extensió, els desplaçats a cobrir els esdeveniments. Dona per a escriure un llibre, però vos vaig a explicar, fonamentalment, dos vessants. La tècnica i la «espiritual».

Els mitjans tècnics han anat evolucionant de forma natural i imaginable. Però fins al punt que tirar una lleu vista arrere, dona per a esbossar un somriure. Per les condicions en què s'enviava una crònica

antany. El mètode ha anat perfeccionant-se en funció al creixement tecnològic. Les primeres cròniques, almenys les que jo tinc record, eren extremadament senzilles: per telèfon. El procediment consistia en sol·licitar una línia telefònica provisional en l'estadi i, des de allí, dictar («cantar» en l'argot) la crònica. El normal, tractant-se d'un desplaçament del València CF, és que a l'enviat especial se li exigisca un poc més :crònica d'ambient, anècdotes o si ha pogut « rascar» algun tema important parlant amb els directius. El dictat d'eixos textos, normalment, es feia en l'hotel, abans d'anar cap al estadi. A més, era convenient, perquè el normal és que, molt prop del teu pupitre, haguera un company que treballa en el periòdic de la competència i que pot tindre l'orella erta.

Un pla B era el de viatjar amb un màquina d'escriure o sol·licitar-la en l'hotel per a evitar el tindre un altre company en la redacció aguantant el dictat interminable. La màquina pròpia només era convenient en els casos en què el desplaçament fora amb cotxe particular (Madrid, Pamplona, Logronyo, Barcelona...). Carregar en l'avió una Olivetti era molt poc operatiu. El normal és que el mètode telefònic fora senzill. Encara que et podies trobar amb algún problema. Recorde especialment una concentració de pretemporada a Holanda. A l'anar a dictar, una avaria havia deixat el periòdic sense servici telefònic. Què fer, en un temps on no



hi havia internet ni telèfons mòbils?. La solució va ser cridar a una amiga, apel·lar a la seua amistat i dictar-li l'alineació i unes línies mestres sobre el partit i demanar-li que ficara eixos folis en un taxi i que ho enviara a la redacció. Com eixe material, els companys van haver d'engiponar la crònica. Va ser a Holanda, a primers dels noranta.

Amb el pas del temps van arribar els dispositius electrònics. I estos els va carregar el diable. Els ordinadors portàtils (al principi, no tan "portàtils") tenien, en els seus models primigenis, el mal gust de no funcionar massa bé. Sobretot era frustrant quan al primitiu mòdem li donava per no connectar. Ací estaves perdut. Tocava tornar a alçar la pantalla i dictar tot el que havies escrit. Afortunadament, els portàtils han guanyat en fiabilitat i enviar les cròniques es pot fer molt ràpidament. El normal és manar-la amb el partit pràcticament en el moment d'acabar este (aiii, eixos gols en el minut 93 que canvien el resultat). Per a baixar ràpidament a la sala de premsa a "espigolar".

Però no vos crideu a engany: hi ha una part que l'enviat especial firma però no fa. Són els anomenats «vestuaris». Eixos, normalment, es

prenen directament en la redacció, que els està escoltant per la ràdio. És natural, d'altra banda: val la pena que l'enviat especial estiga atent a altres qüestions que poden estar passant en el vestuari que no a prendre unes declaracions que estan a l'abast de qualsevol i que no requereixen un virtuosisme especial. S'agrairà més que el periodista estiga, per exemple, parlant amb un directiu o un jugador sobre un detall tant del terreny de joc com de la llotja. Les actuals prestacions tècniques permetrien a l'enviat especial, si així se'l proposara, tirar una foto, descarregar-la i enviar-la. El periodista multimèdia s'imposa cada vegada més, encara que normalment se li faça costera amunt tirar una foto, com si fóra quasi un demèrit.

Després està la vida de l'enviat especial. També ha evolucionat. El primer que cal dir és que ara són prou menys que antany. La crisi econòmica ha reduït notablement el nombre de periodistes desplaçats als partits de torn. Molts d'ells s'escruien o es narren basant-se en el que s'està veient en la pantalla de televisió. Cal pensar que, fa un parell de dècades, no tots els partits eren televisats i això feia més necessari encara l'enviat especial. L'enviat especial viatja amb l'equip. No es creguen que és un gest de magnanimitat dels clubs: ve bé perquè com més bitllets es costegen de l'avió, més barat ix. Però no deixa de ser un detall que s'agraïx. L'enviat especial aprofita l'espera en el aeroport per a departir amb futbolistes o directius. Encara que el futbolista sol anar molt a la seua, és un bon moment per a parlar de forma més desinhibida. Una vegada en l'avió, els futbolistes «s'amollen» en la part posterior.

Entre periodistes i futbolistes sempre vaig contemplar, en eixe sentit, un pacte tàctic molt clar de confidencialitat: res del que passa en el avió o en l'hotel que no siga esportiu es publica si pot ser perjudicial. No, no és una traïció al principi de "informar". És que si presències un fet, este ha sigut aprofitant el privilegi que t'han donat de viatjar amb ells. Per exemple, imaginem-se que un futbolista li tira els trastos a una hostessa. Per contra, sí que es pot informar de coses que siguen en si notícia. Recorde, en eixe sentit, per exemple, un terrible còlic que li va donar a Pepe Gálvez durant la tornada d'un partit. Encara ho recorde, a diversos milers de peus d'altura, retorcent-se de dolor. Ara estan generalitzats els vols xàter, que permeten una rapidesa molt major: es viatja normalment la vespra, però es torna en acabar el partit. La irrupció d'Air Nostrum va ser, en eixe sentit, providencial per als equips. I a més, ve bé perquè el futbolista, quan acaba un partit, l'única

cosa del que no té ganes és de dormir. Era, i és, molt més operatiu aprofitar el post-partit per a tornar a València.

Antany açò no succeïa i el futbolista tornava a l'hotel per a, l'endemà, dilluns o diumenge al matí, iniciar la tornada. I quan era una ciutat secundària (Corunya, Vigo, Oviedo...), havia que fer-ho en aquells impagables vols d'Aviaco que envolaven a les huit i mitja del matí (amb el que calia alçar-se a les sis) per a enllaçar amb el de migdia a Madrid. La cultura del xàrter ha acabat amb açò. Una vegada en terra arriba una d'eixes paradoxes que existixen pels segles dels segles: pots compartir avió, però no autobús. Més encara: si, circumstancialment, aguaites, el futbolista es posa a la defensiva. Encara que fora per a dir: "Carlos, que t'has deixat la revista en l'avió. Ací la tens". És d'eixes manies que tenen tots els futbolistes de tots els clubs. El bus és un santuari intocable. Ningú pot accedir a ell. Però si ja sabem que el futbolista llig revistes insubstancials i veu pel·lícules pornogràfiques. Si el sabem tots!. Però, bo, és així. Els enviats especials es buscaven la vida, que tampoc era tan complicat, prenent taxis, encara que en els últims anys ja tenen un autobús per a ells. El tema de l'hotel sí que ha canviat. Antany, periodistes i futbolistes compartien el mateix establiment. I les regles sempre les vaig veure complides estrictament: el que succeïx en l'hotel no es conta. Però va haver-hi un dia en què es va decidir desallotjar als informadors i així ha sigut des de llavors. És una bestiesa enorme, però està assumida. Perquè l'obligació d'un periodista és acudir a l'hotel de concentració i estar allí, a l'aguait. Veure si hi ha alguna reunió, departir amb algú... és la labor de captar notícies. Era molt més còmode tindre l'habitació en el mateix lloc. Encara que fora per una mera qüestió de comoditat. Fins de fer un pis. Però allò es va canviar des de llavors.

Recorde especialment el que jo sempre procurava fer, especialment si l'entrenador era nou. Les xarrades tècniques es donen en un saló de l'hotel abans d'eixir cap a l'estadi. Res més habitual que esperar que l'equip s'anara per a entrar en el dit saló per a tractar de veure què havia mostrat (diagrames, frases...) com xarrada tècnica. Que no hi havia res a la vista? No cantes derrota tan ràpidament: és probable que l'esquema tàctic estiguera en la paperera. Com així va ocórrer més d'una vegada. La rutina d'enviat especial –entenguem, del que treballarà— consistia a arribar la vespra del partit a la

vesprada i enviar des de l'hotel el que haguera "peixcat" durant el viatge. Un tema, un anecdotari, una opinió sobre un fet... donava temps, un parell d'hores, abans d'acomboiar-se per a anar a sopar. El major plaer d'estos viatges. En l'hotel ja hi ha poc que rascar, perquè els jugadors sopen i s'amaguen en l'habitació i els directius també solen anar-se. Del millor que tenia ser enviat especial era, conèixer alguns dels millors restaurants de les ciutats que visitaves. Bilbao, Sant Sebastià, La Corunya, Sevilla, Madrid, Saragossa, Logronyo, Oviedo...una autèntica guia Michelin. El sopar era abundant i, en més d'una ocasió, calia desdoblar la factura per a justificar-la davant de la empresa: un sopar i el menjar de l'endemà i fer esta amb el just. Perquè, per si no fóra poc, ser enviat especial mai hi ha suposat guanyar diners a cabassades. A vegades, prou era no perdre-ho si se t'anava la mà amb el dinarot.

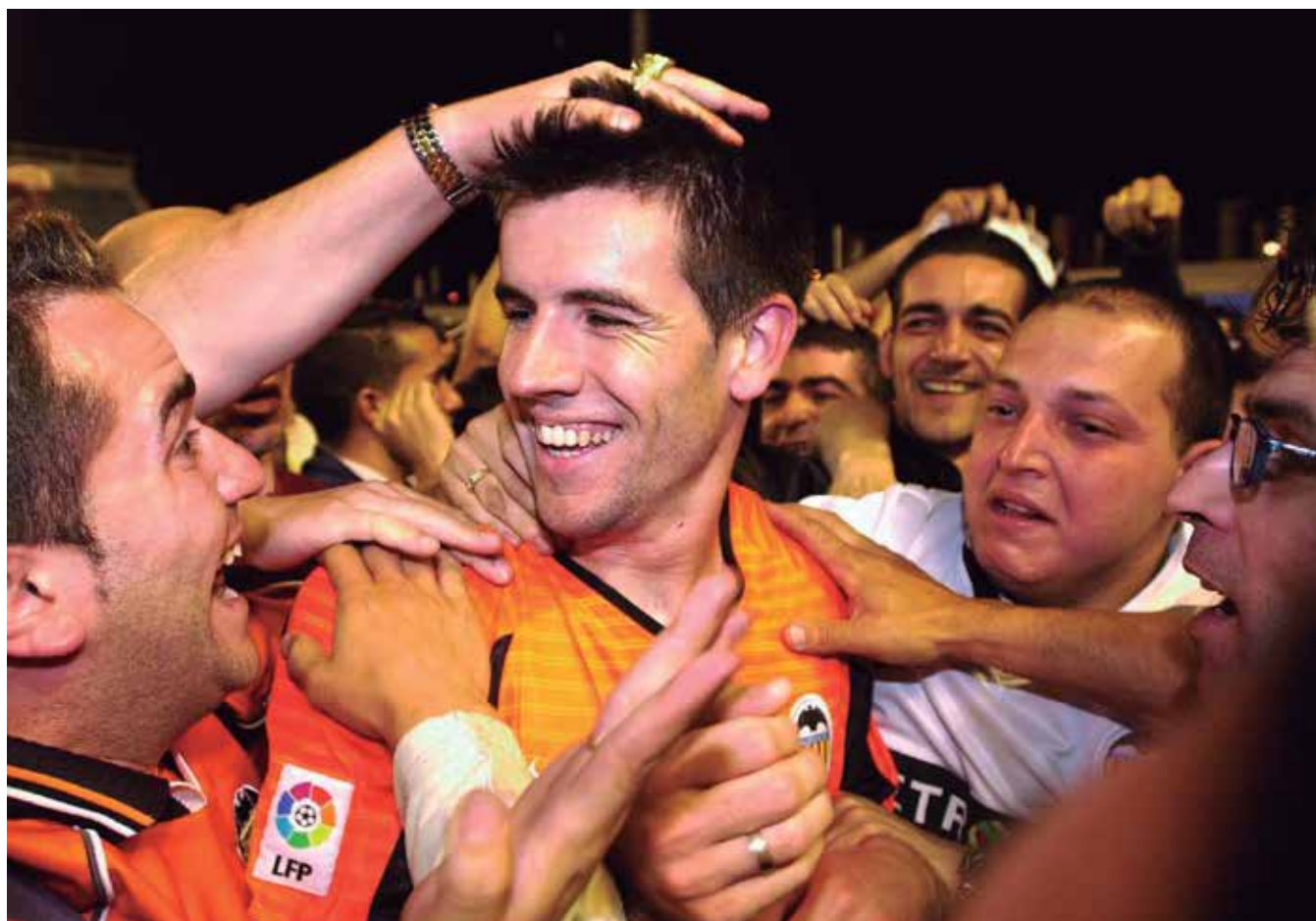
¿A la nit? No vull paréixer arrogant. Cada un que fera el que volguera. Jo tenia la meua litúrgia molt clara: tot just sopar, a l'hotel a descansar. A escriure coses (què bé em venien estos desplaçaments per a preparar coses de falles!) o veure la televisió. He de dir que esta no és una pràctica especialment generalitzada però, ací, cada un que faça el que vullga.

En este moment, m'he de detindre en una anècdota antològica de aquell temps. Remuntem-nos a finals de l'any 1994. En aquell temps, que diria Mateo, el València CF estava davall l'adveració de Francisco Roig Alfonso. Però el seu primer projecte del «València Campiό», amb Carlos Alberto Parreira en la banqueta estava fent aigües en la Lliga. Estàvem a Santander i eixa nit, per el que siga, no vaig eixir a sopar. La vaig demanar al "room-service" i en eixes que, mentres l'espere, isc al corredor de la meua planta. Coses que passen, en eixe mateix pis estava la suite del president. I en això que, mentres deambule, escolte una veu ronca que em sona. Ostres, és Paco Roig!. Afine més l'orella i escolte una altra amb el deix sud-americà. Ostres, és Jesús Martínez, el secretari tècnic! I una altra, molt més comú, que també em sona. Ostres, és José Manuel Rielo, el segon entrenador!. Qui podia resistir-se a la temptació? Vaig apegar l'orella a la porta i vaig començar a escoltar. El que va eixir per eixa boca! Van parlar de tot: del mal que estaven rendint els jugadors, dels futbolistes que hi havia que seguir, del que no agradava de l'entrenador... un autèntic llibre obert de com estaven les coses. Amb una orella posada en la porta i l'altra en l'ascensor

-esperant que arribara el cambrer amb la safata, que ací es va quedar freda en l'habitació-. Més de mitja hora de xarrameques incessants, dels que vaig prendre complida nota i que vaig publicar al dilluns següent. La que es va armar! A la següent vegada, que va ser en Santiago de Compostel·la i, tres dies després, a Salamanca, Paco em va dir totes les burrades possibles. Fixa't, fins va ficar els fallers per mig sense vindre al cas. Això sí, no va poder negar ni una coma (òbviament). Vaig fugir, amb la perspectiva del temps, vos assegure que hauria tornat a fer el mateix. Sabent que només una porta et separa d'una bomba, com per a tornar a l'habitació!

Per què me les donava de cartoixa en les nits de la vespra de l'hotel? Perquè, al matí, calia matinar. Eixa sempre va ser una de les meues litúrgies: a les nou, innegablement, en el saló del desdejuni. I no sols per a omplir la panxa (cal recordar que

l'esmorzar ha de ser frugal per si cal blanquejar la factura del sopar). Per a tota la resta, el desdejuni era un dels moments clau del viatge. Em tirava dos hores i, entre torrada i torrada, em tirava de cap a on estigueren els directius. Era el moment perfecte per a parlar amb ells, fer-te visible, preguntar "com qui no diu la cosa" i, entre ou fregit i ou fregit, tractar de traure alguna notícia interessant. Després calia pujar a l'habitació per a escriure-ho i manar-ho. Poca opció hi havia, com es pot observar, per a fer una visita turística a la ciutat de torn. El temps passava i arribava ja el moment de preparar la maleta, arregar, ficar-la en l'autobús de l'equip (això sí que et deixaven fer-ho) i arribar a l'estadi amb temps de sobra. Els de premsa, una hora. Els de ràdio, que havien de muntar equip, abans: dos hores. L'altres, ja és fàcil suposar-ho: contar les coses sempre que el mòdem entrara.



Ser enviat especial m'ha servit per a viure en primeríssima línia, alguns dels grans esdeveniments esportius de la història recent. Entre ells, els dos títols de Lliga del València CF, materialitzats ambdós en sengles desplaçaments: Sevilla i Màlaga. En la foto, David Albelda és aclamat després de la victòria en esta última ciutat, que donava el títol de la temporada 01-02.

Foto: Efe/Alberto Estévez



En la década de los noventa asistí todos los años al certamen de Sitges, y allí conocí a Jon Voight, Peter Jackson, Tarantino...

Rafa Marí
Escriptor i Periodista

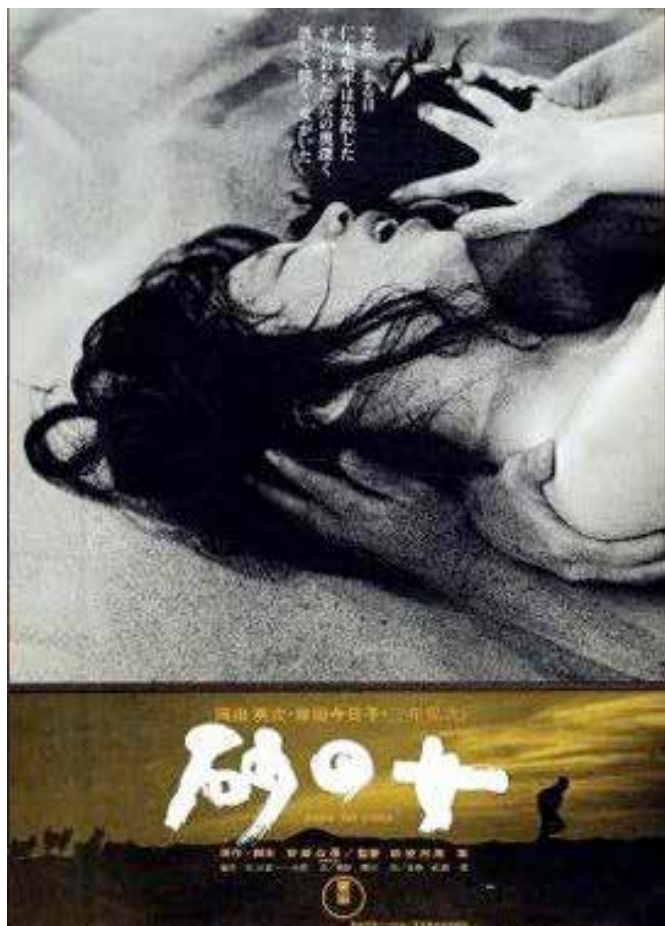
201

En la dècada dels noranta vaig assistir tots els anys al certamen de Sitges, i allí vaig conèixer a Jon Voight, Peter Jackson, Tarantino...

Sitges, una ciutat encantadora, celebra estos dies la 47 edició del seu festival de cine fantàstic i de terror. Durant la dècada dels noranta vaig assistir tots els anys al certamen. Allí vaig conèixer, en rodes de premsa o entrevistes personals, a Jon Voight, Robert

Wise, Patricia Neal, Ellen Burstyn ('El exorcista'), Wes Craven ('Scream'), Peter Jackson, Tarantino (que acollia amb enormes riallades les escenes gore de les pel·lícules)... També vaig freqüentar els festivals de Valladolid, Sant Sebastià, Osca i Alfàs del Pi. Vaig passar de col·leccionar cartelleres de cine a col·leccionar 'relacions al més alt nivell'. Efímeres, però inoblidables per a mi. I gràcies a la Mostra de València, la desaparició institucional tant del qual





lament, vaig estar tête-a-tête amb Giulietta Masina, Sophia Loren, María Félix, Raquel Welch, Yves Montand, Faye Dunaway...

En este article preferisc recordar, no obstant això, no a les estrelles, sinó a un animós cinèfil que vaig conèixer en aquells viatges. Entre els festivaleros hi ha el costum de preguntar-nos per les nostres pel·lícules preferides. Convé anar amb tacte en eixos casos. Abans jo deia sempre la veritat, comportament honorable però un tant esvarós. Amb el temps he anat emmotlant-me a les circumstàncies. Més que per falsedat, per cortesia. És noble tota tàctica que evita discussions estèrils.

Seguisc una norma bàsica en estos jocs que encara practique. Amb un cinèfil sensat sempre pose en la meua llista una pel·lícula japonesa. M'avorriren molt quasi totes, en la majoria ni tan sols entenc el comportament físic dels personatges. Culpa meua. Però davant de determinats contertulians sé que desperte suspicàcies si en la meua llista de pel·lícules amades no figura algun film nipó. Per a estar ben preparat quan sorgixen eixes ocasions, em vaig armar de valor i una nit vaig veure a casa –versió original amb subtítols– ‘La mujer de la arena (Suna no onna)’, pel·lícula de Hiroshi Teshigahara que em va resultar molt pesada. Vaig aguantar el suplici amb disciplina, conscient de les xicotetes obligacions que ens imposen els elaborats ritus culturals d’una societat oberta.

Dies després vaig intentar veure ‘Nihon no yoru to kiri’, de Nagisa Oshima, però em vaig adormir als quinze minuts i després no em vaig atrevir a intentar-ho novament. En un dels últims festivals de cine a què vaig acudir, ja en els anys dos mil, vaig fer amistat amb un crític jove, la baixa estatura del qual, ulleres de petxina i pèl escàs van despertar el meu paternalisme. Després d’assistir a la vesprada a la projecció d’una pel·lícula filipina muda i en blanc i negre –ambdós li vam posar una nota de 3 punts sobre 5–, ens en vam anar a sopar a un agradable restaurant de 6 euros el menú. Durant l’ensalada d’encisam i ceba no va haver-hi cap problema. En eixe inici de la vetlada vam parlar del bon menjar que ens donava la organització i vam fer pronòstics sobre la pel·lícula islandesa programada per a les 9 del matí de l’endemà i que de cap manera volíem perdre’ns.

Quan estàvem en el segon plat, un filet prou encartonat, el xic em va fer la pregunta de rigor: «I quines són les teues pel·lícules preferides?». Vaig

començar amb aplom: «La primera, ‘King-Kong’, any 1933» –aclarament que sempre faig, les noves versions no m’interessen– «i després, hi ha tantes... ‘Els sobornados’, ‘Vértigo’, ‘Luces de la ciudad’, ‘Johnny Guitar’, ‘El increíble hombre menguante’, ‘Los profesionales’...



El meu company de taula va posar mala cara. Em vaig adonar del meu error: només li havia esmentat pel·lícules USA. Vaig recórrer a l’estratagema infal·libre: «... i ‘La mujer de la arena (Suna no onna)’, història d’un entomòleg que busca insectes i coneix una estranya dona que viu sola en un vell casalot enmig del desert». El rostre del meu col·lega es va il·luminar. «Coincidisc amb tu, ‘La mujer de la arena’ és molt claustrofòbica, jo m’ofegava veient-la», va assegurar. Per a guanyar definitivament la seua confiança vaig afegir: «I em fascina ‘Nihon no yoru to kiri’, de Oshima». L’erudit me va mirar exultant. «Sí, és una obra mestra, opressiva i desestabilitzadora», va dir en to embadalit. Vaig tindre llavors la certesa que aquella aprovació significava el principi d’una bona amistat. En 2014 seguim ‘cartejant-nos’ per facebook.

València hui

Font de Mora será
candidato a alcalde
en Villarreal

El concejal de Cultura,
Antonio Font de Mora, será el
principal candidato del PP a la
alcaldía de Villarreal.

EU y Bloc pactarán
para lograr un
tripartito en Valencia

Seguirán unidos y el Bloc fue
el primer partido en pedir
un tripartito a partir de 2003.



Caja Duero compra
el 22% de acciones
de Air Nostrum

La caja de pensiones de la
Comunidad de Madrid ha
comprado el 22% de las
acciones de Air Nostrum.

València hui

EL DIARI DEL NOSTRE REGNE

El Hospital de Requena empieza a ensayar con insulina inhalada

Es uno de los cuatro centros españoles que participan en un estudio de ámbito internacional



Zapatero elige una zona inundable para ubicar la base de la ONU en Quart

LG HI-MACS



Soler "La unión
del valenciano
con Quirón es
trabaja ciudad"

El Consejo
General de la
Comunidad de
Valencia

Regalos

València hui, l'últim periòdic valencià

Baltasar Bueno
Periodista

205

Pepe Olivert, president de la Falla Joan d'Aguiló-Gaspar Aguilar, em demana concórrer amb un article a la preciositat dels seus "llibrets" fallers, que en realitat són grans llibres de luxe amb què la comissió que presidix, des de fa molts anys, ens regala plens d'història i cultura autòctona als valencians, una meritòria labor digna de la més alta condecoració que en el sector existira. Els diners en esta Falla no se'n va només en festa i pólvora, cada any, exercici a exercici, ens deixa un llegat cultural importantíssim pel que cal felicitar-los i recolzar-los.

La temàtica enguany va de premsa, de periodisme valencià, matèria en la que és expert un bon amic i company de la professió, Joan Castelló LLi, els dos vam coincidir en els nostres inicis de carrera periodística en l'Agència Efe de Notícies, quan no existien ordinadors ni els avanços tecnològics d'ara tan eficaços i facilitadors de l'activitat periodística.

En aquella època, mitat de la dècada dels 70, en la redacció escrivíem les notícies sobre una cinta que perforava una màquina cega, la qual traslladàvem més tard al tèlex. Era per a nosaltres un sistema molt modern, la tecnologia puntera, perquè en les redaccions de ràdios i periòdics la gent escrivia en quartilles, els folis no existien. Quartilles que procedien dels orígens de la història del periodisme, en els temps que es feia necessari tindre quartillers





en bicicletes, que s'apostaven en la porta de la plaça de bous i anaven traslladant amb bicicleta fins a les redaccions el que el crític taurí, bou a bou, anava escrivint amb ploma estilogràfica fins a les linotípies on es componia les lletres a plom, el mateix que calent destrossava els pulmons dels linotipistes.

Vaig pensar que parlar de l'últim periòdic generalista que ha tingut la ciutat de València seria bo i completaria el variat treball de les interessants firmes que concorren a parlar sobre la història del periodisme valencià. El seu nom va ser "València hui", ja d'entrada, en la seua capçalera, en l'accent sobre la "e" al revés de com la imposada pel catalanisme cultural, com correspon en la verdadera Llengua Valenciana. Era també una manera de reafirmar que sobre la paraula Valencia mai en la història va aparéixer cap accent fins a l'arribada de la moda catalanista i AVL que fundara el PP (Zaplana, Camps, González Pons) pactant en Jordi Pujol.

La idea inicial va ser de l'empresari Juan Lladró, a la que es va sumar un altre empresari, Héctor Gimeno. Els dos sols van posar tots els diners que va costar el projecte en la seua breu història de dos anys (2006-2008), un total de 3.000.000 d'euros. Ningú més es va sumar al projecte. La resta del empresariat valencià no va fer res per la causa, un periòdic que va pretendre ser netament valencià i valencianista. Ho va intentar però van faltar suports econòmics. Juan Lladró em va encarregar a mi la direcció del jove periòdic, nascut quan la crisi de la premsa paper i la dura competència dels digitals començava a emergir i va fer trontollar a tots els periòdics clàssics. Les generacions que vénen són totes digitals i ja no acudixen generalment al paper, tot està en la xarxa.

El PP va traure tota el seu artilleria contra "València hui" des del primer dia per orde de Paco Camps, president de la Generalitat Valenciana, que va fer tot el que es podia per a afonar el barco. Ens va negar el pa i la sal, va ordenar que no se'ns donara publicitat institucional com als altres i va prohibir als consellers que es deixaren entrevistar per algun dels nostres redactors. Només va contrariar la seua orde el conseller Justo Nieto, persona amb criteri i personalitat. I va durar en el càrrec el que va durar.

L'odi visceral de Camps contra nosaltres ja ho vam advertir el primer dia. Vam demanar a les primeres autoritats un article saludant el nostre naixement, la nostra aparició. Camps es negava a això. No va voler que així fóra. Poc abans d'imprimir-lo, la pàgina amb espai destacat per a inserir-ho estava mig buida. Li vam enviar encàrrec que el seu espai eixiria buit, però que explicaríem que el president de "tots els valencians" es negava a firmar l'article en dia tan assenyalat per a nosaltres. Algú del seu entorn li va haver de dir en privat el burro i sectari que estava manifestant ser amb aquell comportament.

A la festa de presentació, celebrada en l'Hemisfèric, va acudir l'alcaldeessa de València, Rita Barberá, i tots els seus regidors. Camps no va vindre i va prohibir als seus consellers que acudiren. No va anar ningú, excepte el seu escuder Vicente Rambla, que es va presentar quan ningú l'esperava. Diverses vegades vaig preguntar perquè eixa actitud hostil cap a nosaltres, quan ni tan sols havíem nascut com

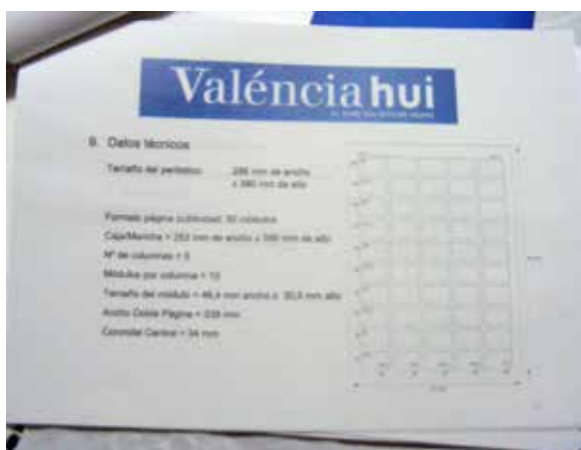


a periòdic. Rambla em va dir una vegada que no ens ajudaven “porque habéis salido para marearnos el gallinero”. És a dir, creien que el periòdic podria llevar-los els vots valencianistes. És a dir, els diners públics, el de la publicitat institucional, era per a protegir els seus vots contra tot possible mal.



A pesar d'això, el barco de “València hui” va poder navegar dos anys. La plantilla era jove, il·lusionada. Un centenar de famílies va poder viure d'aquell projecte durant dos anys, picat i massacrat políticament pel PP. Es va fer un bon periòdic, allunyat de la política, pròxim al poble i a la societat, i defensor del genuïnament valencià, no sols en el pla cultural o lingüístic. Es va treballar molt i amb il·lusió. La vesprada del tancament, un 28 de juny de 2008, Héctor Gimeno va reunir a tota la plantilla en la redacció del carrer Xàtiva i va comunicar la notícia que ningú vam voler mai sentir. Entre les causes del tancament va deixar ben clar que estava Camps. Va caldre apagar les llums i escriure un irremeiable “Breu adéu, fins després”.

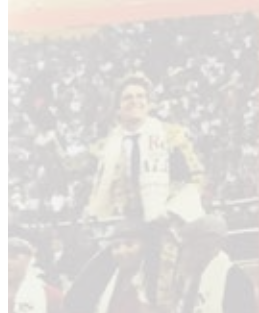
Pensat i fet. No ens van donar res. Els mitjans de comunicació solen rebre campanyes de publicitat d'accions o activitats que exercixen els ens oficials, la qual cosa ve bé enmig de tanta crisi. Paco Camps ni tan sols va rebre en els dos anys d'existència als propietaris del periòdic que ho van demanar per a presentar-se i oferir-se lleialment. Tampoc a este qui escriu en la seua qualitat de director. Ell és així i en aquells temps es comportava com un senyor feudal. Així ha esdevingut la catàstrofe en tots els ordes, sobre tot en el de la corrupció, que es va originar durant la seua ègida, en la que es va perdre tot, sobretot milions i milions d'euros.



- Lea Vicens
- Sergio Galán
- Andrés Romero
- Pérez Langa
- Joao Telles
- Sergio Vegas
- Martín Burgos
- Juan Manuel Munera

Diego Ventura

El año soñado



El Juli,
dueño
y señor
de Cali



ENCUENTROS

Los Derramaderos

Los núñez
y sus toreros



Hermoso
Medalla de
Oro de las
Bellas Artes

València, Toreig i Periodisme

Jose Luís Benlloch
Periodista

209

El periodisme taurí és gènere amb personalitat pròpia i llarga tradició al marge de qualsevol recent catalogació acadèmica que considerant-lo especialitat no ha fet més que reconèixer una evidència. Es distingix en les seues millors versions, eixe ha de ser l'objectiu, per unir coneixements taurins, criteri i un bon nivell literari. Per tot això és periodisme de major rang de què determinats hàbits empresarials li van reservar en algun moment de la història a l'allunyar-li de les redaccions per a acostar-ho a les administracions dels periòdics, pràctica feliçment desapareguda.

El seu origen és tan antic com les mateixes corregudes tal com es pot comprovar per poc que indaguem en les hemeroteques. En les primeres publicacions periòdiques i inclús en algunes que eixien a la llum puntualment amb motiu d'esdeveniments socials i patriòtics en els que no faltaven els festejos taurins, tant quan estos eren quasi celebracions cortesanes com posteriorment quan es van desenrotllar com a espectacle públic, sempre va haver-hi àmplies referències a les gestes que cavallers i toreros realitzaven enfront dels bous. Eren peces a què se'ls catalogava periodísticament com a



AplausoS
Nº 1151-1152 - 2008 - Valencia España - Lunes 21 de agosto de 2011
Precio: 1,00 - Puntos: 4304 - Francia 14

López Simón
no se detiene,
ahora Sanse,
Cuenca y Ciezo

Urdiales

Ponce

El Juli

Las cumbres de Bilbao

ALMERÍA
Muchos éxitos y una faena inmensa de Talavante

EL CID
"Estoy muy vivo, sigo aquí"

AplausoS
Nº 1151-1152 - 2008 - Valencia España - Lunes 21 de agosto de 2011
Precio: 1,00 - Puntos: 4304 - Francia 14

AZPETA
Cuadri, Pedraza de Yeltes y Ana Romero, todo un espectáculo

Ponce y Manzanares, primeros triunfadores en El Puerto

Toros
Juntos valen

ESPECIAL TOROS
EN SAN SEBASTIÁN

Ponce: "Formar por dos veces parte del cartel que devuelve el toro a San Sebastián me llena de orgullo"

Pablo Chopera: "Nos jugamos mucho en esta feria"

General Chopera...
Recuperamos una entrevista de José Luis Benloch a Manolo Chopera, impulsor de El Barbe

Padilla y Muroalto,
diez años del feliz encuentro

Tradición taurina
desde el siglo XVI

Fandiño
resurge en Francia

"He tirado del orgullo que llevo dentro, de ese león que no ha dejado de estar ahí"

AplausoS
Nº 1151-1152 - 2008 - Valencia España - Lunes 21 de agosto de 2011
Precio: 1,00 - Puntos: 4304 - Francia 14

EXTRA MATADORES VII

Manzanares
Esencia y cifras

Leandro,
sin suerte en La México
Deslucido lote de La Punta

En la Corte del bravo

SEVILLA
El torero, unido por el futuro

AplausoS
Nº 1151-1152 - 2008 - Valencia España - Lunes 21 de agosto de 2011
Precio: 1,00 - Puntos: 4304 - Francia 14

EL MANABO TAUROMA

TOROS

PLAZA DE TOROS DE VALENCIA

PLAZA DE TOROS VALENCIA

GRAN CORRIDA DE ROTILLOS-TOROS
LIMEÑO Y GALLITO

SEIS TOROS
D. PABLO BENJUMEA

FAMOSAS CORRIDAS DE FERIA
PASTOR GALLO GAONA GALLITO Y BELMONTE

ressenya, revista o crònica. Des de llavors ha tingut autors de gran reconeixement literari com Mariano de Cavia que firmava les seues cròniques com a Sobaquillo; Don Modesto que en realitat era el senyor José Antonio de la Loma, segurament el crític taurí més influent de la història del periodisme, tant que segons Clarito, un altre gran del gènere, el dia que publicava crònica en El Liberal, parlem de principis del XX, pujaven la tirada en diversos milers d'exemplars i les seues cròniques arribaven a provocar tumults de protesta enfront del periòdic i tot al contrari quan els partidaris d'algun torero se sentien afalagats; Don Jerónimo era Peña y Goñi, personatge de gran reconeixement en el toreig i en el món musical, en un temps en què era pràcticament obligat usar els pseudònims per a diferenciar les activitats dels cronistes en el mateix periòdic on s'ocupaven de diverses especialitats. Seria el cas també de Don Pío, àlies taurí de l'escriptor costumista Pérez Lugín amb el que a més d'insinuar la seua devoció per la dinastia torera dels Gallo, li permetia marcar diferències amb la seua altra faceta de periodista en què s'ocupava de qüestions de política en El Liberal o feia funcions de reporter de guerra en Àfrica i inclús com a novel·lista, a la faceta del qual es deu la novel·la Currito de la Cruz, portada en diverses ocasions al cine.

Passats els anys l'ús de pseudònims va deixar de ser massiu i quasi obligat i potser l'últim crític de relleu que ho utilitza siga Ignacio Vara, que firma els seus treballs periodístics com Barquerito. Tots ells van ser firmes de gran influència per tot el planeta taurí, que era com Díaz Cañabate, un dels primers grans sense pseudònim, definiria l'univers social que formen professionals i aficionats de la festa dels bous i on es troba com a element destacat València, la seua plaça, les seues fires, els seus toreros i la seua manera particular de veure els bous, que no va haver de ser roïna si comprovem que no va haver-hi succés de rellevància que no comptara amb les seues benediccions.

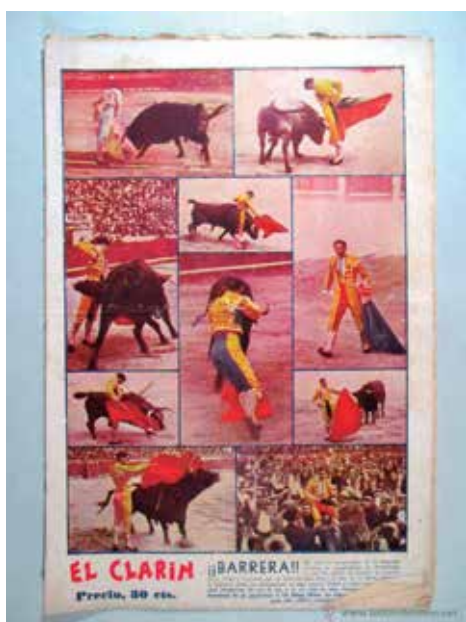
Després d'eixos primers casos de tanteig per a situar este treball he d'anar definitivament al bou. València, tan protagonista en la història

del toreig, va comptar al llarg dels temps amb destacats periodistes i mitjans especialitzats en el món taurí. El Clarín o La Reclam Taurina figuren entre les seues primeres aportacions editorials. Esta última es proclama defensora de l'afició i comença a publicar-se a València, en 1926, sota la direcció de Manuel Soto Lluch. Apareixia cada dissabte, constava de dotze pàgines i es venia al preu de 15 cèntims, amb cròniques, notícies i comentaris sobre la festa dels bous tant de València com en la resta d'Espanya. Va haver-hi més experiències d'eixe rang però de totes les seues publicacions destaca en gran manera l'última, el setmanari Aplausos, encara vigent i puntual en els quioscos de tot l'orbe taurí, de la redacció dels quals tinc l'honor de formar part des de pocs dies després de la seua aparició al desembre de 1976, data des de la qual mai va faltar a la seua cita setmanal, el que el convertix, acabat d'aconseguir el número 2000, no sols en el degà del gènere sinó en la publicació més longeva en la història del periodisme taurí espanyol.

Aplausos va ser fundat després de la desaparició de El Ruedo per l'arquitecte valencià Salvador Pascual Benet, gran aficionat als bous que la va mantindre davall la seua direcció i amb el suport periodístic de José Mengual fins a l'any 2004. Hegemònica entre les del seu gènere, un temps compareixent en solitari en el mercat i altres compartint el favor dels lectors amb altres publicacions, és lloc de consulta obligada per a conèixer la realitat del toreig contemporani. Entre els seus col·laboradors van figurar noms de tant relleu com Vicente Zabala Portolés i posteriorment el seu fill Zabala de la Serna, Álvaro Domecq, Manolo Molés, Fernando Fernández Román, Joaquín Gordillo, Filiberto Mira y Antonio Carabias en la seua primera època i, en temps més recent, davall la meua direcció, es van incorporar Barquerito, Paco Mora, Carlos Crivell, Carlos Ruiz Villasuso, va reaparèixer Manolo Molés-que per desavinences amb Pascual havia deixat de col·laborar anys abans-, es va recuperar el columnista Perfecto Guardiola i va aparèixer una generació de jòvens periodistes valencians que ràpidament han adquirit pes i reconeixement en el toreig

com Nacho González, Ángel Berlanga, José Luis Ramírez, Jorge Casals, José Ignacio Galcerá, Juan Cristóbal García o Isabel Donet, tota una fornada de professionals com no es coneixia per València capaços de competir en les millors redaccions dels mitjans generalistes més enllà de l'especialitat taurina.

Aplausos va nàixer imprés en paper premsa i compartint temàtica amb l'esport, fonamentalment el futbol, combinació que a penes va durar uns mesos. Va passar temps després a editar-se en paper couché i va anar



augmentant progressivament les seues pàgines en color fins que en 2004 va arribar a la plenitud cromàtica i en l'actualitat fa gala de mitjans i utilitza les més avançades tècniques del món de la impressió.

La seua versió en paper es ven també amb suport digital per tot el món a través de les distintes plataformes com a Apple o Doopaper i a més seguint la línia de difusió dels grans mitjans compta amb un portal o web, Aplausos. es, actualitzat en temps real que competix en milers de visites pel primer lloc de les del seu gènere.

Quant a noms propis del periodisme taurí valencià han sigut molts i algun d'ells de gran transcendència. Potser el menys conegut com a tal però de gran importància ara que tant es posen en dubte els valors del toreig, fóra el poeta

oriolà Miguel Hernández que per encàrrec de José María de Cossío va investigar i va escriure durant la contesa civil diverses biografies de toreros que es van incorporar a la cèlebre enciclopèdia que porta la firma de l'anterior. La qualitat de les seues aportacions li donen nivell literari a una obra que va nàixer amb vocació enciclopèdica.

I entre els grans crítics taurins valencians d'influència nacional des de la guerra civil a l'actualitat, cal situar a K-Hito que va estar en la fundació del diari *Ya* i va dirigir posteriorment durant molts anys el cèlebre setmanari *Dígame*. Nascut a Jaén, se li considera d'Alacant on va passar la seua joventut i on tornava cada vegada que les seues obligacions professionals s'ho permetien, se li va anomenar fill adoptiu de la seua volguda terreta i va estar molt lligat a València on es va refugiar durant la guerra civil i on donada la seua faceta de caricaturista, artista gràfic i membre d'un grup d'humoristes, va participar en diverses iniciatives de caràcter faller de l'època.

Manolo Molés va ser un altre valencià en la cort del periodisme taurí, sens dubte el més influent de tots. Nascut en Les Alqueries, sempre va presumir de castellanenc i valencià, escriptor fàcil i agut, va exercir la crítica en el diari *Pueblo* i va ser un avançat en el tractament dels bous en la televisió, primer des de TVE on va encertar en els muntatges molt avançats per a l'època en què jugava un paper predominant la utilització de músiques que no eren taurines les lletres i ritme del qual servien per a enriquir els continguts crítics i més tard en Canal Plus, on les retransmissions es convertien en un espectacle per si sol capaç de convertir en atractives les vesprades menys afortunades dels destres. Molés dirigix a més des de fa més de quaranta anys el programa "Los Toros" de la Cadena Ser, líder en audiència amb xifres mai aconseguides per cap altre del seu gènere. Valencià de naixement també és el catedràtic Andrés Amorós, actual titular de la prestigiosa tribuna taurina d'ABC.

Entre els que es van quedar a València per a exercir el periodisme va haver-hi excel·lents professionals que van ser capaços de ser

reconeguts més enllà de les àrees d'influència dels seus mitjans. Per pragmatisme cabria dividir-los entre els que van firmar en Las Provincias i els que firmaven en Levante per molt que algun d'ells va estar en les dos grans cases del periodisme valencià. Des que nasquera Las Provincias, el món del toreig ha estat sempre present en les seues pàgines. Han sigut diversos i molt reconeguts els periodistes especialitzats en crònica taurina que han firmat en el degà. Latiguillo, pseudònim de José Epila, va arribar al diari de la mà de Teodoro Llorente i va firmar les cròniques taurines durant més de trenta anys en què va alternar amb Fernando Lluch. Tenia un estil brillant i un punt d'acidesa en els seus juís que donaven serietat als seus treballs. A més d'alguna firma de relativa freqüència, un altre crític perfectament identificat amb el mitjà després de la guerra civil va ser José Fernández Serrano, que firmava com Joselillo, a qui va substituir en 1964 Dionisio Domínguez, que firmava com Castoreño. En eixe temps es va fer familiar el llapis fàcil i brillant de dibuixants com Tónico Ferrer i Àngel Berlanga, que prenen apunts del natural que reforçaven els juís crítics del cronista literari. En la dècada dels 70 van succeir a Castoreño, Antonio Bellveser "don Gil", Pepe Moreno, excel·lent aficionat, que va exercir de titular durant un breu període de temps sent substituït al seu torn per Juan Antonio Jericó, pertanyent a la reconeguda família valenciana, tot un apassionat de la Festa, dotat d'un gran sentit crític i excel·lent estil literari, a qui vaig considerar amic i mestre i a qui vaig tindre l'honor de succeir fa més de vint-i-cinc anys.

En Levante el crític per excel·lència des dels anys quaranta als huitanta va ser Jesús Lloret, que va popularitzar el pseudònim de Recorte que en les seues cròniques de la Hoja del Lunes, on també col·laborava, convertia en Rehilete. Molt actiu, va editar fullets i llibres i va compaginar les seues activitats periodístiques amb altres de caràcter empresarial. Durant el seu temps va ser el crític més influent de València. Després de Recorte i al mateix temps que Recorte, durant més d'una dècada, vaig escriure de bous, en realitat vaig passar per totes les seccions d'eixe



mitjà on em vaig iniciar periodísticament en temps en què els volguts mestres Molina Plata i Martínez Ballester, director i subdirector, respectivament, havien situat al diari en el més alt. Va ser una època de passió juvenil en què junt amb Pedro Toledano, que ja havia fet bous en el vespertí Jornada, agradàvem d'alterar l'orde establert. Jo me'n vaig anar del meu volgut Levante quan el van privatitzar, Pedro va seguir i amb ell van arribar Pepe Moreno del que ja he parlat i Enrique Amat que segueix al capdavant de les pàgines taurines. D'altra banda Avance Taurino és un grup editorial que sota la direcció entusiasta i molt emprenedora de Paco Delgado publica llibres de temàtica taurina a més de traure els dies de correguda uns programes de caràcter informatiu amb nombroses col·laboracions entre les que destaquen les de Vicente Sobrino que és a més corresponsal d'El País a València.

Eixos són alguns dels noms més rellevants del periodisme taurí de la terra, que no són pocs tenint en compte que els grans mitjans de difusió nacional sempre van tindre el costum d'enviar a cobrir les fires als seus crítics titulars el que suposava desplaçar als de casa a labors menys brillants si no secundàries i avortaven les seues possibilitats de promoció.

HOJA DEL LUNES DE VALENCIA



14 julio de 1990

Director: SALVADOR BARBER

PRECIO: 75 PÉSETAS

SEGUN SE DICE...
INFORME DE...

El incendio de Marcol fue provocado

Un informe elaborado por los técnicos de bomberos, y que el Ayuntamiento de Valencia ha venido silenciando durante casi un mes, apunta precisamente a que el siniestro sufrido por Marcol —empresa para la que se acaba de declarar la quiebra— fue provocado.

El siniestro ocurrió el día 5 de junio y, según los especialistas, en modo alguno se debió a un cortocircuito. Se han detectado varios focos incandescentes y un poder calorífico inusual.

PAGINA 13



CONCLUYO EL ITALIA 90

Alemania saltó el muro del Mundial

La selección de la República Federal de Alemania consiguió ayer su tercer campeonato mundial de fútbol al imponerse en Roma a la selección de Argentina, con un gol de «penalty» transformado por Brehme, en el minuto 84.

El encuentro final mostró la clara superioridad de la selección alemana frente a una Argentina brava, repulsiva y egotizada en su afán que apenas si llegó en dos ocasiones a las inmediaciones de la puerta del rival. Dos jugadores argentinos, Morán y Dezotti, fueron expulsados del campo de juego por su conducta violenta.

Con este triunfo final de la República Federal de Alemania concluye el campeonato mundial, especialmente significado por la mediocridad, que ha dejado patente la necesidad de cambios en el reglamento que incentiven el espectáculo deportivo.

AMPLIA INFORMACIÓN EN
PAGINAS 34, 35, 36 y 37

**El Tour
llegará
hoy a los
Alpes**

PAGINAS 40 y 41



Los jugadores alemanes festejaron con gran alegría su nuevo título mundial

ALARMA

Fuga de vapor en Vandellòs II

La central nuclear Vandellòs II registró ayer una fuga de vapor de agua ionizada que alcanzó los 250 litros por hora, 57 más de los que establecen las especificaciones técnicas.

A la una y media de la tarde de ayer se procedió a parar el reactor de la central, que quedó inmediatamente desconectada de la red nacional.

Según Gobierno Civil de Tarragona, que puso en marcha el plan de emergencia nuclear, no se produjo ninguna fuga de material radiactivo, aunque recordó que en el interior del edificio de contención se había detectado un ligero incremento del nivel de radiactividad, que no impidió, no obstante, que a las tres de la tarde pudiera entrar personal especializado.

PAGINAS 3 y 4

DIEZ DETENIDOS

Redada contra los Niños de Dios

Diez personas fueron detenidas y veintidós niños han sido puestos bajo la tutela de las autoridades, en una operación realizada ayer por la policía autonómica catalana contra la secta Niños de Dios en varias localidades tarragonenses.

Los detenidos están acusados entre otros delitos de «explotación de menores y prostitución ilícita».

La secta, fundada en 1967 por el californiano David Berg, tenía sus principales fuentes de financiación en la venta de libros, la prestación de discursos y hoteles y la donación de sus adeptos. En diversas ocasiones, sus miembros han sido acusados de venta de niños y explotación laboral de menores.

PAGINA 4



MERCEDES-BENZ



AUTO CATALA, S.A.

Concesionario Oficial Mercedes-Benz
para Valencia y Provincia

3 BASES A SU SERVICIO

- BASE I Pórtico de Sida, km. 25,75 - 50' 02" 00 - BAZZANZA
- BASE II Aut. Real Monasterio de Sta. Maria de Follet, s/n. (Carretera de Madrid) 50' 25' 17" 11 + 104 24 50 - QUART DE PENEDR
- BASE III Gran Via Marqués del Turia, 32 - 50' 27' 48" 11 - VALENCIA

ENTREGA INMEDIATA DE TODA LA GAMA.
MÁXIMA INFORMACIÓN DE SU VEHÍCULO.
MÁS LAS FACILIDADES.

Hoja del lunes (La nostra fulla)

Salvador Barber
Periodista

215

La “Hoja del Lunes” apareixen en 1925, editades per les associacions de la premsa en les seues respectives circumscripcions, com a èxit de la lluita dels treballadors de la premsa per aconseguir el descans dominical, reivindicació que va donar origen inclús a alguna vaga.

Per decret, els periòdics diaris deixen d'aparèixer els dilluns i s'autoritza a les Associacions de la Premsa a editar un full informatiu, anomenada “oficial”, que cobrix els mínims informatius reclamats per la societat.

Al mateix temps, amb la qual cosa es recapta per venda i publicitat, les associacions disposen d'uns ingressos que es destinen a fins socials dels seus membres, com a ajudes per a necessitats metgesses i beques d'estudi per als seus fills, complements de viudetat, etc.

En línies generals les “Hojas” es nodrixen informativament de teletips d'agència, escasses notícies locals i bàsicament cròniques i resultats de futbol.

En general s'imprimixen en règim de lloguer setmanal en els tallers dels diaris i compten amb les seues pròpies plantilles fixes discontinües de cap de setmana.

La de València és un cas especial. Singular. Per a començar, en l'etapa de Pepe Barberá com a president i director, i gràcies a una excel·lent gestió publicitària, es generen els ingressos suficients



perquè l'Associació proveísca d'importants prestacions a els seus membres . -- inclòs un magnífic quadro mèdic i ambulatori propi --- i que es puga abordar el repte d'adquisició d'una modesta rotativa i la construcció d'uns tallers propis-- -, des del principi dissenyats i dirigits fins al final per José Benet, del que afirma una llegenda professional, possiblement certa, que per les seues venes circula tinta.



La visió d'aquell equip va permetre a "Hoja del Lunes de Valencia" subsistir i créixer en paginació i tirada fins a aconseguir els 80.000 exemplars, mentre que altres "Hojas" queien per tota Espanya estrangulades pels costos i les ganes dels rotatius diaris per aparèixer els dilluns.

La jubilació de Barberá en el 82 produïx un relleu en la directiva de l'Associació, amb la incorporació de jóvens destacats periodistes de tots els colors però un gran nivell i un quasi sorprenent sentit empresarial que pocs esperaven en l'àmbit d'un ofici amb una certa imatge social de bohemí.

Presidits per Iñaki Zaragüeta, amb Ricard Triviño en la vicepresidència i José Miguel García conseller delegat per a "Hoja del Lunes", aquell equip que lamente no poder citar complet, amb l'excepció i homenatge al desaparegut José Manuel Dasí, es va posar mans a la obra per a gestionar i fer créixer el rotatiu amb criteris d'empresa.

A mi em va correspondre la direcció de "Hoja del Lunes". Vam muntar una jove redacció que treballava tota la setmana, reforçada els diumenges per la redacció de cap de setmana, capitanejats per Jose Ombuena. Ens vam plantejar un canvi de filosofia. No sols difondríem les escasses notícies dels diumenges de llavors, sinó a realitzar un modest però eficaç periodisme d'investigació, amb l'obsessió d'alçar temes en exclusiva

De viure, informativament parlant, de les restes de la setmana anterior, a aconseguir traure a la llum temes que rebotaven altres mitjans fins al dimecres.

El públic va respondre i en un any vam créixer de vint mil exemplars fins mes de cent mil. La paginació es va duplicar i la rotativa es va quedar xicoteta. Vam comprar una magnífica que se'n va anar autofinançant.

L'esforç periodístic de Luciano Romero, subdirector; Jaime Canales, redactor cap, Mauricio Mendez, cap de secció, Salvador Medela i les jóvens Amparo Tórtola, Carmen Díaz Quintero i un gran i valuós etc, que a vostés excuse i ells m'excusaran per a no convertir esta reflexió en les pàgines grogues, tenia la seua recompensa en el calat social del mitjà.

En tota Espanya, les "Hojas" continuaven caient mentre la nostra creixia. Com vulga que segons certificava OJD, sumàvem més exemplars que els dos diaris junts, es mantenia un equilibri perfecte.

A ells els anava bé evitant els costos de l'edició del dilluns (que lògicament es feia el diumenge) i nosaltres, amb una "Hoja" potent cobríem el mercat enfront a productes forans i ens retiràvem el dimarts.

Inclús estàvem preparats per a respondre la resta de la setmana enfront de una hipotètica ruptura de la treva dels dilluns. Érem forts i respectats.

Després va vindre el que va vindre. La candidatura a directiva de l'Associació que anomenaven oficialista va ser derrotada, segurament per excés de confiança enfront d'una altra en què llevat d'excepcions s'alineava el més obscur de la professió. Els segons de les seccions d'economia dels mitjans locals, imbuïts per l'estil Mario Conde, el seu ídol, van prendre les regnes de "La Hoja del Lunes" i van gestionar com el seu guru, que ja es va veure com va acabar. El final estava tan cantat que encara que em van confirmar en la direcció, en tres mesos em vaig anar d'allí per decisió pròpia.



Tres mil exemplars perduts en tres mesos eren tot un auguri del que va ocórrer després. Els altres mitjans van eixir el dilluns i "La Hoja" va aletejar com va poder, sense lectors i incrementant el deute fins a arrossegar l'Associació.

EXTRA 2015 FALLAS

MARZO, Nº 29

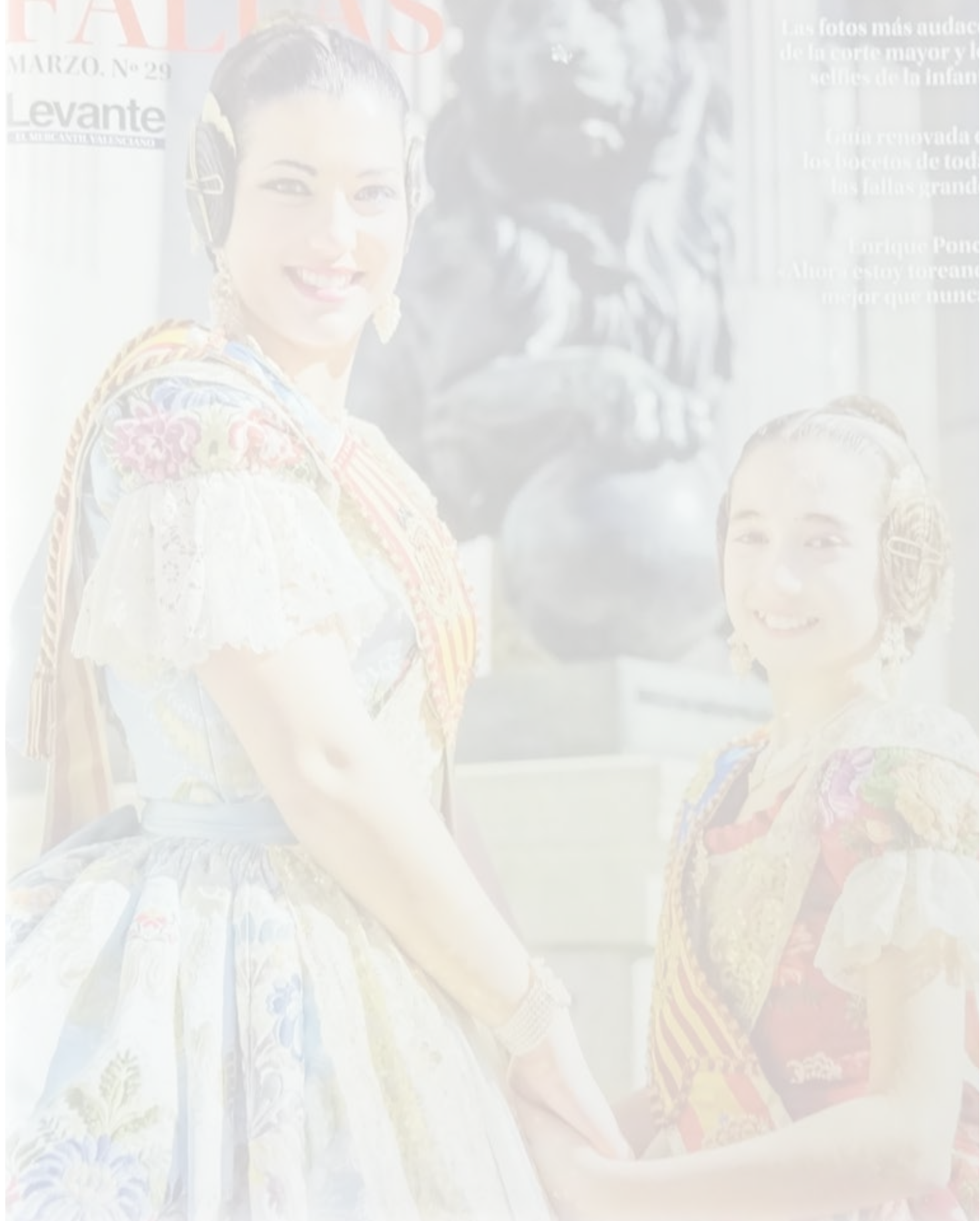
Levante
EL MERCANTIL VALENCIANO

Estefanía y María viven
una triple experiencia
fallera en Madrid

Las fotos más audaces
de la corte mayor y los
selfies de la infancia

Guía renovada de
los bocetos de todas
las fallas grandes

Enrique Ponce
«Ahora estoy toreando
mejor que nunca»



Extra de falles de Levante EMV

Cada any, quan arriba el principi del mes de març, tots estem amb ganes que comencen les anhelades festes falleres. Els que vivim per i per a la festa, tenim un bon motiu per a anar calfant motors, ja que el dissabte anterior a la setmana fallera, per a molts lectors fallers, és un dissabte especial, un dissabte que esperem amb anhel perquè dins de molt poc tindrem en les nostres mans el tradicional *EXTRA DE FALLES* del periòdic *LEVANTE EMV*. Un suplement especial dedicat al món de la festa fallera, i puntual com cada any ix al carrer per a donar la benvinguda al món de les falles i dir-nos que esta gran festa està a punt de començar.

Les portades tan espectaculars a les que ens tenen acostumats, ens fa presagiar que trobarem en el seu interior el que realment desitgem, una gran diversitat de reportatges de tota índole relacionats amb el món faller, estadístiques, guies, plans, entrevistes, així com tots els esbossos i classificacions de totes les falles que es planten en la nostra ciutat, una revista que sempre és del grat de què amem esta festa que és única.

Este exercici compliran l'*EXTRA* el número 30, trenta anys oferint al poble valencià un suplement especial que és el més veterà de tots els que s'editen dedicat a la festa, i a més gratuït amb la compra del periòdic.

Amb l'afany de fer pública la cultura i les tradicions del nostre poble, la nostra Comissió amb gran esforç continua editant els Llibres Fallers, orgull de la nostra Falla per a, d'esta manera, poder aportar el nostre gra d'arena i que mai perdem la nostra identitat. El nostre Llibre Faller del present exercici està dedicat a "La Història de la premsa valenciana", i en ell es mostren articles de tot allò que s'ha relacionat amb la premsa, des de la seua creació fins als nostres dies.

Sent fallers, que millor manera que homenatjar a este gran periòdic valencià mostrant a tots els que lligen el nostre Llibre Faller, eixes meravelloses portades dels *EXTRES DE FALLES* del periòdic *LEVANTE EMV*, un periòdic que any rere any recolza incondicionalment al meravellós món de les falles.

Volem fer pública la col·laboració desinteressada que ha tingut el periòdic *LLEVANT* amb la



nostra Falla, cedint-nos el saló d'actes del **CLUB MERCANTIL DIARIO LEVANTE** per a celebrar la presentació del nostre Llibre Faller 2016.

El nostre més sincer agraïment al periodista Moisés Domínguez per la seua ajuda en tot moment, així com per la seua col·laboració amb un article en el nostre Llibre Faller.

I finalment volem tindre una menció especial al Director de Continguts Sr. Cruz Sierra, per tota la seua ajuda i totes les atencions, i per haver-se posat a la nostra disposició en tot el que hem sol·licitat per a fer possible la presentació del nostre Llibre Faller en este meravellós saló d'actes.





El meu sincer agraïment

José Olivert Alba

President Associació Cultural Falla Juan de Aguiló

221

Per segon any consecutiu tinc la sort d'estar al capdavant d'esta gran Comissió en el càrrec de President, i a més participar i col·laborar amb la confecció del nostre "Llibre Faller" de l'exercici 2015/2016, com ho he fet durant tants anys. Esta publicació adquirix una importància rellevant en la nostra festa anual, en ell queden reflectits tots els actes i esdeveniments celebrats durant el curs faller, així com tota la festa que desentrotllarem durant la setmana fallera. Amb els nostres llibres fallers deixem la nostra memòria fallera impresa, llegat que és font de consulta per a tot aquell que vullga alimentar la seua cultura.

Però tot açó no s'aconsegueix amb un simple esclafit de dits o polsant un botó, en segona fila, on ningú els veu, hi ha un equip de fallers i col·laboradors que fan possible que cada mes de febrer isca a la llum el nostre "Llibre Faller", amb un contingut interessant i ric en notícies de la nostra Comissió i espectacular en la seua part cultural amb els monogràfics que dediquem cada any, en ells donem a conèixer la nostra festa, cultura, tradicions i tota la idiosincràsia del nostre poble valencià, sempre fet amb la coherència i el rigor que ens caracteritza.

Les nostres festes es financen, principalment, gràcies a que els membres de la nostra Comissió sufraguen, amb diners de la seua butxaca, la major part dels gastos que es generen per a poder realitzar-les, però no podem oblidar que una altra part important se sufraga a base de col·laboracions i favors de persones que, d'una manera o d'una altra, estan al voltant de les falles, bé per amistat, bé per treball o simplement per simpatia amb la nostra festa.

Són moltes les persones a qui cal donar les gràcies per a aconseguir veure finalitzat un treball com el que teniu en les vostres mans en este moment, un llibre que és l'orgull d'una Comissió que treballa, any rere any, per a deixar un segell de qualitat i distinció en les publicacions del món faller. Enguany el tema que il·lustra el contingut del monogràfic en l'apartat cultural està dedicat a "La Història de la Premsa Valenciana", un treball realitzat per diversos escriptors, i on ens mostren la història passada i present del periodisme de la nostra ciutat. Un any més els nostres escriptors s'han posat a la nostra disposició per a donar-nos a conèixer un poc més el noble art de la comunicació des

de les seues propies experiències, col·laborant amb la nostra Falla amb afecte i d'una manera desinteressada.

I per a la realització del nostre "Llibre Faller", un any més hem tingut la sort de beneficiar-nos d'eixes col·laboracions, ja que hem comptat amb un grup de persones que senten passió per les falles i la cultura, i que ens han brindat la seua ajuda perquè tots puguem disfrutar d'una joia d'estes característiques, per la qual cosa vull fer públic l'agraïment en nom de tota la Comissió, i en el meu propi, a les següents persones:

En José Aguilar García; Il·lustrador i Titulat en Disseny Gràfic, per la portada del Llibre Faller i per estar sempre amb nosaltres quan requerim la seua ajuda.

En Rafael Contreras Juesas; Doctor en Belles Arts, que encara enguany no ha pogut col·laborar, em d'agrair-li els seus consells tècnics per al tema tractat.

En Rafael Solaz Albert; Investigador, Bibliòfil i Documentalista. Amb este any són tres els que col·labora amb la nosaltres, un any més ens demostra tot l'afecte cap a la nostra Falla, així com tot l'interés que posa quan es tracta de donar a conèixer la cultura i les tradicions de la nostra terra.

En Joan Castelló Lli; Llicenciat en Ciències de l'Informació, Periodista i membre de L'ADEF. Encara que este any la seua intenció era prendre's un descans, molt bé guanyat per cert, després de tants anys col·laborant amb la nostra Comissió amb els seus magnífics articles. Però per la seua condició de periodista no ha pogut resistir la temptació d'escriure debut al tema triat, per la qual cosa li agraïsc més si cap la seua col·laboració.

Na Mónica Ramírez Triquell; Llicenciada en Ciències de l'Informació i fallera de la nostra Comissió. El meu agraïment per la seua col·laboració amb un article en la que ens fa veure el paper de la dona en el periodisme valencià, amb una entrevista a Na Carmen Amoraga, Directora de Cultura i Patrimoni de la Generalitat Valenciana.

En Paco Roca Chorques; Artista Faller, Dibuixant i Caricaturista. El meu agraïment al amic Paco que enguany s'incorpora a la terna d'escriptors i col·laboradors, així com a la confecció de la nostra falla gran. Gran artista faller, dibuixant i pintor, que li ha imprés gràcia i colorit amb les seues caricatures al nostre "Llibre Faller".

En Luis A. Tena Orduña; Delegat de Cultura de la nostra Comissió. També el meu agraïment per el seu article dedicat a la premsa valenciana i el Corpus, així com el resum de la XVII Setmana Cultural de la nostra Falla, gran Setmana Cultural amb la que va obtindre amb el seu treball escrit el premi Jaume I a l'investigació dels Jocs Florals de Lo Rat Penat.

En Moisés Domínguez; Llicenciat en Ciències de l'Informació i Periodista de Levante EMV. Enguany la nostra Comissió li ha obert les nostres portes, posant-se a la nostra disposició amb un article dedicat a la premsa esportiva com enviat especial. És el primer any que col·labora amb nosaltres, per la qual cosa vull agrair-li el seu treball i el seu esforç.

En Rafael Marí Sancho; Escriptor i Periodista. Per primera vegada es posa a la nostra disposició amb un article dedicat a la crítica del cine en la premsa. El meu agraïment per el seu treball, confiant que en el futur hagen moltes més col·laboracions.

En Baltasar Bueno Tárrega; Periodista i Poeta, el meu agraïment cap a ell ja que este any ha col·laborat per partida doble amb la nostra falla, primer com a ponent en la XVII Setmana Cultural i ara sumant-se a escriure també en el nostre llibre, amb un article dedicat al periòdic València Hui.

En José Luis Benlloch Rausell; Periodista, Escriptor i Crític Taurí, al que vull donar-li les gràcies per haver-se posat a la nostra disposició col·laborant amb fabulós article dedicat a la premsa taurina en la nostra ciutat, un món en el que ell és veu i ploma autoritzada.

En Salvador Barber; Periodista, també el meu agraïment en nom de tota la comissió per la seua col·laboració amb el seu article dedicat al "Hoja del Lunes de València".

Na Ampar Cabrera i Sanfèlix; Poetessa i Escriptora, el meu sincer agraïment cap a ella perquè ha sigut un any difícil, però amb la seua valentia i professionalitat ha sabut sobreposarse a qualsevol obstacle que se li ha presentat pel camí. Té particularment tot el meu suport i afecte, així com el de tota la nostra Comissió amb què porta treballant perfectament durant els últims set anys, prova d'això és que té tota la nostra admiració per la seua persona i pel seu treball.

I una vegada donades les gràcies als escriptors, el meu agraïment a tots els col·laboradors i anunciants per la seua inestimable ajuda. A tota la Comissió per la confiança depositada en les persones que han fet possible que este llibre siga una realitat. A les falleres Amparo Orero i Maruja Sanfèlix, per la gestió publicitaria. Als fallers Enrique Ricart, Javier Soler, Luis A. Tena i Guillermo García, principalment, per totes les fotografies que ens han cedit per a il·lustrar les pàgines d'este llibre. A les famílies de les nostres Falleres Majors i President Infantil per els seus escrits amb els que ens han ajudat a conèixer més als nostres representants.

I per últim vull fer una menció especial per als equips de treball de la impremta Abacus Gráfica, així com Heidelberg Spain, ambdós dirigits per dos fallers de la nostra Comissió Juan Carlos Lozano i José Luis Ortega, que han aportat el seu i treball sense reparar esforços. També el meu reconeixement en el seu treball per a les dos encarregades de la maquetació i disseny del "Llibre Faller", M^a José de l'empresa Lithos Preimpresión, i Laura Lozano Domínguez, fallera de la nostra Comissió, que este any s'ha incorporat a l'equip de llibret, obtenint uns resultats excel·lents en la realització del seu treball.

Tots ells han dut el pes en la construcció del "Llibre Faller" d'enguany, per lo que vull donar-los les gràcies per la seua dedicació i esforç en la coordinació, direcció i construcció del mateix.

José Olivert i Alba

President

Federació de Falles

Agrupació Mercat de Jesús

*per València i
per les falles...*

JOAN D'AGUILÓ_COSTA I BORRÀS_CARRETERA ESCRIVÀ_MISSER RABASA
TRES FORQUES_PÉREZ GALDÓS_VENEQUELA_CARCAIXENT_BARÒ DE PATRAIX
PIUS XI_PLAÇA DE JESÚS_JACINT LABAILA_FRANCESC CLIMENT